

מפתחות ענינים - אות ק'

קבורה

א. כללי

ב. הלאו, והעשה, והמצוה דרבנן

ג. קבורת בעלי עבירה

ד. "להזהיר ב"ד על כך"

ה. "ולא תטמא את אדמתך"

ו. מת מצוה קונה מקומו

א. כללי

בענין מאיפוא לומדים האיסור הנאה של קבר ותכריכין.

סנהדרין: שכ"א.

משמעות מדברי רש"י שהקבורה עצמה (דהיינו מה שמורידים אותו לתחתיות, וחיבוט קבר) אינה מכפרת, אלא הרי היא תנאי בכפרת המיתה.

סנהדרין: שי"ח.

שמצוה דקביעא לה עידנא קודמת לקבורת המת.

כתובות א': פ"ט, צ"ה (קטע "והנה מה שהקשה").

פי' רש"י שגולל הוא כיסוי הארון, ודופק הוא צדדי הארון. ודעת הרמב"ם שאיירי בקבר בנין, וגולל הוא הגג, ודופק הוא הצדדים. והדעה שסתימת הגולל הוא כיסוי פני המת בעפר (רדב"ז) או מילוי הקבר בעפר (כ"מ).

סנהדרין: שי"ט.

ב. הלאו, והעשה, והמצוה דרבנן

בענין אם הלאו של לא תלין והעשה של קבור תקברנו נחשבים בין אדם לחבירו או האם הם נחשבים בין אדם למקום כי כתיב כי קלת אלקים תלוי.

סנהדרין: ש"ט סק"א (קטע "אמנם

יתכן").

חומש: פרי' כי תצא, לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא (כ"א, כ"ג) [ב] סק"ג.

בענין אם פשטות הפסוק של לא תלין וכי קבור תקברנו קאי רק על הנתלה, ושאר הרוגי ב"ד הרי הם בכלל הריבוי של שאר מתים, או האם פשטות הפסוק קאי על כל הרוגי ב"ד, ונפ"מ בזה.

סנהדרין: ש"ח.

חומש: פרי' כי תצא, לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא (כ"א, כ"ג) [א].

דברי הרדב"ז הקשים שהלאו של לא תלין נוהג גם בשאר מתים, אבל העשה של קבור תקברנו נוהג רק בהרוגי ב"ד.

סנהדרין: ש"ט סק"ב.

חומש: פרי' כי תצא, לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא (כ"א, כ"ג) [ג] סק"א.

דברי הרדב"ז שעל הלאו של לא תלין עוברים רק בעלות השחר, אבל המצוה של קבור תקברנו מחייבת לקבור מבעוד יום.

סנהדרין: ש"י (קטע אחרון).

חומש: פרי' כי תצא, ולא תטמא את אדמתך וגו' (כ"א, כ"ג) (קטע אחרון).

בענין למה צריכים את המצוה דרבנן של קבורה (הנוכרת בכ"מ דף ל' ע"ב) אחרי שיש מצוה דאורייתא של קבורה.

סנהדרין: ש"ט סק"א (קטע "ויש ליישב" ולהלן שם), ש"י (קטע "והנה פשיטא").

חומש: פרי' כי תצא, לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא (כ"א, כ"ג) [ב].

הדרך שצריכים את המצוה דרבנן כדי

לחייב לקבור גם מת שאינו מתו.

סנהדרין: ש"ט סק"א (קטע "ויש ליישב" ולהלן שם), ש"י (קטע "והנה פשיטא").

חומש: פ' כי תצא, לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא (כ"א, כ"ג) [ב] סק"ב.

הדרך שצריכים את המצוה דרבנן גם לזקן ואינו לפי כבודו.

סנהדרין: ש"ט סק"א (קטע "עוד יש ליישב" ולהלן שם), ש"י (קטע "והנה פשיטא").

חומש: פ' כי תצא, לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא (כ"א, כ"ג) [ב] סק"ג.

הדרך שהמצוה דרבנן של קבורה שיש גם כלפי רחוקים שאינם מתו אינה כוללת שאר צרכי המת כגון לוי'.

סנהדרין: ש"ט סק"א (קטע "והנה בהא").

חומש: פ' כי תצא, לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא (כ"א, כ"ג) [ב] סק"ד (קטע "והנה בהא").

ג. קבורת בעלי עבירה

דברי השו"ת בשמים ראש שאסור להלין אפילו רשע גמור.

סנהדרין: ש"ט סק"א (קטע "והנה עיין בפתחי תשובה").

חומש: פ' כי תצא, לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא (כ"א, כ"ג) [ב] סק"ד (קטע ראשון).

בענין אם גם המצוה דרבנן של קבורה נאמרה על רשע גמור.

סנהדרין: ש"ט סק"א (קטע "והנה עיין בפתחי תשובה").

חומש: פ' כי תצא, לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא (כ"א, כ"ג) [ב] סק"ד (קטע ראשון).

משמעות דברי רש"י שקוברים הרוגי ב"ד בארונות ודברי הרמב"ם שאין עושים כן.

סנהדרין: ש"ט (קטע אחרון).

"הרוגי ב"ד אין מתעסקין עמהן בכל דבר".

סנהדרין: ש"ט (קטע אחרון).

בענין שהאבן שנסקל בה והעץ שנתלה עליו נקברין עמו.

סנהדרין: רפ"ט.

ד. "להזהיר ב"ד על כך"

בענין אם דברי הספרי דתניא "להזהיר ב"ד על כך", קאי רק על הנתלה, או האם קאי גם על הריבוי של שאר הרוגי ב"ד, או שאר מתים. ואם קאי רק על הנתלה האם הוזהרו רק שלא להשאירו על העץ או האם הוזהרו גם לקוברו.

סנהדרין: ש"ח (קטע "ואולי" ולהלן שם), ש"י (קטע "והנה פשיטא").

חומש: פ' כי תצא, לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא (כ"א, כ"ג) [א] (קטע "ואולי" ולהלן שם).

דברי הנצי"ב שכוונת הספרי היא שב"ד ישגיח שהקרוכים לא ילינו.

סנהדרין: ש"ח (קטע אחרון).

חומש: פ' כי תצא, לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא (כ"א, כ"ג) [א] (קטע אחרון).

ה. "ולא תטמא את אדמתך"

דברי הרמב"ן ש"ולא תטמא את אדמתך" הרי הוא לאו נוסף בארץ ישראל, דהיינו שלא להלין את המת בארץ ישראל משום טומאת הארץ.

סנהדרין: ש"ח (קטע "ואולי"), ש"י.

אבות: ק"מ.

חומש: פ' כי תצא, לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא (כ"א, כ"ג) [א] (קטע "ואולי"), שם, ולא תטמא את אדמתך וגו' (כ"א, כ"ג).

בענין אם הלאו החדש של ולא תטמא את אדמתך חל בשקיעת החמה או בעלות השחר.

סנהדרין: ש"י (קטע אחרון).

חומש: פ' כי תצא, ולא תטמא את אדמתך וגו' (כ"א, כ"ג) (קטע אחרון).

דברי הרמב"ן שהלאו הנ"ל על טומאת הארץ שייך גם במת עכו"ם, ומספקא לי' אם שייך בעכו"ם גם הלאו של לא תלין, ומספקא לי' מאיזה טעם קבר יהושע מלכי כנען.

סנהדרין: ש"י.

אבות: ק"מ.

חומש: פ' כי תצא, ולא תטמא את אדמתך וגו' (כ"א, כ"ג).

הקושיא שלפי הצד שנוהג כלפי עכו"ם גם הלאו של לא תלין א"כ למה צריכים את הדין של "קוברים מתי עכו"ם עם מתי ישראל מפני דרכי שלום".

סנהדרין: ש"י (קטע "אמנם").

חומש: פ' כי תצא, ולא תטמא את אדמתך וגו' (כ"א, כ"ג) (קטע "אמנם").

ו. מת מצוה קונה מקומו

דברי רש"י שאסור לפנות מת משום שכבר קנה את מקומו, ודברי הנ"י שאסור משום האיסור הנאה של קבר.

סנהדרין: ש"כ, שכ"א (קטע "והנה באות").

שמת מצוה קונה מקומו אפילו בציור שאם נביא אותו למקום אחר יהיו לו מתעסקים ולא יהי' מת מצוה.

סנהדרין: ש"כ.

קבלה (קבלת הדם)

בענין קידוש קומץ ובענין נשפך על הרצפה, במנחה, עי' בערך מנחות - קידוש קומץ ונשפך.

בענין צורם אוזן בכור ואח"כ קיבל דמו פסול, עי' בערך מום.

א. כללי

ב. קבלה בהעזרה ובצפון

ג. איזה דם

ד. מעשה הקבלה

ה. נשפך

ו. פסולי קבלה

א. כללי

הדרך שנאמר בקבלת הדם והקומץ שני דינים, א', קידוש הדם והקומץ ע"י הכלי, ב', עבודת קבלה.

זבחים א': תל"ט סק"א.

חומש: פ' ויקרא, וקמץ משם מלא קמצו וגו' (ב', ב').

הדרך ששני הדינים הנ"ל אינם תלויים זה בזה, אלא אפילו אם לא מתקיימת בהקבלה עבודת קבלה אבל בכל זאת הכלי שרת מקדש.

מנחות: "בענין קדוש ליקרב וקדוש ליפסל" (על דף ק') (קטע "והנה לכאורה" ולהלן שם).

בענין אם צריכים לשמה בקבלת הדם (ובקידוש קומץ) בגלל הדין של עבודת קבלה או האם בגלל הדין של קידוש.

זבחים א': תל"ט סק"א.

חומש: פ' ויקרא, וקמץ משם מלא קמצו וגו' (ב', ב') (קטע "והנה השתא" ולהלן שם).

דברי החידושי ר' ארי' ליב שנאמרו שני דינים בעבודת קבלה, א', עבודה בהדם, ב', עבודה בהקרבן.

זבחים ב': תר"ס (קטע "ועיי' בחידושי ר' ארי' ליב").

חומש: פ' ויקרא, ושחט את בן הבקר לפני ה' והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם וגו' (א', ה') [ב].

שגם תחילת הקבלה חשיבא עבודה בכל הקרבן ולא רק בהדם.

זבחים ב': תקצ"ה (קטע "ובשו"ת").

שאפילו אם אין לשחיטה אלא לבסוף אבל ישנה לקבלה (וכן שאר עבודות) מתחילה ועד סוף.

זבחים א': מ"ח (קטע "ותי").

דברי הריטב"א בחולין דף ג' שאין דם נפסל ביוצא אם יצא לפני קבלה. ובענין מה הדין אם יצא אחרי תחילת הקבלה.

זבחים ב': תקצ"ה (קטע "והנה הזכר יצחק", וקטע "ועכ"פ", וקטע "ובתחילת"), תרי"ז, תרי"ט (קטע "ולפי הנ"ל"), תר"כ.

בענין אם גם בדם קדשי קדשים זה כך, או האם דם קדשי קדשים נפסל ביוצא אפילו אם יצא לפני קבלה.

זבחים ב': תקצ"ה (קטע "וכהדרך").

ב. קבלה בהעזרה ובצפון

המחלוקת בין תוס' והשט"מ בענין אם צריכים "והביאום" כולה בשעת קבלה, דהיינו האם מספיק בשעת קבלה בצוארה בפנים בלי הגוף (שט"מ), או לא (תוס').

זבחים ב': תקצ"ה (קטע "והנה בנוגע" וקטע "ובתחילת"), תקצ"ז, תר"ה, תרי"ז, תרי"ט (קטע אחרון).

הדרך שאפילו אם לא קאי על קבלה אבל הא ודאי שצריכים שרוב הבהמה תהי' בפנים.

זבחים ב': תקצ"ז.

טעמו של הרמב"ם במה שפסק שצריכים בשעת קבלה להחזיר בפנים את רגלה של קק"ל שיצאה בחוץ.

זבחים ב': תקצ"ה (קטע "ובתחילת"), תקצ"ז.

בענין אם מספיק בקדשי קדשים בצוארה לחוד בצפון.

זבחים ב': תרי"ז.

בענין היכא שבקדשי קדשים הבהמה היא בצפון אבל הכלי הוא בדרום והדם ניתן מצואר הבהמה לתוך הכלי, וכן היכא שמקצת מהכלי הוא בצפון והדם ניתן לתוך אותו מקצת.

זבחים ד': י"ג.

בענין אם הכוונה בשחיטה וקבלה בצפון היא צפון המזבח או צפון העזרה.

זבחים ב': תר"י, תרכ"ג, תרכ"ז.

בענין נתלה וקיבל, פסול: דברי הגרי"ז שלא נאמר פסול מסוים של אין דרך שירות בכך, אלא נתלה וקיבל פסול כי צריכים עמידה ואין זה נקרא עמידה.

זבחים ב': תרכ"ה.

הקושיא שבנתלה וקיבל למה צריכים את הטעם של אין דרך שירות בכך תיפוק ל" משום חציצה כמו בנכנסה רוח בין בשרו לבגד.

זבחים ב': תצ"ה.

דברי החזון איש שאם תלה את הבהמה וקיבל הרי הקבלה כשירה אפילו אם יש כלי שמפסיק למטה.

זבחים ב': תצ"ה.

ג. איזה דם

בענין אם "כל דמו" מעכב.

זבחים ב': תק"ס סק"א.

הדרך ש"כל דמו" הוא רק דין לכתחילה, ושהדין לכתחילה אינו דין בהקרבת אלא רק מצוה על הכהן, אבל מצד הכשר הקרבן מספיק גם לכתחילה במקצת דמו.

זבחים ב': תק"ס סק"ב.

לשון הרמב"ם שכתב ש"צריך להתכוין" לקבל כל דמו ולא כתב שיקבל כל דמו.

זבחים ב': תק"ס סק"ב.

בענין אם יש מצות קבלה על דם הראש אע"פ שאינו ראוי לזריקה.

זבחים ב': תקנ"ו (קטע אחרון).

דברי המקדש דוד שצריכים לקבל דם הנפש אפילו אם יש סיבה שאינו ראוי לזריקה.

זבחים ב': תקנ"ו.

בענין המוציא דם הנפש אחרי שחיטה בדרך הקזה: האם צריך לקבל גם את הדם ההוא, והאם הוא כשר לזריקה.

זבחים ב': תקנ"ו.

בענין אם דם הסכין נחשב בגדר דם שנשפך.

זבחים ב': תקנ"ח, תקס"ד, תק"ע סק"ב.

טעמים למה דם הסכין אינו נחשב דם שנתקבל בכלי שרת אשר לפ"ז אינו בגדר נשפך.

זבחים ב': תקס"ג (קטע ראשון).

ד. מעשה הקבלה

בענין אם היכא שקיבל את אותו הדם בימין ובשמאל ביחד הרי זה פסול.

זבחים א': מ"ד סק"א בהערה השני'.

זבחים ג': קפ"ג בהערה השני'.

מנחות: ט"ו סק"א (קטע "ובתוספתא בפ"א דקרבנות").

בענין אם הרמב"ם סובר שהיכא שקיבל את הדם בשני כלים אינו קדוש והרי הוא צריך לחזור ולקדש בכלי אחד, כמו שהוא סובר לענין הקומץ.

זבחים א': תל"ט סק"א.

חומש: פ' ויקרא, וקמץ משם מלא קמצו וגו' (ב', ב').

בענין כוס עושה את חבירו דחוי או שירים, ודברי הגרי"ז שהיכא שנתקבל הדם בתחילה בכוס אחד ואח"כ שפך את הדם לב' כוסות (או ששפך מקצתו לכוס שני) וזרק את הדם שבאחד מהכוסות, אין זה עושה את הדם שבהכוס השני דחוי.

זבחים א': תק"פ.

המחלוקת בין רש"י והרמב"ם בענין למה צריכים ליתן את הורידין לתוך הכלי, ובענין אם צריכים לתת אותם לתוך הכלי ממש, דהיינו בין דפנותיו, או האם מספיק בלמעלה כנגדו.

זבחים ב': תקס"ו, תקע"ז.

בענין אם היכא שהגיע לאויר כלי הרי זה נחשב כבר בגדר קבלה רק מחמת שנחשב כמונה כבר על השולים, או האם זה משום דסגי בעצם האויר.

זבחים ב': תקע"ז (קטע ראשון).

בענין מה שבעי מיני' רבי אסי מרבי יוחנן אם הי' מקבל דם ונפחתו שולי המזרק לפני שהגיע הדם לאויר הכלי, אויר שאין סופו לנוח כמונה דמי או לא (זבחים דף כ"ה ע"ב).

שבת: הוצאה, י' סקי"ב.

זבחים ב': תקע"ז (קטע "ולפי רש"י יוצא" וקטע "ועי' ברמב"ם"), תקע"ח, תק"פ, תקפ"א, תקפ"ו.

בענין אם נחשבת קבלה היכא שיש דבר מונח על שולי הכלי ומפסיק.

זבחים ב': תקע"ז (קטע "ולפי רש"י").

הקושיא שבכל קבלה, הדם שקיבל באחרונה אינו מונח על שולי הכלי.

זבחים ב': תקע"ז (קטע "והנה י"ל").

ה. נשפך

הדרך שמה שנשפך על הרצפה פסול הכוונה היא רק שעבודת הקבלה פסולה כי עבודת הקבלה צריכה להיות ישר מהפר, אבל החלות של קידוש נהי' גם כשהוא מהרצפה.

זבחים א': תל"ט סק"א.

חומש: פ' ויקרא, וקמץ משם מלא קמצו וגו' (ב', ב') (קטע "וי"ל עוד דהא דנשפך").

דברי הגר"ח בחי' הגר"ח על הרמב"ם שנאמרו שני דינים, א', שצריכים קבלה מהפר, ב', שצריכים שהדם לא יהי' במקום אחר בין שחיטה לקבלה.

זבחים א': תל"ט סק"ב.

דברי הגר"ח (הובא בחי' הגרי"ז על זבחים) שהפסול של נשפך אינו בסדר העבודות, דהיינו שעבודת קבלה צריכה להיות ישיר מן הפר, אלא הרי הוא דין בהחפצא של הדם, דהיינו שאם הוא נשפך הרי הוא פסול לקידוש כי צריכים שהדם לא יהי' בין השחיטה להקידוש במקום שאינו ראוי

קדיש

הגדר של אמן יהא שמי' רבה דאגדתא
(בענין מתי אומרים קדיש דרבנן).
אבות: פתיחה ד'.
בענין להפסיק כשהוא מתפלל כדי לענות
על קדיש.
ליקוטי הלכות ומנהגים: סימן ב'
אות א' ואות ב' ואות ו'.

קדשה

שיטת הרמב"ם שלא תהי' קדשה בא לאסור
לבעול אשה לשם זנות (ודלא כתרגום
אונקלוס שבא לאסור שפחה כנענית),
וביאור התנאי של "לשם זנות".
ודברי הרמב"ם בהל' נערה שהשם של קדשה
שייך רק במופקרת לזנות.
סנהדרין: קפ"ח.
חומש: פרי' כי תצא, לא תהי'
קדשה מבנות ישראל (כ"ג, י"ח).
עוד בדברי הרמב"ם בביאור קדשה.
קידושין ב': רע"ה סק"ב.
דברי ר"י בירב שהאב עובר על איסור אם
הוא מוסר את בתו לזנות, אבל כשהוא
משיאה לממזר אינו עובר על איסור.
קידושין ד': רנ"ז סק"א.

קדשים - קרבנות

ע"י עוד בערך עבודה.
ע"י עוד בערך חצוצרות.
בענין טמא מת אינו משלח קרבנותיו, ע"י
בערך קרבן פסח – טומאה.
ע"י עוד בערכים: הקטרה, זריקה, פיגול,
פסולי עבודה, קבלה, שחיטה, וכן בערכי
הקרבנות.
א. כללי
ב. דעת בעלים
ג. שחיטה בבעלים
ד. האיבעיא אם כהני שלוחי דרחמנא
או שלוחי דידן
ה. קדושת קרבן

לקידוש (והתם משמע שנאמר בנשפך רק
דין אחד ודלא כדבריו בספרו על הרמב"ם),
וקושיות על הנ"ל.

זבחים ב': תקס"ד (קטע "עוד
איתא שם" ולהלן שם).

חומש: פרי' ויקרא, וקמין משם מלא
קמצו וגו' (ב', ב') (קטע "ועיין
עוד בחידושי הגרי"ז" ולהלן שם).

דברי הגרי"ז שיש שני פסולים בנשפך, א',
שצריכים סדר של קבלת הדם מהפר, ב',
פסול בהחפצא של הדם אם אינו נמצא
במקומו (דהיינו בהצואר או בהכלי) ולכן
צריכים שני פסוקים, וגם לכן צריכים פסוק
להכשיר נשפך מהכלי אע"פ שהוי כבר
לאחר קידוש.

זבחים ב': תקס"ד (קטע אחרון).

חומש: פרי' ויקרא, וקמין משם מלא
קמצו וגו' (ב', ב') (קטע אחרון).

הדרך שגם העובדא שהדם הי' בהאזיר חוץ
לאזיר הכלי הרי זה פוסל אותו משום נשפך
(וצריכים ליתן את הוורדין לתוך הכלי).

זבחים ב': תקנ"ג.

1. פסולי קבלה

בענין אם קבלת פסול עושה שירים, ע"י
בערך זריקה סק"ו.

דברי הערוך השולחן שאם קיבל כהן כשר
ושוב קיבל כהן כשר אחר, הדם שקיבל
השני פסול כי כבר נעשה שירים.

זבחים ב': תר"ס (קטע "ובערוך
השלחן").

בענין אם אפשר להוסיף ולקבל עוד דם
אחרי שכבר נתן מתנה אחת.

זבחים ג': צ"א.

קדושה

בענין להפסיק כשהוא מתפלל כדי לענות
על קדושה.
ליקוטי הלכות ומנהגים: סימן ב'
אות ה' ואות ו'.

- ו. החיוב של "משמרת", והלאו של ככל וקדש לא תגע
- ז. אכילת קדשים בטומאת הגוף או טומאת בשר
- ח. קרבנו של גר
- ט. קרבנו של עכו"ם
- י. יורש
- יא. חיוב אחריות
- יב. לב ב"ד מתנה, וסכין מושכתן
- יג. דיני קדימה לענין הקרבת קרבנות שונים
- יד. קדשים קלים ממון בעלים
- טו. משולחן גבוה קא זכו
- טז. חלוקת קדשים
- יז. אכילת קדשים
- יח. פסולו בגופו
- יט. פסולי המוקדשין
- כ. בעל מום ומחוסר אבר
- כא. חי'
- כב. בהמה טמאה
- א. כללי

הדרך שיש שני דברים שמחייבים הבאת קרבן, א', החיוב מצוה כלפי שמיא, ב', תביעת ממון של הקדש כלפיו, ושכל אחד לחוד סגי לחייבו בקרבן.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קי"ב.

דברי המקדש דוד כהסיבה השני, דהיינו שאדם חייב קרבן רק כשיש להקדש תביעת ממון עליו.

זבחים ב': רל"א (קטע "וביאר").

שהבעלים של הקרבן צריכים להיות גם בגדר "מביא", דהיינו האדם שמביא את הקרבן, ואם לאו אין הקרבן עולה בשבילו.

ב"ק ב': ס"א סק"א.

המחלוקת בין רבי יוחנן וריש לקיש בענין על מה עובר טמא שנוגע בקדשים.

קידושין ד': שע"א (קטע אחרון).

ב"ק א': ע' סק"ה (קטע "ועי' עוד במכות דף י"ד").

אבות: קמ"ה.

חומש: פרי שמיני, אך את זה לא תאכלו וגו' (י"א, ד') [ב] (קטע "ועי' עוד במכות דף י"ד").

שיטת הר"י שהיכא שכבר קנה הגזלן את הגזילה ע"י יאוש או שינוי לפני שהקדיש הרי הקרבן כשר, אבל היכא שהעובדא שהגזלן הקדיש הרי זה מסייע לבטל את בעלותו של הנגזל הרי הקרבן פסול.

גיטין: פרק השולח - עבדים מ"ג (קטע "שו"ר"), פ'.

ב"ק ב': מ"ג, פ"ג, פ"ו.

שיטת תוס' שהכוונה באין מקיצין בעוף היא שאין קונים עוף כדי להקיץ את המזבח, אבל אם אירע מעצמו שנשאר עוף, שפיר מקיצין בו.

זבחים א': קס"א בההערה, ר"א (הקושיא מהא ש"נפש" ממעט שאין עוף בציבור).

דרכו של הקו"ש שקדשים הרי הם כמו מעשר שני ממון גבוה דאע"פ שהדין ממון אינו שלו אבל הגוף הרי הם שפיר שלו ולכן הרי הם בירושה כי לירושה מספיק בזה שהגוף הוא שלו.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ל"א.

שיסוד הדין של "משקה ישראל" הוא שהעובדא שהדבר אסור לגבוה הרי זה תולדה ותוצאה ממה שהוא אסור להדיוט.

יבמות ב': תקמ"ו (קטע "והנה המקנה").

נדרים: פרק ואלו מותרין כ"א (קטע "וכעין").

קידושין ד': שס"ח (קטע "והנה המקנה").

בענין אם גדר הדין מצריכים משקה ישראל הוא ששם האיסור הוא העובדא שאינו מותר לישראל (וזהו כהצד שהזכרנו לעיל בסמוך), או האם שם האיסור הוא נבילה

עופות מן ממצות שנשארו כדי להקיץ את המזבח כי אין מקיצים בעוף, אבל אי איתרמי שנשאר עוף שפיר מקיצים בו.

מנחות: פ'.

ב. דעת בעלים

הדרך שבשביל להקריב קרבן לא מספיק ב"דעת" בעלים, אלא צריכים המדריגה של "רצון".

קידושין א': י"א סק"ב סק"ג.

ב"ב ב': בענין תלויהו וזבין (אחרי אות תמ"ו) סק"ב סק"ג.

דברי הרמב"ם שהיכא שכופין אותו להביא קרבן צריך לומר רוצה אני (ודלא כמו בקידושין מכירה וחליצה, אלא כמו בגט).

קידושין א': י"א סק"ג (קטע אחרון).

ב"ב ב': בענין תלויהו וזבין (אחרי אות תמ"ו) סק"ב סק"ג.

ג. שחיטה בבעלים

בענין למה הצריכה התורה שרק הבעלים או שלוחם ישחטו: א', שצריכים כן כדי שהקרבן פסח יהי' נקבע בשבילו, ורק בקרבן פסח נאמר דין זה, ב', בשביל החלות של סכין מקדש לדם, ג', משום דהוי מדיני הקרבת הקרבן שהבעלים עצמם ישחטו, ד', כי יש מצוה על הגברא, דהיינו על הבעלים, שהם עצמם ישחטו.

קידושין ג': י"ג סק"א סק"ב (קטע "מיהו באמת") סק"ד, י"ד סק"א (קטע "ועי' בהאות הקודמת"), ט"ו (קטע "ומדברי").

חומש: פר' בא, ושחטו אותו כל עדת ישראל בין הערבים (י"ב, ו') [א] (קטע "עוד יש ליישב" ולהלן שם).

דברי הנו"ב שבלי שחיטת בעלים הקרבן פסול.

קידושין ג': ל' סק"א.

דברי האור שמח שבלי שחיטת בעלים הקרבן כשר.

קידושין ג': ל' סק"ב.

או חדש וכדומה, דהיינו שהדרשה של משקה ישראל מגילה שכשהתורה אסרה נבילה או חדש היא אסרה אותו גם לגבוה.

מנחות: פ"ג.

דברי הרמב"ם בכמה מקומות שהיכא שיש ספק אם הביא קרבן כשר הרי הוא פטור.

זבחים ב': רל"א, ש"ה סק"ב (קטע ראשון), שכ"ג סק"א.

בענין היכא שעבד כהן שפסול לעבודה מדרבנן: האם רבנן גזרו גם שעבודתו תהי' פסולה.

זבחים ב': רצ"ד (קטע "והנה האבן האזל" ולהלן שם), ש"ה סק"ב (קטע "והשפ"א").

בענין היכא שהי' חייב חטאת ועולה, והביא ב' בהמות ולא פירש איזו תהי' חטאת ואיזו תהי' עולה, האם הראוי' לחטאת נעשית חטאת והראוי' לעולה נעשית עולה כמו שאומר רשב"ג בנוזר דף מ"ה לענין נזיר שהפריש ג' בהמות ולא פירש.

נדרים: פרק כל כנויי מ"ז (קטע "ועי' בתוס").

שאם העלה על המזבח הפנימי דברים שמיועדים להקטרה על המזבח החיצון, ולא הקטיר אותם על המזבח הפנימי אלא רק העלה אותם, אינו עובר על הלאו שלא להקטיר על המזבח הפנימי, כי הלאו הוא רק לא להקטיר ולא שלא יעלה.

זבחים ב': תרצ"ז (קטע "ועי' בחזו"א").

דברי הטורי אבן במגילה דף כ"ט שביקור ד' ימים צריך להיות לאחר שהוקדש.

זבחים א': רנ"ו*, תצ"ו*.

האפשרות שיש סוברים שאפשר להפריש קרבן בשביל חבירו רק אם חבירו חייב את אותו קרבן, כגון היכא שנדר להביא את אותו קרבן, וכגון היכא שהוא חייב קרבנות נזיר.

זבחים א': קס"ב סק"א (קטע "מיהו עיין"), ר"כ.

השיטה שאע"פ שלכתחילה אין קונים

הדרך שאין אנו צריכים שכל הבעלים ישחטו (ע"י שליחות), אלא מספיק בזה שהשוחט הוא ג"כ בעליו ויש לו שותפות בהקרבתו.

קידושין ג': כ"ג סק"א.

ד. האיבעיא אם כהני שלוחי דרחמנא או שלוחי דידן

הדרך שהכוונה בכהני שלוחי דרחמנא אינה לשליחות ממש אלא הכוונה היא רק שהם עושים כן כדי לקיים את הציווי של הקב"ה ולא בתורת שליחות של הישראל.

קידושין ג': י"ג סק"ג.

ביאור שלוחי דידן.

זבחים ג': קפ"ג (קטע "וי"ל" ולהלן שם).

דרכם של תוס' בביאור האיבעיא במס' קידושין וביאור האיבעיא הנ"ל במס' נדרים.

נדרים: פרק אין בין המודר כ"א סק"ב.

קידושין ב': ש"ב*.

זבחים ג': קפ"ג.

בענין הנפ"מ שכתבו תוס' בקידושין לענין אם צריכים דעת בעלים.

נדרים: פרק אין בין המודר כ"א סק"ב.

בענין הנפ"מ אם פיגולן של הכהנים מפגל או לא.

נדרים: פרק אין בין המודר כ"ב.

דרכו של הר"ן בביאור האיבעיא.

נדרים: פרק אין בין המודר כ"ב.

דברי הרשב"א שהגמ' בנדרים איירי בעבודות שהן כשרות בזר, דהיינו שחיטה והפשט וניתוח (וממילא אין חסרון של איהו לא מצי עביד).

נדרים: פרק אין בין המודר כ"א סק"א.

קידושין ב': ש"ב*.

קידושין ג': י"ג סק"א.

זבחים ג': קפ"ג.

חומש: פר' בא, ושחטו אותו כל עדת ישראל בין הערבים (י"ב, ו') [א] (קטע "ועי' עוד ברשב"א").

תירוץ על קושיית הפנים מאירות איך שוחטים קרבנו של עכו"ם לפי הצד שכהנים הם שלוחי דידן, הלא אי אפשר להיות שלוחו של העכו"ם כי אין שליחות לעכו"ם.

קידושין ג': י"ג סק"ב (קטע "ועוד").

עוד בענין כהני שלוחי דרחמנא או שלוחי דידן.

זבחים ג': קפ"ג.

חומש: פר' במדבר, ואני הנה לקחתי את הלויים וגו' (ג', י"ב) [ב] (קטע "ואולי י"ל" ולהלן שם).

ה. קדושת קרבן

בענין אם הקדושה של קדשים היא אותה קדושה כמו של תרומה עם עוד תוספת קדושה, או האם היא במהותה סוג אחר של קדושה.

קידושין ד': שע"א (קטע "ה'").

ב"ק א': ע' סק"ה (קטע "ועי' עוד במכות דף י"ד").

חומש: פר' שמיני, אך את זה לא תאכלו (י"א, ד') [ב] (קטע "ועי' עוד במכות דף י"ד").

בענין אם הקדושה של קרבן גבוה היא אותה קדושה קדושה כמו הקדושה של הקרבן הנמוך, או האם היא במהותה סוג אחר של קדושה.

זבחים א': תנ"ה.

שיטת הערוך שקדושת הגוף נקבעת רק עם השחיטה.

זבחים א': רנ"ו.

ו. החיוב של "משמרת", והלאו של בכל קודש לא תגע.

בענין "משמרת".

כתובות ב': קכ"ט (קטע "ולפ"ז כתב").

שהוא עושה מעשה גמור, כגון כשזרק לתוך טומאה, אבל לא היכא שטימא ע"י גרמא.

זבחים ג': מ"ה (קטע ראשון וקטע "ובסק"ג" וקטע "וכתב שבל"י").

דברי האחיעזר שהיכא שכבר נטמא אין לאו של בכל קודש לא תגע. ושיש לדון על היכא שכבר נפסל בפסול אחר. ודברי הירושלמי שהיכא שנפסל בהיסח הדעת מותר לטמאו, וכתב האחיעזר שממילא כל היכא שהולך לאיבוד מותר לטמאו שהרי אם הולך לאיבוד כבר נפסל בהיסח הדעת.

זבחים ג': מ"ה (קטע אחרון).

בענין אם היכא שאין עוד צורך בהדבר הקדוש, אין עליו מעתה חובת שימור, או האם גם ככה"ג אין מביאין קדשים לבית הפסול.

זבחים ב': שס"ו.

ז. אכילת קדשים בטומאת הגוף או טומאת בשר

המחלוקת בין רבי יוחנן וריש לקיש בטמא שאכל בשר קודש קודם זריקת הדם, ופסקו של הרמב"ם בזה.

זבחים ג': מ"ו (קטע "ברם להלן" ולהלן שם).

וכן פסקו לענין זר.

זבחים ג': מ"ו (קטע אחרון).

המחלוקת בין אביי ורבא בענין מה סוברים רבי יוחנן וריש לקיש בטהור שאכל בשר טמא לפני זריקת הדם.

זבחים ג': נ"ב.

דברי הגרי"ז שאינו לוקה בהציור הנ"ל משום הלאו של אוכל פסולי המוקדשין כי הלאו של אוכל פסולי המוקדשין קאי רק על היכא שכל הקרבן פסול כגון בפסול מחשבה, ולא על היכא שנפסל רק חלק וכגון כשהבשר נטמא.

זבחים ג': נ"ח.

בענין "והבשר לרבות עצים ולבונה".

זבחים ג': נ"ב - ס', ק"ז.

בענין אם הציורי של משמרת נאמר רק על תרומה או האם גם על קדשים.

זבחים ג': מ"ה (קטע ראשון).

אבות: קמ"ה.

(דברי האחיעזר שעל מעשר שני יש חיוב של משמרת אבל לא הלאו של בכל קודש לא תגע.

זבחים ג': מ"ה (קטע "ועוד ביאר" וקטע "ועוד הקשה").

הדרך שהחיוב של משמרת קאי על כל הפסולים ולא רק על טומאה.

זבחים ב': רפ"ט (קטע "והאבן האזל").

המחלוקת בין רבי יוחנן וריש לקיש אם טמא שנגע בקודש לוקה משום בכל קודש לא תגע (ריש לקיש) או האם אינו לוקה (רבי יוחנן) ושככל קודש לא תגע איירי בתרומה.

ב"ק א': ע' סק"ה (קטע "ועי' עוד במכות דף י"ד").

זבחים ג': מ"ה - נ"א.

דברי הרמב"ם שאינו לוקה אבל איסורא איכא, ושי"ל שהיינו משום "משמרת".

זבחים ג': מ"ו (קטע ראשון).

פירושו של הר"ש מדרויש שהביאו תוס' שרבי יוחנן סובר שהפסוק של בכל קודש לא תגע אינו בא לקבוע לאו אלא לומר רק שטבול יום פוסל את התרומה.

זבחים ג': מ"ו (קטע "וע"ע ברמב"ם").

דברי האחיעזר שמצד "משמרת" היכא שבין כך הולך לאיבוד אין מניעה לטמאו, וכן מצד "משמרת" אסור לגרום טומאה גם היכא שאינו נוגע בו וכגון לזורקו לתוך דברים טמאים, אבל בכל קודש לא תגע הוא לאו על נגיעה, ולכן אסור לטמא לנגוע בקודש או בתרומה אפילו אם הוא בין כך הולך לאיבוד, וכן אם יזרקנו לתוך טומאה אינו עובר על הלאו הנ"ל כיון שאינו נוגע בו, ושהמאירי כתב ששפיר עובר גם כשהוא זורקו לתוך טומאה, אבל רק היכא

שיטת הרמב"ם שטבול יום שאכל קודש אינו חייב כרת.

זבחים ג': מ"ו (קטע "מיהו על מה").

ביאורו של הגר"ח בההיקש של "כיון דלא קרינא ב' וטומאתו עליו (ונכרתה) לא קרינא ב' והבשר אשר יגע בכל טמא".

זבחים ג': ס"א.

בענין מה שהקרנים והטלפים אינם מפגלים ואינם מתפגלים, האם זה כולל גם את החלק שקרוב להבשר שאם חותכים בו יוצא דם. וכן לענין נותר וטמא ואיסור טריפה ונבילה ובהמה טמאה.

זבחים ג': ק"ה, ק"י (קטע "ועי' ברמב"ם").

ח. קרבנו של גר

בענין שמביאים את קרבנו של גר שמת בלי בנים אע"פ שאין על מי שירצה.

זבחים א': קצ"ה, ר"ג.

דברי האור שמח שקרבנו של גר שמת בלי בנים הרי הוא בגדר קרבן ציבור.

זבחים א': ר"ג.

ט. קרבנו של עכו"ם

בענין אם קרבנו של עכו"ם קדוש באותו סוג של קדושה כמו קרבנו של ישראל, או האם הוא קדוש בסוג אחר של קדושה.

זבחים ג': ק"פ.

"קדשי עכו"ם לא נהנין ולא מועלין": שאע"פ שכתב הרמב"ם שהאיסור ליהנות הוא רק מדרבנן אבל בודאי יש בהם קדושה.

נדרים: פרק כל כנויי קל"ח.

דברי הגרי"ז שאע"פ שעכו"ם מביא עולה אבל אין להם כפרה וריצוי.

זבחים א': קכ"ז סק"ב.

שגוי יכול להקריב בבמה שלו גם חי, אבל רק לעולה אבל לא לשלמים, אפילו לפי המ"ד שסובר שגוי יכול להקריב גם שלמים.

זבחים ג': ס"ח.

ויכול להקריב גם עוף אבל לא בהמה טמאה.

זבחים ג': ע"ז.

בענין אם גוי מביא נסכים.

זבחים ג': קע"ט.

תירוץ על קושיית הפנים מאירות איך שוחטים קרבנו של עכו"ם לפי הצד שכהנים הם שלוחי דידן, הלא אי אפשר להיות שלוחו של העכו"ם כי אין שליחות לעכו"ם.

קידושין ג': י"ג סק"ב (קטע "ועוד").

קדשי עכו"ם לענין שחוטי חוץ, פיגול נותר וטמא, מעילה, וריצוי ציץ.

זבחים ג': ק"פ.

שמחוסר אבר פסול בקרבן עכו"ם, ודברי תוס' שזה "איסור ממש ובן נח מוזהר בדבר", ושם הגוי נדר מחוסר אבר אומרים לו הבא קרבן שלם. ובענין למה הרמב"ם לא הביא דין זה. ובענין שאפילו אם זה איסור אבל אינו חייב מיתה על זה.

ע"ז: מ"ג, מ"ד, מ"ה, מ"ו.

בענין אם טריפה כשירה לקרבן בן נח.

ע"ז: מ"ח.

י. יורש

שאם הפריש קרבן נדבה ומת, יכולים להקריבו עליו לשמו.

קידושין א': חלק ההערות דף י"ג הערה כ"ג.

בענין שאם יולדת לא הפרישה עולה, ומתה, לא רק שאי אפשר לכוף את היורשים להביא בשבילה עולה, אלא גם מרצון היורשים אי אפשר להקריב בשבילה עולה.

קידושין א': חלק ההערות דף י"ג הערה כ"ד.

שאפילו אם יורש לא קניא אבל בכל זאת בעלות על הבשר של הקרבן בודאי יש לו.

זבחים א': רט"ו.

הסוברים שירוש מתכפר מקיבעא (משום דס"ל שקניא) ולא רק מקופיא.

זבחים א': רי"ב, רכ"ח סק"ג בההערה.

יא. חיוב אחריות

שהיכא שאמר "הרי עלי", יש עליו חיוב אחריות של דיני ממונות להקדש, חוץ מהחיוב מצוה לקיים נדרו, והחיוב הזה של אחריות ה' שייך להיות קיים גם בנדבה, רק שנתחדש שבנדבה אינו חייב באחריות.

זבחים א': קכ"ט.

בענין עד מתי הרי הוא חייב באחריות ב"הרי עלי".

קידושין ג': קל"ח (קטע "והנה כבר הבאנו").

ב"ק א': קצ"ח.

זבחים א': ק"ל.

דברי הרש"ש שאע"פ שבהרי זו אינו חייב באחריות, אבל כל זמן שהקרבן קיים יש עליו חובת טיפול עד שמביאנו להעזרה להקרבה.

נדרים: פרק כל כנויי א' סק"ב.

קידושין ג': קל"ח* (קטע "והנה דברי").

ב"ק א': קצ"ז (קטע "והנה דברי"), קצ"ח.

(זבחים א': ק"ל קטע "ועכ"פ").

הדרך שיש חובת טיפול עד אחרי הקטרה.

קידושין ג': קל"ח* (קטע "והנה כבר הבאנו").

ב"ק א': קצ"ח.

דברי הגרי"ז בביאור דברי תוס' בפסחים דף צ"ז ע"ב ד"ה הפריש וכו' שהיכא שהקדיש "לאחריות", הרי זה סוג חדש של קדושה, דהיינו קדושה לאחריות (ודלא כדברי הקרן אורה שהיכא שהקדיש לאחריות הרי השני מתקדש רק למפרע אחרי שנאבד הראשון).

זבחים א': קכ"ג (קטע "ד"), קע"ו.

יב. לב ב"ד מתנה, וסכין מושכתן

בענין אם אומרים לב ב"ד מתנה עליהם לשנותם גם היכא שנפסלו.

זבחים א': רמ"ו.

בענין אם "סכין מושכתן למה שהן" הוא משום שלב ב"ד מתנה עליהם.

זבחים א': רס"ב.

עוד בענין יסוד הדין של סכין מושכתן למה שהן.

זבחים א': רנ"ו.

בענין שלא מהני בקרבנות ציבור "לב ב"ד מתנה עליהן" לתקן את העובדא שהשוטט חשב שלא לשמו.

זבחים א': רנ"ג.

יג. דיני קדימה לענין הקרבת קרבנות שונים

עי' עוד בערך חטאת יחיד - חטאות נזיר ומצורע.

הסברא שמחיים כל קדשי קדשים קדושתם שוה.

זבחים א': ו' (קטע "ועיי"ש").

הדרך שהדיני קדימה של תדיר ומקודש איירי רק אם שניהם נמצאים בהעזרה, אבל אם יש לו קרבן אחד עמו בהעזרה, וקרבן אחר בביתו שהוא תדיר או מקודש, הרי הוא יכול להקדים את זה שעמו בהעזרה.

זבחים א': תס"ד.

דברי רש"י שגם לענין שחיטה אמרינן שחטאת קודמת לעולה ולא רק לענין זריקה.

זבחים א': ו' (קטע "מיהו מרש"י").

בענין אם הדין שחטאת קודמת לעולה הוא לעיכובא או לא.

זבחים א': קנ"ד, קס"ד*.

מנחות: ס"א.

בענין דברי תוס' שאם הקריב את העולה לפני החטאת הרי העולה מיקרי מחוסר זמן.

זבחים א': קס"ה.

מנחות: ס"ב.

בענין אם הקפידא היא על קדימת החטאת או על איחור העולה (וכדברי תוס' הנ"ל שאם הקדים את העולה הרי היא בגדר מחוסר זמן).

זבחים א': קנ"ד, קס"ד * סק"ד, קס"ה סק"ב.

מנחות: ס"א סק"ג, ס"ב סק"ג.

הדרך שאם הביא העולה תחילה אי אפשר לתקן את הדבר על ידי להביא עכשיו חטאת ועוד עולה אחרי' כי הקפידא היא על קדימת החטאת, אבל לא על איחור העולה, ומש"ה אם הקדים להביא את העולה לשם חיובו יצא ידי העולה, ומש"ה א"א להביא עולה אחרת אחרי החטאת.

זבחים א': קס"ד * סק"ד.

מנחות: ס"א סק"ג.

דרכו של הגרא"ק בדעת רבינו ברוך שבהחטאת והעולה של מחוסר כיפורים הקפידא היא שהעולה תהי' מאוחר, אבל בהחטאת והעולה של חוטא הקפידא היא שהחטאת תהי' ראשונה.

זבחים א': קס"ה סק"ב (קטע "מיהו בסקי"א").

מנחות: ס"ב סק"ג (קטע "מיהו בסקי"א").

בענין למה הפרים והאילים והכבשים של המוספים קודמים להשעיר, וכן למה פר עבודת כוכבים קודם להשעיר, הלא בכל מקום חטאת קודם לעולה.

זבחים א': רצ"ז**.

בענין עולת ציבור וחטאת יחיד איזה קודם.

הוריות: קנ"ה סק"ב.

בענין חטאת קודמת לאשם לכל דבר.

זבחים א': ו' (קטע "ועכ"פ").

"פר כהן משיח קודם לפר העדה, דין הוא שיקדים מכפר למתכפר".

הוריות: קנ"ד.

בענין למה הקרבן חטאת יחיד של כהן הדיוט אינו קודם לפר העדה משום שדין הוא שיקדים מכפר למתכפר.

הוריות: קנ"ד (קטע "מיהו זה אינו").

בענין למה האשם והקרבת עולה ויורד של המשיח אינם קודמים לפר העדה משום שדין הוא שיקדים מכפר למתכפר.

הוריות: קנ"ד (קטע "ועוד דאכתי").

בענין שעירי עכו"ם קודמים לנדבת משיח משום שדמם נכנס לפנים.

הוריות: קנ"ד (קטע "ברם"), קנ"ה סק"ג, קנ"ו (קטע "והנה יש לעיין").

הדרך ששעירי עכו"ם קודמים רק לענין מתן דמים אבל לא לענין הקטרה.

הוריות: קנ"ד (קטע "גם אכתי"), קנ"ו (קטע אחרון).

הדרך ששעירי עכו"ם אינם קודמים לאשמו או להקרבת עולה ויורד של משיח.

הוריות: קנ"ד (קטע "ברם באמת").

"שעירי עכו"ם קודם לשעיר נשיא מ"ט האי ציבור והאי יחיד".

הוריות: קנ"ו.

נדבת משיח ונדבת יחיד נדבת משיח קודמת.

הוריות: קנ"ד (קטע "ברם באמת").

נדבת משיח ונדבת ציבור נדבת משיח קודמת.

הוריות: קנ"ה סק"ג.

נדבת משיח ונדבת נשיא נדבת משיח קודמת.

הוריות: קנ"ה סק"ג, קנ"ז.

הדרך שנדבת משיח וחטאת יחיד נדבת משיח קודמת.

הוריות: קנ"ד (קטע "ברם באמת").

שעיר נשיא קודם לשעירת יחיד.

הוריות: קנ"ז.

כבשת יחיד קודמת לשעירת יחיד.

הוריות: קנ"ח.

שתי הלחם קודמים לכבשים הבאים עמהם:
הפירוש שהכוונה היא לאכילה.

הוריות: קנ"ט.

שדם עולה שנשחטה לשמה קודמת לדם
עולה שנשחטה שלא לשמה.

זבחים א': ב' (קטע) "ועוד כתב
הראש המזבח".

מנחות: ב' (קטע) "ועוד כתב הראש
המזבח".

יד. קדשים קלים ממון בעלים

ד' דרכים בכיבור קק"ל ממון בעלים בנוגע
לחלק הכהנים וחלק הבעלים: א', שחלק
הכהנים אינם שלהם כלל מחיים כי הם
מקבלים חלק רק לאחר הקרבה, ב', שחלק
הכהנים מחיים הם שלהם משולחן גבוה,
ג', שיש מחלוקת הסוגיות אם הם ממש
שלהם מחיים כמו חלק הבעלים מחיים או
האם משולחן גבוה קא זכו מחיים, ד', שיש
מחלוקת הסוגיות אם אין שום חילוק כלל
בין מחיים ולאחר הקרבה אלא רק בין חלק
הכהנים לחלק הבעלים דחלק הכהנים הוא
ממון גבוה גם מחיים וחלק הבעלים הוא
ממש ממון בעלים גם לאחר הקרבה.

קידושין ג': קל"ז, (קל"ח), ק"ע.

עוד בענין על מה קאי "קק"ל ממון
בעלים".

(ב"ק א': קצ"ו).

ב"מ: פרק שנים אוחזין רע"ו**
(קטע ראשון).

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ל"ג.

בענין אם נחשב ממון גמור של הבעלים,
או האם הכוונה היא רק שהוא חייב
באחריות אם נאבד, או האם הכוונה היא
להחובת טיפול.

קידושין ג': קל"ח.

ב"ק א': קצ"ז, קצ"ח.

בענין אם קדשים קלים ממון בעלים נאמר
רק על הבשר, או האם גם על הכפרה
וממילא הרי הוא יכול למכור גם את
הכפרה.

ב"ק א': ר"ג.

ב"ק ב': ס"א.

בענין אם אימורי קק"ל נחשבים קדק"ד גם
לפני הזריקה, או האם רק אחרי הזריקה,
אבל לפני הזריקה הרי הם נחשבים קק"ל
וממון בעלים הם.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה פ"ז
סק"ד (קטע אחרון).

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ל"ז (גם
בענין חזה ושוק).

זבחים ב': תרל"א.

בענין אם קק"ל הם ממון בעלים רק בהרי
עלי או האם גם בהרי זו.

קידושין ג': קל"ח (קטע "והנה
דברי רש"י").

ב"ק א': קצ"ח.

שאפילו אם קק"ל הם ממון בעלים אבל
הרי הם אסורים בהנאה.

קידושין ג': קל"ח (קטע ראשון
ולחלק שם).

ב"ק א': קצ"ז.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רע"ו**
(קטע "מיהו אכתי צ"ע" ולהלן
שם).

הדרך שאע"פ שהם אסורים בהנאה אבל
בכל זאת מותר לו למכור את הבשר
לאכילה.

קידושין ג': קל"ח (קטע "והנה
הקצה"ח").

ב"ק א': קצ"ז (קטע "והנה
הקצה"ח").

ב"מ: פרק שנים אוחזין רע"ו**
(קטע "שו"ר").

בענין היכא שגנב בהמה והקדישה לקק"ל,
האם היא ממנו של הגזלן או של הנגזל.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה פ"ו
סק"ב (קטע אחרון), פ"ז (סק"ד,
בענין היכא שגנב והקדיש לקק"ל
ושוב מכר, למה אינו חייב דו"ה
של מכירה שהרי מכר את ממנו

של הנגנב כיון שקק"ל הם ממון הנגנב).

הסברא שבגנב והקדיש לקק"ל, מכיון שגם בהיותו קק"ל דינו הוא להיות ממון בעלים, הרי זה גורם שאין ההקדש נחשבת שינוי רשות.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה פ"ו.

טו. משולחן גבוה קא זכו

בענין מה שלאחר שחיטה אמרינן שמשולחן גבוה קא זכו.

קידושין ג': קל"ז, קל"ח* (קטע "ברם לכאורה" ולהלן שם).

ב"ק א': קצ"ו.

בענין אם מה שהתורה התירה קדשים באכילה לאחר הקרבה הרי זה משום שנעשה מצוותן או האם זה משום שמשלחן גבוה קא זכו.

קידושין ג': ק"ע, קע"ב.

"אבל לאחר שחיטה משלחן גבוה קא זכו": בענין אם מספיק באמת בשחיטה או האם צריכים גם יתר ההקרבה.

קידושין ג': קל"ח* (קטע "והנה כבר הבאנו" וקטע אחרון).

ב"ק א': קצ"ח.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה פ"ז סק"ב סק"ג.

טז. חלוקת קדשים

דברי הרמב"ם והלח"מ ורש"י בענין אם חלק הכהנים מתחלק רק להבית אב של אותו יום או האם לכל המשמר.

יבמות ב': תר"ב.

ב"ק ב': תי"ג.

חומש: פ"ד, צו, לכהן המקריב אתה לו תהי' לכל בני אהרן תהי' איש כאחיו (ד', ט' - י') [א]. פ"ד בחקותי, לכהן תהי' אחוזתו (כ"ז, כ"א).

בענין אם אחרי שקיבל אחד מכהני המשמר את חלקו הרי הוא רשאי לתתו לכהן ממשמר אחר.

יבמות ב': תר"ב.

חומש: פ"ד, צו, לכהן המקריב אתה לו תהי' לכל בני אהרן תהי' איש כאחיו (ד', ט' - י') [ב] (קטע "מיהו לכאורה" וקטע אחרון).

הדרך שיש דין נוסף במנחה שאותו כהן שהקריב את המנחה צריך לאכול ממנה קצת.

יבמות ב': תר"ב.

חומש: פ"ד, צו, לכהן המקריב אתה לו תהי' לכל בני אהרן תהי' איש כאחיו (ד', ט' - י') [ב] (קטע "ובהתירוץ").

בענין אם נאמר דין מסוים שבשרו ועורו של קרבן הולך לזה שהקריבו.

ב"ק ב': ת"כ.

בענין כהן שנתן הקרבת קרבנו לכהן אחר למי הולך הבשר והעור.

ב"ק ב': ת"כ סק"א.

בענין בעל מום וזקן וחולה שאינם יכולים להקריב את קרבנם, למי הולך הבשר והעור.

ב"ק ב': ת"כ

בענין טמא בקרבן ציבור שזכה בהעבודה ועשה שליח, למי שייך הבשר והעור, וכן בענין .

ב"ק ב': ת"כ סק"ב.

יז. אכילת קדשים

בענין אם אכילת קדשים קלים היא מצוה חיובית כמו אכילת קדשי קדשים, או האם היא רק בגדר מצוה קיומית, דהיינו שאם הוא אוכל הרי הוא מקיים מצוה אבל אין חיוב לאכול.

נדרים: פרק כל כנויי נ"א.

הוריות: קכ"ד.

חומש: פ"ד, צו, ובשר זבח תודת שלמיו ביום קרבנו יאכל וגו' (ד', ט"ו).

בענין אם האיסור לאכול גם אחרי זריקת

הגדר של "כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים": בענין אם היכא שהבשר של הקרבן קיים הרי אכילת כהנים מעכבת את עיקר הכפרה, או האם גם בלי אכילת הכהנים ישנה לעיקר הכפרה ע"י הזריקה, רק שאין כפרה שלימה וע"י אכילתם יש כפרה שלימה, והיכא שנאבד הבשר ואינם אוכלים י"ל שחסרה באמת מדרגה זו של כפרה.

יבמות ב': תרי"ט.

סנהדרין: כ"ט (קטע אחרון).

זבחים א': ק"פ.

זבחים ג': קס"ב.

חומש: פר' ויקרא, והקטיר הכהן המזבחה לריח ניחח לה' וכפר עליו הכהן ונסלח לו (ד', ל"א).

הדרך שה"ה שבקרבנות נדבה אכילת הכהנים גורמת ריצוי.

יבמות ב': תרי"ח.

חומש: פר' צו, והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו מצות תאכל במקום קדש (ו', ט').

בענין "למשחה".

זבחים ב': ס' סק"ב.

הדרך שיש מצות אכילת קדשים רק על חלקים של הבהמה והעוף ששייך על אכילתו שם של אכילה של "למשחה".

זבחים ב': תש"ו.

זבחים ג': קט"ו, קט"ז, קי"ז.

הדרך שהטעם למה צריכים אכילת פסחים על השובע הרי זה משום "למשחה".

הוריות: קכ"ד.

בענין אם גם על אכילת בעלים בשאר קרבנות (חוץ מקרבן פסח) נאמר הדין של למשחה.

הוריות: קכ"ד.

זבחים ב': תש"ו.

הקושיא שלפי הצד הנ"ל למה אין חגיגת ארבעה עשר נאכלת דוקא על השובע.

הוריות: קכ"ד.

הדם קודם הקטרת האימורין קאי רק על חלק הכהנים, או האם גם על חלק הבעלים.

נדרים: פרק כל כנויי קמ"ח סק"ג סק"ד.

קידושין ג': קל"ז (קטע אחרון).

ב"ק א': קצ"ו.

חומש: פר' צו, והקטיר הכהן את החלב המזבחה והי' החזה לאהרן ולבניו וגו' (ז', ל"א) סק"א - סק"ג.

בענין אם האיסור לאכול גם אחרי זריקת הדם קודם הקטרת האימורין הוא האיסור קודם של קודם, או האם האיסור ההוא נסתלק ויש עכשיו איסור חדש.

נדרים: פרק כל כנויי קמ"ח סק"ג (קטע אחרון).

חומש: פר' צו, והקטיר הכהן את החלב המזבחה והי' החזה לאהרן ולבניו וגו' (ז', ל"א) סק"ג.

שהבשר אסור באכילה עד שיקטירו את כל האימורין ולא סגי במקצת.

זבחים ג': קכ"ד (קטע "ועי' במקדש דוד").

דברי הרמב"ם שחוץ ממה שהחזה והשוק אסורים באכילה קודם הקטרת אימורין, גם אין הכהנים זוכים בהחזה והשוק לפני הקטרת האימורין.

נדרים: פרק כל כנויי קמ"ח סק"ד.

חומש: פר' צו, והקטיר הכהן את החלב המזבחה והי' החזה לאהרן ולבניו וגו' (ז', ל"א) סק"ב.

בענין אם יש איסור אכילה על זרים לאכול את החזה ושוק של הכהנים בקדשים קלים, או האם זה אסור רק משום גזילת חלקם.

נדרים: פרק כל כנויי קמ"ט.

חומש: פר' צו, והקטיר הכהן את החלב המזבחה והי' החזה לאהרן ולבניו וגו' (ז', ל"א) סק"ד.

שכמו שאסור לאכול את הבשר קודם הקטרה הה"נ שאסור קודם שפיכת שירים.

זבחים א': תקס"ב.

הדרך שאכילת עור האלי' אינה אכילה של "למשחה", ומשום כך אין מצוה לאוכלו אלא רק רשות.

זבחים ב': תש"ו.

זבחים ג': קט"ו.

בענין אם מותר לאכול קדשים בעזרה בשיבה.

זבחים ב': ס' סק"ב.

בענין היכא שנאסר הבשר באכילה משום איסור מסוים בדיני קדשים כגון פיגול או שחויי חוץ, ושוב יצא הבשר לחולין ע"י פדיון, האם האיסור פקע, דהיינו האם האיסור נדבק בו רק כל זמן שהוא קדשים.

זבחים ב': רפ"ה.

זבחים ג': קי"ט.

דברי התורת כהנים שהמוראה של חטאת עוף נאכלת. ובענין אם הכוונה היא שיש מצות אכילת קדשים לאוכלה, או האם זה רק רשות. ושיטת הרמב"ם שאסור ליהנות ממנה, רק שאין חיוב מעילה. והמוראה של עולת העוף נזרקה לבית הדשן.

זבחים ג': קט"ו.

יח. פסולו בגופו

בענין היכא שנפסל משום שחיסר עבודה אחת, האם נחשב פסולו בגופו וישרף מיד בלי עיבור צורה.

זבחים א': קמ"ד.

דברי הגרי"ז שהיכא שהחטאת פסולה לא משום פסול חיובי, אלא משום שנשחטה שלא כמצותה, כגון שלא לשמה וחסר הדין של לשמה (כהצד שמחשבה שלא לשמה פוסלת משום העובדא שחסר לשמו), אין זה נקרא פסולה בגופה לענין שתישרף מיד.

זבחים א': קס"ח (קטע "והנה הגרי"ז").

דברי הגרי"ז שפסולו בגופו לענין שישרף מיד הוא רק היכא שיש פסול חיובי בגוף הבשר כגון פיגול וטמא, אבל לא היכא שהפסול הוא בהכשר הקרבן כגון הדין של מחשבה הפוסלת של שלא לשמו (כהצד שמחשבה שאל לשמה פוסלת בדרך מחשבה הפוסלת).

זבחים א': קס"ח (קטע אחרון).

יט. פסולי המוקדשין

בענין ארבעה סוגים של המקדיש קרבן מדבר שהוא מאיסורי המזבח: א', המקדיש בעל מום, ב', המקדיש נקיבה לעולה או לאשם, ג', המקדיש טומטום ואנדרוגינוס וטריפה וכלאים ויוצא דופן ובהמה טמאה, ד', המקדיש רובע ונרבע ומוקצה ונעבד ואתנן ומחיר כלב. ובענין אם חל קדושת הגוף, או רק קדושת דמים, או לא כלום.

זבחים ג': קפ"ד.

הסוגיא בע"ז דף נ"ד בענין אם אנסוהו להשתחות לבהמתו האם היא נפסלת משום נעבד.

סנהדרין: שנ"ג*.

בענין היכא שנפסלו קדשים אחרי השחיטה, האם הם אסורים בהנאה מדאורייתא או רק מדרבנן.

קידושין ג': חלק ההערות דף נ"ח בהערה ו'.

בענין אם האיסור של גיזה ועבודה בפסולי המוקדשין שנפדו הוא ביסודו איסור פגיעה בקודש, משום שאכתי נשאת עליי מדה מסוימת של קדושה, או האם האיסור קודש פקע לגמרי, והאיסור שיש עכשיו הרי הוא בגדר איסור אחר על מעשה גיזה ועבודה ואינו משום פגיעה בקודש. וכן בענין אם האיסור העצמי הזה הי' נוהג גם לפני פדיון.

קידושין א': קפ"ח.

לפי הרמב"ן הלאו של אוכל פסולי המוקדשין הוא הפסוק שכתוב "לא יאכל כי קדש הוא" דדרשין "כל שבקדש פסול, בא הכתוב ליתן לא תעשה על אכילתו" (פסחים דף כ"ד ע"א), ואילו הרמב"ם בפ"ח מפסוה"מ ה"ג סובר שכל שבקודש פסול קאי רק על פיגול ונותר (ואולי לפי הרמב"ם ילקה משום הלאו הזה על פיגול גם לפני שקרבו כל מתיריו, ואולי גם בנותר בליל שלישי אע"פ שאין עוד חיוב כרת, מיהו אולי צריכים את השם של נותר וכתוב והנותר עד יום השלישי), אבל על שאר פסולים לוקין משום לא תאכלו כל תועבה (ובפיגול ונותר ילקה שנים).

זבחים ג': נ"ח.

זבחים ג': ק"ז.

כ. בעל מום ומחוסר אבר

בענין כהן בעל מום, ע"י בערך פסולי עבודה - בעל מום.

לשלמים הרי הוא עובר על מקריב רק אם הקריב את האימורין אבל לא אם הקריב שאר האברים.

זבחים ג': ע"ב.

דברי הרמב"ם שהמקריב רובע או נרבע אינו לוקה.

זבחים ג': ע"ב.

הקושיא שבשוחט רובע ונרבע לקרבן, למה אין השחיטה נחשבת מום, כי אינה בגדר שחיטת קדשים, כי הבהמה פסולה, וא"כ ילקה על הזריקה ועל ההקטרה משום מקריב בעל מום.

זבחים ג': ע"ב.

דברי הרמב"ן שלפי הרמב"ם שסובר שהמחשב מחשבה שאינה נכונה בקדשים הרי הוא כמו מטיל מום בקדשים א"כ המקריב שלא לשמה הרי הוא עובר על הלאו של הקרבת בעל מום. ודברי החינוך שלא יחשב - לא לחשוב מחשבות פסולות, הוא סניף להלאו של כל מום לא יהי בו שנלמד מזה לאו למטיל מום בקדשים.

זבחים א': ל"ד סק"ד.

בענין אם מה שמחוסר אבר פסול בעוף הרי זה משום השם של מום (רק שבעוף רק מום גדול כזה פסול), או האם מחוסר אבר הוא שם חדש של פסול של חסרון אבר.

ע"ז: מ"ז (קטע "והנה לכאורה" ולהלן שם).

זבחים ב': תרכ"ב סק"א.

בענין אם מותר להטיל מום בבעל מום עובר.

זבחים א': ל"ד סק"א (קטע "והנה מדברי הרמב"ם").

מנחות: י"ד סק"א (קטע "והנה מדברי הרמב"ם").

בענין הא דצורם אוזן בכור (אחרי שחיטתו) ואח"כ קיבל דמו פסול: האם צריכים

ספיקת המשנה למלך אם אכל מקרבן שנתפגל החלקים שאינן ראויים לאכילה, כגון העור, אשר אינו חייב בכה"ג העונש כרת של אכילת פיגול, האם הוא לוקה משום אכילת פסולי המוקדשין.

?בענין שהמקדיש בעל מום למזבח לוקה. זבחים ג': ע"ב, ע"ג, קפ"ד (קטע "ועי' ברמב"ם).

הדרך שהמקריב בעל מום עובר בלאו רק אם הקדיש אותו.

זבחים ג': ס"ט, ע"ב, ע"ד.

שהמקדיש בעל מום למזבח נעשה קדוש בקדושת דמים וזה מספיק כדי לא לעבור על חולין בעזרה.

זבחים ג': ע"ד.

דרכו של הגר"ח שבבעל מום נאמר רק שאי אפשר שקדושת הגוף תחול עליו, אלא רק קדושת דמים, אבל אם הקדישו ואח"כ הומם לא פקעה הקדושת הגוף, ולכן הדין הוא שמימר וממירים בו, אבל בטרופה וטומטום וכדומה נאמר שאינם יכולים להיות קדושים בקדושת הגוף, ולכן אם הקדיש ואח"כ נעשה טריפה אינו ממיר ואין ממירים בו.

זבחים ג': קפ"ד (קטע "ושוב כתב" וקטע אחרון).

דרכו של הגר"ח שהטעם לומר שעל בעל מום לא חלה קדושת הגוף אינו משום גוף המום, אלא משום שאם תחול הרי תהי' לו פדיון והמהות של קדושת הגוף היא דבר שאין לו פדיון, אבל על בעל מום עובר קדושת הגוף שפיר יכולה שפיר לחול כי אע"פ שעכשיו יש לו פדיון, אבל מכיון שלאחר שהמום יעבור לא יהי' לו פדיון, הרי הוא נחשב דבר שאין לו פדיון. ועל טומטום ואנדרוגינוס וכדומה לא חלה קדושת הגוף אע"פ שאם היתה חלה לא הי' לו פדיון, אבל בהם נאמר שעצם שם הפסול גורם שאין קדושין הגוף חלה.

זבחים ג': קפ"ד (קטע "והסיק").

שעל בהמת חולין שהיא בעלת מום אין איסור של חולין בעזרה.

זבחים ג': ע"ד.

דברי הרמב"ם שאם הקדיש את הבעל מום

לקבוע אם הוא מום עובר או מום קבוע, צריכים ב"ד נוטה.

סנהדרין: כ"ה (קטע "והנה לפי"). בענין שמום בהלשון, וכן סירוס, נחשבים מומים.

קידושין ב': שי"ח (קטע אחרון).

בענין מאיפוא ילפינן שאפילו אם נפגם הריס של העין הרי זה בגדר מום.

קידושין ב': שי"ח (קטע "והנה התוס' רי"ד").

כא. חי'

עין עוד בערך תרי"ג מצות.

הנה רבי יוחנן סובר שהמקריב חי' טהורה הרי הוא בגדר עובר על דברי הרב, ואילו ריש לקיש סובר שהוא בגדר מוסיף על דברי הרב. ופירש"י שלפי ריש לקיש הרי זה בגדר רשות. ויש לעיין לפי רבי יוחנן שסובר שאינה בגדר רשות, האם זה רק בגדר ביטול מצות עשה להקריב צאן ובקר, או האם זה בגדר איסור עשה. ואם זה בגדר איסור עשה האם האיסור עשה הוא על השם של חי', או האם הוא על זה שאינו בקר וצאן.

זבחים ג': ס"ז.

בענין למה פירש"י שלפי ריש לקיש הקרבת חי' היא בגדר רשות, ולא פי' שהמקריב הוא בגדר מבטל מצות עשה, אבל לפי רבי יוחנן הרי הוא בגדר עובר על איסור עשה.

זבחים ג': ע"ה.

פירש"י הנ"ל, ופירושים אחרים בדברי ריש לקיש.

זבחים ג': ע"ט.

הדרך שלפי ריש לקיש הרי החי' נחשבת ממש בגדר קרבן (והיא יכולה להיות רק עולה אבל אינה יכולה להיות שלמים). והדרך שאינה בגדר קרבן אלא כוונתו היא רק שאם הקריב אותה אינה נאסרת באכילה משום לא תאכלו כל תועבה. וגם לא משום חולין בעזרה כי היא קדושה לכה"פ בקדושת בדק הבית. והדרך שאינה קדושה כלל רק שאין משום חולין בעזרה כי איירי שהוא מעלהו לשם עצים.

זבחים ג': ס"ח.

שיעור מום, או האם זה דין חדש שצריכים בשעת קבלה אותה בהמה שהיתה קיימת בשעת שחיטה, ולא שהדין הרגיל של מום נוהג עד אחרי קבלה, וממילא הרי זה פסול אפילו אם לא עשה שיעור של מום. ולאור הצדדים הנ"ל מה הדין במום בלי חסרון או בחסרון בלי מום. וכן מה הדין במום עובר.

זבחים ב': תקפ"ח, תקצ"ו (קטע ראשון), תר"ג (קטע אחרון).

בענין היכא שחיסר אחרי השחיטה ולפני הקבלה חסרון שאינו בגדר מום: האם אמרינן על הדם שאם עלה לא ירד או האם ירד כמו בהפסול של בעל מום.

זבחים ב': תקפ"ח סק"ד.

בענין חיסר אחרי השחיטה ולפני הקבלה חסרון שאינו בגדר מום: האם זה נחשב פסול בעבודת הקבלה, או האם זה נחשב פסול בגוף הבהמה כמו הפסול של בעל מום.

זבחים ב': תקפ"ח סק"ה.

בענין אם צריכים שיהי' שלם גם בשעת הולכה.

זבחים ב': תקפ"ח סק"ה.

בענין היכא ששחט בחוץ או פיגל, האם השחיטה נחשבת מום ואפשר לפדות.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה צ"ב, צ"ד.

דברי תוס' שמום שלאחר מיתה לא חשיב מום לענין לפדות עליו.

ב"ק ב': במשך פרק מרובה צ"ד.

דברי הפ"י והתוס' רי"ד במקדיש בעל מום לעולה או לחטאת, וכן בנודר או מקדיש בהמה ואח"כ נעשה בעל מום, האם חייב באחריותה.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה צ"ו.

ספיקת הפ"י בהקדיש בעלת מום לחטאת, האם תימכר לצרכי חטאת, או האם יפלו דמי' לנדבה ורק במקדיש תמימה ונעשית בעלת מום תימכר לצרכי חטאת.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה צ"ו, צ"ז.

דברי היד רמה שאם נפל מום, וצריכים

עוד בענין למה אינו עובר על חולין בעזרה.

זבחים ג': ע"ב, ע"ג, ע"ד.

הדרך שלפי רבי יוחנן המקריב חי' עובר באיסור עשה רק אם הקדיש אותה, ושכן הוא גם במקריב בעל מום.

זבחים ג': ס"ט.

שהמקדיש נקיבה לעולה לוקה משום מקדיש בעל מום.

זבחים ג': ע"ג, קפ"ד.

בענין למה המקדיש או המקריב חי' אינו עובר על הלאו של מקריב בעל מום כמו המקדיש או מקריב נקיבה לעולה או אשם.

זבחים ג': ע"ב, ע"ג, ע"ד.

כב. בהמה טמאה

בענין המקדיש בהמה טמאה למזבח.

גיטין: פרק השולח מ"ו סק"א
סק"ה סק"ח, מ"ז, מ"ט סק"א,
ע"ח סק"ב.

זבחים ג': קפ"ד (קטע "ובפט"ו").

שיטת הרמב"ם שהמקטיר אברי בהמה טמאה לוקה כמו בעל מום.

ובענין אם כוונתו היא דהוי ממש בגדר בעל מום, או האם כוונתו היא דילפינן ק"ו מבעל מום, או האם כוונתו היא ש"חד דינא הוא" עם אוכל בהמה טמאה (ומה שהזכיר בעל מום הרי זה רק לדוגמא), או האם כוונתו היא לבנין אב מאוכל בהמה טמאה.

זבחים ג': ע"ו.

ונקט הגרי"ז שחייב רק על הקטרה אבל לא על שאר העבודות. וכן שחייב אפילו אם לא הקדיש את הבהמה. וכן שיתכן שחייב על כל האיברים ולא רק האימורים.

זבחים ג': ע"ו (קטע "ועי' בחידושי הגרי"ז").

מיהו המנ"ח כתב שי"ל שחייב גם על ההקדש ועל השחיטה ועל הזריקה.

זבחים ג': ע"ו (קטע "ועי' במנ"ח").

עוד בדברי הרמב"ם ודברי הכ"מ על דבריו.

סימנים בענינים שונים: "בענין מלקות" ב' סק"ח (קטע "והמל"מ").

האם מן הבקר ומן הצאן ממעט בהמה טמאה כי אינה בכלל בקר וצאן ובענין דוקא בקר וצאן, ושם האיסור הוא העדר בקר וצאן, או האם זה מיעוט מיוחד על השם של בהמה טמאה, ושם האיסור הוא בהמה טמאה.

זבחים ג': ע"ז.

קהל

בענין הצטרפות לרוב קהל בפר העלם דבר של ציבור, עי' בערך קרבן פר העלם דבר של ציבור - גדר רוב ציבור, ועוד שם בערך קרבן פר העלם דבר של ציבור - הצטרפות לרוב ציבור.

שקל ה' הוא מושג של קדושה.

יבמות ב': של"ז סק"א.

הוריות: קנ"א (קטע "מיהו לפי הנ"ל" וקטע "וע"ע בתוס' הרא"ש").

חומש: פר' במדבר, ואני הנה לקחתי את הלויים (ג', י"ב) [א] (קטע "מיהו לפי הנ"ל" וקטע "וע"ע בתוס' הרא"ש").

בענין "שבט לוי לא איקרי קהל".

הוריות: קנ"א (קטע "וע"ע בתוס' הרא"ש").

חומש: פר' במדבר, ואני הנה לקחתי את הלויים (ג', י"ב) [א] (קטע "וע"ע בתוס' הרא"ש").

הקושיא שלפי השט"מ בשם הרא"ש שסובר שגם כשהולכים אחר רוב, הדבר נחשב במהותו ספק, א"כ איך שייך "קהל ודאי", דמה לי בזה שרוב בעילות אחר הבעל הלא גם היכא שיש רוב הדבר נשאר בגדר ספק.

קידושין ד': שכ"ז סק"ה (קטע ראשון), שכ"ח (קטע "והנה הפ"י").

ב"מ: פרק שנים אוחזין רפ"א* (קטע "ועוד כתב רעק"א").

היסוד שהכוונה בהדרשה של קהל ודאי ולא קהל ספק אינה להתיר תלי' לקולא או להתיר מצב של ספק בתורת היתר ודאי

(קטע) "וי"ל דס"ל" וקטע "מיהו אכת" וקטע "הי").
 בענין אם מורידין מכהונה על פי קול גם היכא שהוחזק הוא עצמו בכהונה ולא רק האב.
 כתובות ב': רכ"ט.
 ב"ב ב': של"ז.

השיטה שאין זילותא דבי דינא להעלותו לכהונה היכא שהורדנו אותו על פי קול אפילו אם הוא קול גמור.

כתובות ב': רל"א (קטע "הי").
 ב"ב ב': של"ט (קטע "הי"), שמ"ג סק"ב.

בענין אם קול מועיל במקום תרי ותרי.
 יבמות ב': תקל"ט (קטע "והנה בב"ב").

כתובות ב': קכ"ח (קטע "ולהלן באות"), רכ"ו סק"ה, רל"ה סק"א.
 ב"ב ב': שמ"ג סק"א.

בענין ע"א נגד קול.
 כתובות ב': רל"ב.

ב"ב ב': ש"מ.
 בענין ע"א נגד ע"א ויש קול.
 כתובות ב': רל"ה סק"ב.

ב"ב ב': שמ"ג סק"ב.
 בענין אם חג"ש עדיף מקול.
 ב"ב ב': שס"א סק"ז.

בענין אם מספיק בקול שהחפץ הוא שלו כדי לקבוע חמ"ק או האם צריכים עדים.

ב"ב ב': רפ"ו סק"ב, שס"ה סק"א, שס"ו סק"ד סק"ה.

קוסם

אין לו חלק לעוה"ב.
 סנהדרין: שנ"ד (קטע "וע"ע באדר"ג בפרק ל"ו").
 אבות: קמ"ד (קטע "ובפרק ל"ו").

קטורה

ע"י עוד בערך בני קטורה, ובערך הגר.
 בענין אם קטורה היא הגר.

וגמור (כמו שיש אומרים בנוגע להדרשה של ממזר ודאי ולא ממזר ספק) אלא כוונת הדרשה היא להגדיר מה נקרא קהל ה'.

קידושין ד': שכ"ח (קטע "מיהו נראה" ולהלן שם), שכ"ט, שמ"ב (קטע "וגם" וקטע "והנה לעיל" ולהלן שם).

קוביא (משחק בקוביא)

בענין אם לפי המ"ד שסובר שמשחק בקוביא פסול לעדות משום שאינו עוסק בישובו של עולם יש איסור לשחק בקוביא או האם אין איסור.

כתובות ב': ד' סק"א.
 סנהדרין: פרק זה בורר כ"ח.
 בענין משחק בקוביא.

כתובות ב': ד' סק"א (קטע "והנה הפ"י").

סנהדרין: פרק זה בורר כ"ז, כ"ח.

בענין היכא דאמרינן שאסמכתא לא קניא: האם הוא גזלן דאורייתא, או האם הוא רק גזלן מדרבנן, כי מחילה בטעות הוי מחילה, אי נמי משום שלא עשה נגד דעתו הגלוי של הנגזל. ולפי הצד שהוא גזלן דאורייתא האם הוא גם פסול לעדות מדאורייתא, או האם הוא פסול רק מדרבנן כי הוא מורה היתר.

סנהדרין: פרק זה בורר כ"ה, כ"ח (קטע אחרון), ל"ז (קטע "ועיין בתוס").

קול

בענין "לא מבטלינן קלא".
 כתובות ב': ר"ל, רל"א (קטע "א"י ולהלן שם).
 ב"ב ב': של"ח, של"ט (קטע "א"י ולהלן שם).

חילוקי דינים בין קול בעלמא לבין קול דאיתחזק בבי דינא.

כתובות ב': רכ"ט, ר"ל, רל"א (קטע "א"י ולהלן שם).
 ב"ב ב': של"ז, של"ח, של"ט

בענין טענת קטן, ע"י בערך טענה.

בענין שבועת היסת על טענת קטן, ע"י בערך שבועה - שבועת היסת.

בענין מעילה ע"י שליח קטן, ע"י בערך שליחות - מעילה ע"י שליח.

בענין שליחות יד ע"י שליח קטן, ע"י בערך שליחות - שליחות יד ע"י שליח.

בענין טביחה ומכירה ע"י שליח קטן, ע"י בערך שליחות - טביחה ומכירה ע"י שליח.

בענין קבלת עדות נגד קטן, ע"י בערך עדות – הגדת וקבלת עדות.

בענין פסול קטן לעדות, ע"י בערך עדות - תחילתו בפסלות, ועוד שם בערך עדות - קטן וכו', ועוד שם בערך עדות - נמצא אחד מהם קרוב או פסול.

בענין מקלל את הקטן, ע"י בערך מקלל.

בענין מכה קטן, ע"י בערך חובל - מי הנחבל.

בענין שינוי רשות בגזילה כשהלוקח הוא קטן, ע"י בערך גניבה וגזילה - שינוי רשות.

בענין שור של קטן שהוחזק נגחן, ע"י בערך אפוטרופוס - דינים שונים.

בענין קטן הרודף, ע"י בערך רודף.

בענין גר קטן, ע"י בערך גרות - מהות וסדר מילה וטבילה וקבלת מצות, ועוד שם בערך גרות - גר קטן מטבילין אותו על דעת ב"ד.

ע"י עוד בערך אפוטרופוס.

בענין חזקת ג' שנים בנכסי קטן, ע"י בערך חזקת ג' שנים - מעשה החזקה.

א. כללי

ב. מופלא הסמוך לאיש

ג. קטן אינו מוליד

ד. זכ"י

ה. אישות וביאה (קידושין, חופה ונישואין, יעוד, יבום, גירושין, קנס, קידושי אב את בתו ואת בנו)

חומש: פרו' חיי שרה, ויסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה (כ"ה, א').

בענין מה שנקראת פלגש, וכן אשה, וכן בענין אם היתה שפחה.

חומש: פרו' חיי שרה, ויסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה (כ"ה, א').

קטורת

בענין מה שמקטירים את הקטרת בתוך ההיכל, שזהו בחינה של בפני המלך.

חומש: פרו' יתרו, וישמע יתרו (י"ח, א') (קטע "והנה הרמ"א").

טעם אמירת אין כאלוקינו לפני פטום הקטורת.

חומש: פרו' יתרו, וישמע יתרו (י"ח, א') (קטע "והנה נוכל לומר"

וקטע "והנה הרמ"א").

פסקו של הרמב"ם שאסור להיות בהיכל רק בשעת הקטרת הקטורת, ודלא כמו ביום כיפור שאסור להיות שם מאז שנכנס לשם הכהן גדול.

זבחים ג': קכ"ז (קטע "ויש להביא").

קטלנית

בענין המחלוקת בין רבי ורשב"ג אם אשה נעשית קטלנית ע"י ב' פעמים (רבי) או ג' פעמים (רשב"ג).

ב"ק א': רצ"ו, ש"ב סק"א.

קטן וקטנה

בענין החיוב של חינוך קטן למצות, ע"י בערך חינוך.

בענין מתי קטן יכול להוציא גדול ידי חובתו, ע"י בערך חינוך.

בענין אין שליחות לקטן, ע"י בערך שליחות - מינוי שליח, ועוד שם – חרש שוטה וקטן, ועוד שם - אין שליח לדבר עבירה.

בענין קנין חצר לקטן, ע"י בערך קנין חצר.

בענין "כי יתן איש ולא קטן", ע"י בערך שומר - דברים שנתמעטו ממיעוטים בפרשת שומרים.

א. כללי

שאם קטן עושה עבירה הרי זה נקרא שעשה שלא כהוגן.

כתובות ב': כ"ד.

סימנים בענינים שונים: "בענין חינוך קטן למצות" סק"ז (קטע "ועי' עוד ברמ"א") סק"י (קטע "דאף אי נימא").

דברי הרמ"א ועוד שצריך לקבל על עצמו בגדלותו כפרה על עבירות שעשה בקטנותו.

כתובות ב': כ"ד (קטע ראשון).

סימנים בענינים שונים: "בענין חינוך קטן למצות" סק"ז (קטע "ועי' עוד ברמ"א") סק"י (קטע "דאף אי נימא").

דברי הפמ"ג שמה שקטן פטור ממצות עשה אין זה משום שאין לו דעת, אלא הרי זה משום השם של קטן, דוגמת מה שאשה פטורה ממצות עשה שהזמן גרמא מחמת העובדא שהיא אשה, אבל במצות לא תעשה קטן שפיר חייב, רק שאינו נענש משום שאין לו דעת.

סימנים בענינים שונים: "בענין חינוך קטן למצות" סק"ט (סק"י קטע "ועי' בשו"ת בית שערים").

המחלוקת ראשונים אם מותר להאכיל קטן איסורים דרבנן. ובענין הא שאסור להאכיל לקטן נבילות אבל אין ב"ד מצווין להפרישו.

סימנים בענינים שונים: "בענין חינוך קטן למצות" סק"י (קטע "דאף אי נימא").

בענין אם קטן שהזיק בגרמי צריך לשלם בגדלותו.

ב"ק ב': המשך פרק הגוזל קמא ל"א.

בענין אם האב יכול לכוף את בתו קטנה (או נערה) למלאכה, או האם אינו יכול, רק שאם היא עובדת, מעשה ידי' הרי הם שייכים לאבי'.

קידושין א': חלק ההערות דף ג' הערה נ"ו.

בענין למה מעשה ידי' של בתו קטנה (ונערה) הם שלו מן התורה, ואילו מציאתה

היא שלו רק מדרבנן.

קידושין א': חלק ההערות דף ד' הערה י' סק"ב.

ב. מופלא הסמוך לאיש

שיטת הרמב"ם שמופלא הסמוך לאיש יכול לנדור וכדומה מן התורה, ושיטת הראב"ד שזה רק מדרבנן.

קידושין ג': י"ח סק"א (קטע "מיהו צ"ע") סק"ב.

סימנים בענינים שונים: "בענין חינוך קטן למצות" סק"ז (קטע "ועוד צ"ע").

רכו של החזו"א בביאור דברי הרמב"ם שהרמב"ם סובר שמופלא הסמוך לאיש שעבר עבירה חייב כפרה.

ב"ק ב': תל"ה סק"ב.

בענין אם מופלא סמוך לאיש יכול לחלל מעשר שני לאחרים כמו לעצמו.

ב"ק ב': ת"ח סק"ב (קטע "ובאמת").

סנהדרין: שכ"ה סק"ב (קטע "ובאמת").

בענין אם מופלא הסמוך לאיש יכול להיות שליח.

קידושין ג': י"ח סק"א (קטע "מיהו צ"ע").

ג. קטן אינו מוליד

בענין קטן אינו מוליד (דברי רבה ודברי רב חסדא. ובענין אם לא שייך שיוליד כלל או האם הכוונה היא רק שחזקתו שאינו מוליד. ובענין אם נשתנה הדבר מדורות הקדמונים לעכשיו).

קידושין ב': רמ"ה (קטע ראשון וקטע "והנה אולי").

סנהדרין: שכ"ד.

הדרך שמה שהיו מולידים בדורות הראשונים בגיל ח' הרי זה הי' ע"י הבאת סימנים גמורים של גדלות, דהיינו זקן הפנים באיש, ודדים גדולים באשה.

סנהדרין: שכ"ד (קטע "ולכאורה הי' אפשר לומר").

הדרך שהיכא שאירע שקטן הוליד הרי הוא נעשה גדול עי"ז כי בנים הרי הם כסימנים.

סנהדרין: שכ"ד (קטע "והנה עיין
בחידושי הר"ן").

הדרך שאפילו אם שיך שקטן יוליד אבל
הרי זה רק אם הוא בן ט' שנים ויום אחד.
קידושין ב': רמ"ה (קטע "והנה
אולי").

הוכחה שלפי המ"ד שסובר שקטן מוליד
הרי בנו מתיחס אחריו.

קידושין ב': רמ"ה (קטע ראשון).

בענין אם קטנה יכולה להתעבר.

יבמות א': בסוף הכרך א', ב'.

בענין בנים הם כסימני נערות.

יבמות א': בסוף הכרך א', ב'.

בענין אם שתי נערות הן סימנים שהגוף
כבר נתגדל או האם הן עצם הגדלו.

יבמות א': בסוף הכרך ג'.

ד. זכי'

דברי הגר"ט שבשביל מעשה קנין מספיק
בכוונה ומחשבה, וגם לקטן יש כוונה
ומחשבה, רק שבשביל חלות הקנין צריכים
רצון החלטי ואת זה אין לקטן.

קידושין ב': רנ"ה.

בענין אם הטעם למה חרש שוטה וקטן
אינם יכולים להקנות הרי זה כי ההקנאה
נעשית בלי דעת, או האם הוא בגדר פסול
הגוף בגופו של הבעל דבר.

כתובות א': רמ"ו.

גיטין: פרק השולח ב' סק"א.

קידושין ג': ז' סק"ב.

שיטת תוס' שקטן יכול לזכות מהתורה ע"י
דעת אחרת מקנה, ודעת רש"י שהקטן זוכה
רק מדרבנן.

גיטין: פרק השולח - עבדים ס"ו
(ושגם לרש"י לבסוף הרי זה של
הקטן מהתורה כיון שהפקר ב"ד
הפקר), ע"ב (דברי האמרי משה
שהדבר נשאר מדרבנן).

קידושין א': י' סק"א (קטע
אחרון), ל"ד סק"ב בהערה, קס"ה
סק"ב (ושהרא"ש כתב כתוס').

קידושין ב': רמ"ה (קטע "מיהו

לכאורה יש לדחות"), ש"ד,
של"ח* (קטע "ובאמת").

קידושין ג': כ"ה, נ"ה סק"ד.

ב"ק ב': ת"ח.

ב"מ: פרק שנים או חזין שמ"ג.

ב"ב ב': תמ"א, פרק יש נוחלין

קל"ח סק"ב.

סנהדרין: שכ"ה.

בענין אם כוונת תוס' היא גם לקטן שהוא
במדריגת צרור וזורקו ואגוד ונוטלו לענין
שזוכה לעצמו, או האם כוונתם היא רק
למדריגת חפץ ומחזירו לאחר שעה.

ב"ב ב': תמ"א.

סנהדרין: שכ"ה סק"ב.

דברי הר"ן בקידושין דף י"ט שקטן אינו
יכול לזכות לאחרים אפילו ע"י דעת אחרת
מקנה ואפילו לא מדרבנן.

קידושין ב': רנ"ז.

שיטת הרמב"ם שבדעת אחרת מקנה,
המקנה עושה את הזכי' בשביל הקטן, ודלא
כתוס' שסוברים דמועיל מחמת הקנאתו
להקטן.

כתובות א': רנ"ד.

קידושין ב': של"ח*.

שיטת הש"ך שקטן יכול לזכות לעצמו מן
התורה, ושהמשנה של מציאת חרש שוטה
וקטן הוא שלהם משום דרכי שלום איירי
בקטן שהוא פחות מצרור וזורקו אגוד
ונוטלו.

ב"מ: פרק שנים או חזין שמ"ג.

ב"ב ב': תמ"א.

שיטת הש"ך שזכי' אינה מטעם שליחות,
אלא עדיפא מינה, ולכן אפשר לזכות
בשביל קטן אע"פ שאי אפשר להיות
שלוחו של קטן, וקושיית הקצה"ח שא"כ
למה אין לקטן קנין חצר, ושיטת הראב"ד
שכשיש דעת אחרת מקנה יש לו קנין חצר.

כתובות א': רנ"ד.

ב"ב ב': תמ"א.

הדרך שיסוד התקנה שמציאת חרש שוטה
וקטן היא שלהם משום דרכי שלום לא
היתה שהמציאה נעשית ממש ממנו, אלא
התקנה היתה שננהג בה כאילו היתה

ממונם. וכן הדרך שתיקנו שתהי' ממש ממונם.

סנהדרין: פרק זה בורר כ"ט (קטע "א" וקטע "ג").

ב"מ: פרק שנים אוחזין שמ"ה.

הגדר של מה שפסלו לעדות מי שגזל מציאת חרש שוטה וקטן.

סנהדרין: פרק זה בורר כ"ט.

ה. אישות וביאה (קידושין, חופה

ונישואין, יעוד, יבום, גירושין, קנס, קידושי אב את בתו ואת בנו)

בענין קידושי אב את בתו, ע"י בערך קידושין - קידושי האב את בתו.

בענין קטנה שנתקדשה או שנשאת שלא לדעת אבי, ע"י בערך חופה - עשיית חופה.

בענין "קטן הבא על הקטנה עשאה מוכת עין", ע"י בערך כהן גדול - בתולה לכהן גדול.

בענין יעוד לבנו קטן, ע"י בערך עבד עברי - יעוד לבנו.

בענין הקנס של אונס ומפתה בקטנה, ע"י בערך אונס ומפתה - קטן, קטנה.

חקירת המל"מ אם אב יכול להכניס את בתו לחופה לפני בת ג' שנים ויום אחד, או האם אינו יכול כמו שאינו יכול לקדשה בביאה אז.

קידושין ב': רמ"ה (קטע "מיהו לכאורה אין מקום").

דברי הרשב"א שקטנה אינה יכולה לקדש את עצמה כי כתיב כי יקח איש אשה, ואשה היינו גדולה.

קידושין ג': נ"א.

דברי רש"י שקטן אינו יכול לקדש אשה כי כתיב כי יקח איש. והסברא שהוא משום שקטן אינו יכול לעשות חלות.

קידושין ב': רמ"ה (קטע "וצ"ב" ולהלן שם).

שיטת רש"י ביבמות דף ל"ד שקטן יכול לקדש אשה על מנת שיחול לכשיגדיל.

כתובות א': רל"ח, רמ"ו (קטע "גם י"ל" ולהלן שם).

מחלוקת הפוסקים אם אדם יכול לקדש אשה לבנו קטן מדין זכ"י, ודברי השאגת ארי' שאפילו לפי האומרים שהוא יכול אבל כשהגדיל הבן הרי הוא יכול למחות.

קידושין ב': רמ"ו, רמ"ח.

שיטת רש"י שיבם בן ט' ויום אחד קונה את היבמה מהתורה, ושיטת תוס' שאינו קונה מהתורה.

קידושין א': חלק ההערות דף י" הערה מ"ד.

קידושין ב': רמ"ו.

דברי רש"י שקטנה אינה יכולה לקבל את גיטה, אלא אבי' ולא היא.

קידושין ג': מ"ז, מ"ח.

ספיקת תוס' אם אב יכול לקבל גט לבתו קטנה משנשאת, ודעת רש"י בזה.

קידושין א': קע"ה.

קידושין ג': מ"ח.

קידוש החודש - עיבור השנה

א. גדר המצוה

ב. סוג הב"ד שצריכים בשביל קידוש החודש ועיבור השנה

ג. העדות

ד. דיני קידוש החודש

ה. דיני עיבור השנה

ו. ארץ ישראל וארץ יהודה

א. גדר המצוה

שיטת הרמב"ם שעיבור השנה הוא בכלל מצות קידוש החודש, ושיטת הבה"ג שהם ב' מצות, וגדר המצוה לפי הרמב"ם.

סנהדרין: פ"ה סק"א.

שיטת הרמב"ן שגם קידוש החודש על פי חשבון נכלל בקרא דהחודש הזה לכם, ושיטת הרמב"ם שקידוש החודש על פי חשבון מהני משום הלכה למשה מסיני.

סנהדרין: צ"ב (קטע "אמנם נראה").

דברי הרמב"ם שפרסום קידוש החודש הוא בכלל המצוה של קידוש החודש, ושבודאי כן ס"ל גם לענין פרסום עיבור השנה

דהיינו שהוא בכלל המצוה כמו גוף העיבור.

סנהדרין: צ"ט (קטע אחרון).

ב. סוג הב"ד שצריכים בשביל קידוש

החודש ועיבור השנה

המחלוקת בין הרמב"ם והרמב"ן בענין אם צריכים ב"ד הגדול בשביל קידוש החודש (הרמב"ם) או לא (הרמב"ן).

סנהדרין: פ"ו - צ"א.

ביאור המחלוקת הנ"ל.

סנהדרין: פ"ח, פ"ט.

הוריות: ד' (קטע "והנה בישוב").

בענין אם כוונת הרמב"ם היא שצריכים ג' דינים מב"ד הגדול (וכן רשות שאר הדיינים של הסנהדרין), או האם סגי בסמוכים בעלמא רק שצריכים רשות הסנהדרין.

סנהדרין: פ"ו.

שגם הרמב"ן מודה שבזמן שהי' ב"ד הגדול צריכים ב"ד הגדול דוקא.

סנהדרין: צ'.

הדרך שיסוד הדין בקידוש החודש הוא שצריכים הב"ד הכי חשוב שבדור.

סנהדרין: צ'.

בענין "בשלשה מתחילים, ובחמשה נושאים ונותנים, וגומרין בשבעה".

סנהדרין: צ"ה, צ"ו.

בענין אם לפי רבי שמעון שמכשיר עדים הקרובים זה לזה בקידוש החודש הה"נ לדיינים הקרובים זה לזה.

סנהדרין: ר' סק"ב.

ג. העדות

בענין אם מודים רבנן לרבי נתן גבי העדות של קידוש החודש שאין צריכים ששני העדים יעידו תכ"ד.

סנהדרין: פרק זה בורר ק"ג.

הקושיא למה עדי קידוש החודש שחיללו את השבת כדי לבוא ולהעיד כשרים ואינם נחשבים עדים שאי אתה יכול להזימם כי אם יוזמו הרי יוצא שחיללו שבת והיו פסולים לעדות.

סנהדרין: כ"ג (קטע "א").

מכות: י"ג (קטע "א").

עוד בענין יכול להזימה בעדות קידוש החודש.

מכות: כ"ו (קטע "וע"ע במנחת חינוך" ולהלן שם).

שיטת המאירי שעדות היא כתחילת הדין רק בעדות קידוש החודש כי אין שם דין ודברים וטענות לפני העדות.

סנהדרין: קע"ג (קטע "והמאירי").

בענין אם עדי קידוש החודש שהעידו שקר עוברים על לא תענה.

מכות: י"ג (קטע "א"), כ"ו (קטע "וע"ע במנחת חינוך").

ד. דיני קידוש החודש

דברי הר"י בן פלאט שהביא הרשב"א שאין מברכים על מצוה שאין בה מעשה כגון השמטת קרקע וכספים ודברי האבודרהם שהוסיף קידוש החודש.

חומש: פר' יתרו, אנכי ה' אלקיך (כ', ב') [ג].

חנוכה: ט"ז סק"ב סק"ג.

בענין אם צריכים בשביל החישוב אותו סוג ב"ד שצריכים בשביל הקידוש והעיבור עצמם.

סנהדרין: צ"א.

שבקידוש החודש אמירת מקודש אינה מעכבת, אבל גמר דין שפיר מעכב, ולא מספיק בזה שהסכימו על החשבון, אלא צריכים מעשה של גמר דין.

סנהדרין: צ"ב (קטע "והנה נראה" ולהלן שם).

דברי הירושלמי שאפילו התנא שסובר שאין צריכים קידוש הרי הוא מודה שצריכים שיאמרו "מקוים".

סנהדרין: צ"ג (קטע "והנה אולי").

שאמירת מקודש מקודש שאומרים העם אינה מעכבת.

סנהדרין: צ"ב (קטע "ועיין בר"ה").

הראשונים שסוברים שאפילו התנא שסובר שאין צריכים קידוש הרי זה מדאורייתא אבל מדרבנן שפיר צריכים.

סנהדרין: צ"ג.

בענין שיטת רבי אלעזר בר' צדוק שאם לא

סנהדרין: ק' סק"ה, ק"א סק"ב.
שגם עיבור השנה הרי הוא רק ביום כי
הוקש לקידוש החודש.

סנהדרין: ק' סק"ה סק"ז.
בענין אם אמרינן "אתם אפילו שוגגין
וכו", גם בעיבור השנה כמו בקידוש
החודש.

סנהדרין: ק'.
ש"אתם אפילו שוגגין וכו'" מהני רק להיכא
שקידשו או עיברו שלא לצורך, אבל לא
להיכא שקבעו צורת שנה או חודש שאינה
כדין כגון שנה בת י"ד חדשים או חודש
בן ל"א ימים, וכן לא להיכא שעשו את
מעשה הקידוש או העיבור שלא כדין כגון
בלילה.

סנהדרין: ק' סק"ו סק"ז סק"ח,
ק"א סק"ד סק"ח, ק"ד.
שיטת הרמב"ם שלא גרסינן אתם ואפילו
מזידין אלא אפיק מזידין ועייל אנוסין.

סנהדרין: ק' סק"ב ובהערה שם
ולהלן שם, ק"א סק"ד סק"ח, ק"ד.
בענין אין מעברין את השנה אלא במזומנים
לה.

סנהדרין: צ"ז.
שיטת הרמב"ם שמספיק בסיבת תקופת
ניסן לחוד כדי לעבר.

סנהדרין: ק"ב.
בענין מה שמעברין את השנה מפני גליות
ישראל שנעקרו ממקומם ועדיין לא הגיעו,
ודברי הירושלמי ש"והוא שהגיעו לנהר
פרת".

סנהדרין: צ"ח.
בענין עיבורה משנה לחבירתה.

סנהדרין: ק' סק"ז, ק"ד, ק"ה.
ביאור שיטת רבי יהודה שאם עיבורה מפני
הטומאה אינה מעוברת אפילו בדיעבד.

סנהדרין: ק' סק"ג.
בענין היכא שעיברו חודש אחר ולא אדר.

סנהדרין: ק' סק"ו, ק"ב.
בענין אם אדר ראשון הוא התוספת או אדר
שני הוא התוספת.

סנהדרין: ק"ג.

נראה בזמנו אין מקדשים אותו כי כבר
קידשוהו בשמים: האם טעמו הוא משום
שלא יתכן לקדשו תחילה כי תמיד מקדשים
אותו בשמים קודם שיוכלו ב"ד לקדש,
אבל אם הי' שייך לקדשו תחילה, אז שפיר
היו ב"ד מקדשים, או האם הכוונה היא
שאפילו אם הי' שייך שב"ד יקדשו אותו
תחילה אבל בכל זאת אין מקדשים כי אין
צורך בזה כיון שיקדשוהו בשמים.

קידושין ב': תט"ז סק"א.
קושיית החזו"א שלפי ראב"צ איך יש הו"א
ששבת בראשית טעונה קידוש ב"ד, הלא
כבר קידשוהו בשמים.

קידושין ב': תט"ז סק"א.
סנהדרין: צ"ד בהערה.

שיטת הר"ח שצריכים להזכיר קידוש
מועדות בשעה שמקדשים את החודש
(ודלא כשיטת הר"ש). וחקירה האם דבר זה
הוא דין נפרד, או האם הוא חלק ממה
שמקדשים את החודש דצריכים לקדש את
החודש ביחד עם מועדיו.

קידושין ב': תט"ז סק"ב.
סנהדרין: צ"ד.

ש"אתם אפילו שוגגין וכו'" מהני רק להיכא
שקידשו או עיברו שלא לצורך, אבל לא
להיכא שקבעו צורת שנה או חודש שאינה
כדין כגון שנה בת י"ד חדשים או חודש
בן ל"א ימים, וכן לא להיכא שעשו את
מעשה הקידוש או העיבור שלא כדין כגון
בלילה.

סנהדרין: ק' סק"ו סק"ז סק"ח,
ק"א סק"ד סק"ח, ק"ד.

שיטת הרמב"ם שלא גרסינן אתם ואפילו
מזידין אלא אפיק מזידין ועייל אנוסין.

סנהדרין: ק' סק"ב ובהערה שם
ולהלן שם, ק"א סק"ד סק"ח, ק"ד.

בענין אם בעיבור החודש יום כ"ט הוא
התוספת או יום ל' הוא התוספת.

סנהדרין: ק"ג.

ה. דיני עיבור השנה

שמקשים קידוש החודש ועיבור השנה
יחד, ולומדים דיני האחד מהשני.

ו. ארץ ישראל וארץ יהודה

ביאור המחלוקת בין חנני' ורבנן בענין היכא שעיבורה בדיעבד בגליל ולא ביהודה, האם היא מעוברת (רבנן) או לא (חנני').

סנהדרין: ק' סק"ח, ק"א סק"ד.

בענין אם הדין שצריכים לעבר ביהודה הרי זה דין מדיני עיבור השנה או דין צדדי ש"דרישות" צריכות יהודה.

סנהדרין: ק' סק"ח, ק"א סק"ד.

שאם הוא דין צדדי אז אינו מעכב גם בלא הדרשה של אתם ואפילו שוגגין, וממילא אפילו במזידין אינו מעכב אפילו לפי הרמב"ם שאינו גורס אתם ואפילו מזידין.

סנהדרין: ק' סק"ח, ק"א סק"ד.

שיטת הרמב"ם שנאמרו שני דינים נפרדים, א', של ארץ ישראל, וב' של ארץ יהודה, ושארץ ישראל מעכבת אפילו לפי רבנן שסוברים שיהודה אינה מעכבת.

סנהדרין: ק"א סק"א ולהלן שם.

שיטתו שרק עיבור השנה צריך יהודה אבל לקידוש החודש מספיק בארץ ישראל.

סנהדרין: ק"א סק"ב.

בענין אם כן הוא גם לפי חנניה שסובר שיהודה מעכבת.

סנהדרין: ק' סק"ה.

דברי הרמב"ם שגם החישוב של עיבור השנה וקידוש החודש צריך ארץ ישראל (דלא כתוס').

סנהדרין: צ"א, ק"א סק"ג.

אבל משמע שארץ ישראל אינה מעכבת בו.

סנהדרין: ק"א סק"ח.

אבל לענין עיבור ביהודה הזכיר רק את גוף העיבור ולא החישוב.

סנהדרין: ק"א סק"ג.

שאם נאמר שלפי חנניה יהודה מעכבת גם בקידוש החודש, א"כ יוצא שצריכים את הדרשה של ארץ ישראל רק בשביל החישוב של הקידוש והעיבור.

סנהדרין: ק"א סק"ו.

שיטת תוס' שיכולים לחשב את העיבור גם בחוץ לארץ.

סנהדרין: ק"א סק"ג.

קידוש היום

דברי המגן אברהם שיוצאים ידי קידוש היום מהתורה על ידי שהוא מזכיר שבת בתפלתו, ודברי האחרונים על דבריו.

חומש: פר' יתרו, זכור את יום השבת לקדשו (כ', ח') [ב].

בענין למה אין מברכים ברכות המצות על קידוש היום.

חומש: פר' יתרו, זכור את יום השבת לקדשו (כ', ח') [ג].

חנוכה: ט"ז סק"א סק"ב סק"ד סק"ה סק"ו.

הדרך שברכת הקידוש משמשת גם כברכת המצות על מצות הקידוש.

חומש: פר' יתרו, זכור את יום השבת לקדשו (כ', ח') [ג] (קטע "והנה בהנוסח").

חנוכה: ט"ז סק"ה סק"ו.

ביאור דברי המכילתא דתניא זכור את יום השבת לקדשו, קדשהו בברכה.

חומש: פר' יתרו, זכור את יום השבת לקדשו (כ', ח') [ג] (קטע "והנה במכילתא").

חנוכה: ט"ז סק"ו.

בענין שבגמ' לפנינו איתא בנוסח הקידוש "וצונו", ואילו הרי"ף והרא"ש אינם גורסים "וצונו".

חומש: פר' יתרו, זכור את יום השבת לקדשו (כ', ח') [ג] (קטע "והנה בהנוסח").

חנוכה: ט"ז סק"ה.

מחלוקת בין רש"י והרמב"ם בביאור "מקרא קדש".

אלול - תשרי: ראש השנה י' (קטע "מיהו יש להעיר").

שני ביאורים ב"תחילה למקראי קודש זכר ליציאת מצרים".

חומש: פר' יתרו, זכור את יום השבת לקדשו (כ', ח') [ב] (קטע "וגם" וקטע "והנה כבר הבאנו" ולהלן שם). פר' ואתחנן, וזכרת כי

סימנים בענינים שונים: "בענין אין עושין מצות חבילות חבילות" ב'. משמעות דברי הרמב"ם שהיינו משום ששתיהן הן חיובים מן התורה.

סימנים בענינים שונים: "בענין אין עושין מצות חבילות חבילות" ב' (קטע "והנה יש להעיר").

דברי הרמב"ם שברכת המזון והבדלה אפשר לברך על כוס אחד.

סימנים בענינים שונים: "בענין אין עושין מצות חבילות חבילות" ב' (קטע "והנה אע"פ").

קידוש וחילול השם

ע"י עוד בערך, יהרג ובל יעבור.

השלשה ציורים של חילול השם שכתב הרמב"ם בספר המצות.

ציורו של רש"י ביומא דף פ"ו.

ציורו של רבינו יונה באבות.

הגמ' בסנהדרין שחילול השם הוא בפרהסיא.

המשנה באבות דתנן כל המחלל שם שמים בסתר וכו'.

אבות: קפ"ה.

דברי הלח"מ שהעשה של ונקדשתי אמור רק על בפרהסיא, אבל הלאו של לא יחללו אמור אפילו על בצניעה.

אבות: קפ"ה סק"ב (קטע "והנה ראיתי").

המחלוקת בין הרמב"ם ורבינו יונה אם בגילוי עריות ושפ"ד בצניעה יש משום חילול השם (הרמב"ם) או לא (רבינו יונה, וגם רבינו יונה מודה בעבודה זרה).

אבות: קפ"ה סק"א (קטע ראשון) סק"ג.

משמעות דברי רבינו יונה באבות שבנוהג שלא כשורה יש משום חילול השם רק בפרהסיא.

אבות: קפ"ה סק"ג.

דברי הרא"ש בברכות דף מ"ז שבעשה דרכים יש קידוש השם.

גיטין: פרק השולח - עבדים מ' (קטע "והנה באמת").

עבד היית בארץ מצרים ויצאך ה' אלקיך משם וגו' על כן צוך ה' אלקיך לעשות את יום השבת (ה', ט"ו) (קטע "וגם הראבי" ולהלן (שם).

תפילה: ט"ז (קטע "וגם הראבי" ולהלן (שם).

עוד בביאור "זכר ליציאת מצרים".

חומש: פ"ו ואתחנן, וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויצאך ה' אלקיך משם וגו' על כן צוך ה' אלקיך לעשות את יום השבת (ה', ט"ו).

תפילה: ט"ז.

בענין הסוגיא בפסחים דף ק' - ק"א של קידוש במקום סעודה, ובענין אם הקידוש הוא שצריך את הסעודה, או האם הסעודה היא שצריכה את הקידוש.

סימנים בענינים שונים: "בענין קידוש במקום סעודה".

בענין אם גם כשמקדשים על הפת צריכים במקום סעודה.

סימנים בענינים שונים: "בענין קידוש במקום סעודה" (קטע "והנה ראיתי" וקטע "מיהו יש לבאר").

השיטה שקידוש על יין הוא מהתורה, אבל החיוב לשתות את היין הוא מדרבנן.

סימנים בענינים שונים: "בענין קידוש במקום סעודה" (קטע "מיהו יש לבאר").

שיטת רבינו יונה שבשביל קידוש במקום סעודה צריכים דוקא פת.

סימנים בענינים שונים: "בענין קידוש במקום סעודה" (קטע "והנה תוס' בפסחים").

דעת הרבה אחרונים ששתיית כל המסובין מצטרפת למלא לוגמיו, רק שצריכים שתהי' בכדי אכילת פרס, וקושיית האחרונים מה שיין צירוף של כדי אכילת פרס בין שני אנשים.

זבחים ב': תת"י ובההערה הראשונה.

הסוגיא בפסחים שאין אומרים שתי קדושות (קידוש היום וברכת המזון) על כוס אחד.

- א. כללי
- ב. ביאה ריקנית להיכל, קריבה להמזבח, נגיעה בכלי שרת
- ג. קידוש מהכיוור ומכלי שרת ועוד דיני קידוש
- ד. השיעור של מים של כדי לקדש ד' כהנים
- ה. ידיו על גבי רגליו
- ו. כשהוא לבוש בבגדי כהונה מקדש
- ז. עוד דיני קידוש והמים
- ח. הדין של קידוש בפנים
- ט. הפסול של יציאה והפסול של היסח הדעת, והמטיל מים, והישן
- י. נטמא
- יא. עשרה קידושין של יום כיפור
- יב. קידוש ידים ורגלים לפרה אדומה

א. כללי

דברי האבי עזרי שאע"פ שהוא רוחץ רק את הידים והרגלים אבל הקידוש הוא על כל גופו.

זבחים ב': ש"ט.

דברי החידושי ר' ארי' ליב שנאמר דין אחד שהגברא טעון קידוש, ודין זה גורם שאם לא קידש העבודה פסולה, כי העבודה פסולה אם היא נעשית ע"י גברא שלא קידש, ונאמר עוד דין שהעבודה בזכות עצמה טעונה קידוש, אבל זהו רק דין לכתחילה ואין העבודה נפסלת בגלל הדין הזה. ומה שצריכים עוד קידוש מקרא דבבואם ובגשתם הרי זה רק מצד הדין שהעבודה טעונה קידוש. וכן הקידושין הנוספים של הכהן גדול ביום כיפור הרי הם רק מצד שהעבודה טעונה קידוש ומש"ה אינם מעכבים.

זבחים ב': ר"ס*, רע"ט*, רפ"ג (קטע אחרון), רצ"ד (קטע "ובספר חידושי רבי ארי' ליב"), שמ"ג (קטע אחרון).

דברי הרא"ש שם שכשעושים מצוה דרבנן ברבים יש קידוש השם מהתורה.

גיטין: פרק השולח - עבדים מ' (קטע "והנה באמת").

דברי הרא"ש שם שהעשה של קידוש השם דוחה שאר מצות.

גיטין: פרק השולח - עבדים מ' (קטע "והנה באמת").

ביאור "כל המחלל שם שמים בסתר נפרעין ממנו בגלוי".

חומש: פ' מקץ, ויאמר אלהם מרגלים אתם (מ"ב, ט').

דברי רבינו יונה באבות שמה שאמרו שעל ערקתא דמסאנא יהרג ואל יעבור אינו בגדר חיוב.

אבות: קפ"ה סק"ג.

הגמ' בסנהדרין שמהני הסברא של "קרקע עולם" גם כנגד חילול השם.

כתובות א': פ"ה (קטע ראשון) סק"א.

בענין אם רשאי ליהרג היכא שרשאי לעבור.

כתובות א': ע"ו.

אבות: קפ"ה סק"ג.

חומש: פ' כי תשא, מה עשה לך העם הזה וגו' (ל"ב, כ"א).

ספיקת הגמ' אם גוי מצווה על קידוש השם בנוגע לז' מצות בני נח.

ב"ק א': תפ"ג סק"א (קטע "ברם נראה" וקטע "ועיין עוד ברש"י").

אבות: ס"ז (קטע "ברם נראה").

חומש: פ' נח, את האלקים התהלך נח (ו', ט') [א] בהערה השני'. פ' תולדות, ויבא עשו מן השדה והוא עיף (כ"ה, כ"ט). פ' יתרו, לא תחמד (כ', י"ד) [ז].

קידוש ידים ורגלים

בענין לינה בקידוש ידים ורגלים וכן בהמים, עי' בערך לינה.

בענין טבילה לעבודה, עי' בערך טבילה לעבודה.

זבחים ב': ש"ב (קטע "שו"ר").
 חומש: פר' צו, והוציא את הדשן
 אל מחוץ למחנה וגו' (ו', ד') (קטע
 "שו"ר").

ג. קידוש מהכיוור ומכלי שרת ועוד
 דיני הכיוור

דברי הרמב"ן בפר' כי תשא שאין אפילו
 מצוה לכתחילה לקדש מן הכיוור, אלא
 אפשר לכתחילה לקדש מכלי שרת, וסתירה
 בדברי הרמב"ם בענין זה.

זבחים ב': רנ"ה בהערה, רס"א
 סק"ג, שי"א, שע"ב (קטע "מיהו
 בחק נתן"), ת"ח, ת"י.

חומש: פר' כי תשא, ורחצו אהרן
 ובניו ממנו (ל', י"ט).

הדרך שלפי הרמב"ם היכא שלא קידש
 מהכיוור אינו צריך לקדש עוד פעם אפילו
 לכתחילה, ולא רק שהעבודה כשירה.

זבחים ב': ת"י (קטע "מיהו עי'
 ברמב"ם" ולהלן שם).

הדרך שלפי הרמב"ם אין אפילו מצוה
 לכתחילה לקדש מן הכיוור עצמו, אבל יש
 מצוה לכתחילה לקדש מהמים שהיו בהכיוור
 אפילו אם הם עכשיו בכלי שרת.

זבחים ב': רנ"ה בהערה, ת"י
 (קטע "וע"ע בחסדי דוד" וקטע
 אחרון).

חומש: פר' כי תשא, ורחצו אהרן
 ובניו ממנו (ל', י"ט) (קטע "וע"ע
 בחסדי דוד" וקטע אחרון).

דברי האבן האזל שהמצוה של כבוד כהן
 גדול דוחה את הלכתחילה של כיוור ולכן
 ה' הכהן גדול מקדש מקיתון של זהב ולא
 מן הכיוור.

זבחים ב': ת"י (קטע "והאבן
 האזל").

חומש: פר' כי תשא, ורחצו אהרן
 ובניו ממנו (ל', י"ט) (קטע "והאבן
 האזל").

ביאורו של הקרבן העדה בדברי הירושלמי
 ביומא פ"ד ה"ה, שאי אפשר לקדש ידים

דברי רש"י שלהוציא את הדשן שבמקום
 המערכה או לסלקו להתפוח צריך קידוש,
 והדרך שאינם צריכים קידוש.

זבחים ב': רצ"ח, ש"ב.

דברי החת"ס שבימי המילואים לא היו
 צריכים לקדש כי היו טובלים (ודעת
 הסוברים שטבילה אינה פוטרת מקידוש),
 ודברי הכלי חמדה שלא היו צריכים לקדש
 כי ה' להמשכן אז דין במה.

זבחים ב': רס"ב (קטע "ובשו"ת"
 ולהלן שם).

חומש: פר' פקודי, ורחצו ממנו
 משה ואהרן ובניו (מ', ל"א) סק"ג.

הדרך שנאמר דין מסוים שכל הטובל צריך
 קידוש (ולא מטעם יציאה).

זבחים ב': שכ"ד*.

ב. ביאה ריקנית להיכל, קריבה
 להמזבח, נגיעה בכלי שרת

המחלוקת בין רש"י והריצב"א אם צריכים
 לקדש ידים ורגלים בשביל ביאה ריקנית
 לתוך ההיכל.

זבחים ב': קע"ו, רס"ד*, רע"ז.

חומש: פר' פקודי, ורחצו ממנו
 משה ואהרן ובניו (מ', ל"א) סק"א.

משמעות דברי הרמב"ם שהמצוה של
 קידוש קאי גם על ביאה ריקנית להיכל
 אבל אין חיוב מיתה על זה.

זבחים ב': רע"ז.

דברי הרמב"ם שקריבה להמזבח גם בלי
 עבודה צריכה קידוש ידים ורגלים, ודברי
 המקדש דוד דהיינו משום שבלי קידוש הרי
 הוא כזר ואין זר קרב לגבי המזבח אבל
 בקידוש זה אין פסול לינה.

זבחים ב': ש"ב (קטע "שו"ר"
 וקטע "ושוב דחה").

חומש: פר' צו, והוציא את הדשן
 אל מחוץ למחנה וגו' (ו', ד') (קטע
 "שו"ר" וקטע "ושוב דחה").

שנגיעה בכלי שרת אינה צריכה קידוש ידים
 ורגלים.

כהנים אין צריכים ריבויא דקרא לומר שמועיל כי הכלי הזה נחשב בגדר כיוור, א"נ דחזינן שמועיל מדאיצטריך קרא למעט כנו.

זבחים ב': שצ"ז.

בענין כמה מים הוא שיעור כדי ד' כהנים.

זבחים ב': שצ"ג, תי"א.

הדרך שאפילו לפי הצד ש"ממנו ואפילו בתוכו" אבל צריכים כדי ד' כהנים ע"י שפיכה ולא מספיק בזה שיש כדי ד' כהנים ע"י "בתוכו".

זבחים ב': שמ"ד.

ה. ידיו על גבי רגליו

דיני ידיו על גבי רגליו.

זבחים ב': רס"ט, ר"ע.

הטעמים למה צריכים שיהיו ידיו על גבי רגליו בשעת הקידוש וכן בענין אם זה מעכב.

זבחים ב': רס"ח, שצ"ג (קטע אחרון).

בענין היכא שרק הרגלים צריכים קידוש, כגון משום ניצוצת, האם מספיק בזה שמקדש רק את הרגלים, וכן היכא שרק יד אחת או רגל אחת צריכה קידוש, כגון שהסיח דעתו רק מידו אחת, האם מספיק בזה שמקדש רק את אותה יד או רגל.

זבחים ב': רס"ח, שט"ז, שי"ז (קטע "שו"ר"), שמ"ג (קטע "ועוד י"ל").

דברי המנ"ח שאם הסיח דעת רק מידו אינו צריך לקדש רגליו.

זבחים ב': רס"ח, שט"ז, שמ"ג (קטע "וע"ע").

דברי הזבח תודה שאפשר לקדש בכמה שפיכות ואין צריכים שהכל יתקדש בשפיכה אחת. ובענין אם בכה"ג צריכים שכל שפיכה תהי' גם על יד וגם על רגל או האם מספיק בהעובדא שידו נמצאת על גבי רגלו אע"פ שכל שפיכה ושפיכה אינה על שתיהן יחד.

זבחים ב': רס"ח, שצ"ג.

ורגלים מכלי שרת אם אין הכיור וכנו במקומם.

זבחים ב': שני"ה.

ביאורו של המשך חכמה בדברי הירושלמי הנ"ל שאפילו כשמקדשים ידים ורגלים מכלי שרת אבל צריכים לעשות כן בין האולם למזבח שהוא מקום הכיור וכנו.

זבחים ב': שני"ה.

דברי הגמ' שהיכא שמקדש מכלי שרת צריכים "קודח בתוכו".

זבחים ב': שצ"ה - שצ"ח, ת"י (קטע "ובהי"א" ולהלן שם).

חומש: פר' כי תשא, ורחצו אהרן ובניו ממנו (ל', י"ט) (קטע "ובהי"א" ולהלן שם).

ע"ע להלן בסמוך בסק"ד.

ד. השיעור של מים של כדי לקדש ד' כהנים

"כל כיוור שאין בו כדי לקדש ד' כהנים אין מקדשין בו": בענין אם הוא לעיכובא, ובענין אם נאמר גם במקדש מכלי שרת, ובענין אם הכוונה היא רק שזה יהי' גודל הכלי או האם צריכים שיעור כזה של מים, ובענין אם מספיק אם בתחילה הי' בו שיעור זה של מים אע"פ שעכשיו נתמעט או האם צריכים שבשעת הקידוש יהי' שם שיעור זה.

זבחים ב': רס"א, שני"ד ובההערה שם, שצ"ג, שצ"ד (דרכו של הגרי"ז שצריכים כדי ד' כהנים בשעה שהמים מתקדש), שצ"ה, תי"א.

הדרך בדעת הרמב"ם שהדין של כדי ד' כהנים הוא רק בנוגע להלכתחילה של כיוור אבל כשמקדשים מכלי שרת אין צריכים כדי ד' כהנים.

זבחים ב': ת"י (קטע "מיהו הקר"א").

חומש: פר' כי תשא, ורחצו אהרן ובניו ממנו (ל', י"ט) (קטע "מיהו הקר"א").

הדרך שלהיכא שיש בכלי שרת כדי ד'

ו. כשהוא לבוש בבגדי כהונה מקדש

דברי הבית הלוי בענין אם הדין שקידוש ידים ורגלים צריך להיות כשהוא לבוש בבגדי כהונה, הרי זה מעכב.

זבחים ב': רנ"ז סק"ד, רס"א סק"ב, שי"ח, שכ"ד**.

דברי הבית הלוי בענין היכא שהי' לבוש בבגדי כהונה בשעת הקידוש, ושוב פשט את הבגדי כהונה ולבש אותם שנית, האם הוא צריך עוד קידוש. ואפילו אם שפיר צריך, אבל האם זה לעיכובא, או האם זה רק דין לכתחילה לכה"פ היכא שכבר עבד אחרי הלבישה הראשונה.

זבחים ב': רנ"ז סק"ד, רע"ח סק"ג, שכ"ד**.

דברי השפת אמת והכלי חמדה בענין הנ"ל. זבחים ב': רע"ח סק"ג.

בענין אם הדין שצריכים שלא יפסיק בלבישת הבגדים בין הקידוש לבין העבודה הוא דין בהקידוש, או האם הוא דין בהעבודה.

זבחים ב': רע"ח סק"ג.

בענין אם נאמר הדין של כשהוא לבוש בבגדי כהונה מקדש גם לענין ביאה ריקנית להיכיל.

זבחים ב': רע"ח סק"ב.

ז. עוד דיני קידוש והמים

דברי הבית הלוי שממנו ולא בתוכו הוא לעיכובא.

זבחים ב': רס"א סק"ב.

דעת רבי ישמעאל שמי כיוור צריכים להיות מים חיים.

זבחים ב': תכ"ו, תכ"ט, תל"ב.

בענין דברי תוס' שמי פירות משלימין למי כיוור ולא ממעטים מזוג.

זבחים ב': ת"ו (קטע "וגם"), תכ"ח.

חומרות שיש בנטילת ידים שאין בקידושי ידים ורגלים.

זבחים ב': ת"ו.

הדרך שהיכא שהקידוש הוא רק בגדר

הכשר הגברא ולא דין בהעבודה אין צריכים בשעת קידוש עמידה על הרצפה.

זבחים ב': שמ"ג (קטע אחרון).

ח. הדין של קידוש בפנים

בענין שצריכים שכולו יהי' בפנים העזרה בשעת הקידוש ולא סגי בידיו ורגליו לחוד.

זבחים ב': רנ"ה (קטע "ולפי הנ"ל"), שי"ב.

שאם הוא עומד בפנים ומקדש ידיו בחוץ לא מהני.

זבחים ב': שי"ב.

שהיכא שהוא עומד בפנים וזרקו עליו מים מבחוץ אין זה מועיל.

זבחים ב': שי"ב.

ט. הפסול של יציאה, והפסול של היסח הדעת, והמטיל מים, והישן

בענין אם כוונת הצד שיציאה פוסלת בקידוש ידים ורגלים היא משום היסח הדעת או מדין יוצא.

זבחים ב': ש"ד, ש"ה, ש"ט, שי"ד, שט"ו, של"ז.

דברי הקרית ספר שיציאה, והיסח הדעת, והטלת מים, ולינה, ושינה, פוסלים רק מדרבנן, ודברי החסדי דוד שהיסח הדעת פוסל מהתורה.

זבחים ב': רע"ה.

שכדי שלא יפסלו הידים ביוצא מספיק בזה שרק ידיו הם בפנים.

זבחים ב': רנ"ה (קטע "ולפי הנ"ל"), ש"ט.

הדרך שלפי המ"ד שסובר שלינה פוסלת בקידוש ידים ורגלים, יציאה בודאי פוסלת.

זבחים ב': ש"ד.

הסברא ששייך פסול יוצא על הידים בקידוש ידים ורגלים כי אע"פ שבדברים שלא נעשית בהם עבודה ליכא פסול יוצא אבל הכא הרי זה נחשב שנעשית בהן מצותן ע"י הקידוש.

זבחים ב': ש"ד (קטע "והנה תוס"י), (של"ד).

פסקו של הרמב"ם שאחרי יציאה הרי הוא צריך לקדש רק לכתחילה אבל בדיעבד העבודה כשירה בלי לקדש.

זבחים ב': רצ"ד (קטע "והנה האבן האזל"), ש"ה.

הדרך שבנוגע להדין שהעבודה טעונה קידוש (שהוא רק דין לכתחילה) בודאי יציאה פוסלת את הקידוש, וכל השאלה אם יציאה פוסלת או לא היא רק בנוגע להדין שהגברא טעון קידוש, ולכן לכתחילה בודאי צריכים עוד קידוש אחרי יציאה בגלל הדין שהעבודה טעונה קידוש.

זבחים ב': רע"ט*.

ביאור דברי תוס' שיציאה פורתא אינה פוסלת את הידים.

זבחים ב': ש"ה סק"א (קטע אחרון), של"ז.

עוד בדברי תוס' הנ"ל, ודברי הרמב"ם שחולק על זה.

זבחים ב': שי"ד, ש"כ, של"ז.

בענין יציאה לצורך עבודה.

זבחים ב': ש"ב סק"ב (קטע "ושוב הסיק"), ש"ה סק"א (קטע "והנה הגריד"), ש"כ.

הקושיא איך שייך לומר שהוצאת הדשן צריכה קידוש, דלמה אין הקידוש נפסל משום יציאה.

זבחים ב': ש"ב (קטע "ושוב הסיק").

הדרך שיציאה לטבול לא חשיבא יציאה הפוסלת.

זבחים ב': שכ"ד, שכ"ד*, שכ"ה (קטע "ועי' גם").

בענין מה שמבואר בדברי הרמב"ם שאם הטיל מים ולא קידש עבודתו פסולה.

זבחים ב': שי"ז.

בענין אם היכא שהטיל מים ולא שפסף הרי הוא צריך לקדש ידיו מן התורה או רק מדרבנן.

זבחים ב': שי"ז.

בענין שהישן וכן המתנמנם צריכים לחזור ולקדש.

זבחים ב': שמ"ב.

י. נטמא

הדרך שהאיבעיא אם טומאה פוסלת בקידוש ידים ורגלים או לא איירי אפילו כשבודאי לא הסיח דעתו.

זבחים ב': שכ"ה, של"ח.

בענין אם היכא שנטמא כל גופו הרי הוא צריך עוד קידוש או האם מספיק בזה שהוא טובל כל גופו.

זבחים ב': ש"י.

הדרך שהיכא שנטמא ידיו במקדש (ולא כל גופו), אע"פ שאין טומאת ידים במקדש, אבל הרי זה רק לענין שאינו פוסל קדשים בנגיעה, אבל בכל זאת נפסל הקידוש ידים ורגלים, וכדי לעבוד הרי הוא צריך עוד קידוש.

זבחים ב': ש"ז (קטע ראשון).

יא. עשרה קידושין של יום כיפור

בענין מה שביוה"כ הי' הכ"ג מקדש מקיתון של זהב, ופליגי אמוראי בירושלמי בענין אם הכוונה היא גם להקידוש הראשון או האם הכוונה היא חוץ מהקידוש הראשון.

זבחים ב': רנ"ה ובהערה, ת"ח, ת"י (קטע "והשפ"א" ולהלן שם).

חומש: פר' כי תשא, ורחצו אהרן ובניו ממנו (ל', י"ט) (קטע "ואם מצינו שהכ"ג" וקטע "והשפ"א" ולהלן שם).

בענין המחלוקת בין רבי יהודה ות"ק אם הכ"ג הי' מקדש כל השנה מהכיוור (ת"ק) או מקיתון של זהב (רבי יהודה).

זבחים ב': ת"י (קטע "וכ"כ בחסדי דוד" ולהלן שם).

חומש: פר' כי תשא, ורחצו אהרן ובניו ממנו (ל', י"ט) (קטע "ואם מצינו ביומא" וקטע "וכ"כ בחסדי דוד" ולהלן שם).

דברי חידושי ר' ארי' ליב שנאמר דין אחד שהגברא טעון קידוש, ודין זה גורם שאם לא קידש העבודה פסולה, כי העבודה

בהקידושין הנוספים של יום כיפור, ואולי הם כשרים אפילו מכלי חרס.

סימנים בענינים שונים: "יומא" א'.

בענין אם השינוי של מקומות העבודות הוא הדבר שגורם את הטבילות והקידושין, או האם זה השינוי בהבגדים.

סימנים בענינים שונים: "יומא" ג'.

בענין המחלוקת בין רבי מאיר וחכמים אם שני הקידושין שבין עבודה לעבודה היו על הלבישה של הבגדים השניים, והי' מקדש קידוש אחד אחרי הפשיטה של הבגדים הראשונים, ואת הקידוש השני אחרי הלבישה של הבגדים השניים (רבי מאיר), או האם הקידוש הראשון הי' על הפשיטה של הבגדים הראשונים, והי' מקדש אותו לפני הפשיטה (חכמים).

סימנים בענינים שונים: "יומא" ה'.

דברי החת"ס שביוה"כ אין הכהן גדול חייב מיתה אם לא קידש את שאר הקידושין (ואין זה מעכב את העבודה) כי הי' טובל, ושקשה על זה מהקידוש הראשון שהי' מעכב אע"פ שהי' טובל.

זבחים ב': רס"ב (קטע "ובשו"ת" ולהלן שם).

חומש: פר' פקודי, ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו (מ', ל"א) סק"ג.

בענין אם בהקידושין של יוה"כ צריכים כולו בפנים כמו כל השנה או האם מספיק בידיו בפנים.

זבחים ב': רנ"ה (קטע "ולפי הנ"ל").

בענין אם הקידושין של יוה"כ צריכים להיות בעמידה כמו של כל השנה.

זבחים ב': רנ"ה (קטע "גם יש לעיין").

הקושיא למה ביוה"כ הקידוש של הכהן גדול שאחרי קריאת התורה בעזרת נשים אינו מעכב כיון שקרה יציאה.

זבחים ב': ש"כ.

בענין היכא שלא הסיח הכהן גדול דעת מהקידוש ידים ורגלים כל הלילה האם הוא

פסולה אם היא נעשית ע"י גברא שלא קידש, ונאמר עוד דין שהעבודה בזכות עצמה טעונה קידוש, אבל זהו רק דין לכתחילה ואין העבודה נפסלת בגלל הדין הזה. ומה שצריכים עוד קידוש מקרא דבבואם ובגשתם הרי זה רק מצד הדין שהעבודה טעונה קידוש. וכן הקידושין הנוספים של הכהן גדול ביום כיפור הרי הם רק מצד שהעבודה טעונה קידוש ומש"ה אינם מעכבים.

זבחים ב': ר"ס*, רע"ט*, רפ"ג (קטע אחרון), רצ"ד (קטע "ובספר חידושי רבי ארי' ליב"), שמ"ג (קטע אחרון).

כהנ"ל שקידוש ידים ורגלים שבין עבודה לעבודה ביוה"כ אינו מעכב את העבודה.

זבחים ב': ג'.

דרך הפוכה מהנ"ל, והיינו ששאר קידושין דיוה"כ הם לצורך הגברא ולא לצורך העבודה.

זבחים ב': שמ"ג (קטע אחרון).

בענין שאין הכהן גדול חייב מיתה אם לא קידש את הט' קידושין הנוספים הנ"ל של יום כיפור.

זבחים ב': רס"ז (קטע "והשפ"א").

דברי הגרי"ז שהקידוש ידים ורגלים של כל השנה והקידושין של יוה"כ הם שני דינים נפרדים. והוסף שהקידוש של שאר ימות השנה הוא כדי לקדש את הידים והרגלים לעבודה, אבל הקידושין של יוה"כ הם בגדר גזירת הכתוב של מעשה רחיצה, וחלק בזכות עצמו מסדר עבודת היום.

זבחים ב': רנ"ה, רס"ב (קטע "ובשו"ת"), ת"ח.

סימנים בענינים שונים: "יומא" א'.

חומש: פר' כי תשא, ורחצו אהרן ובניו ממנו (ל', י"ט) (קטע "והשפ"א"). פר' פקודי, ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו (מ', ל"א) סק"ג.

שלפי הגרי"ז אולי אין צורך בכלי שרת

צריך קידוש ראשון בשחרית כדי להשלים
י' קידושין.

זבחים ב': רנ"ו בההערה.

בענין היכא שקידש הכהן גדול ביוה"כ את
ידיו ורגליו לתרומת הדשן לפני עלות
השחר, האם הוא צריך לקדש עוד הפעם
לאחר שעלה השחר כדי להשלים י'
קידושין.

זבחים ב': רנ"ו בההערה, ובסק"ה.

יב. קידוש ידים ורגלים לפרה אדומה

דברי הרמב"ם שפרה טעונה קידוש ידים
ורגלים כי חטאת קריי' רחמנא. והדרך
שבכל זאת מה שרבי חייא בר יוסף סובר
שצריכים לעשות את הקידוש בפנים הרי זה
רק מדרבנן.

זבחים ב': שכ"ב, שכ"ג סק"א
(קטע "והנה יש לפרש").

הסוברים שקידוש ידים ורגלים בפרה
אדומה הוא רק מדרבנן.

זבחים ב': שכ"ב, שכ"ג סק"א
(קטע "והנה יש לפרש").

הדרך שכל הקידוש בפרה אדומה הוא רק
לצורך הגברא אבל אינו גם דין בהעבודה
כי בפרה אדומה אין עבודות גמורות.

זבחים ב': שמ"ג (קטע אחרון).

פסקו של הרמב"ם שלכתחילה צריכים
בפרה קידוש ידים בכלי שרת בפנים אבל
בדיעבד מספיק אפילו במקידה של חרס
בחוז.

זבחים ב': שכ"ג, של"ט, שמ"ג
(קטע אחרון).

בענין אם לינה פוסלת את הקידוש ידים
ורגלים לפרה.

זבחים ב': שמ"א.

קידוש לבנה

דברי השל"ה שנשים פטורות מקידוש לבנה
משום שהוא בגדר זמן גרמא. וקושיית ר'
שלמה קלוגר בהגהות חכמת שלמה שאין
כאן חסרון של זמן אלא שחסר בסוף
החודש החפצא של לבנה בחידושה.

קידושין ב': שנ"ח סק"א סק"ג.

סנהדרין: רס"ח.

חומש: פ' כי תצא, תמחה את זכר
עמלק (כ"ה, י"ט) [ב] סק"א (קטע
"ויש להביא" וקטע "ג").

עמלק, פורים: י"א סק"א (קטע
"ויש להביא" וקטע "ג").

שיטת המהרש"ל שסומא צריך לברך על
הלבנה.

סנהדרין: רס"ז.

משמעות דברי הרמב"ם דלא כהמהרש"ל
אלא שרק הוואה מברך.

סנהדרין: רס"ז.

גדר החיוב לעמוד בגלל קבלת פני שכינה.

סנהדרין: רס"ט.

בענין היכא שיוצא ידי ברכת הלבנה מפי
אחר ע"י הדין שהשומע הוא כעונה, האם
הוא צריך לעמוד.

סנהדרין: רס"ט, ר"ע.

מחלוקת הפוסקים אם צריכים לקדש את
הלבנה לפני מוצאי שבת משום ששהויי
מצוה לא משהינן.

יבמות ב': תר"ח (קטע ראשון).

קידושין

בענין ברכת אירוסין, ע"י בערך ברכות -
ברכת אירוסין.

בענין יד בקידושין, ע"י בערך ידות - ידות
לקידושין.

בענין המקדש באיסורי הנאה או דמיהן, ע"י
בערך איסורי הנאה - המקדש באיסורי
הנאה.

בענין קידושי כסף מדין עבד כנעני, ע"י
בערך קנין כסף - מדין עבד כנעני.

בענין ביאה נישואין עושה, ע"י בערך ביאה
- ביאה נישואין עושה.

א. מצות קידושין

ב. קטן וקטנה

ג. כללי

בענין אם המצוה היא המעשה קידושין או התוצאה שיש לו אשה.

כתובות א': קל"ב סקי"ד.

קידושין ג': ג' סקי"ג.

חומש: פרי' כי תצא, כי יקח איש אשה (כ"ד, א') סקי"ד.

ב. קטן וקטנה

ע"י בערך קטן וקטנה - אישות וביאה.

ג. כללי

בענין אם בקידושין הבעל פועל קנין, והאיסורים הם בתולדה מהקנין, או האם הבעל פועל את האיסורים, והקנין הוא בתולדה מהאיסורים, או האם הוא פועל את שני הדברים.

נדרים: פרק כל כנויי א' סק"ו סק"ז סק"ט סק"י, ע"ב, ע"ג (קטע "והנה באמת").

קידושין א': ח' סק"ב, ט', נ"ה סק"ז, ס"ה, קי"א סק"א, קל"א (קטע "ובאמת"), חלק ההערות דף ב' הערה ל"ח.

קידושין ב': רמ"ה (קטע "ואם נאמר").

קידושין ג': י"ד סק"ב, ס"א (קטע אחרון), ס"ב (קטע "וי"ל"), קל"ב.

קידושין ד': רי"א (קטע "והנה יש להעיר"), רע"א סק"א (קטע "מיהו ע"י בקו"ש").

בענין גדר הקנין שיש לבעל באשתו ע"י קידושין.

גיטין: פרק המביא גט ט"ו (קטע "וע"י ברמב"ן ולהלן שם), מ"ח.

קידושין א': א', ח' סק"ג, נ"ה סק"ג, פ"א סק"ג ובההערה השני', ק"י, קי"א סק"א (קטע "והנה בנדרים"), קל"א.

קידושין ד': רי"א (קטע "והנה מכל הנ"ל").

בענין אם אשת איש נאסרת בשעת

ד. העדים

ה. דעת האיש והאשה והשליח

ו. האמירה

ז. המקדש חצי אשה, חצי איש, התפשטות

ח. קידושי כסף - טיב הנתינה

ט. קידושי כסף - טיב גוף הכסף

י. קידושי כסף - מקדש במלוה

יא. קידושי כסף - מתנה ע"מ להחזיר

יב. קידושי כסף - חליפין

יג. קידושי כסף - מדין ערב

יד. קידושי כסף - מדין עבד כנעני

טו. קידושי כסף - שמא שוה פרוטה במדי

טז. קידושי כסף - נתנה היא

יז. קידושי כסף - שומא

יח. קידושי כסף - לדידי שוה לי

יט. קידושי כסף - דינים שונים

כ. קידושי שטר

כא. קידושי ביאה

כב. קידושי האב את בתו

כג. שליחות וזכי'

כד. אפקעינהו רבנן לקידושין מיני'

כה. קידושין לאחר ל'

כו. קידושי עבירה

א. מצות קידושין

בענין אם קידושין הוא מצוה, או רק הכשר למצות פרו ורבו. וכן בענין אם גם הנישואין הוא בכלל המצוה (לפי הצד שקידושין הוא מצוה). וכן בענין אם אשה חייבת בהמצוה.

כתובות א': קל"ב.

קידושין ג': ג'.

חומש: פרי' כי תצא, כי יקח איש אשה (כ"ד, א').

הקידושין לעולם, רק שאח"כ מיתת הבעל וגירושין מפקיעין את האיסור, או האם מתחילה הרי היא נאסרת רק עד אותה שעה, כי מה שאוסר אותה הוא המצב של כל רגע ורגע שהיא עוד אשת איש.

יבמות ב': תקמ"ז (קטע "ג").

גיטין: פרק המביא גט ל"ו (קטע "מיהו ראיתי").

קידושין א': ט"ו סק"ב סק"ג, כ"א (קטע "וי"ל"), קפ"ו.

קידושין ג': ס"ה.

חומש: פ"א אחרי מות, "עוד בענין אם האיסורים של קרובות חלים מיד לעולם וכו'", וכן בענין איך הוא האיסור של אשת איש, וכן להלן שם עד סוף הפרשה.

שבקידושין נאמר דין מיוחד של מעשה קיחה חוץ ממה שצריכים קנין.

נדרים: פרק כל כנויי ע"א סק"ג.

קידושין א': נ"ג סק"א, ס"א סק"א, ס"ד סק"ג, ס"ה (קטע "ומעתה"), ס"ט סק"א, ע"ב סק"א, קס"ו (קטע ראשון וקטע "מיהו לעיל").

קידושין ב': רצ"ג, רצ"ד (קטע "ויש ליישב"), רצ"ו בהערה השני'.

קידושין ג': ס"א (קטע "וי"ל דס"ל ולהלן שם), ס"ב (קטע "ואם נאמר"), ע"ב (קטע "והנה הברכ"ש"), צ"ד (קטע "ונראה שיש לומר" ולהלן שם), ק"ז* סק"ה, ק"ל (קטע "מיהו הברכ"ש").

ומשום כך לא אמרנו בקידושין זכין לאדם שלא בפניו אפילו כשהוא זכות להבעל כי נהי שע"י זכין לאדם שלא בפניו יש לנו דעת קונה אבל בקידושין צריכים מעשה קיחה ע"י הבעל. מיהו אם זכי הוא מטעם שליחות אז הרי זה שפיר מיקרי שהבעל עשה מעשה קיחה.

קידושין ג': ס"א (קטע "וי"ל

דס"ל" ולהלן שם), ס"ב (קטע "והא").

הדרך שרק האמירה היא המעשה קיחה אבל לא הקנין כסף.

קידושין ג': ס"א (קטע "והנה את היסוד").

דברי הר"ן בנדריים דף ל' ע"א שאין האשה מקנה את עצמה, אלא הרי היא רק מפקרת את עצמה לגבי הבעל, וכל הקיחה היא מצד הבעל, וביאורו של הגרש"ש בכוונתו.

כתובות א': קפ"ט.

גיטין: פרק המביא גט תמ"ט בהערה.

קידושין א': ח' סק"א (קטע "ויש לבאר"), ס"א סק"א (קטע "ולכאורה"), ס"ד סק"ב (קטע ראשון), ס"ט סק"ב, ק"ב סק"ב, קי"ב (קטע "והאב"מ").

קידושין ב': רמ"ה (קטע "מיהו כבר כתב"), רנ"ה.

קידושין ג': נ"א (קטע "ויש ליישב"), נ"ה סק"ד (ודעת רש"י שנראה שחולק על זה) (קטע "גם יש להקשות"), צ"ב, צ"ד (קטע "וכתב"), (ק"ז* סק"ז), ק"ל בהערה השני', חלק ההערות דף מ"ד הערה ו', דף מ"ח הערה ל"ג.

קידושין ד': קצ"ג סק"ב (קטע "מיהו אכתי" ולהלן שם), קצ"ד סק"ג (קטע "גם י"ל" וקטע "מיהו לפי" וקטע "מיהו צ"ע"), רע"ב (קטע אחרון).

ב"ק א': תרכ"ז סק"ב (קטע "ועיין עוד בנדריים").

ב"ב א': ל"ו (קטע "ועיין עוד בנדריים").

דברי הר"ן שבספק קידושין מעמידין את האשה על חזקתה, ובענין אם כוונתו היא לחזקה דמעיקרא או למוחזק או לחזקת מרא קמא.

קידושין א': א' (קטע "וע"ע באות נ"ה"), נ"ה סק"ג ולהלן שם.

"היום את אשתי ומחר אי את אשתי".

קידושין א': קי"א סק"א (קטע
 "והנה בנדרים").

קידושין ב': שי"ג סק"א (קטע
 "מיהו נראה").

שקידושי אשה הרי הן כקדושת הגוף ולכן
 לא פקעי בכדי.

קידושין א': קי"א סק"א (קטע
 "והנה בנדרים").

שקידושין צריכים לאסור אותה על מאן
 דהו ובלי זה לא אמרינן שהן חלין מיהא
 לגבי המקדש.

קידושין א': ט' סק"ד.

דברי הראשונים שלא שייך שאשה תהי'
 נקנית בחזקה כיון שאין גופה קנוי להבעל.

גיטין: פרק השולח - עבדים י"ח
 סק"ב.

קידושין א': נ' (קטע "ומעתה").

הקושיא איך רצו ללמוד בגמ' קניני
 קידושין מק"ו וצד השוה הלא אין עונשין
 מן הדין.

קידושין א': ט' סק"ד.

"כל שאינו יודע בטיב גיטין וקידושין לא
 יהא לו עסק עמהן".

קידושין א': חלק ההערות דף ו'
 ט"ז* - כ'.

דברי הרשב"א שאם ראובן קידשה חוץ
 משמעון הרי היא אסורה בביאה אפילו
 לשמעון כיון שהיא אשת ראובן לגבי
 עלמא.

יבמות א': קצ"ג (קטע "על כל
 פנים"), קצ"ה (קטע "אלא שלפי"
 ולהלן שם), קצ"ח (קטע
 "ובסק"ב"), קצ"ט בההערה השני'.

מחלוקת ראשונים בענין אם היא מותרת
 בביאה מהתורה מיד אחרי קידושין או האם
 רק אחרי נישואין.

כתובות א': קל"ב סק"ג.

קידושין ג': ג' סק"ב, קכ"ז סק"ב
 (קטע "מיהו י"ל").

חומש: פר' כי תצא, כי יקח איש
 אשה (כ"ד, א') סק"ג.

בענין אם אפשר לעשות נישואין לפני
 קידושין.

קידושין ג': ס"ג (קטע "והנה
 מדברי" וקטע אחרון).

בענין קידושין שאין מסורין לביאה.

קידושין ג': קכ"ז.

קידושין ד': ר"ה סק"ב, רס"ה
 סק"א בההערה.

דברי תוס' בגיטין דף ל"ג ע"א ד"ה
 ואפקעינהו וכו' שהיכא שהקידושין נפקעין
 למפרע לא מסתכלים על הנולד בזנות
 כממזר.

גיטין: פרק השולח מ"ח סק"ו
 (קטע "ברם תוס'").

בענין היכא שקידש אשה ושוב נתהפך
 להיות גוי (עיי"ש הצירוף), האם זה נחשב
 כמיתת הבעל כי אמרינן שלא רק שגוי אינו
 יכול לקדש אשה אלא גם אי אפשר שתהי'
 לו אשה באישות ישראל.

כתובות א': רל"ח.

ד. העדים

בענין אין דבר שבערוה פחות משנים, עי'
 עוד בערך דבר שבערוה.

דברי הנתי"מ שלהעיד שאשה נתקדשה
 חשיב כמו הוצאת ממון כיון שהאשה
 יוצאת מרשות עצמה ושייכת לבעלה.

כתובות ב': קנ"ד סק"א (קטע
 "וע"ע בשו"ת").

קידושין א': א' (קטע "וע"ע
 בשו"ת").

שהיכא שקידש בפני ע"א וחזר וקידש עוד
 הפעם בפני עד שני אין זה מצטרף.

גיטין: פרק השולח צ"ג (קטע
 ראשון).

בענין ע"א אומר נתקדשה ואין מי
 שמכחישו.

כתובות ב': קנ"א* סק"א, קנ"ד
 סק"א.

הדרך שצריכים עדי קיום על חלות הקידושין אבל לא על העשי של מעשה הקידושין.

קידושין ג': מ' סק"ג.

הדרך שצריכים עדי קיום שיוכלו להעיד אח"כ בב"ד.

קידושין ג': מ"ו סק"ג (קטע "מיהו לכאורה" ולהלן שם), ר"ע (קטע "מיהו הא ליתא"), רע"א סק"ב.

קידושין ד': קפ"ו סק"א (קטע "ואפילו").

שעדי קידושין צריכים להסתכל בפני הכלה כדי שיוכלו להעיד אח"כ שזאת היא שנתקדשה, ודברי המב"ט והמהרי"ט בענין עדים שלא ראו פני הכלה מפני שהיו מכוסות.

קידושין א': קפ"ב (קטע "וע"ע בחידושי").

בענין היכא שרק אח"כ נתברר להעדים שמה שראו הי' קידושין כדת וכדין, האם חסר בכה"ג בעדי קיום כיון שלא ידעו בשעת הקידושין.

(כתובות א': קפ"ט).

גדרים: פרק כל כנויי נ"ט סק"א (קטע "ולכאורה משמע"), ע"א סק"ב.

קידושין א': נ"ג סק"א (קטע "וע"ע ברמ"א"), חלק ההערות דף י' הערה כ"א* סק"ג, דף י"א הערה י"א.

קידושין ג': חלק ההערות דף מ"ה הערה י' והערה י"ז.

דברי הרמ"א בשם הרשב"א שאם ראו אין שאמר לה התקדשי לי בחפץ זה, ואח"כ ראו את החפץ יוצא מתחת ידה, לא סגי בכך, אלא צריכים לראות את הנתינה. ודברי הב"ש בשם המרדכי שחולק על זה.

גיטין: פרק המביא גט ס"ו סק"א (קטע "ועי ברמ"א").

קידושין א': ס"א סק"א (קטע "וע"ע ברמ"א").

בענין אם היכא שהעדים ראו ספק קידושין הרי זה נחשב שבתורת ודאי אין כאן עדי קידושין.

קידושין א': ס"א סק"ב, ס"ד סק"ב (קטע ראשון), ס"ח (קטע "א"), קפ"ב (קטע "ועי באב"מ" ולהלן שם).

הדרך שאם ראו שנתקדשה לאחד משני אנשים ואינם יודעים לאיזה, הרי זה נקרא שיש עדי קידושין והרי היא מקודשת מספק לכל אחד מהם, והטעם הוא משום שמספיק בזה שבתורת ודאי ראו קידושין ולא איכפת לן אם אין יודעים לאיזה איש.

קידושין ד': קפ"ו סק"א (קטע "ויש לומר" ולהלן שם).

כהיסוד הנ"ל שהיכא שאמר שהוא מקדש אשה אחת מתוך כמה נשים, אין חסרון בזה שאין העדים יודעים מי המתקדשת.

קידושין ג': חלק ההערות דף נ"א הערה י"ד.

הדרך שבהציוור הנ"ל שנתקדשה לאחד משני אנשים הרי זה נחשב שיש עדי קידושין כי יוכלו לחייבה מיתה אם תזנה עם אדם שלישי.

קידושין ד': קפ"ו סק"א (קטע "ואפילו").

בענין "מלוה ופרוטה דעתה אפרוטה": האם צריכים לומר שגם העדים מבינים שדעתה אפרוטה וממילא הרי הם מבינים שרואים מעשה קידושין.

קידושין ג': חלק ההערות דף מ"ו הערה כ"ב.

דברי האב"מ בביאור דברי הר"ן שרצון האשה אינו חלק מגוף מעשה הקידושין והקיחה, וממילא אין צריכים עדות על זה, והחולקים על זה.

כתובות א': קפ"ט.

גדרים: פרק כל כנויי ע"א סק"ב.

קידושין א': ח' סק"א (קטע "ויש לבאר"), ס"א סק"א (קטע "ולכאורה צ"ע"), ס"ד סק"ב (קטע ראשון),

ס"ז (קטע "ולכאורה צריכים"),
ס"ח (קטע "א"), ס"ט סק"ב, חלק
ההערות דף י"א הערה י"א, דף י"ג
הערה ג'.

קידושין ג': מ"א, נ"א (קטע
אחרון), נ"ה סק"ד (קטע "גם יש
להקשות") (ורש"י שנראה שחולק
על הר"ן), צ"ב, צ"ד (קטע "וכתב
רעק"א"), ק"ז* סק"ז, קי"א (קטע
"ולכאורה כדרכו"), ק"ל בההערה
השני, חלק ההערות דף מ"ד הערה
ו', דף מ"ח הערה ל"ג.

קידושין ד': קפ"ו סק"א (קטע
"מיהו מלשונו"), קצ"ג סק"ב
(קטע "מיהו אכתי"), קצ"ד סק"ג
(קטע "מיהו לפי הר"ן").

ב"ק א': תרכ"ז סק"ב (קטע "ועיין
עוד בנדרים").

ב"ב א': ל"ו (קטע אחרון).

חומש: פר' נשא, והוא (והיא)
נטמאה (ה', י"ד) [ג] (קטע
אחרון).

דברי רעק"א והבית הלוי שאין העדים
צריכים לראות אפילו את רצון האיש.

קידושין א': קפ"ב (קטע "וע"ע
בשו"ת" ולהלן שם).

הסברא שהיכא שראו מציאות שמראה שיש
כאן התנגדות האשה, הרי זה בודאי נקרא
שלא ראו מעשה קידושין.

קידושין ג': ק"ז* סק"ז.

הסברות שהכמין עדים אחורי גדר לא מהני
כי אולי האשה לא רצתה אלא היתה
משחקת בו, ועוד דאפילו אם האמת היא
ששפיר רצתה אבל כיון שלא ראתה את
העדים והרי היא יכולה לשקר ולומר
שהיתה משחקת בו אין עדים על רצון
האשה וצריכים עדי קיום על רצון האשה.
והדרך שיש דין עצמי שהאיש והאשה
צריכים לראות את העדים גם בלי הטעמים
הנ"ל.

קידושין ג': מ"א.

בענין אם האשה נאמנת לומר שהבינה את

הלשון קידושין שהשתמש בה המקדש או
האם צריכים עדים על זה.

קידושין א': ס"ט סק"ב, ע'.

קידושין ג': נ"א (קטע "ומה
שכתבנו").

ה. דעת האיש והאשה והשליח

הדרך שמצד האשה לא מספיק בדעת אלא
צריכים המדריגה של רצון, ושלומו כן
מהפסוק ויצאה והיתה.

כתובות א': ט"ז.

קידושין א': י"א סק"א.

קידושין ג': מ"ט, נ"א (קטע "ויש
ליישב" ולהלן שם).

ב"ב ב': בענין תליוהו וזבין (אחרי
אות תמ"ו) סק"א.

חומש: פר' חיי שרה, ונשאלה את
פי' (כ"ד, נ"ז) (קטע "גם יש
לבאר").

הדרך שבקידושין צריכים דעת האשה לא
רק בגלל שצריכים דעת מקנה אלא דעת
האשה היא חלק מעצם מעשה הקידושין.

קידושין ג': נ' (קטע "ויש
להוסיף").

דברי הגר"ח שבקידושין לא מספיק שהקנין
תיעשה מדעת הבעל אלא דעת הבעל היא
חלק מעצם מעשה הקיחה שהבעל צריך
לעשות.

קידושין ג': י"ד סק"ב (קטע "מיהו
הברכת שמואל").

בענין תליוהו להאיש או תליוהו להאשה
וקדיש.

כתובות א': ט"ז.

קידושין א': י' סק"א, י"א סק"א.

קידושין ג': נ"א (קטע "ויש
ליישב").

ב"ב ב': בענין תליוהו וזבין (אחרי
אות תמ"ו) סק"א.

דברי הרמב"ם שהיכא שכופין את האשה
להתקדש אין צריכים שתאמר רוצה אני
(כמו הדין במכירה וחליצה, ודלא כמו בגט

וקרבן אשר שם צריכים שיאמר רוצה אני).

קידושין א': י"א סק"ג (קטע אחרון).

ב"ב ב': בענין תליוהו וזבין (אחרי אות תמ"ו) סק"ג.

בענין אם גם בנישואין צריכים רצון גמור, ובענין תליוה ותנישאי, ע"י בערך חופה – עשיית נישואין.

דברי האב"מ (בביאור דברי הר"ן) שרצון האשה אינו חלק מגוף מעשה הקידושין והקיהה, וממילא אין צריכים עדות על זה, והחולקים על זה.

כתובות א': קפ"ט.

נדרים: פרק כל כנויי ע"א סק"ב.

קידושין א': ח' סק"א (קטע ויש לבאר), ס"א סק"א (קטע "ולכאורה צ"ע"), ס"ד סק"ב (קטע ראשון), ס"ז (קטע "ולכאורה צריכים"), ס"ח (קטע "א"י"), ס"ט סק"ב, חלק ההערות דף י"א הערה י"א, דף י"ג הערה ג'.

קידושין ג': מ"א, נ"א (קטע אחרון), נ"ה סק"ד (קטע "גם יש להקשות"), (ורש"י שנראה שחולק על הר"ן), צ"ב, צ"ד (קטע "וכתב רעק"א"), ק"ז* סק"ז, ק"יא (קטע "ולכאורה כדרכו"), ק"ל בהערה השני, חלק ההערות דף מ"ד הערה ו', דף מ"ח הערה ל"ג.

קידושין ד': קפ"ו סק"א (קטע "מיהו מלשונו"), קצ"ג סק"ב (קטע "מיהו אכתי"), קצ"ד סק"ג (קטע "מיהו לפי הר"ן").

ב"ק א': תרכ"ז סק"ב (קטע "ועיין עוד בנדרים").

ב"ב א': ל"ו (קטע אחרון).

חומש: פר' נשא, והוא (והיא) נטמאה (ה', י"ד) [ג] (קטע אחרון).

דברי רעק"א והבית הלוי שאין העדים צריכים לראות אפילו את רצון האיש.

קידושין א': קפ"ב (קטע "וע"ע בשו"ת" ולהלן שם).

הסברא שהיכא שראו מציאות שמראה שיש כאן התנגדות האשה, הרי זה בודאי נקרא שלא ראו מעשה קידושין.

קידושין ג': ק"ז* סק"ז.

הסברות שהכמין עדים אחורי גדר לא מהני כי אולי האשה לא רצתה אלא היתה משחקת בו, ועוד דאפילו אם האמת היא ששפיר רצתה אבל כיון שלא ראתה את העדים והרי היא יכולה לשקר ולומר שהיתה משחקת בו אין עדים על רצון האשה וצריכים עדי קיום על רצון האשה והדרך שיש דין עצמי שהאיש והאשה צריכים לראות את העדים גם בלי הטעמים הנ"ל.

קידושין ג': מ"א.

בענין אם האשה נאמנת לומר שהבינה את הלשון קידושין שהשתמש בה המקדש או האם צריכים עדים על זה.

קידושין א': ס"ט סק"ב, ע'.

קידושין ג': נ"א (קטע "ומה שכתבנו").

בענין אם אפשר לקדש אשה לאדם שני בלי שליחות אלא מדין זכין לאדם שלא בפניו.

קידושין ג': י"ד סק"ב, ס"א, ס"ב.

בענין שתיקה לאחר מתן מעות.

קידושין א': קל"ו (קטע "ועכ"פ").

בענין אם הטעם למה מועיל שתיקה לפני מתן מעות הוא משום שאם אינה רוצה את הקידושין לא היתה צריכה לעשות קבלה, או האם הטעם הוא משום העובדא ששתקה גם בלי שתעשה מעשה קבלה וכגון כשזרק לחצירה. וכן בענין היכא שנתן לה ומיד תכ"ד אמר הרי את וכו' ושתיקה, האם גם זה נקרא שתיקה לאחר מתן מעות.

קידושין א': חלק ההערות דף י"ב הערה ל"ה.

בענין היכא שנתן לה בלי לומר כנסי פקדון זה, אלא לא אמר לה כלום, ואח"כ אמר לה הרי את וכו' ושתיקה, האם גם זה מיקרי שתיקה לאחר מתן מעות.

קידושין א': חלק ההערות דף י"ב
הערה ל"ו.

בענין היכא ששתקה לאחר מתן מעות ואח"כ אמרה ששפיר נתכוונה לקידושין האם זה מועיל או האם יש חסרון בזה שהעדים לא ראו את רצון האשה בשעת הקידושין.

קידושין א': חלק ההערות דף י"ג
הערה ג'.

בענין אם שדיך מהני גם היכא שעשתה שתיקה לאחר מתן מעות.

קידושין א': חלק ההערות דף י"ג
הערה ט'.

בענין היכא שהאיש והאשה והעדים יודעים שנתנת הכסף שהשליח נותן הרי היא לשם קידושין אבל השליח אינו יודע מזה.

קידושין ג': חלק ההערות על דף
ג' הערה ס"א.

בענין למה בקידושין לא מהני חזרה תוך
כדי דיבור.

גדרים: פרק ואלו גדרים ג' סק"א
(קטע אחרון) סק"ב.

כתובות ב': כ"א (קטע "ועי"
בב"ב, וקטע "וע"ע בר"ן").

בענין "מלוה ופרוטה דעתה אפרוטה": אם הכוונה היא לסמיכות דעתו של המקדש או האם הכוונה היא לסמיכות דעתה של המתקדשת (האם גורסים דעתה או דעתי).

קידושין ג': צ"ד (קטע אחרון).

בענין הטעה לשבח.

קידושין ג': ק"ה - ק"ז*.

בענין נטלתו וזרקתו לים שלא בפניו.

קידושין א': חלק ההערות דף ח'
הערה מ"ז.

בענין הא דהיכא דשדיך לא אמרינן "אין חטפי ודידי חטפי": הגדר של שדיך.

קידושין א': חלק ההערות דף י"ג
הערה ח' וח*.

ו. האמירה

בענין היכא שנתן לה בשתיקה ולא דיבר

כלום, והוא והיא אומרים שנתכוונו לקידושין.

קידושין א': נ"ג סק"א (קטע
"וע"ע ברמ"א").

בענין אם האמירה נחשבת חלק מהקחה או האם היא רק כדי לגלות שיש דעת.

גדרים: פרק כל כנויי ס"ח סק"א,
ע"א סק"ג, ע"ג (קטע "ומעתה").

קידושין א': נ"ג סק"א, ס"א
סק"א, ס"ד סק"ג, ס"ה (קטע
"ומעתה"), ס"ט סק"א, ע"ב
סק"א, קס"ו (קטע ראשון וקטע
"מיהו לעיל").

קידושין ב': רצ"ג, רצ"ד (קטע
"ויש ליישב"), רצ"ו בהערה
השני'.

קידושין ג': ק"ז* סק"ה. קכ"ג
סק"א (קטע "מיהו אכתי" ולהלן
שם), ק"ל (קטע "מיהו הברכ"ש").

הדרך שאפילו אם האמירה נחשבת חלק מהקחה אבל יתכן שזה רק לענין יצירת האיסורים אבל בנוגע לעשיית הקנין האמירה היא רק כדי לגלות שיש דעת.

גדרים: פרק כל כנויי ע"ג (קטע
"ומעתה").

קידושין א': ס"ה (קטע "ומעתה").

בענין היכא שהבעל אמר הן אחרי אמירת האשה האם זה מספיק אמירה מצד הבעל.

קידושין א': נ"ג סק"א (קטע
"והמל"מ") סק"ג.

הדרך שהיכא שבשעת הנתנה הי' מוכח שהוא נותן לשם קידושין הרי הוא יכול להשלים את האמירה גם אח"כ.

קידושין א': חלק ההערות דף ז'
הערה ז'.

שיטת התוס' רי"ד שצריכים אמירה בשעת הקידושין ולא קודם.

קידושין א': ע"ב סק"א (קטע
"והנה לכאורה").

קידושין ג': צ"ז סק"ג (קטע
"ותי"), צ"ח, קכ"ג סק"א.

קידושין ד': קצ"ב סק"ב (קטע ראשון).

ב"ק ב': המשך פרק הגזול קמא מ"ד סק"ג, מ"ד*.

בענין היכא שאמר עיקר לשון קידושין רק שהפסיק בינה לבין הנתינה, או שדיבר מענין לענין באותו ענין.

קידושין א': חלק ההערות דף ו' הערה י"ד.

הסוברים שהיכא שדיבר עמה על עסקי קידושי והפסיק, ורק אח"כ נתן לה הכסף, חשש קידושין יש כאן.

קידושין ג': קכ"ג סק"א (קטע "ועיין ברא"ש") סק"ב (אבל אם שדיך הרי זה עדיף טפי ולא איכפת לן אם הפסיק בין השדיך לנתינת הכסף).

קושיית האחרונים למה צריכים דין יד גבי קידושין, תיפוק ל' מדין הוכחה כמו מדבר עמה על עסקי קידושי'.

גדרים: פרק כל כנויי ז' סק"ב (קטע אחרון), ח' סק"א (קטע "מיהו באמת"), ס"ז, ע"א, ע"ג (קטע "ומעתה").

קידושין א': ס"ב סק"ג, ס"ד, ס"ה (קטע "ומעתה"), ע"ב סק"א.

קידושין ג': ק"ל (קטע "והנה בגדרים").

תירוצו של הגר"ח שבקידושין, היכא שדיבר, לא שייך לומר שיועיל בתורת אומדנא, כי רצה שיועיל בתורת דיבור.

גדרים: פרק כל כנויי ז** ח' סק"א (קטע "מיהו באמת"), ס"ז, ע"א סק"ג, ע"ג (קטע "ומעתה"), פ"ג (קטע אחרון), פרק ארבעה גדרים - הסוגיא של בר פדא ג'.

קידושין א': ס"ד סק"ג, ס"ה (קטע "ומעתה"), ע"ב סק"א (קטע "מיהו מקושיית"), צ"ו (קטע אחרון).

קידושין ג': ק"ל (קטע "מיהו הברכ"ש" ולהלן שם), קל"א.

תירוצו של הגרש"ש שבקידושין לא סגי בסתם הוכחה אלא צריכים מדריגת אומדנא דמוכח.

גדרים: פרק כל כנויי ע"א סק"ב, ע"ה.

קידושין א': ס"ד סק"ב, ס"ח (קטע "א"), ע"ב סק"א (קטע ראשון).

קידושין ג': קכ"ג סק"ד, (קכ"ד קטע "והגרי"ז"), ק"ל (קטע "וראיתי בחידושי הגרש"ש" ולהלן שם), חלק ההערות דף ג' הערה כ"ה והערה ס"ב.

מחלוקת הגרש"ש והגרי"ז אם סגי ברוב כדי להקרות אומדנא דמוכח.

קידושין ג': קכ"ג סק"ד, קכ"ד (קטע "והגרי"ז"), חלק ההערות דף ג"א הערה י"ב.

בענין אם מדבר עמה על עסקי קידושי' מהני משום שיש מזה הוכחה (כמו שנקטנו לעיל), או האם מהני משום שהדיבור ההוא נחשב האמירה, או האם מהני מדין ידות (כן סובר הריטב"א).

גדרים: פרק כל כנויי ז' סק"ב, ח' סק"א (קטע "מיהו באמת"), ע"א סק"ד, ע"ג (קטע "ומעתה").

קידושין א': ס"ד סק"ד, ס"ה (קטע "ומעתה"), ס"ח (קטע "ב"), ע"ב סק"א.

קידושין ג': ק"ל.

בענין היכא שדיבר עמה על עסקי קידושי' ושוב אמר לשון פסולה, האם אכתי מהני מה שדיבר עמה על עסקי קידושי'.

גדרים: פרק כל כנויי ע"א סק"ג.

קידושין א': ס"ד סק"ג.

בענין אם בשביל הדין של מדבר עמה על עסקי קידושי' צריכים דוקא שידבר או האם מספיק גם אם יוכיח ע"י פעולה בתגובה למה שהיא דברה בעסקי קידושי'.

קידושין א': נ"ג סק"ב.

בענין אם בשביל הדין של מדבר עמה על

עסקי קידושי צריכים בדוקא שידבר עם האשה או האם מספיק אם הוא מדבר עם אחרים בפני'.

קידושין א': ע"א (קטע ראשון).

בענין אם בשביל הדין של מדבר עמה על עסקי קידושי צריכים שיאמר לה לשון המועיל, כגון התירצי להיות אשתי, אבל לא התירצי שאהי בעליך.

קידושין א': ע"א (קטע "ועיין עוד במאירי"), ע"ב סק"א (קטע "והנה המאירי").

דברי האב"מ שהרא"ש סובר שלשון שאלה אינו מהווה מצב של מדבר עמה על עסקי קידושי.

קידושין א': ק"ס (קטע "ושוב").

בענין אם בשביל הדין של מדבר עמה על עסקי קידושי צריכים שתאמר "הן".

קידושין א': ע"א (קטע "וע"ע בכ"מ").

סברת רבי יהודה שסובר שלא מהני מדבר עמה על עסקי קידושי.

קידושין א': ע"ב סק"א (קטע "והנה בדעת").

סברות המחלוקת בענין אם מספיק במענין לענין באותו ענין.

קידושין א': ע"ב סק"א (קטע "והנה לכאורה").

המחלוקת ראשונים בענין מה נחשב מענין לענין באותו ענין.

קידושין א': ע"ב סק"א (קטע אחרון).

בענין אם "אהובתי" היא לשון קידושין.

קידושין א': חלק ההערות דף ו' הערה א'.

בענין הלשונות, "צלעתי", ו"סגורתי".

קידושין א': חלק ההערות דף ו' הערה ב'.

בענין הלשון "תפוסתי".

קידושין א': חלק ההערות דף ו' הערה ג'.

בענין הלשון "לקוחתי".

קידושין א': חלק ההערות דף ו' הערה ד'.

בענין הלשון "חרופתי".

קידושין א': ז' סק"ד, ס"ד, חלק ההערות דף ו' הערה ג' והערות ה' - ז'.

בענין הלשון "מיועדת".

קידושין א': ז' סק"ב (קטע "ולפ"ז").

חומש: פר' משפטים, אשר לא יעדה (כ"א, ח') סק"א (קטע "ולפ"ז").

ראיית המשנה ברורה שלשון מסוימת מועילה לקידושין רק אם היא משמשת כלשון קידושין באותו מקום.

נדרים: פרק כל כנויי ו' סק"ו.

דברי האב"מ שלא מהני הלשונות המסופקות בקידושין דף ו' ע"א אם כתבם בתוך שטר.

קידושין א': ס"ח (קטע "ב"), חלק ההערות דף ו' הערה י"ג.

בענין היכא שמשמשים בלשון מסוימת בשביל קידושין ברוב העולם, האם הלשון ההיא מועלת גם בהמיעוט מקומות שאין משתמשים בה.

קידושין א': חלק ההערות דף ו' הערה ה'.

בענין אם בקידושי כסף צריכים לומר בכסף זה כמו שאנו נוהגים באמת לומר בטבעת זו.

קידושין א': חלק ההערות דף ב' הערה ו'.

קידושין ג': ק"ז * סק"ה.

שינוי לשון ברש"י בין איך שהדגים את האמירה בקידושי כסף לבין איך שהדגים את האמירה בקידושי ביאה.

קידושין א': חלק ההערות דף ב' הערה ו'.

בענין למה בקידושי ביאה צריך לומר לי.

קידושין א': חלק ההערות דף ב' הערה ו'.

בענין "מראה מקום הוא לה".

קידושין ג': קב"א.

ז. המקדש חצי אשה, חצי איש, התפשטות

בענין אם החסרון במקדש חצי אשה הוא משום שא"א שתחול חלות אישות על חצי אשה או האם החסרון הוא בעצם מעשה הקידושין.

קידושין א': ק"ז, קי"ג סק"א (קטע "והנה המקנה"), קט"ו (קטע אחרון).

בענין שאילת הגמ' ב"שני חציין בפרוטה".

קידושין א': ק"ז, קט"ו, קט"ז.

בענין "חציין בחצי פרוטה היום וחציין בחצי פרוטה למחר".

קידושין א': חלק ההערות דף ז' הערה כ"ה.

בענין הא שבמקדש חצי שפחה וחצי בת חורין חלו הקידושין על החצי בת חורין כי לא שייר.

קידושין א': ק"ח.

קושיית הגרש"א למה במקדש את העובר ליכא חסרון של חצי אשה.

קידושין א': ק"ח.

הקושיא למה במקדש חצי אשה לא שיין לומר שיועיל (על כל האשה) משום שהוא בגדר מתנה על מה שכתוב בתורה ותנאו בטל.

קידושין א': ק"ט (קטע ראשון).

ביאור דברי הגמ' בקידושין בדף ז' ע"ב שקידושין "מתחלו מהאידנא ומגמר לא ניגמרו עד למחר".

קידושין א': חלק ההערות דף ז' הערה כ"ו.

שיטת הראב"ד שאפילו היכא שאמר האיש בפירוש שהוא מתכוין באמת לקדשה רק לחציו ולא לכולו הרי זה מהני.

קידושין א': ק"ט (קטע "ובשם הראב"ד").

שיטת הרשב"א שחולק על הראב"ד הנ"ל, וקושיית האבני מילואים עליו שנגיד "התפשטות" כיון שאין בכה"ג החסרון של "דעת אחרת".

קידושין א': ק"י.

הסברות לומר "התפשטות" גבי קידושין, ולמה רק כשמקדש בלשון קידושין.

גדרים: פרק כל כנויי א' סק"ט סק"י, ע"ג (קטע "והנה באמת").

קידושין א': ס"ה, קי"א.

קושיית האבני מילואים למה עדיפא אשה לענין "התפשטות" מעוף אשר נסתפק רבא אם אומרים בו התפשטות.

קידושין א': קי"א סק"ב (קטע "ועיי"ש" וקטע אחרון), קי"ג סק"א בהערה השני'.

בענין אם "התפשטות" היא בהמעשה או בהחלות.

קידושין א': קי"א סק"ב (קטע ראשון), קי"ב (קטע "מיהו יש ליישב"), קי"ג, קי"ד סק"ב (קטע "ועוד כתב"), קט"ז (קטע "מיהו נראה").

בענין "נפשטו קידושין בכולה" בקידושין דף ז', ו"גמרו וקידושין" בגיטין דף מ"ג.

קידושין א': קי"ג.

זבחים א': תק"ה - תק"ז.

ע"י עוד בענין "התפשטות", בערך הקדש - התפשטות.

ח. קידושי כסף - טיב הנתנה

בענין אם צריכים שהכסף קידושין ינתן לשם תשלומין (או לכל הפחות תחילת תשלומין) בשביל האשה.

יבמות ג': ק"ט סק"ד.

קידושין א': ה' סק"א (קטע "עוד נראה"), ט' סק"ד, י' סק"ז (קטע "והאפיקי"), י"ד סק"א (קטע "והנה צריכים"), ל"ב, ל"ג, מ"ה

סק"ג, ס', פ' סק"א בההערה, פ"ו (קטע "ועוד"), (צ"ד סק"ג סק"ד), צ"ה (קטע אחרון), (צ"ט קטע "והקהלות"), ק"ה (קטע "והאבן האזל"), ק"כ סק"ב, ק"פ (קטע "והנה לכאורה י"ל"), חלק ההערות דף ט' הערה ו'.

קידושין ג': צ"ד (קטע "ובספר"), חלק ההערות דף מ"ח הערה ג'.

בענין "כסף החזור" במכירה ובקידושין.

קידושין א': י' סק"ז, י"א, ע"ו סק"ב סק"ד, ע"ז, צ"ט (קטע "ותי"), ק"ח סק"ב, קנ"ו (קטע "מיהו אכתי").

קידושין ד': קצ"ב סק"ד.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה י"א, י"ז.

בענין אם בקידושי כסף צריכים מעשה נתינה להאשה או האם צריכים שהאשה תקנה את הכסף.

גיטין: פרק המביא גט רפ"ד קטע ("מיהו עי").

קידושין א': ט' (קטע אחרון), י', י"ז, ל"ב, מ"ה סק"ג בההערה, מ"ו סק"ב, קנ"ד (קטע "מיהו עיין בקצה"ח"), קנ"ו (קטע "ובטעם"), קס"ז*.

קידושין ב': רנ"ו.

קידושין ג': ו' בההערה הרביעית, י"א (קטע ראשון וקטע "דהנה אולי"), קל"ב, חלק ההערות דף מ"ד הערה ב', דף מ"ז הערה כ"ד*, דף נ' הערה ס"א.

קידושין ד': קצ"ג סק"ב (קטע "ולפ"ז").

שהיכא שהחפץ של המקדש הי' בידה בתורת פקדון הרי הוא יכול לקדשה בה.

גיטין: פרק השולח נ"ה, פרק השולח - עבדים נ"ח (קטע "ולכאורה").

בענין זרק לה קידושין, קרוב לה מקודשת.

קידושין א': י' סק"א (קטע "ובתחילה"), קנ"ד (קטע "מיהו הקצה"ח").

בענין אם מספיק בזה שנתן לה כסף קידושין בדרך גרמא (כגון שהכריח ארי מנכסי, עי' להלן בסמוך כאן).

קידושין א': ע"ו סק"ד.

בענין אם מכריח ארי מנכסי יכול לשמש ככסף קידושין אע"פ שהיא פטורה מלשלם.

קידושין א': ע"ו, קנ"ו (קטע "מיהו אכתי").

הדרך שכדי להחשב כסף קידושין מספיק בזה שהוא מוציא כסף וכתוצאה מזה האשה קבלה כסף אע"פ שלא קבלה את אותו כסף שהוא הוציא (ואין צריכים לזה ל"מדין עבד כנעני") (ולכאורה גם זה נקרא בגדר גרמא).

קידושין ג': ק"ח.

בענין היכא שנתן להאשה (או להמקנה) כסף לא בדרך מתנה אלא שיהי' בגדר ממונו גבה ואומר לה שלא יתבענה, האם זה מועיל לכסף קידושין.

קידושין א': קמ"ז.

בענין היכא שהקנה לה טבעת ע"י קנין סודר אבל הטבעת מונחת עוד אצלו.

קידושין א': קמ"ג (קטע "וע"ע בבית שמואל").

דברי השיטה שלא נודעה למי שקבלה שמספיק בה כדי להיות שומר מספיק לקנין כסף, כגון שאמרה תנם על גבי סלע שאינה שלה (היכא שאינה עומדת שם דאינה קונה בקנין חצר), ובכל זאת הרי היא מקודשת כיון שמספיק בקבלה כגון זו לקבוע עלי' דין שומר.

קידושין א': קנ"ה בההערה השני'.

בענין היכא שהמקדש נתן לה דבר שהי' חייב לתת לה רק מדרבנן האם היא מקודשת כיון שמן התורה לא הי' חייב לתת לה.

קידושין א': חלק ההערות דף ח' הערה נ"ד.

בענין אם הטעם למה אינה נקנית בפחות משו"פ הרי זה משום שגנאי הוא לה או האם זה משום חסרון בגוף הכסף.

קידושין א': י"ג, י"ד, קט"ו (קטע "ועל כל פנים").

בענין אם צריכים בקנין כסף שוה פרוטה רק כדי שהקונה יוכל להקנות את הכסף והמקנה יוכל לקנותו כי א"א לקנות דבר שאינו שו"פ, או האם נאמרה הלכה עצמית בקנין כסף שצריכים פרוטה.

קידושין א': קי"ח סק"ד.

הדרך שלפי הצד השני הנ"ל יש בפחות משו"פ שני חסרונות, א', שאינו חפצא של ממון ושוויות, ב', שנאמר שיעור של פרוטה.

קידושין א': ק"פ (קטע "וראיתי"), חלק הערות דף ז' הערה ה'.

עוד בענין החסרונות הנ"ל.

שבועות: י"ט, כ"א (קטע ראשון).

בענין כסף קידושין לשמה.

קידושין א': קס"ב, קס"ז.

קידושין ג': חלק ההערות דף מ"ח הערה כ"ה, והערה כ"ו.

בענין אם מקישים הוי' דכסף ליציאה.

קידושין א': קמ"ג (קטע "והנה הרמב"ן לא ביאר"), קס"ב, קס"ז.

בענין מקישים הויות להרדי.

קידושין א': קס"ב, קס"ז, קע"א.

קידושין ג': חלק ההערות על דף מ"ח הערה כ"ו.

המחלוקת ראשונים בענין אם אפשר לעשות קידושי כסף עם מחובר.

גיטין: פרק המביא גט רפ"ה סק"ב.

קידושין א': י' סק"א (קטע "ברם לכאורה"), קס"ב, קס"ז.

(כהן) המקדש בחלקו אינה מקודשת: קושיית תוס' למה אינה מקודשת מדין הנאה שהרי סוף סוף נתן לה הנאה.

קידושין א': י"א (קטע "וע"ע בתוס'").

בענין "כנסי סלע זו שאני חייב ליכי וחזר ואמר לה התקדשי לי בו", דאמרינן שבשתקה יכולה לומר אין שקלי ודידי שקלי, מה יהי' היכא שאמר לה בפירוש בשעת נתינה שאינו רוצה לשלם בזה את החוב, וכן היכא שנתן לה בלא לומר כלום, וחזר ואמר לה התקדשי לי בה.

קידושין א': חלק ההערות דף י"ג הערה י"א.

הסוגיא של סבלונות.

קידושין ג': קכ"ב - קכ"ה, חלק ההערות דף ג' הערה ל"א - פ'.

ט. קידושי כסף - טיב גוף הכסף

הטעמים לומר ששוה כסף הוא ככסף מצד הסברא לחוד, או לא.

קידושין א': ה' סק"א.

דברי הר"ן שהאשה מתקדשת ע"י השויות ולא ע"י הטיבוע של המטבע.

קידושין א': קס"ב (קטע "מיהו הר"ן"), קס"ז (קטע "מיהו עיין").

דברי האב"מ שבקידושין צריכים כסף שהוא בעין.

קידושין א': ע"ד (קטע "ועיין באב"מ"), ע"ד*, ע"ו סק"ג (קטע "מיהו עיין").

בענין שצריכים שיהי' כסף שיש בו הנאה.

קידושין א': ע"ד (קטע "ועיין באב"מ") ובהערה הראשונה [דברי האב"מ וגדרו של הברכ"ש], צ"ב, ק' סק"ד, קנ"ג בהערה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קל"ח (קטע "א"י" ולהלן שם).

בענין יסודו של רבי שמואל רוזובסקי שיכולים לקדש בהנאה כזו שאין עלי' דין ממון אם היתה נותנת פרוטה כדי לקבלה.

קידושין א': צ"ט (קטע "ותי"), ק' סק"ד, קנ"ו (קטע "מיהו אכתי").

עוד בענין היסוד הנ"ל.

קידושין ג': חלק ההערות דף נ"ב הערה נ"ד, דף נ"ח הערה כ"ה.

המחלוקת בין רש"י ותוס' בקידושין דף ג'

בענין אם סגי בגורם לממון כממון דמי כדי להחשב כסף קידושין, דהיינו היכא שעכשיו אין החפץ שו"פ אבל בהעתיד שפיר יהי' שו"פ באופן שעכשיו הרי הוא הגדר "דבר הגורם לממון".

קידושין ג': קס"ג סק"ו.

בענין המקדש (או קונה) בדבר ששו"פ להאשה אבל לא להמקדש, או שאסור בהנאה על המקדש אבל לא על האשה, וכן היכא שנתייקר ונהי' שו"פ לאחר שעזב את ידו של המקדש אבל עוד לא הגיע להאשה, האם אזלינן בתר הנותן או בתר המקבל.

נדרים: פרק השותפין כ"א סק"ב.

קידושין א': י' סק"ז, קי"ח סק"ג, קכ"ו סק"א, ק"פ (קטע "והנה הר"ן").

קידושין ג': קל"ו, קס"ג סק"ג, קס"ד סק"ב, חלק ההערות דף נ"ח הערות כ"א, כ"ו, וכ"ט.

בענין אשה שגזלה ואמר הנגזל הרי את מקודשת בו.

קידושין א': קפ"ד (קטע "והנה כהדברים").

בענין רקוד לפני (דברי התוס' רי"ד בקידושין דף ס"ג).

ב"ק ב': המשך פרק הגזול קמא מ"ד, מ"ד*.

קידושין ג': צ"ז סק"ג.

בענין היכא שקידש אשה עם פירות שביעית, האם יש בזה משום לאכלה ולא לסחורה.

קידושין ג': קל"ב.

"קידושין לטיבועין ניתנו".

יבמות ג': ק"ט סק"ב.

כתובות א': נ' (קטע "ומה שלא סגי").

גיטין: פרק השולח פ' (קטע "ומה שלא סגי").

י. קידושי כסף - מקדש במלוה

בענין המקדש במלוה אינה מקודשת.

גיטין: פרק השולח נ"ה.

קידושין א': ע"ד - פ"א*, קמ"ג (דברי הרמב"ן בקידושין דף ח').

קידושין ג': ע"ט, פ', פ"א, פ"ח, פ"ט סק"ג.

בענין איך "מלוה להוצאה ניתנה" גורם שאי אפשר להשתמש במלוה ככסף קידושין או כסף קנין.

קידושין א': ע"ד*.

קידושין ב': שמ"ט סק"א.

קידושין ג': ע"ט.

ב"מ: פרק שנים אוהזין קל"ח.

דברי הרמב"ן במלחמות שמקדש במלוה אינה מקודשת כי הוי דבר שאינו ברשותו ודבר שלא בא לעולם.

(גיטין: פרק המביא גט תל"ד).

קידושין א': ע"ה.

קידושין ג': פ"ט סק"ג.

דברי האב"מ בביאור דברי הרמב"ן הנ"ל שמקדש במלוה אינה מקודשת משום שאין כאן כסף של הנותן ונאמר דין בקידושין שצריכים כסף של הנותן.

קידושין א': ע"ה (קטע "מיהו עי").

קידושין ג': קל"ו.

בענין המ"ד שסובר שמקדש במלוה מקודשת, וכן בענין היכא שמקדש בהנאת מחילת מלוה (דמהני לכו"ע), האם היא מקודשת גם קודם שהגיע זמן הפרעון.

קידושין ג': ע"ט סקי"א, צ"ט.

ב"ק ב': המשך פרק הגזול קמא מ"ב.

ב"מ: פרק שנים אוהזין קל"ח (קטע "והנה עי' במחנ"א" וקטע אחרון).

בענין המקדש במחילת מלוה, ובענין אם היכא שאדם מוחל חוב, גוף הפטור יכול להחשב בעצמותו דבר של שוויות לענין שיחשב כסף קידושין.

קידושין א': ע"ו סק"א סק"ב, ע"ז.

קידושין ג': צ'.

בענין היכא שמקדשה במלוה דאחרים ומקנה לה את המלוה דאחרים במעמד שלשתן, האם היא מקודשת רק מדרבנן כיון שמעמד שלשתן מהני רק מתקנת חכמים, או האם היא מקודשת מהתורה.

קידושין ג': צ'.

הסוברים שאפשר לקדשה גם במלוה דידה אם הוא מקנה לה את השטר חוב בכתיבה ומסירה.

קידושין ג': פ"ט סק"ג.

בענין היכא שקידשה עם משכון דאחרים ואח"כ שילמו האחרים את החוב, והרי היא צריכה להחזיר את המשכון, האם היא נשארת מקודשת.

קידושין א': קמ"ט סק"ג.

משמעות דברי רש"י שיכול לקדשה במשכון דאחרים רק אם הוא גם נותן לה את החוב.

קידושין א': חלק ההערות דף ח' הערה כ"ח.

יא. קידושי כסף - מתנה ע"מ להחזיר

דברי הר"ן שאע"פ שמתנה על מנת להחזיר לא מהני בקידושין אבל אם הוא מקדשה בהנאת השימוש של מתנה על מנת להחזיר הרי היא שפיר מקודשת.

קידושין א': צ"ב.

בענין היכא שנתנה האשה להאיש מתנה על מנת להחזיר לאחר ל' יום וקידש אותה בו בתוך הל' יום.

קידושין א': צ"ג.

בענין היכא שאמר הרי את מקודשת לי בדינר זה על מנת שתחזירי לי (דהיינו שהקידושין הם על תנאי שיחזיר), ובענין היכא שאמר לה הילך מנה על מנת שתחזירי לי ותהיי מקודשת לי בו (דהיינו שנתנית הדינר היא על תנאי שיחזיר).

קידושין א': צ"ז.

דברי הרמב"ם שמתנה על מנת להחזיר לא מהני בקידושין מהתורה משום שאינו כסף

בענין אם הכסף קידושין בארווח לה זימנא (וכן באדם חשוב) הוא הפרוטה שחסכה מלשלם לאדם אחר לפייס את המלוה (או את האדם חשוב), או האם הכסף קידושין הוא עצם ההנאה.

קידושין א': חלק ההערות דף ו' הערה ל"ד, דף ז' הערה י'.

בענין מלוה ופרוטה דעתה אפרוטה.

קידושין ג': ע"ג (קטע "ועי' בהמקנה"), פ"ה (קטע ראשון) ובההערה שם.

ב"ק ב': המשך פרק הגזול קמא מ"ג סק"ב.

בענין אם הכוונה היא לסמיכות דעתו של המקדש או האם הכוונה היא לסמיכות דעתה של המתקדשת (האם גורסים דעתה או דעתו).

קידושין ג': צ"ד (קטע אחרון).

בענין אם צריכים לומר שגם העדים מבינים שדעתה אפרוטה וממילא הרי הם מבינים שרואים מעשה קידושין.

קידושין ג': חלק ההערות דף מ"ו הערה כ"ב.

בענין למה לומר שדעתה אפרוטה ולא על המלוה, הלא המלוה שוה הרבה יותר.

קידושין ג': חלק ההערות דף מ"ח הערה נ"ד.

שיטת הר"י מיגש שהיכא שהמקדש (או הקונה) מוחל על דמי המקח שהאשה (או המוכר) חייבת לו ממקח אחר אין בזה חסרון של מקדש (או קונה) במלוה.

קידושין ב': שמ"ט סק"א (קטע "ועיין בעי").

בענין מה שמקדש במלוה דאחרים מקודשת.

קידושין א': ע"ד (קטע ג'").

קידושין ג': פ"ח.

בענין אם סוברים שמכירת שטרות מהני רק מדרבנן, האם היכא שמקדשה במלוה דאחרים הרי היא מקודשת רק מדרבנן או האם היא מקודשת מהתורה.

של הנאה, ודלא כתוס' שסוברים שמהתורה שפיר מהני רק שלא מהני מדרבנן.

קידושין א': ע"ד ובהערה הראשונה, צ"ב.

יב. קידושי כסף - חליפין

בענין הא דאין אשה נקנית בחליפין, ושיטות הראשונים בזה.

קידושין א': י"ג, י"ד.

קידושין ב': ר"ס.

שיטת הרמב"ם בלמה אין אשה נקנית בחליפין.

קידושין א': צ"ב.

יג. קידושי כסף - מדין ערב

גדרי מדין ערב.

קידושין א': י* (קטע "ומהגר"י), צ"ח - ק"א, קכ"ו סק"ג, קנ"ב,

קנ"ג (קטע "ולכאורה" וקטע "מיהו עיין"), קנ"ה בהערה השני', קנ"ז, קנ"ט, קס"ה סק"א.

קידושין ב': רנ"ב.

בענין מה שצדדו תוס' לומר שב"מדין ערב" צריכים שהאשה תדבר עם המקדש, ושלכן "צאי וקבלי קידושין" אינו מועיל מדין ערב.

קידושין א': קס"ה סק"א.

קידושין ב': רנ"ג.

קידושין ג': חלק ההערות דף נ"א הערה ל'.

המחלוקת בין הרמב"ן והר"ן בענין אם שייך מדין ערב בקידושי שטר (דהיינו כשאמרה תן את השטר לפלוני ואתקדש אני לך).

קידושין א': קס"ה סק"א (קטע "ובביאור" ולהלן שם).

דברי הרא"ש והטור שכשמקדש מדין ערב המקדש צריך לומר הרי את מקודשת בהמעות שנתתי על פיך.

קידושין א': צ"ח סק"ב (קטע "וע"ע").

בענין היכא שקידשה מדין ערב ונמצאו העדים פסולים והקידושין בטלים האם היא

חייבת לשלם להמקדש עבור המעות שהוציא.

קידושין א': צ"ח סק"ד, צ"ט (קטע אחרון), ק' סק"ג.

בענין היכא שאמרה תן או תלוה פרוטה לפלוני ואתקדש אני לך.

קידושין א': צ"ח סק"ה, צ"ט (קטע "ולפי הדרך הזאת י"ל"), ק' סק"ג.

בענין היכא שאמרה הרווח זמן לפלוני ואתקדש אני לך.

קידושין א': צ"ח סק"ג, צ"ט (קטע "ולפי הדרך הזאת שערב"), ק' סק"ג.

בענין היכא שאמרה זרוק מנה לים ואתקדש אני לך.

קידושין א': צ"ח סק"ג בהערה ובסק"ו, צ"ט (קטע "ולפי הדרך הזאת הדין"), ק' סק"ג, קכ"ו סק"ב (קטע אחרון), קנ"ז.

דעת הרמב"ם במדין ערב.

קידושין א': ק'.

דברי האב"מ על היכא שב' נשים אמרו לאיש אחד תן פרוטה אחת לפלוני ונתקדש אנחנו לך.

קידושין א': י* (קטע "ומהגר"י"), קי"ח סק"ה (קטע "ועיין גם" ולהלן שם).

יד. קידושי כסף - מדין עבד כנעני

עי' בערך קנין כסף – מדין עבד כנעני.

טו. קידושי כסף - שמא שוה פרוטה במדי

עי' בערך קנין כסף – שוה פרוטה.

טז. קידושי כסף - נתנה היא

ה"טעמא דקרא" למה נתנה היא לא מהני.

קידושין א': חלק ההערות דף ב' הערה מ"ה.

בענין נתנה היא לאדם חשוב.

קידושין א': נ"ז - נ"ט, צ"ט (קטע "ותי"), ק"ד סק"א.

שחמשין ולא שו חמשין לא מהני אפילו אם ישלים לה ממקום אחר.

קידושין א': קל"ו (קטע "ועיין בר"ן").

שיטת ר"ת ששיראין לא צריכי שומא.

קידושין ב': שמ"ח.

יח. קידושי כסף - לדידי שוה לי

בענין "לדידי שוה לי".

קידושין א': קכ"ט, קע"ט - קפ"א.

ע"י יותר פרטים בענין לדידי שוה לי, בערך קנין כסף - שוה פרוטה.

יט. קידושי כסף - דינים שונים

ע"י עוד בערך קנין כסף.

בענין "כל ביומי" מונה והולך הוא".

קידושין א': חלק ההערות דף ז' הערה כ"ד.

בענין היכא שאמר לה "מנה זו" ולא הי' מונה והולך, אלא מנה לה דינר והפסיק, האם היא מקודשת מיד ע"מ שישלים.

קידושין א': חלק ההערות דף ח' הערה ב'.

הפסק של הרי"ף בכלב רץ אחרי'.

קידושין א': נ"ה סק"ז.

כ. קידושי שטר

ע"י עוד בערך שטרות.

בענין מנלן שבשטר קידושין צריכים נתן הוא, דהיינו שהמקדש יכתוב ויתן את השטר.

קידושין א': ל"ו, חלק ההערות דף ה' הערה נ'.

בענין אם בקידושי שטר צריכים גם אמר הוא.

קידושין א': נ"ג סק"א (קטע אחרון) סק"ג סק"ד, ס"ו, חלק ההערות דף ב' הערה ה', דף ה' הערה ס"א.

בענין כתיבת שטר קידושין על מחובר.

קידושין א': קס"ב (קטע "מיהו הר"ן), קס"ז*.

בענין אם הכסף קידושין באדם חשוב (או בארווח לה זימנא) הוא הפרוטה שחסכה מלשום לאדם אחר לפייס את האדם חשוב (או את המלוה), או האם הכסף קידושין הוא עצם ההנאה.

קידושין א': חלק ההערות דף ו' הערה ל"ד, דף ז' הערה י'.

בענין היכא שנתנה היא ואמרה היא באדם חשוב אבל דיבר עמה קודם בעסקי קידושי'.

קידושין א': נ"ז סק"ג.

המחלוקת ראשונים בענין אם באדם חשוב הרי הוא צריך לומר בפירוש הרי את מקודשת בהנאת קבלתי.

קידושין א': נ"ח.

בענין אם הנאת קבלת אדם שאינו חשוב שוה לכה"פ פחות משהו פרוטה.

קידושין א': ק"ו סק"א.

הדרך שגם הנאת קבלת אדם שאינו חשוב שוה פרוטה, רק שלא מהני מפני שהנותן הוציא כסף על זה, ונקרא שקנתה את ההנאה ולא קיבלתה בחנם, והטעם למה באדם חשוב הרי זה שפיר מהני.

קידושין א': ק"ד סק"א, ק"ו סק"ג.

יז. קידושי כסף - שומא

בענין חמשין ושויין חמשין.

קידושין א': חלק ההערות דף י"א הערה י"א.

בענין היכא שאמר לה חמשין והיו שוים קצת פחות מזה, כשיעור פחות מכדי שתות.

קידושין א': קכ"ב.

הדרך שאם אמר לה הרי את מקודשת בשיראין אלו על מנת שהם שוים חמשין אפילו רב יוסף מודה דהוי קידושין, ואע"פ שרב יוסף סובר שבחמשין ושוים חמשין אינה מקודשת כי בשעת הקידושין לא סמכה דעתה אבל לשון תנאי שפיר מועיל, כי הרי בכל תנאי אין סמיכות דעת שיתקיים התנאי ובכל זאת נאמר בפר' תנאי ששפיר מהני.

קידושין א': קכ"ג.

בענין כתיבת שטר קידושין על איסורי הנאה.

קידושין א': י' סק"ו, ל"ה (קטע "והנה כבר הבאנו"), מ"ה סק"ג, קס"ז*.

בענין כתיבת שטר קידושין לשמה.

גיטין: פרק המביא גט רפ"ה סק"א. קידושין א': קס"ב, קס"ז, קס"ז*.

הדין שהיכא שהשטר קידושין נכתב בשעה שלא היתה האשה ראוי' להתקדש אין זה נקרא שנכתב לשמה, ובענין אם הדין הוא כך רק לפי רבנן או האם אפילו לפי רבי מאיר שסובר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם.

גיטין: פרק השולח - עבדים נ"ח, נ"ט.

בענין כתיבת שטר קידושין מדעתה: בענין אם הכוונה היא שצריכים לכתוב בשליחותה, ובענין למה לומר ששטר קידושין שונה מכל השטרות שצריכים שיהיו מדעת המתחייב, וכן דברי הגר"ח בענין זה.

גיטין: פרק השולח - עבדים ס'. קידושין א': קס"ח.

בענין היכא שהאשה עשתה שליח לקדשה, האם מועיל כתיבת שטר אירוסין מדעת השליח או האם צריכים דוקא דעת האשה עצמה.

גיטין: פרק השולח ד' (קטע ראשון וקטע "וע"ע באור שמח בפ"ב").

קידושין ג': ז' סק"ד סק"ה.

בענין אם בקידושי שטר צריכים מעשה נתינה או האם צריכים שהאשה תקנה את השטר.

גיטין: פרק המביא גט רנ"א (קטע "מיהו זה קשה" ולהלן שם), פרק השולח - עבדים נ"ח (קטע "מיהו עיין בקצה"ח").

קידושין א': י' סק"א (קטע "ובתחילה"), י"ז, מ"ה סק"ב סק"ג בהערה, מ"ו סק"א, קס"ז*.

קידושין ב': רנ"ו.

קידושין ג': י"א (קטע ראשון).

בענין אם אפשר לכתוב שטר קידושין על נייר של הפקר והאשה תזכה בו.

גיטין: פרק המביא גט רנ"א (קטע "מיהו זה קשה"), פרק השולח - עבדים נ"ח (קטע "מיהו הקושיא").

בענין היכא שהאשה קנתה כבר את השטר קידושין קודם לכן, האם הוא יכול לקדשה בו עכשיו, דהיינו האם מספיק בזה שכתוב שטר מאת המקדש על הנייר של האשה.

גיטין: פרק המביא גט רנ"א (קטע "מיהו זה קשה"), פרק השולח - עבדים נ"ח (קטע "מיהו הקושיא").

בענין אם מהני כתב ידו של הבעל בשביל שטר קידושין.

גיטין: פרק המביא גט ס"ב.

קידושין ד': רע"ג.

בענין "צאי בו (בשטר שחרור) והתקדשי בו".

גיטין: פרק המביא גט רנ"א (קטע "וכתב הר"ן" ולהלן שם), פרק השולח - עבדים נ"ט, ס', ס"א.

קידושין א': י' סק"ח.

דעות הראשונים בענין איך מהני קבלת שטר קידושין ע"י הבת בזמן שהיא קטנה.

קידושין א': קס"ה.

בענין שיטת הרי"ף שלפי רבי אלעזר מהני בגט גם עדי חתימה בלי עדי מסירה: האם זה מהני גם בשטר קידושין.

גיטין: פרק המביא גט ס"ב סק"ג.

קידושין ד': רע"ג סק"ג.

בענין אם אשה מקודשת אם המקדש כותב לה שטר התחייבות על סכום מסוים.

קידושין א': קמ"ב, קמ"ד.

קידושין ב': ר"י.

כא. קידושי ביאה

הסברא שאשה נקנית בכיאה משום שהיא מעשה אישות.

קידושין א': קע"ד סק"א ולהלן שם.

בענין מנלן שבקידושי ביאה צריכים אמר הוא.

קידושין א': ל"ו בההערה.

שינוי לשון ברש"י בין איך שהדגים את האמירה בקידושי כסף לבין איך שהדגים בקידושי ביאה.

קידושין א': חלק ההערות דף ב' הערה ו'.

בענין למה בקידושי ביאה צריך הבעול לומר "לי".

קידושין א': חלק ההערות דף ב' הערה ו'.

בענין אם אשה מתקדשת ע"י ביאה שלא כדרכה.

קידושין א': קס"ט (קטע אחרון).

בענין אם כדי לעשות אישות בן נח מהני ביאה שלא כדרכה.

קידושין א': קס"ט (קטע אחרון).

ביאור דברי הירושלמי שהאב יכול לקחת כסף בשביל לקדש את בתו בביאה.

קידושין א': חלק ההערות דף ג' הערה מ"ז והערה מ"ח.

כב. קידושי האב את בתו

חקירת המל"מ אם אב יכול להכניס את בתו לחופה לפני בת ג' שנים ויום אחד, או האם אינו יכול כמו שאינו יכול לקדשה בביאה אז.

קידושין ב': רמ"ה (קטע "מיהו לכאורה אין מקום").

בענין מנלן שהאב יכול לקדש את בתו נערה.

קידושין א': חלק ההערות דף ג' הערה ע"א והערה ע"ז.

בענין מנלן שהאב יכול לקדש את בתו קטנה, דאע"פ שהיא ברשותו אבל אולי קטנה אינה יכולה להיות אשת איש.

קידושין א': חלק ההערות דף ג' הערה ע"ז.

בענין למה קטנה אינה יכולה לקדש את עצמה בלא דעת אבי.

קידושין ג': נ"א.

ביאורים בשאלת רבא אם נערה יכולה לעשות שליח לקבל קידושי.

קידושין ג': נ"ג, נ"ד.

בענין אם מה שאב מקדש את בתו הרי זה משום שהתורה עשתה אותו השליח של הבת, או האם הוא עצמו נחשב הבעלים על הקידושין.

כתובות ב': תקל"ב (קטע "והנה עיין בריטב"א" ולהלן שם).

קידושין א': י"ח סק"ב סק"ג, קי"ח סק"ו, קס"ה סק"ב (קטע "מיהו נראה"), קס"ו (קטע "ועכ"פ").

קידושין ג': א', ז' סק"ז, נ"ד סק"ג.

שבאב המקדש את בתו נאמר דין מיוחד שהמעשה קיחה צריך להעשות ע"י האב עצמו ולכן בנתקדשה שלא לדעת אבי' ושמע אבי' ונתרצה אין זה מועיל מדין זכי' אם זכי' אינה מטעם שליחות.

קידושין ג': ס"ב (קטע "והא דנתרצה").

מיהו רק בקידושין נאמר כן אבל לא בנישואין אלא התם מספיק בהדעת מקנה של האב.

קידושין ג': ס"ב (קטע אחרון).

בענין "אומר אדם לבתו קטנה צאי וקבלי קידושין".

קידושין א': י' סק"א (קטע אחרון), קס"ה סק"א, קס"ו (קטע ראשון).

קידושין ב': רנ"ב - רנ"ח.

קידושין ג': נ"ה סק"ג סק"ד (דברי הרא"ש בדף י"ט), נ"ו סק"א (כהנ"ל), ס"ב (קטע "גם י"ל").

דברי הרשב"א שאחרי שאמר צאי וקבלי קידושין הרי הוא יכול לחזור בו.

קידושין ב': רנ"ד (קטע "והאב"מ").

שהיכא שאמר האב צאי וקבלי קידושין, ומת, אין הבת יכולה לקדש את עצמה.

קידושין ב': רנ"ד (קטע אחרון).

ביאורי הראשונים בהדין שאם קטנה נתקדשה שלא לדעת אבי' הרי היא צריכה גט שמא נתרצה האב.

קידושין ג': נ"ה, נ"ו, נ"ז, ס"א - ס"ד.

שיטת הרי"ף בהענין הנ"ל.

קידושין ג': ס"ב - ס"ד.

בענין מה שהאב זכאי בקידושי בתו גם בשטר וביאה.

קידושין א': קס"ב (קטע "מיהו הר"ן"), קס"ז (קטע "ועיין בקו"ש").

כג. שליחות וזכי'

בענין היכא שהאיש והאשה והעדים יודעים שנתינת הכסף שהשליח נותן הרי היא לשם קידושין אבל השליח אינו יודע מזה.

קידושין ג': חלק ההערות דף נ' הערה ס"א.

בענין כתיבת שטר קידושין מדעתה: בענין אם הכוונה היא שצריכים לכתוב בשליחותה, ובענין למה לומר ששטר קידושין שונה מכל השטרות שצריכים שיהיו מדעת המתחייב, וכן דברי הגר"ח בענין זה.

גיטין: פרק השולח - עבדים ס'.

קידושין א': קס"ח.

בענין היכא שהאשה עשתה שליח לקדשה, האם מועיל כתיבת שטר אירוסין מדעת השליח או האם צריכים דוקא דעת האשה עצמה.

גיטין: פרק השולח ד' (קטע ראשון וקטע "וע"ע באור שמח בפ"ב").

קידושין ג': ז' סק"ד סק"ה.

בענין באיזה אופנים שליח עושה שליח בגיטין וקידושין ובאיזה אופנים אינו יכול כי חשיב מילי.

קידושין ג': א', ו' סק"ד בההערה השני'.

דברי התוס' רי"ד שהשליח של אשה לקבל קידושי' או גיטה אינו יכול לעשות שליח אחר כי חשיב מילי.

קידושין ג': א', ו' סק"ד בההערה השני'.

דברי המרדכי בשם הקדוש מרדוש שהשליח של הבעל לקדש ע"י כסף אינו יכול לעשות שליח אחר כי חשיב מילי כיון שצריכים רצון האשה.

גיטין: פרק המביא גט רצ"ב.

קידושין ג': א', ו' סק"ד.

בענין אם מה שאב מקדש את בתו הרי זה משום שהתורה עשתה אותו השליח של הבת, או האם הוא עצמו נחשב הבעלים על הקידושין.

כתובות ב': תקל"ב (קטע "והנה עיין בריטב"א" ולהלן שם).

קידושין א': י"ח סק"ב סק"ג, קי"ח סק"ו, קס"ה סק"ב (קטע "מיהו נראה"), קס"ו (קטע "ועכ"פ").

קידושין ג': א', ז' סק"ז, נ"ד סק"ג.

ביאורים בשאלת רבא אם נערה יכולה לעשות שליח לקבל קידושי'.

קידושין ג': נ"ג, נ"ד.

בענין אם אפשר לקדש אשה לאדם שני בלי שליחות אלא מדין זכין לאדם שלא בפניו.

קידושין ג': י"ד סק"ב, ס"א, ס"ב.

הסברא שלא אמרין בקידושין זכין לאדם שלא בפניו אפילו כשהוא זכות להבעל כי נהי שע"י זכין לאדם שלא בפניו יש לנו דעת קונה אבל בקידושין צריכים שהמעשה קיחה יעשה ע"י הבעל. ואם זכי' הוא מטעם שליחות אז הרי זה שפיר נקרא שהבעל עשה מעשה קיחה.

קידושין ג': ס"א (קטע "וי"ל דס"ל").

שגם באב המקדש את בתו נאמר דין מיוחד

שהמעשה קיחה צריך להעשות ע"י האב עצמו ולכן בנתקדשה שלא לדעת אבי' ושמע האב ונתרצה אין זה מועיל מדין זכי' אם זכי' אינה מטעם שליחות.

קידושין ג': ס"ב (קטע "והא דנתרצה").

בענין היכא שקידשו לאדם אשה בלי להיות שלוחו, ואין אנו יודעים אם הוא רוצה, רק שאח"כ שמע ונתרצה להקידושין, האם מעתה מהני למפרע כי איגלאי שזה זכות וזכין לאדם שלא בפניו (לפי הצד שזכי' מהני בקידושין), או האם חסר בעדי קיום כיון שהעדים לא ידעו בשעת המעשה.

קידושין ג': חלק ההערות דף מ"ה הערה י' והערה י"ז.

כד. אפקעינהו רבנן לקידושין מיני

"כל המקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקעינהו רבנן לקידושין מיני": בענין למה צריכים גם ש"כל המקדש אדעתא דרבנן מקדש" (שזהו תנאי מצד המקדש) וגם הפקעה ע"י חכמים.

יבמות ג': ק"ט.

כתובות א': נ'.

גיטין: פרק השולח פ'.

דברי תוס' בב"ב שהיכא שהקידושין היו באיסור רבנן מפקיעין את הקידושין גם בלי שהוא יתנה כדת משה וישראל.

יבמות ג': ק"ט סק"ז.

כתובות א': נ' (קטע "ועי' בתוס' בב"ב"), נ"ב.

גיטין: פרק השולח פ' (קטע "ועי' בתוס' בב"ב").

קושיית הגרש"א איך מהני אדעתא דרבנן מקדש הלא הוי כמו "על מנת שירצה אבא" שהוא בגדר ברירה.

גיטין: פרק השולח פ"א, פ"ח (קטע אחרון).

הקושיא איך מהני כדת משה וישראל לפעול את התנאי של אדעתא דרבנן מקדש, הלא לא כפל את התנאי, וגם הזכיר את המעשה קודם להתנאי.

יבמות ג': ק"ט סק"ח (קטע "גם יש לבאר" ולהלן שם).

כתובות א': נ' (קטע "גם יש לבאר" ולהלן שם).

גיטין: פרק השולח פ' (קטע "גם יש לבאר" ולהלן שם).

הדרך שרבנן מפקיעין את הקידושין רק בציוור שיש גם גט (פסול) ואפשר למראית העין לתלות בהגט.

יבמות ג': קי"א, קי"ב.

כתובות א': נ"א, נ"ב.

בענין שהיכא שהיתה ערוה על היבם, אבל אפקעינהו רבנן לקידושי האח המת, צרתה מתיבמת.

כתובות א': נ"א.

בענין אם אחרי אפקעינהו רבנן לקידושין מיני' ע"י גט שהוא פסול הרי היא אסורה לכהן משום גרושה.

יבמות ג': קי"א.

כתובות א': נ"א.

קושיית הרשב"א למה בעגונות לא עשו אפקעינהו רבנן לקידושין מיני'.

כתובות א': נ"א.

קושיית המרדכי למה כשקידש חייבי לאו לא עשו רבנן אפקעינהו לקידושין מיני'.

יבמות ג': קי"ב.

כתובות א': נ"ב.

כה. קידושין לאחר ל'

בענין המחלוקת בין רבי יוחנן וריש לקיש אם אתי דיבור ומבטל דיבור, עי' בערך דיבור מבטל דיבור.

הדרך שבקידושין לאחר ל' עצם מעשה הקידושין נמשך וצריך לפעול לאחר ל' ולכן צריכים שהשטר קידושין יהי' קיים בבוא ל'.

גיטין: פרק השולח מ"ח סק"ב (קטע "מיהו ראיתי").

הסוכרים שאע"פ שבקידושי כסף לאחר ל' אין חסרון של כלתה קניינה ומהני אפילו

בנתאכלו המעות, אבל בקידושי שטר שפיר צריכים שהשטר יהי' קיים, והסברות לחלק.

קידושין ד': קצ"ב סק"א.

עוד בענין שבקידושי בשטר צריכים שהשטר יהי' קיים בבא יום ל'.

קידושין ד': ר"ד סק"א (קטע "ועוד הקשה שבקידושי שטר").

בענין אם היא מקודשת אע"פ שנתאכלו המעות רק אם נתאכלו ע"י שהיא הוציאה אותם, או האם אפילו אם לא הוציאה אותם אלא שנתאכלו ע"י פשיעה או אונס.

קידושין ד': קצ"ב סק"ד.

דעת רבי יוחנן בקידוש הראשון לאחר ל' והשני לאחר כ' וכו' שאפילו קידושי מאה תופסין בה. ודעת הירושלמי שהקידושין מתחילין עכשיו ונגמרין לאחר ל'. ודעת הרשב"א דהוי קידושין גמורין עם שוור של ל' יום.

קידושין ד': ר"ד - ר"ו.

בענין היכא שהראשון אמר לאחר ל' והשני אמר לאחר מ'.

קידושין ד': ר"ד סק"ב.

בענין "הרי את מקודשת לאחר שתשתחררי".

גיטין: פרק השולח - עבדים נ"ח (קטע "ויש ליישב"), ס"א (קטע "ור"ל").

דברי המהרש"ל שהיכא שקידוש לאחר ל' הרי זה בגדר רמאות אם אדם שני מקדש אותה בתוך ל'.

קידושין ד': קפ"ג (קטע "מיהו עי' במהרש"ל").

כו. קידושי עבירה

בענין אם הכוונה באין קידושין תופסין בעריות היא שאי אפשר לעשות מעשה קידושין עם עריות או האם הכוונה היא שאי אפשר שיהי' מצב של אישות עם עריות.

קידושין ד': רצ"ז.

הטעמים למה אין קידושין תופסין באשת איש.

יבמות א': קצ"ז בההערה הראשונה.

קידושין א': א' (קטע "מיהו י"ל"), ח' סק"ב, קל"א (קטע "מיהו הפ"י").

קידושין ד': ר"ד סק"ד, ר"ה סק"א.

הדרך שאין קידושין תופסין גם היכא שאין כאן האיסור של הערוה אם יש כאן מיהא השם של הערוה, כי מספיק בזה שיש כאן הסיבה של האיסור, אלא שהיינו רק בקידושין רגילין אבל לא ביבום, כי קנין יבום וזיקת יבום שפיר יכולים לחול כל היכא שאין כאן האיסור בפועל, והדרך שגם יבום הרי הוא כמו קידושין.

יבמות א': מ' סק"א (קטע "ב"), רמ"ח (קטע "ועיין גם בקובץ הערות"), (ר"נ סק"ה).

קידושין ד': רצ"ג, שכ"ג (קטע "ועוד ביאר" ולהלן שם).

חומש: פר' אחרי מות, איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה (י"ח, ו') "בענין אין קידושין וזיקה תופסין בעריות".

(דברי הש"ש בנוגע לספק ממזר, שלפי הצד ש"ממזר ודאי ולא ממזר ספק" הוא היתר בתורת ודאי א"כ קידושין תופסין בספק ממזר אפילו לפי רבי עקיבא סובר שאין קידושין תופסין בחייבי לאו, ואפילו אם כלפי שמיא גליא שהוא באמת ממזר, והשגת הקובץ הערות על דבריו שבשביל לפעול שאין קידושין תופסין מספיק בזה שיש כאן המציאות של ממזר והסיבה של האיסור אפילו אם למעשה בציוור זה התורה התירה, וממילא היכא שיש במציאות ספק ממזר הרי זה ספק אם קידושין תופסין לפי ר"ע.

קידושין ד': שכ"ג קטע "והנה בשו"ת" ולהלן שם).

דעת רש"י ביבמות דף מ"ט ע"ב שאם אין קידושין תופסין באשה מסוימת, ה"ה שאם בשעת הקידושין לא היתה קיימת הסיבה, רק שאח"כ נולדה הסיבה, הרי הקידושין

נפקעין. ודעת תוס' שם שחולקים על זה וסוברים שאינן נפקעין.

יבמות א': קפ"ז סק"ו (קטע ראשון) ובהערה שם, קצ"ח (קטע "ובסק"ה"), רכ"ג סק"ב ובהערה הראשונה שם, רמ"ח בהערה.

יבמות ב': ש"ב (קטע "ברם יש לומר"), ש"ט סק"ב (קטע "וכעין").

נדרים: פרק נערה המאורסה ד' סק"א (קטע "והנה שיטת רש"י").

קידושין א': ט"ו סק"ג.

קידושין ב': רס"ד סק"א.

קידושין ג': קכ"ו סק"א (קטע "והנה שיטת רש"י").

קידושין ד': ר"ד סק"ד, רצ"ז סק"ב (קטע "והנה תוס'").

זבחים ב': תשע"א סק"א (קטע "והנה שיטת רש"י").

חומש: פר' אחרי מות, "בענין אין קידושין וזיקה תופסין בעריות" בהערה.

בענין אם מה שיש ממזר מחייבי כריתות, וכן מחייבי לאוין לפי ר"ע, הרי זה בגלל שלא תפסי בה קידושין, ולא בגלל האיסור, או האם מה שגורם שהולד הוא ממזר הרי זה האיסור, ונקטינן שכמו שהתורה אמרה שהאיסור גורם שהולד ממזר הה"נ שאמרה שהאיסור גורם שלא תפסי בה קידושין.

יבמות א': רפ"ד*.

עוד בענין הצדדים הנ"ל, וכן צד שלישי להיפך מהצד הראשון הנ"ל, והיינו שמה שלא תפסי בהו קידושין הרי זה תוצאה מהא דיש ממזרות.

קידושין ד': רצ"ב סק"א (קטע "ב"י" ולהלן שם) סק"ב, רצ"ז סק"ב.

בענין אסור לאדם לקדש אשה עד שיראנה.

קידושין ג': ד'.

ב"ב א': קמ"ג.

אבות: שט"ז.

חומש: פר' לך לך, הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את (י"ב, י"א).

בענין אם קידש אדם חייבי לאו, והלכה וקיבלה קידושין מאדם אחר שהיא מותרת לו, האם היא צריכה גט מהשני (מדרבנן), או לא (דהא כבר תפסו קידושין הראשון).

יבמות ב': שע"ד.

בענין אם קידושין תופסין בשניות לעריות, ע"י בערך עריות – שניות לעריות.

קיום מצות

בענין שכר ועונש, ע"י בערך שכר ועונש.

בענין מצות לאו ליהנות ניתנו, ע"י בערך איסורי הנאה – מצות לאו ליהנות ניתנו.

בענין מה שנשים פטורות ממצות עשה שהזמן גרמא, ע"י בערך זמן גרמא.

בענין כל ישראל ערבים זה לזה, ע"י בערך ערבות.

ע"י עוד בערך עשה דוחה לא תעשה.

א. כללי

ב. עוסק במצוה פטור מן המצוה

ג. מצות צריכות כוונה

ד. מצוה הבאה בעבירה

א. כללי

הדרך שאע"פ שיש מצות שאלמלא נכתבו דין הוא שיכתבו, אבל אין זה מכריח שטעם התורה כשציוותה הוא באמת משום שכן מחייב שכל האנושי (חוץ מ"וחדלת מעזב לו" דחזינן שהתורה מתמיהה).

חומש: פר' משפטים, וחדלת מעזב לו (כ"ג, ה').

דברי ספר העיקרים שאין קניית השלמות תלוי' בעשיית המצות כולן, אלא גם ע"י מצוה אחת או מקצת מצות אפשר להשיג שלמות.

אבות: ס"ב.

דברי הרמב"ם בפיה"מ ששייכים לענין זה.

אבות: ס"ב.

גדר "תורה ועבודה וגמילות חסדים".

אבות: ט"ז.

בענין עבודת השם שהיא על מנת לקבל פרס.

ב"ב א': ק"ב.

אבות: י"ח, י"ט.

בענין עבודת השם שהיא מתוך יראת עונשים.

אבות: כ'.

בענין "לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אפילו שלא לשמן שמתוך שלא לשמן בא לשמן".

סנהדרין: שע"ג.

הוריות: קכ"ו.

אבות: קפ"ו, של"ו.

הקפידא לא להיות נראה כעושה שלא לשמה.

אבות: שנ"ד.

"כל מקום שנאמר צו אינו אלא זירוז מיד ולדורות" (קידושין כ"ט ע"א): צ"ע דתיפוק לי' משום שזריזין מקדימין למצות.

קידושין ב': חלק ההערות דף כ"ט הערה כ'.

בענין אם אמרינן "שיהווי מצוה לא משהינן" אפילו כשעיי"ז נפסיד דין לכתחילה. וכן בענין אם אמרינן כן דוקא כשיש חשש שמא יפסיד המצוה לגמרי ע"י השיהוי.

יבמות ב': תר"ח.

שכדי שתהיינה בידו אח"ע שתי מצות שפיר רשאי.

חומש: פר' תולדות, מכרה כיום בכרתך לי (כ"ה, ל"א) (קטע "והריטב"א").

בענין מה נכלל בהדרשה של "זריזין מקדימין למצות" מ"וישכם אברהם בבקר", ומה נכלל בהדרשה של "אין מחמיצין את המצות" מ"ושמרתם את המצות".

חומש: פר' בא, ושמרתם את המצות (י"ב, י"ז).

בענין מה שאמר משה על הפרשת ערי מקלט "מצוה הבאה לידי אקיימנה".

אבות: קע"ט.

בענין אם ללמוד עדיף או לעשות עדיף.

אבות: נ"ז סק"א סק"ג סק"ד.

בענין השיעור של הוצאת חומש על קיום מצות.

ב"ק א': קמ"ט.

ב"ב א': קכ"א.

אבות: כ"ג סק"ג.

דברי רבינו ירוחם שחייב להוציא על מצות רק עד עישור נכסיו.

ב"ק א': קמ"ט.

חילוקו של הביאור הלכה שהשיעור של חומש נאמר רק למי שיש לו הון קבוע, אבל מי שמשתכר תמיד, צריך לבזבז יותר, ואפילו כל שכרו, כיון שמחר ירויח עוד.

קידושין ב': שע"ט (קטע "ונראה לבאר").

ב"ק א': קמ"ט.

שהיכא שידחקו חייו ע"י ההוצאות של המצוה, יתכן שהוא פטור מהמצוה.

ב"ק א': קמ"ח בההערה.

גדרי "אין עושים מצות חבילות חבילות".

יבמות ב': תרפ"ה (קטע אחרון).

קידושין ב': חלק ההערות דף כ"א הערה כ"ג.

קידושין ד': ר"ל (קטע אחרון).

סנהדרין: ז'.

סימנים בענינים שונים: "בענין אין עושין מצות חבילות חבילות".

דברי תלמידי רבינו יונה שהיכא שביטלו רבנן מצות עשה בשו"א, פטרו אותו גם מהתורה.

סנהדרין: ש"ה (קטע אחרון).

המחלוקת אם הציוויים שנאמרו לפני הר סיני נשנו עוד הפעם בהר סיני ואנחנו צריכים לקיים רק את הציווי של הר סיני.

יבמות א': צ"ה, צ"ו, צ"ז (קטע אחרון).

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קכ"ד
("מיהו לכאורה").

הוריות: צ"ה, קכ"א (קטע אחרון).
אבות: פרק א' אות א' (קטע אחרון).

חומש: פ' לך לך, ואתה את בריתי
תשמר (י"ז, ט'). פ' וישלח, על
כן לא יאכלו בני ישראל את גיד
הנשה (ל"ב, ל"ג).

שיטת רבי יצחק שהמנין של תרי"ג שלנו
מתחיל מהחודש הזה לכם, וביאורו של
הגור ארי' דהיינו משום שמאז נצטוו
באמצעות משה רבינו.

סנהדרין: פתיחה לפרק חלק ו'
סק"ג (קטע "והנה רש"י").

הוריות: צ"ה (קטע "מיהו רש"י"
ולהלן שם).

חומש: פ' וישלח, על כן לא
יאכלו בני ישראל את גיד הנשה
(ל"ב, ל"ג) סק"א.

הטעם למה מצוה בו יותר מבשלוחו, וכן
כמה פרטים בענין מתי אומרים כלל זה.

קידושין ג': ב'.

בענין "מצות דגופי" עדיף: האם זה בגדר
חיוב, או האם זה רק בגדר זכות אבל הרי
הוא רשאי לוותר לאדם אחר שיעשה
המצוה.

קידושין ב': שס"א.

בענין חצי שיעור במצות.

ב"ק ב': ש"ח סק"א.

שאי אפשר לתבוע את מי שהפסיד אותו
עשיית מצוה מסוימת בדרך של מצוה מן
המובחר אלא רק בדרך שיוצא ידי חובתו.
זבחים א': י"ח (קטע "ומדברי").

גדר "תלויות בארץ".

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ז
הערה ז'.

חומש: פ' שלח, כי תבאו אל ארץ
מושבתכם (ט"ו, ב') [א].

"שלוחי מצוה אינן ניזוקין".

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ט
הערה כ"ו.

המצות שנקראו חמורות (שבת, כיבוד אב
ואם).

אבות: נ"ט סק"א (קטע "וע"ע
בירו"ק וקטע "ובריטב"א").

המצות שנקראו קלות (לימוד לשון קדש,
ציצית, שמחת יו"ט, סוכה, שילוח הקן,
ות"ת ולישא אשה לפי השאלתות).

יבמות ב': תשי"א.

אבות: נ"ט סק"א.

שיש שני סוגים של הכשר מצוה, א', היכא
שבזמן שהוא עושה את ההכשר הרי זה
נקרא שהוא כבר בקשר עם המצוה, ב',
היכא שאין זה נקרא שהוא כבר בקשר עם
המצוה, ונפ"מ למעשה בזה.

אבות: נ"ז סק"ב (קטע "מיהו יש
ליישב" ולהלן שם).

חומש: פ' בא, בא אל פרעה (י',
א') (קטע "מיהו לפי הנ"ל").

דרכו של המשנה ברורה שמה שאין
מבטלין תלמוד תורה היכא שהמצוה אפשר
להעשות ע"י אחרים, אלא ממשיכים
ללמוד, ולא אמרינן שיעשה את המצוה כי
מצוה בו יותר מבשלוחו, הרי זה רק היכא
שהתכלית של המצוה היא תוצאה מסוימת,
ואילו המעשה הרי הוא רק בגדר הכשר,
אבל היכא שהתכלית של המצוה היא עצם
המעשה אז חשיב תמיד אי אפשר להעשות
ע"י אחרים כי מצוה בו יותר מבשלוחו,
אבל היכא שהתכלית היא התוצאה לא
אמרינן מצוה בו יותר מבשלוחו.

קידושין ג': ב' סק"ב.

דברי העצמות יוסף שאפילו היכא שיש
איסור לעשות ע"י שליח אבל בכל זאת יש
לו תוספת שכר עבור שעשה בעצמו ולא
ע"י שליח.

קידושין ג': ב' סק"ד.

בענין אם מותר להפקיע מעל עצמו חיוב
מצוה.

יבמות ב': רצ"ח, שי"א.

בענין "בהדי כבשי דרחמנא למה לך, מאי דמפקדת איבעי לך למעבד" (ברכות דף י' ע"א).

חומש: פר' בראשית, וידע אדם (ד', כ"ה) [א]. פר' נח, תמים הי' בדורותיו (ו', ט') בההערה, שם, ואני הנני מקים את בריתי (ט', ט'). פר' מקץ, ויזכר יוסף את החלמות אשר חלם להם וגו' (מ"ב, ט') (קטע ראשון).

בענין אם כדי לקיים מצות אכילה שבתורה צריכים לאכול כדרך אכילה כמו לענין לעבור על איסורי אכילה.

יבמות ב': תרכ"ב.

ב. עוסק במצוה פטור מן המצוה

בענין עוסק במלחמת מצוה פטור מן המצוה, ובענין אם מלחמת עמלק היא בגדר מלחמת מצוה, עי' בערך מלחמה.

בענין אם עוסק בצרכי ציבור נחשב עוסק במצוה ופטור מן המצוה, עי' בערך ציבור.

בענין אם יש מ"ד שסובר שעוסק במצוה אינו פטור מן המצוה.

נדרים: פרק אין בין המודר ז' סק"א (קטע "והנה מעתה").

דברי הרמב"ם בפיה"מ בפ"ב ממס' אבות שעוסק במצוה פטור מן המצוה כי אין אתה יודע מתן שכון של מצות.

קידושין ב': ת"ב בההערה הראשונה.

ב"ב א': קי"ז (קטע "וע"ע ברמב"ם").

אבות: ג"ח (קטע "והנה בהמשך דבריו"), ס"ו סק"א.

בענין אם הדין של עוסק במצוה פטור מן המצוה גורם שנחשב שהוא פטור ממש מן המצוה השני' (אשר לפ"ז אם קיים אותה אינו יוצא אלא צריך לעשותו עוד הפעם אח"כ כשיגמור את המצוה הראשונה ויתחייב שוב בהשני'), או האם הוא נחשב בגדר אנוס מלקיים אותה.

קידושין ב': ת"ב (קטע "וע"ע בקו"ש").

ב"ב א': קי"ז (קטע "ועכ"פ" וקטע "והנה הצד").

אבות: ע"א בההערה.

זבחים ב': רמ"ד.

חומש: פר' ראה, לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ירך וגו' (ט"ו, ז') (קטע "ועכ"פ" וקטע "והנה הצד" וקטע "ובנוגע").

בענין אם נותנים לעוסק במצוה את השכר של המצוה השני' שנפטר ממנה.

אבות: ע"א.

בענין דברי הריטב"א בסוכה דף כ"ה (נדפס בחי' הרשב"א) שעוסק במצוה אסור להפסיק בשביל המצוה השני' ולא רק שפטור.

כתובות א': קכ"ט.

קידושין ב': שס"ד (קטע "והנה כבר הבאנו"), חלק ההערות דף כ"ט הערה מ"ז.

ב"ק א': ת"ש סק"ב.

ב"ב א': קי"ז (קטע "והנה הריטב"א" וקטע "וע"ע ברמב"ם" [דעת הרמב"ם בזה]).

סנהדרין: ס"ג.

אבות: ס"ו סק"א (קטע "והנה הריטב"א"), שכ"ז (קטע "והנה ברמב"ם").

חומש: פר' בא, ושמרתם את המצות (י', י"ז) (קטע "ויש לעיין"). פר' ראה, לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ירך וגו' (ט"ו, ז') (קטע אחרון).

וכתב כן אפילו אם המצוה השני' גדולה יותר.

חומש: פר' תולדות, אחות נביות וגו' (בראשית כ"ח, ט') (קטע "ועוד דהריטב"א").

בענין דברי הריטב"א בסוכה דף כ"ה (נדפס

בענין עוסק במצוה פטור מן המצוה היכא שאפשר לקיים שניהם.

ב"ק א': תרצ"ט.

בענין אם הטעם לומר שעוסק במצוה אינו פטור מן המצוה היכא שאפשר לקיים שניהם הרי זה משום שבכה"ג לגבי המצוה השני' אינו נחשב שהוא עוסק בדבר אחר, דהיינו המצוה הראשונה, כי כיון שיכול לקיים שניהם אינו נחשב עסוק, או האם שפיר נחשב עוסק במצוה רק שיש הלכה נפרדת שאינו נפטר היכא שאפשר לקיים שניהם.

ב"ק א': ת"ש סק"א.

שיטת רש"י שעוסק במצוה פטור גם בשעת חנייתו, דהיינו בשעה שאינו טרוד ממש בהמצוה ואפשר לקיים שניהם.

ב"ב א': קי"ז (קטע "מיהו" וקטע "והנה הצד").

חומש: פר' ראה, לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ירך וגו' (ט"ו, ז') (קטע "והנה הצד").

בענין דברי הר"ן למה חתן פטור מק"ש הלא אפשר לקיים שניהם.

כתובות א': צ"ב (קטע אחרון).

ב"ק א': ת"ש סק"א.

ב"ב א': קי"ז (קטע "מיהו" וקטע "והנה הצד").

הקושיא למה עוסק במצוה פטור מלתת צדקה הלא עוסק במצוה אינו פטור מלאוין והרי על המניעה מלתת צדקה יש גם הלאוין של לא תקפוץ ולא תאמץ.

קידושין ב': ת"ב (קטע "ובספר").

ב"ב א': קי"ז.

אבות: ס"ו סק"ב.

חומש: פר' ראה, לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ירך וגו' (ט"ו, ז').

עוד קושיא כעין הקושיא הנ"ל, והיינו למה כשהוא כבר עסוק בכבוד אביו הרי הוא פטור מלהשיב אבידה משום שעוסק במצוה פטור מן המצוה הלא על המניעה מלהשיב

בחי' הרשב"א) בענין עוסק במצוה היכא שהשני היא מצוה עוברת וזו שהוא עוסק בה אינה עוברת.

כתובות א': קכ"ט.

ב"ק א': ת"ש סק"ב.

אבות: ס"ו סק"א (קטע אחרון).

חומש: פר' בא, ושמרתם את המצות (י', י"ז) (קטע "ועוד כתב").

תי' חדש על קושיית הריטב"א שם למה צריכים פסוק לעוסק במצוה פטור מן המצוה.

כתובות א': קכ"ט.

שגם העוסק בהכשר מצוה פטור מן המצוה.

אבות: נ"ז סק"ב.

חומש: פר' בא, בא אל פרעה (י', א') (קטע "ועכ"פ" ולהלן שם).

הדרך שהיכא שיש להכשר ערך עצמי אין זה נקרא שהוא כבר בקשר עם המצוה הבאה ועוסק באותה מצוה.

אבות: נ"ז סק"ב (קטע "מיהו יש ליישב" ולהלן שם).

חומש: פר' בא, בא אל פרעה (י', א') (קטע "מיהו לפי הנ"ל" ולהלן שם).

הדרך שהעוסק בהכשר מצוה פטור מן המצוה רק היכא שההכשר הוא בגדר לפני ולא היכא שהוא בגדר לפני דלפני.

חומש: פר' בא, בא אל פרעה (י', א') (קטע "ועכ"פ" ולהלן שם).

בענין היכא שהוא עוסק במצוה אבל מתכוין להתפרנס ולא להמצוה, וכן היכא שהוא מתכוין לשני הדברים, האם הוא פטור מן המצוה.

אבות: נ"ז (קטע "והנה באו"ח" וקטע אחרון).

חומש: פר' בא, בא אל פרעה (י', א') (קטע "והנה באו"ח" וקטע "מיהו באמת").

אבידה יש לאו (לא תוכל להתעלם) ועוסק במצוה אינו פטור מלאוין.

ב"ב א': קי"ז (קטע "ושוב כתב").

חומש: פ' ראה, לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ירך וגו' (ט"ו, ז') (קטע "ושוב כתב").

דברי הקו"ש שעוסק במצוה פטור גם מלאו אם האופן איך לעבור על הלאו הוא רק בשוא"ת ולא בקום ועשה.

ב"ב א': קי"ז (קטע "ושוב כתב").

חומש: פ' ראה, לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ירך וגו' (ט"ו, ז') (קטע "ושוב כתב").

בענין אם עוסק במצוה פטור ממצוה שהיא ביסודה חיוב שהוא חייב לאחרים.

נדרים: פרק אין בין המודר ז' סק"א (קטע אחרון).

ב"ק א': תרצ"ז סק"ג (קטע "גם י"ל").

סנהדרין: ס"ג.

חומש: פ' ראה, פתח תפתח את ירך לו (ט"ו, ח') [א] סק"ג.

השיטה שאם כבר התחיל בכבוד אביו לא יפסיק אפילו למצוה שאי אפשר להעשות ע"י אחרים כי עוסק במצוה פטור מן המצוה.

יבמות א': קט"ו.

קידושין ב': שפ"ט (קטע "והנה בספר" וקטע "ולפי הנ"ל").

חומש: פ' נח, וימת תרה בחרן (י"א, ל"ב) סק"ד. פ' תולדות, אחות נביות (כ"ח ט') סק"ב (קטע "ונראה לבאר" ולהלן שם). (פ' בא, אל פרעה [י', א'] קטע "ושמעתי").

השיטה שאם כבר התחיל לקיים מצוה, ואפילו מצוה שאפשר לעשותה ע"י אחרים, לא יפסיק לכיבוד אב כי עוסק במצוה פטור מן המצוה.

סנהדרין: ס"ג בהערה השני'.

השיטה שכשהוא עוסק בלימוד גמרא אינו

צריך להפסיק כדי לקיים מצוה, ורק כשהוא לומר משניות או מקרא הרי הוא צריך להפסיק.

חומש: פ' בא, בא אל פרעה (י', א') (קטע "ועל פי זה").

שהיכא שעוסק במצוה שאינו מצווה בה (רק שעושה אותה בתורת אינו מצווה ועושה) אינו פטור ממצוה שהוא מצווה בה.

קידושין ב': תי"א.

ג. מצות צריכות כוונה

בענין מצות צריכות כוונה.

הוריות: קכ"ג.

הדרך שמצות צריכות כוונה הוא רק דין דרבנן.

יבמות ב': תרכ"א (קטע אחרון).

שאפילו למ"ד שמצות צריכות כוונה, מספיק בכוונה לשם מצוה ביחד עם כוונה לשם דבר אחר.

יבמות ב': תרי"ז סק"ד.

הסוכרים שבמצוה של אכילה לכו"ע אין צריכים כוונה לצאת כיון שהוא נהנה.

יבמות ב': תרכ"א (קטע "ותי").

שהיכא שאינו יודע בכלל שהוא מחויב בהמצוה, אינו יוצא ידי חובת המצוה אפילו למ"ד שמצות אין צריכות כוונה, משום שהוא נחשב בגדר מתעסק.

ע"ז: י"ב (קטע "והנה הרמב"ן בשער הגמול").

חומש: פ' ויחי, ואתם חשבתם עלי רעה אלקים חשבה לטבה (נ', כ') [א] (קטע "והנה הרמב"ן בשער הגמול").

מה שצייד הקובץ שיעורים שבמצות של אכילה גם מתעסק יוצא "שכן נהנה".

ע"ז: י"ב (קטע "והנה כבר הבאנו").

חומש פ' ויחי, ואתם חשבתם עלי רעה אלקים חשבה לטבה (נ', כ') [א] (קטע "והנה כבר הבאנו").

ד. מצוה הבאה בעבירה

בענין אם הפסול של מצוה הבאה בעבירה הוא מדאורייתא או מדרבנן.

סוכה: ק"ד.

סברת המהר"ם שמצוה הבאה בעבירה הוא פסול דאורייתא, ורק בסוכה הוא פסול דרבנן כי בסוכה "לא עבד מצוה בידים בגופה".

סוכה: ק"ד.

קושיות תוס' למה צריכים לפסול סוכה גזולה מ"לך", וכן לולב של אשירה משום שכתותי מיכתת שיעורי, וכן דרשה כדי לפסול מצה של טבל, תיפוק ל"י משום מצוה הבאה בעבירה.

סוכה: ק"ד, ק"ו, ק"ז, ק"ח, ק"י.

בענין אם מצוה הבאה בעבירה פסול גם במצוה דרבנן.

סוכה: ק"ה, ק"י.

דברי הריטב"א שילפינן מ"לך" שכתוב גבי סוכה את הדין של מצוה הבאה בעבירה.

סוכה: ק"ז (קטע אחרון).

דברי הירושלמי שמחלק בין "היא גופא עבירה" לבין "איהו עבר עבירה".

סוכה: ק"ו, קי"ב (קטע "גם יש לפרש").

יבמות א': ק"ה בההערה, ק"ז.

קידושין ב': שס"ט בההערה.

הביאור בהחילוק הנ"ל של הירושלמי שרק כגון מצה גזולה חשיבא מצוה הבאה בעבירה כי אי אפשר לו לקיים את המצוה בלי העבירה, אבל לא כגון קורע על מתו בשבת שיכול להמתין ולקרוע אחרי שבת.

סוכה: ק"ו.

הביאור בהחילוק הנ"ל של הירושלמי שרק כגון מצוה גזולה חשיבא מצוה הבאה בעבירה כי הוא משתמש בחפצא דאיסורא, אבל לא היכא שרק עבר על איסור גברא כדי לקיים את המצוה כמו בקורע על מתו בשבת.

סוכה: ק"ו, קי"ב.

בענין למה בעבר וליקט ענבי ההדס ביו"ט כדי להכשירו אין חסרון של מצוה הבאה בעבירה.

סוכה: קי"ב (קטע "ולפי דבריו").

בענין אם אדם אחר שלא עבר על העבירה יכול לצאת ידי חובתו עם החפץ.

סוכה: ק"ז (קטע "ב" וקטע "ועי' במג"א"), קי"ב (קטע "והראב"ד").

דברי הראב"ד שלא רק אשירה דמשה פסולה ללולב כי היא עומדת לשריפה וממילא אמרינן שכתותי מיכתת שיעורי, אלא גם שאר אשירות פסולות משום מצוה הבאה בעבירה כי בשעה שיטול אותה יהנה מריחה.

סוכה: קי"ב (קטע אחרון).

בענין היכא שעבר על העבירה בשוגג האם יש בזה משום מצוה הבאה בעבירה.

סוכה: ק"ח.

שיטת הר"י שהיכא שכבר קנה הגזלן את הבהמה ע"י יאוש או שינוי לפני שהקדיש הרי הקרבן כשר, אבל היכא שהעובדא שהגזלן הקדיש הרי זה מסייע לבטל את בעלותו של הנגזל הרי הקרבן פסול.

סוכה: קי"א.

גיטין: פרק השולח - עבדים מ"ג (קטע "שור"ר), פ'.

ב"ק ב': מ"ג, פ"ג, פ"ו.

דעת רש"י דלא כהר"י אלא דהיכא שהוא עצמו גזול, אע"פ ששוב קנה ע"י יאוש לפני המצוה, הרי זה בגדר מצוה הבאה בעבירה, חוץ מהיכא שאחרי היאוש גם עשה בו שינוי, ואולי אפילו אם עשה שינוי לפני היאוש, או גזלו ע"י עשיית שינוי, שוב אין כאן משום מצוה הבאה בעבירה כי חשיב חפץ אחר.

סוכה: קי"ד.

ב"ק ב': פ"ג*.

שהיכא שקיבל סוכה במתנה על מנת להחזיר, ולא החזיר, לא יצא משום שאיגלאי שלא היתה בגדר "לך", אבל אין כאן משום מצוה הבאה בעבירה משום

שאין צריכים את העבירה בשביל המצוה. ועוד, דאע"פ שאיגלאי שלא היתה בגדר "שלך", והוי גם חפצא של גזל למפרע, אבל אינו עובר על לא תגזול למפרע.

סוכה: ק"ז.

קידושין א': פ"ה (קטע "מיהו לכאורה"), פ"ז (קטע "ובסוכה").

בענין אם היכא שהוא מקיים מצוה מסוימת ע"י שהוא מבטל מצוה אחרת אע"פ שלא עשה דבר שנחשב מעשה עבירה בפועל הרי זה נחשב ציור של מצוה הבאה בעבירה.

גיטין: פרק השולח - עבדים מ"ג.

בענין שיש בכח מצוה הבאה בעבירה לגרום שאין היבום שנעשית בעבירה קונה את היבמה כי הקנין חל רק כשיש קיום המצוה.

יבמות א': מ"ב בהערה הראשונה.

"מצוה הבאה בעבירה היא, מצוה דרבים שאני" (ברכות דף מ"ז ע"ב), ודברי הרא"ש על זה.

גיטין: פרק השולח - עבדים מ' (קטע "והנה באמת" ולהלן שם), מ"א, מ"ג (קטע "וע"ע בכרכות" ולהלן שם).

קיום שטרות

א. כללי

ב. שטר לפני קיום

ג. מתי צריכים קיום מן התורה ומתי צריכים קיום רק מדרבנן

ד. דרכי קיום

ה. "על כתב ידם הן מעדיין" או "על מנה שבשטר הן מעדיין"

ו. "מודה בשטר שכתבו"

ז. הנאמנות של בעל השטר

ח. "כתב ידינו הוא זה אבל אנוסים היינו, קטנים היינו, פסולי עדות היינו"

א. כללי

דברי הש"ך שמה ששטר אינו צריך קיום מהתורה הרי זה משום ששטר הוא כנחקרה העדות בב"ד, ודברי הקצה"ח שהוכיח שהוא משום שלא חציף איניש לזיופי.

כתובות ב': צ"ח (קטע "ועיין עוד בקצה"ח").

גיטין: פרק המביא גט ס"ב סק"ט.

ב"מ: פרק שנים אוחזין, ש"ה סק"ב.

ישוב הסתירה בין מה שכתבו תוס' בריש גיטין שבלי קיום לא שבקת חיי לכל ברי' כי ירבו לזייף שטרות לבין מה שכתב רש"י לא חציף איניש לזיופי.

כתובות ב': רצ"ח.

גיטין: המביא גט י"ד.

קושיית הריטב"א מה מועיל קיום הלא הלוח יוכל לטעון שהנפק מזויף.

כתובות ב': צ"ט.

המחלוקת אם עדי השטר יכולים לומר מזויף לאחר שנתקיים השטר.

כתובות ב': י"א סק"ד.

ביאור סברת הירושלמי בשטר שנתקיים רק אחד מעדיו.

כתובות ב': ע"ט.

שלכאורה עד אחד המקיים את השטר מחייב את המוחזק שבועה.

גיטין: פרק המביא גט רמ"ב בהערה.

הטעמים שכתבו הראשונים למה בגט אשה לא טענינן מזויף.

גיטין: פרק המביא גט ט"ו.

דברי הפ"י בענין למה לא טענינן מזויף בגט שחרור של עבד.

גיטין: פרק המביא גט ט"ו (קטע "והנה גם").

שיטות הראשונים וטעמיהם בענין אם טוענים מזויף בשביל יורשי המלוה נגד הלוח שהוציא שובר.

גיטין: פרק המביא גט ט"ו.

בשם רבינו אביגדור שאם הלוח טוען מזויף צריכים קיום מן התורה ואם אינו טוען מזויף צריכים קיום רק מדרבנן, והשיטה שגם אם אין הלוח בפנינו לטעון מזויף צריכים קיום מהתורה חוץ מצירורים מיוחדים.

כתובות ב': ל"ט, ע"ה ובהערה הראשונה שם, צ"ט, רצ"ז.

גיטין: פרק המביא גט ח' סק"א, ט"ז, מ"ו, מ"ט, נ"ג.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קמ"ז, ש"ג.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קע"א, קע"ב, קע"ג.

השיטה שאפילו אם צריכים קיום גם בלי שיטעון מזויף, אבל היכא שיש עליו הנפק צריכים קיום רק אם הלוח טוען שהנפק מזויף.

כתובות ב': צ"ט.

דברי הש"ך שכיון שכתב ידו של הלוח אינו בגדר שטר הרי הוא צריך קיום מן התורה, ודברי קצה"ח שאינו צריך משום שלא חציף איניש לזיופי.

גיטין: פרק המביא גט ס"ב סק"ט. כתובות ב': צ"ח (קטע "ועיין עוד בקצה"ח").

ב"מ: פרק שנים אוחזין ש"ה סק"ב.

הסברא שהיכא שהשטר נפל ואיתרע, לכו"ע צריכים קיום מהתורה.

גיטין: חלק ההערות דף ב' הערה נ"ה.

ד. דרכי קיום

דעת רש"ג שדמיון חתימות מהני רק מדרבנן ומש"ה לא סגי בדמיון חתימות היכא שצריכים קיום מהתורה.

כתובות ב': ע"ה (קטע "והנה"), ש'.

גיטין: פרק המביא גט ח' סק"א. חלק ההערות דף ב' הערה נ"ה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ש"ב.

הדרך שאפילו אם לא טענין שהשטר הוא מזויף ואין צריכים קיום, אבל היינו רק היכא שעדים מצויים לקיימו, אבל לא בשטר שהגיע ממדינת הים.

גיטין: חלק ההערות דף ב' הערה מ"ו.

ב. שטר לפני קיום

בענין אם שטר לפני קיום יכול להועיל להמלוה לענין שהמיגו שלו לא יהיה נחשב מיגו במקום עדים אלא מיגו במקום ת"ת.

כתובות ב': ס"ו (קטע "והנה עיין בשט"מ").

הקושיא איך מוציאים ממון מן הלוח מדאורייתא בלי קיום על סמך הסברא שלא חציף איניש לזיופי, הלא לא חציף איניש לזיופי הוא כמו רוב ואין הולכין בממון אחר הרוב להוציא ממון.

גיטין: חלק ההערות דף ג' הערה ט'.

דרכו של השט"מ שלפני קיום אין ב"ד מקבלים את העדות של השטר, והדרך ששפיר מקבלים רק שעושים עיכוב על הגב'.

יבמות ב': תל"ג, תקמ"א (קטע "מיהו יש לפקפק").

כתובות ב': ה' (קטע "ועיין בסמ"ע"), ו' ("קטע "ואם נרצה"), כ', מ"ט סק"א (קטע "ויש ליישב"), סק"ב, נ' (קטע "ואין להקשות"), ס"ו (קטע "והנה עיין"), ע"ט, פ' (קטע "והנה יש").

גיטין: פרק המביא גט נ"ב, נ"ג (קטע "ועוד י"ל"), קנ"ז (קטע "מיהו לפי").

ב"מ: פרק שנים אוחזין רס"ה (קטע "ולכאורה אפשר").

ג. מתי צריכים קיום מן התורה ומתי צריכים קיום רק מדרבנן

השיטה שרבנן תיקנו קיום שטרות רק אם הלוח טוען מזויף, והשיטה שתיקנו אפילו אם אין הלוח טוען מזויף, ושיטת המרדכי

דיינים רשאי לקבל את העדות של קיום שטרות לבדו אבל בכל זאת צריכים אח"כ להודיע א' להשני שקיבלו את העדות.

כתובות ב': ק"א.

דברי הרמב"ם שהשליח שהביא את הגט יכול להיות אחד מהדיינים שמקיימים את הגט.

גיטין: פרק המביא גט קנ"ז.

שיטת תוס' שאשה או קרוב אינם יכולים להיות מהב"ד שמקיימים את השטר, ואילו הרשב"א סובר שעדים הקרובים זה לזה או הקרובים להלוה או המלוה שפיר יכולים להיות מהב"ד שמקיימים את השטר.

גיטין: פרק המביא גט קנ"ח.

ה. "על כתב ידן הן מעידין" או "על מנה שבשטר הן מעידין"

ביאורי הראשונים בעל מנה שבשטר הם מעידים, כלומר שמספיק בזה שכל עד מעיד על חתימתו לחוד ולא על חתימת חבירו כי גם עי"ז יש שנים על המנה שבשטר, ומספיק בזה להכשיר את השטר, ויש כאן מלוה בשטר ולא רק מלוה בעל פה, ודברי הנתיח"מ וההפלאה על זה.

כתובות ב': פ"ד - צ"א.

גיטין: פרק המביא גט ח' סק"ג.

ב' ביאורים בהמחלוקת אם על כתב ידן הן מעידים ושצריכים ששניהם יעידו על כל חתימה וחתימה, או האם על מנה שבשטר הן מעידים ושמספיק אם כל אחד מעיד על המנה שבשטר: א', דהא ודאי שהעדים מתכוונים להעיד גם על המנה שבשטר רק שחולקים אם מספיק בעדות על המנה שבשטר, ב', שחולקים אם העדים מתכוונים להעיד על המנה שבשטר אבל במעידים להדיא על המנה שבשטר לכו"ע מספיק בזה כדי לקבוע מלוה בשטר.

כתובות ב': פ"ד.

דברי רעק"א שיש נפ"מ בין אם על כתב ידן הן מעידין או על מנה שבשטר הן

בענין אם דמיון חתימות היא רק ע"י שמקיפים יחד את שני השטרות או האם מספיק בזה שראינו את השטר הראשון אתמול ויש לנו טביעות עין שהחתימות דומות. ובענין הגדר של טביעות עין.

כתובות ב': ט'.

"אין מקיימים את השטר אלא א"כ קרא עליו ערער והוחזק בב"ד": שיטות הראשונים בזה.

כתובות ב': ז', ח', ע"ה.

שיטת הפ"י שמהתורה לא מהני אלא מה שהעדים עצמם מעידים על כתב ידם או שעדים אחרים מעידים שחתמו בפניהם, אבל אם עדים אחרים מעידים שהם מכירים את החתימות הרי זה מועיל רק מדרבנן אבל לא מהתורה כי העדות של המקיימים היא עדות שאי אתה יכול להזימה.

כתובות ב': ע"ה (קטע "ולפי")
ובהערה השני'.

גיטין: פרק המביא גט ח' סק"א,
רע"ח.

שיטת הריב"ש שהקילו חכמים בקיום שטרות ומהני עדות בכתב, דהיינו שישלח מכתב לב"ד שהוא מכיר את החתימות.

כתובות ב': ק'.

עוד בענין אם אפשר לקיים שטרות ע"י עדות בכתב, ובענין אם מהני אפילו אם הכותב הוא אילם.

גיטין: פרק המביא גט קל"ג סק"ו
סק"ח סק"ט.

הדרך שהקילו חכמים לא רק להכשיר עדות בכתב בקיום שטרות אלא הכשירו שאין העד צריך לזכור עדותו כשמגיע הכתב של הקיום לב"ד.

כתובות ב': ק'.

שעד מפי עד פסול בקיום שטרות.

כתובות ב': א'.

בענין אם קבלת עדות של קיום שטרות צריכה ג'.

כתובות ב': ק"א, ק"ב, ק"י.

השיטה שאפילו אם כל אחד מהשלשה

מעידין לענין שובר, וכן לענין שבועה.

כתובות ב': פ"ד (קטע "והנה בגמ' "וקטע "וע"ע בדו"ח").

בענין למה מהני עדות על המנה שבשטר להכשיר את השטר לגבות מן הלקוחות, הלא אין שני עדים על דעת המתחייב לכתוב שטר.

כתובות ב': פ"ד (קטע "והנה באמת").

בענין היכא שהלוה מודה שלוה, או שיש שני עדים בעלמא שלוה, האם זה נקרא שיש קיום של על מנה שבשטר ולקבוע שיש כאן מלוה בשטר או האם צריכים דוקא שעדי השטר יעידו כל אחד על חתימתו ויאמר כתב ידי הוא זה.

כתובות ב': פ"ד (קטע "והנה באמת").

גיטין: פרק המביא גט ח' סק"ג.

הסברא שמכיון שעל מנה שבשטר מהני רק מדרבנן א"כ היכא שצריכים קיום מן התורה לא מהני הקיום של על מנה שבשטר.

כתובות ב': צ"ט.

בענין אם העד החתום יכול לומר שהוא מתכוין דוקא להדרך של על כתב ידן הן מעידין, ולא להמנה שבשטר, וממילא נצטרך עוד אחד שיעיד עמו על חתימתו (ורוצים להרויח בה שאם מת העד השני הרי העד הזה יוכל להיות אחד מאלו שמקיימים את חתימתו ולא יהי נחשב שהוא מעיד יותר מחצי ההגדות שצריכים כאן).

כתובות ב': צ"א, צ"ג, צ"ד.

הראשונים שסוברים שאומרים על מנה שבשטר הם מעידים, ומהני מה שכל אחד מקיים חתימתו לחוד, אפילו אם אינם זוכרים עכשיו את החוב ודלא כרש"י.

כתובות ב': פ"ה, פ"ט בהערה הראשונה, צ"ז.

גיטין: פרק המביא גט ח' סק"ג (קטע אחרון).

שיטת הרמב"ם שהיכא שאין עדי השטר זוכרים את ההלוואה אין הם יכולים לקיים את השטר, והלח"מ הבין שכוונתו היא אפילו להיכא שכל אחד מהם מקיים את שתי החתימות, ודלא כהכ"מ שהבין שכוונת הרמב"ם היא רק להיכא שכל אחד מקיים את חתימתו לבד.

ביאורו של הנתיחה"מ בשיטת הרמב"ם.

כתובות ב': פ"ז, פ"ח, צ"ז.

גיטין: פרק המביא גט ח' סק"ב.

הדרך שכוונת הרמב"ם בדבריו היא להיכא שהם עכשיו מכחישים ואומרים שאף פעם לא היתה הלוואה, והשגת הראב"ד על הרמב"ם.

כתובות ב': פ"ט, צ'.

הדרך של הירושלמי שבין לפי רבי ובין לפי רבנן, מספיק בעדות על מנה שבשטר, רק דפליגי אם מהני מה שהוא זוכר מתוך הכתב.

כתובות ב': פ"ו.

מהות העצה של חתימת ידי' אחספא ולשדי' בבי דינא.

כתובות ב': צ"ה, צ"ו.

ו. "מודה בשטר שכתבו"

"מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו" (כלומר שאם הלוה מודה שאין השטר מזויף רק שהוא טוען שכבר פרע אותו אין הלוה נאמן לומר שפרע אלא המלוה יכול לגבותו): הטעמים למה אין להלוה מיגו שהי' יכול לטעון מזויף, וכן למה אין לו הפה שאסר.

כתובות ב': ל"ז, ל"ח.

גיטין: פרק המביא גט (י"ד), י"ח.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קע"א, קע"ב, קע"ג.

"מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו וגובה מנכסים משועבדים" (ב"מ ע"ב): בענין למה לא חשיב הודאת בעל דין במקום שחב לאחרים.

כתובות ב': ל"ד, מ"ג, נ"ז (קטע "גם י"ל"), ע"ו.

גיטין: פרק המביא גט מ"ט.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קמ"ז.

ז. הנאמנות של בעל השטר

דברי הגרי"ז שיש נאמנות לבעל השטר לפסול את השטר.

כתובות ב': ל"ד, מ"ג, נ"ז (קטע "גם י"ל"), ע"ו.

גיטין: פרק המביא גט מ"ה - נ', נ"ג (קטע "מיהו אכתי"), ר"צ.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קמ"ז.

בענין אם יש גם להמלוה נאמנות זו או האם רק להלוה.

כתובות ב': מ"ג.

בענין אם יש לבעל השטר גם נאמנות לומר שהשטר הי' פקדון אצל המלוה ושלעולם לא לזה בו, או שהשטר נעשה על תנאי, או האם יש לו נאמנות לומר רק על גוף השטר (כגון מזויף).

כתובות ב': מ"ג.

בענין היכא שנתקיים השטר על פי הודאת הלוה, דהיינו על פי הנאמנות של בעל השטר, האם אפשר לקיים ממנו שטרות אחרים.

כתובות ב': ע"ו.

ח. "כתב ידינו הוא זה אבל אנוסים היינו, קטנים היינו, פסולי עדות היינו"

הדרך שהכוונה בכתב ידינו הוא זה היא להיכא שכל אחד אומר גם על כתב ידו של חברו.

כתובות ב': כ"ד (קטע אחרון).

"כתב ידינו הוא זה אבל אנוסים היינו וכו' הרי אלו נאמנים": בענין אם הם נאמנים רק לענין שאין גובין בו או האם גם קורעים את השטר.

כתובות ב': ו' (קטע "והנה לפי הדרך" ולהלן שם), י' סק"ב, ט"ז, כ"א (קטע "מיהו אם"), כ"ג, ל"ז, ס"א, קמ"ו.

קידושין ד': רנ"ו סק"ב, רנ"ט

סק"א (קטע "מיהו לכאורה") סק"ב.

"כתב ידינו הוא זה אבל אנוסים היינו וכו' הרי אלו נאמנים": דברי השט"מ שהם נאמנים אפילו אם אח"כ באו עדים שכתב ידם הוא זה ונתבטל הפה שאסר, אבל רק אם כבר איתרע השטר ע"י שהלוה טען מזויף לפני שעדי השטר העידו.

כתובות ב': ב', ט'.

בענין היכא שיש ע"א שמקיים את השטר, האם זה כמו היכא שיש עדים שהוא כתב ידם ולא מהני מה שעדי השטר אומרים כתב ידינו אבל אנוסים היינו.

כתובות ב': י' סק"ב.

משמעות דברי רש"י שכשהם אומרים כתב ידינו הוא זה אבל אנוסים היינו, יש להם את הכח של עדות לומר אנוסים היינו (ולא רק הפה שאסר).

כתובות ב': י"א סק"ב, י"ד* (קטע אחרון), כ', כ"א, כ"ד, כ"ה סק"א (קטע "גם יש להעיר"), כ"ו סק"א סק"ב, ל' סק"ד, ל"ו סק"ג, מ"ט סק"ב, נ' (ודברי הרשב"ם בב"ב שחולק על זה), נ"א, צ'.

בענין היכא שבשעה שאמרו כתב ידינו הוא זה אבל אנוסים היינו, היתה לנו אפשרות לקיימו ממקום אחר אבל לא קיימנו, האם ע"י האפשרות לחוד מתבטל הפה שאסר.

כתובות ב': י' סק"א.

בענין היכא שהעדים אומרים קטנים היינו תכ"ד של קיום השטר (היכא שאחרים מקיימים את השטר): הדרך שבכה"ג ליכא משום חוזר ומגיד כיון דהוי תכ"ד של קיום השטר, רק דכיון שעבר זמן רב מחתימת השטר חיישינן שמא נתחרטו מחתימתם והרי הם משקרים.

כתובות ב': צ'.

קושיית רעק"א על היכא שכתב ידן יוצא ממקום אחר אשר בכה"ג אינם נאמנים לומר אנוסים היינו כיון שהם מעידים על עצמם וגם אין להם הפה שאסר, למה לא אמרינן פלגינן ושהם נאמנים לענין השטר אבל לא לענין עצמם.

יבמות ב': תכ"ז (קטע ראשון).

כתובות ב': י"ד סק"ד, י"ד*.

בענין היכא שאמרו כתב ידינו הוא זה אבל קרובים היינו ומוסיפים שההלואה לא היתה מעולם אלא שיקרנו.

כתובות ב': כ"ח.

בענין היכא שאמרו כתב ידינו הוא זה אבל קרובים היינו ומוסיפים שהלוה לא הסכים לעשות שטר אלא רצה מלוה על פה.

כתובות ב': כ"ט.

בענין אם "לא אתי על פה ומרע לשטרא" הרי הוא טעם עצמי או האם זה משום שאאמע"ר.

כתובות ב': מ"ט סק"א, נ'.

הדרך שהחתימות של העדים קאי לא רק על ההלוואה אלא גם על העובדא שהשטר הוא שטר כשר.

כתובות ב': י"א סק"א (קטע "גם נראה" וקטע "והנה באמת").

הדרך שהחתימות הן עדות שהשטר לא נעשה על תנאי.

כתובות ב': נ' (קטע "והנה עיין גם בר"ן").

קיים לוי בדרכה מיני

בענין מורד במלכות ושיבר כלים ביחד עם מרידתו, עי' בערך מלך – מורד במלכות.

בענין המחלוקת בין רבי מאיר וחכמים בעדי ממון שהוזמו אם לוקין וגם משלמין או רק משלמין, עי' בערך הזמה סקט"ז.

א. כללי

ב. ציורים שונים (בור, עדים זוממין, חובל, שחיטה, חייבי כריתות, אשת איש שזינתה)

ג. קיים לוי בדרכה מיני ברציחה

ד. קיים לוי בדרכה מיני בגלות

ה. קיים לוי בדרכה מיני בגניבה וגזילה

ו. קיים לוי בדרכה מיני בבא במחתרת

ז. קיים לוי בדרכה מיני בכופר

ח. עקירה צורך הנחה

ט. קיים לוי בדרכה מיני בחייבי מיתות ובחייבי כריתות ובחייבי מלקות שוגגין

י. מיתה לזה ותשלומין לזה

יא. קנאים פוגעים בו

א. כללי

בענין אם כשאומרים קלב"מ הכוונה היא שבנוגע להחייב ממון אין זה נחשב המעשה שלו, או האם זה שפיר נחשב המעשה שלו רק שהוא פטור מתשלומין, ועי' להלן בסמוך.

ב"ק א': הסוגיא של אשו משום חציו ל"ה סק"ב.

הדרך שבקים לוי בדרכה מיני המיתה נחשבת עונש על שני הדברים.

מכות: כ"ב (קטע "עוד כתב הרמב"ן").

דברי תוס' בגיטין שהיכא שאמרינן קלב"מ הרי זה כמו שעשאו אדם אחר, ובענין אם כוונתם היא להצד הראשון הנ"ל.

כתובות ב': ת"מ סק"ג (קטע "ונראה").

הדרך שבאמת מדינא הרי הוא חייב בהתשלומין, רק שגזירת הכתוב היא שב"ד אינם גובים ממנו.

ב"מ: פרק שנים אוהזין קפ"ו (קטע אחרון).

שבועות: קכ"ח (קטע אחרון).

בענין אם הוא חייב לשלם מדיני שמים היכא שהוא פטור מדיני אדם משום קלב"מ.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ט"ז.

סנהדרין: ע"ה (קטע "ולכאורה יש ליישב").

שבועות: קכ"ח (קטע "והנה יש עוד נפ"מ").

בענין אם תפיסה מהני היכא שפטור משום קלב"מ.

ב"ק א': נ"ז סק"א בהערה השלישית.

סנהדרין: ע"ה (קטע "ולכאורה יש ליישב").

בענין אם אמרינן קלב"מ היכא שיש רק רשות להורגו ואינו חיוב (ועי' בזה להלן לענין בא במחותרת ולענין קנאים פוגעים בו).

כתובות ב': שכ"ב.

סנהדרין: שכ"ב (קטע "ואולי יצויר" וקטע "מיהו רעק"א").

בענין אם אמרינן קלב"מ במי שחייב מיתה מספק.

כתובות א': שפ"א.

היסוד שבמיתה וממון החיוב מיתה פוטר אותו מהחיוב ממון, אבל במלקות וממון נאמר רק שאי אפשר לחייבו שני עונשין.

כתובות ב': ת"מ סק"ג (קטע "ועוד צ"ע"), תמ"א (קטע "והנה בחידושי הגר"ח" וקטע אחרון), תמ"ב (קטע "וכתב לתרץ"), תנ"ט. מכות: ע"ג (קטע "והנה בחידושי הגר"ח" וקטע אחרון), ע"ד סק"ג (קטע אחרון).

בענין אם אמרינן קלב"מ גם היכא ששני החיובים הם על דבר אחד.

ב"ק א': נ"ז סק"א.

בענין היכא שבשעת החיוב מיתה עשה מעשה מסוים שהוא בגדר חנאי מוקדם שצריכים בשביל החיוב ממון שיחול אח"כ, האם הוא פטור מהממון.

כתובות ב': ת"מ סק"ב סק"ו.

דברי האחיעזר שבשביל קלב"מ לא מספיק אם בשעת החיוב ממון הרי הוא עושה את המעשה שמחייב מיתה אלא צריכים שכבר קרה התוצאה שתחיל עליו את החיוב מיתה בפועל.

ב"ק א': הסוגיא של אשו משום חציו י"ז סק"ב (קטע "ותי").

הסוכרים שלא אמרינן קלב"מ (ע"י ב' מעשים, ועי' להלן בסמוך כאן) היכא שבא החיוב ממון אחרי שכבר נתחייב מיתה, אלא רק היכא שהם באים בבת אחת, ודברי השט"מ שחולק.

כתובות ב': שס"ז, ת"ח.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה י"ד, י"ז* (קטע "ברם באמת").

בענין היכא שהחיוב ממון בא קודם להחיוב מיתה, או שהחיוב ממון בא אחרי החיוב מיתה, אבל הכל הוא תוצאה ממעשה אחד.

כתובות ב': תס"א (קטע "מיהו לכאורה").

ב"ק א': הסוגיא של אשו משום חציו ל"ה סק"א.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה י"ז סק"ג (קטע "ברם אכתי קשה" ולהלן שם), י"ז* (קטע "מיהו יש ליישב").

דרכו של החזון יחזקאל שהא דאמרינן שאם עשה ב' פעולות נפרדות הרי הוא פטור על אחד מהן משום קלב"מ הרי זה דוקא במיתה וממון אבל לא במלקות וממון.

כתובות ב': תמ"ב (קטע "וכתב לתרץ").

בענין אם היכא שמכר או נתן חפץ ובשעת הקנין נתחייב מיתה, האם זה פוטר מלתת את החפץ וממילא המכירה מתבטלת.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה י"ז סק"ג - סק"ה.

ב. ציורים שונים (בור, עדים זוממין, חובל, שחיטה, חייבי כריתות, ואשת איש שזינתה)

בענין אם החופר בור בשבת חייב על מה שהבור מזיק.

ב"ק א': הסוגיא של אשו משום חציו ל"ה סק"ב (קטע "ולפי").

דברי תוס' שעדים זוממין שטבחו בשעה שהעידו לוקין ומשלמין.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה כ"א.

דברי הר"י שהיכא שזממו לעשות לאחיהם שני דברים לא אמרינן קלב"מ כיון שזממו לעשות את שני הדברים, וביאור סברתו בזה.

כתובות ב': תמ"א, תמ"ב.

מכות: ע"ב, ע"ג, ע"ד.

שיטת הרמב"ם שגם היכא שעבר החובל על לאו אחר בהדי החבלה (חוץ מהלאו של חובל) הדין הוא שמשלם ואינו לוקה כמו שאינו לוקה על הלאו של חובל (ועי' להלן כאן בסק"ה בשם האחיעזר לענין הלאו של גזילה).

כתובות ב': תמ"ג.

מכות: ע"ד סק"ד.

הדרך שגם בסוף השחיטה הרי הוא מחלל שבת, כי גם זה נחשב חבורה. ואע"פ שלא התרו בו עוד הפעם אבל בכל זאת אמרינן קלב"מ גם על זה, כי גם חייבי מיתות שוגגין פטורים משלומין.

כתובות ב': תס"א (קטע ראשון).

בענין אם רבי נחוניא בן הקנה פוטר חייבי כריתות גם מחיוב מלקות או האם רק מחיוב תשלומין.

כתובות ב': ש"ס.

בענין מה שהעדים שמעידים שאשת איש זינתה והוזמו נהרגין ואין משלמין ממון עבור הפסד הכתובה.

מכות: כ"ב.

ג. קים לוי בדרכה מיני ברציחה

שיטת הרמב"ם שהיכא שהרג אשה הרי הוא פטור מדמי ולדות אע"פ שהי' שוגג, אבל אם הי' בגדר אינו מתכוין הרי הוא חייב, כי אינו מתכוין פטור רק מדמי הנהרג, וביאר הגרי"ז דהיינו משום שבאינו מתכוין מה שפוטר אותו הרי זה השם של מכה אדם, וזה פוטר מתשלומין רק על האדם ההוא שהכה, אבל בשוגג הרי הוא פטור מדין קלב"מ ומש"ה הה"נ לממון אחר.

כתובות ב': תפ"ו סק"ב סק"ג,

תפ"ז.

ב"ק א': הסוגיא של אשו משום

חציו כ"א.

יסודו של הגרי"ז בהל' רוצח שהשם של מכה אדם פוטר מתשלומי דמי הנהרג אפילו היכא שבמזיד אינו חייב מיתה וכגון כשהרג על ידי אשו משום חציו.

ב"ק א': נ"ז*, הסוגיא של אשו

משום חציו כ"א.

ד. קים לוי בדרכה מיני בגלות

דברי המהרש"א בסנהדרין שהיכא שהוא גולה הרי הוא פטור מדמי הנהרג כמו שמזיד פטור (גם בלא תנא דבי חזקי').

כתובות ב': תפ"ז (קטע אחרון).

ה. קים לוי בדרכה מיני בגניבה וגזילה

בענין אם קלב"מ פוטר ממצות השבה וחייב תשלומין.

כתובות ב': ת"ו, תע"ז סק"ב,

תע"ט, תפ"ב (קטע ראשון).

ב"ק א': ס"ד (קטע "והנה

לכאורה" ולהלן שם).

ב"ק ב': מ"ה סק"ב, המשך פרק

מרובה י"ז סק"א סק"ב.

סנהדרין: שמ"ד.

בענין אם קלב"מ גורם שאין הגניבה יוצאת מרשות הבעלים ואינה נעשית ברשות הגנב.

כתובות ב': תע"ז סק"א, תע"ט.

ב"ק ב': ז' סק"ג סק"ד, מ"ה

סק"ב.

דברי הנתיחה"מ שהיכא שנתחייב מיתה בשעה שגזל אינו יכול לקנות בשינוי.

כתובות ב': ת"ו.

דברי האחיעזר שמלקות אינו פוטר מהחייב תשלומין של גנב וגזלן כי נתרבו להדיא לתשלומין ולא למלקות עבור לא תגזול (ועי' לעיל בסק"ב בשיטת הרמב"ם לענין הלאו של חובל).

כתובות ב': שע"ד (קטע "וע"ע

באחיעזר"), שפ"ד*.

בענין גנב בשבת וטבח בחול.

ב"ק ב': ז' סק"ג סק"ד, מ"ה

סק"ב.

ו. קים ל' בדרכה מיני' בכא במחתרת

המחלוקת בין רב ורבא בענין אם בא במחתרת חייב בהשבת החפץ כשהוא בעין.

כתובות ב': ת"ו, תע"ז סק"ב, תפ"ב (קטע ראשון).

(ב"ק א': ס"ד קטע "והנה לכאורה" ולהלן שם).

ב"ק ב': מ"ה סק"ב, המשך פרק מרובה י"ז סק"א סק"ב.

סנהדרין: שמ"ד.

שבא במחתרת פטור מלשלם עבור כלים ששבר משום קלב"מ אע"פ שהריגתו היא רשות.

כתובות ב': שכ"ב.

סנהדרין: שכ"ב (קטע "מיהו רעק"א").

בענין בא במחתרת ששיבר כלים אחרי שיצא מן המחתרת, וכן בענין היכא שהכלים שגנב נשברו מאליהם.

כתובות ב': ת"ז.

דברי היד רמה שבא במחתרת או רודף נשאר פטור על כלים ששיבר (במחתרת) גם אחרי שהפסיק ויצא מן המחתרת אע"פ שכבר לא הותר דמו.

כתובות ב': תכ"ד (קטע "וע"ע ביד רמה").

ז. קים ל' בדרכה מיני' בכופר

דברי הקצה"ח שאדם ההורג פטור מלשלם דמי הנהרג משום קלב"מ, אבל הדרשה של אם כופר יושת עליו, עליו ולא על אדם, פוטרת רק מכופר.

כתובות ב': תפ"ו סק"ב.

ב"ק א': מ"ז

המחלוקת בין הר"י להריב"א בענין אם אמרינן קלב"מ על כופר.

יבמות ג': צ"ט (קטע "והנה מעתה").

כתובות ב': שע"ב (קטע "והנה מעתה" ולהלן שם).

ב"ק א': ג"ז סק"א.

ב"ק ב': ל"ח (קטע "והנה מעתה" ולהלן שם).

ח. עקירה צורך הנחה

גדר עקירה צורך הנחה לפי התירוף בהגמ' של אי אפשר להנחה בלא עקירה.

כתובות ב': שצ"ז.

גדר עקירה צורך הנחה לפי התירוף בהגמ' של מצי למהדר.

כתובות ב': שצ"ח.

בענין זרק חץ בשבת ד' אמות ברה"ר באופן שמצי לאהדורה.

כתובות ב': שצ"ח סק"ז.

בענין זרק חץ בשבת ד' אמות ברה"ר וקרע הוא עצמו שיראין.

כתובות ב': שצ"ח.

בענין עקירה צורך הנחה במלאכת הוצאה (אע"פ שמה שהשטח באמצע אינו חלק מגוף המלאכה כמו בד"א ברה"ר).

כתובות ב': שצ"ז (קטע "מיהו הרא"ה").

בענין עקירה צורך הנחה היכא שזרק ה' אמות ברה"ר וקרע שיראין בהאמה החמישית.

כתובות ב': שצ"ז (קטע "מיהו הרא"ה").

חידושו של האור שמח שכיון שלא בא החיוב מיתה בפועל בשעת קריעת השיראין הרי זה על המדריגה של חייבי מיתות שוגגין.

כתובות ב': שצ"ט.

עוד בגדרי עקירה צורך הנחה.

כתובות ב': שצ"ט, ת', ת"ב, תט"ז בהערה הראשונה.

ב"ק א': הסוגיא של אשו משום חציו י"ז סק"ב (קטע "עוד הקשה" ולהלן שם).

בענין אם אמרינן למטה מג' טפחים צורך למעלה מג' כמו דאמרינן עקירה צורך הנחה.

כתובות ב': תי"ב סק"א.

דברי המאירי שאמרינן עקירה צורך הנחה רק לענין לפוטרו מחיוב ניזקין כגון קרע שיראין אבל לא לענין לפוטרו מהקנס של ד' וה' על טביחה ומכירה.

כתובות ב': שצ"ח סוף סק"א (קטע אחרון) סק"ז, ת"ב (קטע "וע"ע בשט"מ שהביא בשם המאירי").

בענין הגבהה צורך ניסוך.

כתובות ב': שצ"ז (קטע "מיהו הרא"ה" וקטע "ועי' עוד").

בענין הגבהה צורך ניסוך היכא שהי' שוגג.

כתובות ב': שצ"ז (קטע "ועי' עוד").

בענין אם אמרינן קלב"מ על שעת כניסה לפיו כיון שאי אפשר בלעדו אע"פ שאינו נחשב חלק מהמעשה אכילה.

כתובות ב': שצ"ז (קטע "ועכ"פ" ולהלן שם).

ט. קים לי' בדרכה מיני' בחייבי מיתות ובחייבי כריתות ובחייבי מלקות שוגגין

בענין אם גם חייבי מיתות אנוסים פטורים מן התשלומין כמו חייבי מיתות שוגגין.

כתובות ב': שס"ה.

דעת רש"י שרבי נחוניא בן הקנה מחייב חייבי כריתות בתשלומין אם היו שוגגין ודלא כחייבי מיתות שוגגין לפי תנא דבי חזקי', ותוס' שחולקים וסוברים שגם בחייבי כריתות שוגגין הרי הוא פטור מתשלומין.

כתובות ב': שמ"ה (קטע ראשון), שס"ה, שס"ט, שע"א, שצ"ט.

שמתעסק גרע מחייבי מיתות שוגגין ולא חשיב בגדר מלאכה כלל.

כתובות ב': ת"ב בההערה.

בענין חייבי מלקות שוגגין.

כתובות ב': שצ"ט, תמ"א (קטע "והנה בחידושי הגר"ח"), תנ"ט.

י. מיתה לזה ותשלומין לזה

כללי מיתה לזה ותשלומין לזה.

כתובות ב': שפ"ה - שצ"ו (סיכום השיטות, שצ"ו).

ב"ק א': הסוגיא של אשו משום חציו כ"ט - ל"ד.

מכות: ע"ח (קטע "ברם קשה לי" ולהלן שם).

דברי ההפלאה שבמיתה ומלקות אינו לוקה אפילו אם הוא ציור של מיתה לזה ומלקות לזה.

כתובות ב': תמ"א (קטע "ושוב הקשה רעק"א מהציור").

יא. קנאים פוגעים בו

בענין אם אמרינן קלב"מ היכא שדינו הוא שקנאים פוגעים בו.

כתובות ב': שכ"ב.

סנהדרין: שכ"ב (קטע "מיהו רעק"א").

ואת"ל שאמרינן קלב"מ היכא שקנאים פוגעים בו, האם אמרינן כן גם היכא שאין פוגעים בו מחמת שלא עשה בפני עשרה.

כתובות ב': שכ"ב.

קימה

ע"י בערך זקנה.

קין

דברי התרגום יונתן, והפרקי דר"א, והמורה נבוכים, בענין שקין לא הי' בדמותו וכצלמו של אדם.

חומש: פר' בראשית, ויולד בדמותו כצלמו (ה', ג').

בענין אם בניו היו בדמותו וכצלמו של אדם הראשון.

חומש: פר' בראשית, ויולד בדמותו כצלמו (ה', ג') (קטע "מיהו מהת"י").

דברי הפרקי דרבי אליעזר שקין נולד מרוכב נחש (פי' סמאל שרכב על הנחש) ולא מאדם הראשון.

- ב. כמה ציורים מיוחדים של עשיית קנין
- ג. בענין אם דבר תורה מעות קונות או משיכה קונה
- ד. דעת, וחרטה
- ה. ציורים של חפצים מיוחדים - פחות משו"פ, תפוסת הבית, דבר שאינו קצוב, ועוד
- ו. קני את וחמור
- ז. באין כאחד
- ח. לך חזק וקני
- ט. מתנה
- י. קנין לזמן
- יא. קנין לאחר זמן, ו"אחרין"
- יב. מתנה על מנת להחזיר
- יג. קנין דברים וקנין אתן
- יד. קנין פירות

א. מהות הקנאה, וקנינים

בענין אם הקנין מועיל להקנות בעלות רק על הרגע הראשון ושוב הרי הוא ממשיך להיות בעלים משום שהי' בעלים בהרגע הראשון, או האם הקנין מועיל בדרך ישיר על כל הזמנים.

נדריים: פרק ארבעה נדרים - הסוגיא של בר פדא א' (קטע "ובביאור").

דברי תוס' בכתובות דף ק"ב ובכורות דף י"ח שכל הפעולה של מעשה קנין היא כי עי"ז יש לו גמירת דעת להקנות, ומש"ה היכא שברור לנו שיש לו גמירת דעת גם בלא קנין, וכגון במתנה מועטת, אין צריכים מעשה קנין.

נדריים: פרק ארבעה נדרים - הסוגיא של בר פדא ג'.

קידושין א': קנ"ד (קטע ראשון).

קידושין ב': שכ"ט (קטע ד").

(קידושין ג': ע"ב קטע "והנה הברכ"ש").

חומש: פר' בראשית, ויולד בדמותו כצלמו (ה', ג') (קטע "ובפרקי").

בענין למה לא הרג אותו אדם הראשון על הריגת הבל שהרי בן נח נהרג בעד אחד ודיין אחד ואולי אפילו על פי עצמו.

חומש: פר' בראשית, קול דמי אחיך (ד', י') "בענין עונשו של קין".

בענין מה שקין עשה תשובה.

חומש: פר' בראשית, גדול עוני מנשוא (ד', י"ג), אז הוחל (ד' כ"ו) [ב'] סק"א.

קיפה

בענין קיפה בנוגע לטומאת אוכלין (ופיגול).

זבחים ג': ק"ב.

קנאה

בענין קנאת סופרים, וקנאת בחור מרעהו, עי' בערך מדות סק"א וסקי"ב.

קנאים פוגעים בו

בענין אם קנאים פוגעים בו הוא בגדר חיוב או רק רשות.

כתובות ב': שכ"ב.

סנהדרין: שכ"ב (קטע "מיהו רעק"א").

בענין אם קנאים פוגעים במי שבא על כותית (למ"ד גירי אריות).

כתובות ב': שכ"ב.

בענין אם אמרינן קלב"מ היכא שדינו הוא שקנאים פוגעים בו, עי' בערך קים ל' בדרכה מיני' - קנאים פוגעים בו.

קנוניא

עי' בערך הודאת בעל דין - חב לאחריני.

קנין

בענין קטן, עי' בערך קטן וקטנה - זכ"י.

א. מהות הקנאה, וקנינים

קידושין ד': רמ"א סק"א (קטע "ועכ"פ").

ב"מ: פרק המפקיד י"ט.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ל' סק"ב.

הדרך שכשאדם עושה קנין הרי הוא עושה רק את המעשה קנין, והתורה היא שמעמידה את החפץ בבעלותו, ואין הכוונה שהוא עצמו פועל את שינוי הבעלות וקונה את החפץ לעצמו.

גיטין: פרק המביא גט של"ד.

הדרך שגוף המעשה קנין פועל (על ידו או על ידי התורה, וכהצדדים הנ"ל לעיל בסמוך) רק לסלק את המקנה, אבל מה שפועל שהקונה קונה אין זה גוף המעשה קנין אלא רצונו לחוד (ורק הרצון שלו מועיל כיון שהוא זה שסילק את המקנה).

קידושין א': קי"ח סק"א (קטע "וי"ל").

ב"מ: פרק שנים אוחזין ל"ו.

בענין אם רק הקונה הוא זה שעושה את ההעברת בעלות, והמקנה רק מגלה דעתו דניחא ל', או האם קיים מצד המקנה פעולה של הקנאה (וע"ע להלן כאן ב"לך חזק וקני").

כתובות ב': תס"ב (קטע ראשון).

גיטין: פרק המביא גט תמ"ט.

קידושין ב': שכ"ג סק"ב, של"ח בהערה, של"ח*.

קידושין ג': ל"ו בהערה הראשונה, צ"ב (עוד צד והיינו שרק המקנה לחוד פועל את הקנין).

קידושין ד': קצ"ג סק"ב (קטע "מיהו עיין בחידושי הגרש"ש"), ר"מ.

ב"ק א': תרכ"ז סק"ב (קטע "שו"ר" ולהלן שם).

ב"ק ב': המשך פרק מרובה י"ח (קטע ראשון).

ב"מ: פרק אלו מציאות ל"ה (קטע "ועי' באבן האזל").

ב"ב א': ל"ו (קטע "ועי' באבן האזל").

שארין צריכים שהמעשה קנין יתיחס להקונה, אלא מספיק במעשה קנין של אדם אחר אם מונח באותו מעשה דעת הזוכה, ושכן הוא בזכ"י דאין זה נחשב שהקונה עשה מעשה קנין אלא רק שיש כאן דעת קונה.

גיטין: פרק המביא גט רע"ג סק"ז.

בענין היכא שכותב כל נכסיו, האם זה נחשב שהוא עושה הרבה הקנאות, רק שעושה אותם יחד, או האם נחשב הכל הקנאה אחת.

גיטין: פרק המביא גט רמ"ד סק"ג, רמ"ט.

בענין אם היכא שעשה קנין דרבנן הרי זה משנה את הבעלות גם מהתורה.

גיטין: פרק המביא גט שפ"ד סק"א, ת"ב, תי"ג.

קידושין ג': צ'.

בענין למי שייך החפץ בשעת עשיית מעשה הקנין.

יבמות ג': ק"ט סק"ב.

ב. כמה ציורים מיוחדים של עשיית קנין

בענין היכא שהמוכר יכול לבטל את הקנין ע"י שיאמר שחזר בו (וכגון היכא שלא אמר לך חזק וקני), האם זה גופא נחשב חסרון בעשיית הקנין אפילו אם המוכר לא חזר בו. וכן בענין היכא שרק אחרי עשיית הקנין באה הוכחה שכוונת המעשה היתה לשם קנין.

ב"ק א': תרכ"ו (קטע "ברם לכאורה"), תרכ"ז סק"ב (קטע "והנה לכאורה יהי נפ"מ").

ב"ב א': ל"ו (קטע "גם י"ל" וקטע "ובאמת" וקטע "וספרי").

בענין אם מועיל במקח וממכר אם הקונה יגיד למסור להשומר שלו כמו שמועיל לקניני גניבה בב"ק דף ע"ט.

קידושין א': קנ"ג.

אינו קונה, ודברי הסמ"ע דאיירי באופן שהלכו לאיבוד בדרך שאינו חייב באחריותן.

קידושין ד': קצ"ב סק"ד.

ד. דעת, וחרטה

ע"י עוד בערך מקח טעות.

דברי הגרנ"ט שבשביל מעשה קנין מספיק גם בכוונה ומחשבה, וגם לקטן יש כוונה ומחשבה, רק שבשביל חלות הקנין צריכים רצון החלטי, ואת זה אין לקטן.

קידושין ב': רנ"ה.

שיטת הראב"ד שמה שהעודר בנכסי הגר וכסבור שהן שלו אינו קונה (יבמות נ"ב ע"ב) הרי זה רק בנכסי הגר דליכא דעת אחרת מקנה, אבל היכא שיש דעת אחרת מקנה לא איכפת לן בזה שהעודר לא ידע שהוא קונה ועושה קנין.

ב"ב ב': תמ"א (קטע ראשון).

דברי הקצה"ח בענין היכא שעשה שליח להגביה לו מציאה והשליח חשב שהוא כבר שייך להמשלח וממילא לא נתכוין שהגבהה תהי' לשם קנין.

גיטין: פרק השולח ד'.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה קכ"ז*.

דברי הקצה"ח שהיכא שהגבי' אבידה בדעה להשיבו להבעלים כי לא ידע שנתיאשו, אבל באמת כבר נתיאשו, אין ההגבהה קונה בשביל בעל האבידה כיון שהמוצא לא נתכוין לעשות קנין בשבילו אלא נתכוין רק לשומורו בשבילו. ודעת הנתי"מ דשפיר מהני לקנין כיון שסוף סוף הגבי' לצורך הבעלים.

ב"מ: פרק אלו מציאות י"ג* סק"א, כ"א* (קטע ג'").

בענין אם הכוונה ב"סמיכות דעת" מצד הלוקח היא רק שהלוקח צריך לרצות את הקנין או האם הכוונה היא שהלוקח צריך גם להיות בטוח שהקנין יחול.

קידושין ג': צ"ב.

הסברא שסמיכות דעת מספק, בתורת ודאי

שאפילו כשאין צריכים לשון, אבל לשון שאינה מתוקנת מקלקלת.

קידושין א': חלק ההערות דף ב' הערה ל"ט.

ביאור דברי תוס' בקידושין דף ב' שהאומר טלית זה מקודש לי אינו מועיל.

קידושין א': חלק ההערות דף ב' הערה ל"ט.

ג. בענין אם דבר תורה מעות קונות או משיכה קונה

המחלוקת בין ר"י ור"ל אם דבר תורה מעות קונות רק שחכמים הקפידו על קנין משיכה כי אם המוכר ימכור ע"י כסף בלי שהלוקח ימשוך לרשותו חיישינן שמא המוכר יאמר לו נשרפו חטיך בעלי' (רבי יוחנן), או האם דבר תורה משיכה קונה ולא מעות (ר"ל).

קידושין ב': רפ"ד (קטע "מיהו הניחא").

הסוברים שאם אמרו בפירוש שרוצים קנין כסף הרי זה שפיר קונה למרות הגזירה של שמא יאמר לו נשרפו חטיך בעלי'.

ב"מ: פרק המפקיד י"ח (קטע "ועי' ברמ"א").

שהיכא שלא שייך החשש של שמא יאמר לו נשרפו חטיך בעלי', מעות שפיר קונות.

ב"מ: פרק המפקיד י"ח (קטע "ועוד קשה").

שבציור שנחשב ציור שאינו שכיח השאירו חכמים את הדבר על דין התורה שמעות קונות.

ב"מ: פרק המפקיד י"ח (קטע "ועוד הקשה").

שהיכא שקונה חפץ ע"י קנין מסוים, כגון חליפין, הרי הקנין מועיל לקנות עמו גם כסף אע"פ שכסף אינו נקנה בחליפין.

ב"מ: פרק המפקיד י"ח (קטע "והסיק").

דברי הרמ"א שאם מכר לו לאחר ל' ע"י קנין כסף, והלכו המעות לאיבוד בתוך ל',

לא מהני, כי בתורת ודאי אין זה נחשב סמיכות דעת.

קידושין א': קכ"ג.

דברי הנ"י שמאי דאמרין בב"מ דף י' "בנפילה ניחא לי' דליקני, בד' אמות לא ניחא לי' דליקני, הרי זה משום שד"א הוא קנין דרבנן, אבל בקנין דאורייתא הרי הוא קונה אע"פ שלא ניחא לי' דליקני בו אלא בקנין אחר. ודברי הראשונים שחולקים וסוברים שגם בקנין דאורייתא אינו קונה. ודברי הרי"ף והרמב"ם שסוברים שאפילו בקנין דרבנן הרי הוא קונה כי אין ההלכה כדברי הגמ' הנ"ל. וחילוקים בשם רעק"א ועוד אחרונים בענין זה.

נדרים: פרק אין בין המודר ט' (קטע "מיהו עי' בב"מ" ולהלן שם).

קידושין ב': שכ"ד (קטע "והנה בנוגע" וקטע "וע"ע").

קידושין ג': צ"ד.

ב"מ: פרק אלו מציאות, ל"ח סק"ג (קטע "ברם אכתי קשה").

שהיכא שאינו רוצה בכלל לקנות אינו קונה, והרי זה יותר גרוע מהציור הקודם שרוצה לקנות רק שאינו רוצה מעשה קנין מסוים.

נדרים: פרק אין בין המודר ט' (קטע "ברם לכאורה").

דברי הברכת שמואל שנוקט שהיכא שרצה קנין מסוים שאינו מועיל, אבל הרי זה יכול להועיל מצד קנין אחר, אינו קונה כי הוא רצה את הקנין הראשון שאינו מועיל.

נדרים: פרק כל כנויי ע"א סק"ג.

קידושין א': ס"ד סק"ג.

קידושין ג': ק"ל (קטע "מיהו הברכ"ש").

עוד בענין הנ"ל.

קידושין א': חלק ההערות דף י' הערה כ"א* סק"א.

ב"ב א': ל"ו (קטע אחרון).

המחלוקת בין תוס' והרמב"ם בענין מה היא מהות המעלה של דעת אחרת מקנה.

כתובות א': רמ"ט (קטע "ושוב כתב") (דעת הרמב"ם).

גיטין: פרק המביא גט תמ"ט בההערה.

ב"ק א': תרכ"ז סק"ב (קטע "איברא").

ב"ב א': ל"ו (קטע אחרון).

גדר הדבר שמהני חזרה כל זמן שעסוקים באותו ענין.

גיטין: פרק המביא גט קס"א סק"ד.

דברי הברכת שמואל שיש קנין שמועיל רק לענין שלא יוכל לחזור בו.

גיטין: פרק המביא גט תס"ג סק"ג (קטע אחרון).

ה. ציורים של חפצים מיוחדים -

פחות משו"פ, תפוסת הבית, דבר שאינו קצוב, ועוד

בענין מקנה דבר שאינו ברשותו, עי' בערך אינו ברשותו.

בענין גוסס שרוצה להקנות, עי' בערך גוסס.

בענין אם אפשר לקנות דבר שהוא פחות משהו פרוטה.

כתובות ב': תס"ד* (קטע "וכעין זה"), תס"ח סק"ב.

גיטין: פרק המביא גט שע"ז סק"א (קטע אחרון).

קידושין א': י' סק"ו בההערה, קי"ח סק"ד ובההערה שם, קס"ד.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה כ"ה סק"ב, ת"ל.

בענין אם אפשר לקנות דבר שלא יהי' לו אפשרות להשתמש בו.

כתובות ב': תס"ד* (קטע "והנה תוס' בסנהדרין").

בענין אם אפשר לקנות דבר שהוא מיואש ממנו.

כתובות ב': תס"ד* (קטע "ועל פי דברי הבית הלוי").

דברי הקצה"ח שאומרים "באין כאחד" וששני הדברים חלים, רק בגט ושטר שחרור אשר מספיק שם במעשה נתינה ואין צריכים שיקנו את השטר, אבל ל לא היכא שצריכים קנין.

כתובות א': רנ"א.

גיטין: פרק השולח - עבדים ל"ט (קטע אחרון), נ"ח (קטע "מיהו עיין בקצה"ח בס"י ר"י ולהלן שם), ע"א (קטע אחרון).

קידושין א': קנ"ד (קטע "מיהו עיין בקצה"ח בס"י ר"י ולהלן שם").

קידושין ב': רצ"ז.

ב"ק ב': ס"ה (קטע אחרון).

דברי הקצה"ח שהיכא שזרק שטר מכירת בית לתוך אותו בית ואמר להקונה שיקנה את הבית ע"י קניית השטר ההוא, אין זה מועיל כי צריכים שיקנה את השטר קנין ולא סגי במעשה נתינה, ואינו יכול לקנות את השטר בקנין חצר לפני שהבית שייך לו.

גיטין: פרק המביא גט ר"מ.

הסברא שאומרים "באין כאחד" וששני הדברים חלים, רק היכא שכל אחד צריך את השני, וכן כל אחד אם יחול יגרום את החלות של הדבר השני, אבל היכא שיש בכח אחד לחול בלא השני, או שאחד אינו מביא את השני, לא אמרינן באין כאחד ושגם השני חל.

גיטין: פרק השולח - עבדים נ"ח (קטע "ועוד").

ב"מ: פרק שנים אוהזין רנ"ב.

ח. לך חזק וקני

המחלוקת בין הקצה"ח והנתיחה"מ בענין אם אמירת לך חזק וקני היא חלק מגוף הקנין או האם היא רק גילוי דעת מצד המקנה שהוא מסכים להקנין.

גיטין: פרק המביא גט תמ"ט.

קידושין ב': שכ"ג סק"ב, של"ח*.

קידושין ד': ר"מ.

ב"ק א': תרכ"ז סק"ב.

הדרך שמי שיש לו חלק בתפוסת הבית אין לו כח להקנות את חלקו, אבל לסלק את עצמו שפיר יכול.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"ב סק"ה.

דעת הרמב"ם שאינו יכול להתחייב לחבירו דבר שאינו קצוב, ושלפ"ז ה"ה שאינו יכול למכור דבר כזה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קל"ח סק"ה.

דברי הגר"ש ששייך שהמלוה יעשה קנין על חפץ לענין שיוכל אח"כ לגבות מהחפץ את חובו.

גיטין: פרק המביא גט תס"ג סק"ג (קטע "והגר"ש") סק"ד (קטע אחרון).

ו. קני את וחמור

"קני את וחמור".

נדרים: פרק נערה המאורסה ד' בהערה השני (קטע "ועוד כתב" וקטע "והנה הרשב"א" וקטע אחרון).

קידושין ג': קכ"ו סק"ב בהערה (קטע "ועוד כתב" וקטע "והנה הרשב"א" וקטע אחרון).

זבחים ב': תשע"א סק"ב בהערה (קטע "ועוד כתב" וקטע "והנה הרשב"א" וקטע אחרון).

דברי הרא"ש (בקידושין דף נ"א ס"י כ"ג) שמה שסובר רב נחמן שבקני את וחמור קני מחצה הרי זה משום שאמר מיהא שני דיבורים, דהיינו "את וחמור", אבל בדיבור אחד, כגון "קנו אתם", מודה הוא שאינו קונה כלום, ודברי הרשב"א שחולק עליו.

גיטין: פרק השולח מ"ח סק"ד, צ"ד.

ז. באין כאחד

בענין למה אמרינן שבאין כאחד וששני הדברים חלים, אדרבה נימא ששניהם אינם חלין.

גיטין: פרק השולח - עבדים נ"ח בהערה.

ב"מ: פרק אלו מציאות ל"ה (קטע
"ועי' באבן האזל").

ב"ב א': ל"ו.

המחלוקת בין הקצה"ח והנתיה"מ בענין אם
מועילה שליחות על אמירת לך חזק וקני.

גיטין: פרק המביא גט תמ"ט.

קידושין ב': שכ"ג סק"ב (קטע
"שו"ר"), של"ח* (והדרך שבקנין
אגב לכו"ע אינו יכול לעשות שליח
אלא צריך בעצמו לומר לך חזק
וקני את המטלטלין אגב קרקע).

קידושין ד': ר"מ.

ב"ק א': תרכ"ז סק"ב (קטע
"שו"ר").

ב"מ: פרק אלו מציאות ל"ה (קטע
"ועי' באבן האזל").

ב"ב א': ל"ו (קטע "ועי' באבן
האזל").

הדרך שאפילו אם היא רק משום גילוי
דעת, אבל בקנין מסירה הרי היא חלק מגוף
הקנין.

קידושין ב': שכ"ג סק"ב.

ב"ק א': תרכ"ז סק"ב (קטע "ויש
לצדד").

בענין מה שבמתנה, וכן היכא שעושה קנין
בפני המוכר, אין צריכים לך חזק וקני.

קידושין ב': שכ"ג סק"ב (קטע
"מיהו יש להעיר" וקטע "ועיין עוד
בב"ב").

ב"ק א': תרכ"ז סק"ב (קטע
"וכמובן").

ב"ב א': ל"ו (קטע ראשון).

ט. מתנה

הדרך שמכיון שמתנה מועטת אסור לחזור
בו מהפסוק של שארית ישראל לא יעשו
עוולה, נכלל בזה חיוב ממון ממש לחבירו,
וחשיב כמו חוב של ממון ושייך בזה
ירושא. ואע"פ שיכול לחזור בו אבל כל
זמן שלא חזר בו יש כאן חוב.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ל' סק"ו.

בענין אם במתנה צריכים דעת מקנה
חיובית שהקונה יקנה את החפץ, או האם
מספיק בניחותא, כלומר שאינו מקפיד אם
הלה יקנהו.

ב"מ: פרק אלו מציאות ל"ה (קטע
"ועי' באבן האזל").

דעת הש"ך ש"מתנה שלא מדעת" הרי היא
מתנה אפילו לפי אביי שסובר שיאוש שלא
מדעת לא הוי יאוש, ודלא כתוס' ועוד
ראשונים.

ב"מ: פרק אלו מציאות ל"ה (קטע
"והנה עי' בש"ך" וקטע אחרון),
ל"ז סק"ו (קטע ראשון), פרק
המפקיד ל"ג.

בענין מה שבמתנה, וכן היכא שעושה קנין
בפני המוכר, אין צריכים לך חזק וקני.

קידושין ב': שכ"ג סק"ב (קטע
"מיהו יש להעיר" וקטע "ועיין עוד
בב"ב").

ב"ק א': תרכ"ז סק"ב (קטע
"וכמובן").

ב"ב א': ל"ו (קטע ראשון).

בענין מתנה שבטלה מקצתה בטלה כולה.

גיטין: פרק המביא גט רמ"ד סק"ב
סק"ה סק"ו.

י. קנין לזמן

מכירה לזמן.

גיטין: פרק השולח - עבדים כ"א
סק"ג (קטע "ותי").

ב"ק ב': צ"ד.

שיטת תוס' שבקנין לזמן יש להקונה דין
של שומר חנם, ושיטת הרמב"ן שיש לו דין
של ש"ש.

נדרים: פרק השותפין ח' סק"א
(קטע "א").

דברי הר"ן בנדרים דף כ"ט שקנין הגוף
לזמן הרי זה נשאר קנין פירות לזמן.

נדרים: פרק ארבעה נדרים - הסוגיא
של בר פדא סק"ב.

קידושין א': פ"ד (קטע "ונראה").

יא. קנין לאחר זמן, ו"אחריו"

שבנותן מהיום ולאחר מיתה, כל הפירות שגדלו עד שעת מיתה הם של הנותן, אבל השבח של הגוף הוא של המקבל.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"ב סק"ז.

דברי רעק"א שב"מהיום ולאחר מיתה" נקטינן שהוא נותן להשני את כל הגוף רק שהוא משייר לעצמו עד מיתתו את הגוף לפירות.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קע"ח (קטע "ועי' בספר").

דברי הבית מאיר שב"מהיום ולאחר מיתה" נקטינן שהקנין פירות של השני מתחיל עכשיו ונגמר לאחר מיתה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קע"ח (קטע "ועוד הביא את דברי").

"גופו מהיום ופירי לאחר זמן".

ב"ק ב': מ"ה סק"א.

סנהדרין: שמ"ד סק"ב.

שמהדין של "אחריו" מוכח שקנין ממון יכול להפקע בכדי.

נדרים: פרק ארבעה נדרים - הסוגיא של בר פדא א' סק"א.

בענין שאם אמר נכסי לך ואחריו לפלוני והראשון ראוי ליורשו אין להאחריו כלום משום שאין זה לשון מתנה אלא לשון ירושה וירושה אין לה הפסק.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"י סק"ד, קע"ח, קע"ט, קפ"א, קפ"ו.

בענין למה באחריו לפלוני אין חסרון של אין ברירה.

נדרים: פרק השותפין ה' (קטע "והנה הר"ן").

יב. מתנה על מנת להחזיר

בענין המקדש אשה במתנה על מנת להחזיר, עי' בערך קידושין - קידושי כסף - מתנה על מנת להחזיר.

בענין פדיון הבן ע"י מתנה על מנת להחזיר, עי' בערך פדיון הבן.

בענין אם מתנה על מנת להחזיר היא מתנה

לעולם בתנאי שיחזיר או האם היא מתנה לזמן.

קידושין א': פ"ד, פ"ו, פ"ח, צ', צ"ד סק"ד.

קידושין ב': של"ב (קטע "והנה תוס").

ב"מ: פרק המפקיד קי"ט.

ע"ז: קנ"א (קטע "והנה תוס").

בענין אם מתנה על מנת להחזיר נקנית בחליפין.

קידושין ב': של"ב (קטע "והנה תוס").

ע"ז: קנ"א (קטע "והנה תוס").

בענין מה שבמתנה על מנת להחזיר הרי הוא צריך להחזירו בעצמו ולא מספיק בזה שאדם אחר יחזירנו (אם לא ע"י דין שליחות).

קידושין א': צ'.

שיטת רבינו אביגדור שבמתנה על מנת להחזיר הרי הוא יכול להחזיר גם דמים.

קידושין א': פ"ד (קטע "ורבינו אביגדור"), פ"ה (קטע "מיהו אכתי") (שיטת התה"ד דהיינו רק כשהחפץ עצמו אינו בעין).

בענין היכא שלא החזיר: מתי נחשב "אינו שלו" למפרע, ומתי נחשב גם "גזול" למפרע, ונפ"מ לדינא בין שני הצדדים.

קידושין א': פ"ז.

דברי השפ"א שהיכא שקיבל סוכה במתנה על מנת להחזיר, ולא החזיר, לא יצא משום שאיגלאי שלא היתה בגדר "לך", אבל אין כאן משום מצוה הבאה בעבירה משום שאין צריכים את העבירה בשביל המצוה. ועוד, דאע"פ שאיגלאי שלא היתה בגדר "שלך", והוי גם חפצא של גזול למפרע, אבל אינו עובר על לא תגזול למפרע.

גיטין: פרק השולח פ"ו סק"א.

קידושין א': פ"ה (קטע "מיהו לכאורה"), פ"ז (קטע "ובסוכה").

דברי הר"ן בשם רבינו שמואל שאם קיבל

בהמה מתנה על מנת להחזיר לשלשים יום ומתה הבהמה בתוך הל' יום אי אפשר לחייבו לשלם לא משום שואל ולא משום שומר שכו.

קידושין א': פ"ה (קטע "ומדברי"), פ"ז (קטע אחרון).

בענין מה שהרמב"ם לא הביא שמתנה על מנת להחזיר יכולה לשמש ככסף קנין לענין קנין כסף אלא הביא רק שיכולה לשמש כסודר לענין קנין חליפין.

קידושין א': פ"ו (קטע "שו"ר").

דברי הריטב"א בקידושין שאם קיבל מתנה על מנת להחזיר ושיעבדו לבעל חובו הרי הוא יכול להחזירו להנותן ויכול הבעל חוב לגבותו מהנותן ומיקרי שהמקבל יצא ידי חובתו להנותן, ודברי הנ"ב בשם הריטב"א שאינו יכול לשעבדו לבעל חובו.

קידושין א': פ"ח.

דברי הנ"ב בשם הריטב"א שאם קיבל מתנה על מנת להחזיר, ולא אמר הנותן ע"מ שתחזירהו לי אלא אמר רק על מנת שתחזירהו, הרי המקבל יכול למוכרו ושוב להחזירו אע"פ שהוא שייך באמת להקונה, ויצא בזה ידי חובתו להנותן.

קידושין א': פ"ח.

דברי המקנה שכדי לקיים את התנאי של להחזיר מספיק בזה שמחזיר לו במתנה על מנת להחזיר.

קידושין א': צ"ג.

בענין ההיתר לתת מתנה על מנת להחזיר בשבת ויו"ט, וכן ההיתר לתת מתנה גמורה בשבת ויו"ט לצורך מצוה, וכן ההיתר להחזיר בשבת ויו"ט מתנה שקיבל על מנת להחזיר.

קידושין א': צ"ה.

יג. קנין דברים וקנין אתן

צדדי השאלה אם קנין אתן מהני או לא, וכן ביאור דברי הר"י ורבינו אליהו בתוס' בכתובות דף נ"ד ע"ב.

ב"ב א': ל"ה סק"א סק"ד סק"ה.

הדרך שאפילו אם יאמר בפירוש שהוא מחייב עצמו בשיעבוד הגוף הרי זה נחשב קנין דברים כי קנין מהני רק על נכסים.

ב"ב א': ל"ה סק"א (קטע "ובספר" ולהלן שם).

ביאורים למה "מתנה שומר חנם להיות כשואל" אינו בגדר קנין אתן.

ב"ב א': ל"ה סק"א (קטע "ותירץ") סק"ד סק"ה (קטע "והנה מלשונם").

בענין היכא שעשה קנין אתן ומת, האם בניו חייבים לשלם למ"ד שקנין אתן מהני.

ב"ב א': ל"ה סק"א (קטע אחרון).

בענין היכא שעשה קנין לתת קרקע לראובן, ושוב נתן אותה לשמעון, האם שמעון קונה למ"ד שקנין אתן מהני.

ב"ב א': ל"ה סק"א סק"א (קטע אחרון).

דברי הראשונים בענין למה מהני קנין לעשות כותל שמונע היזק ראי'.

ב"ב א': ל"ה סק"ג סק"ד.

עוד בענין קנין אתן.

ב"מ: פרק המפקיד נ"ג (קטע ראשון).

יד. קנין פירות

בענין קנין פירות לאו כקנין הגוף.

קידושין ב': של"ב (קטע "והנה הרמ"א").

ע"ז: קנ"א (קטע "והנה הרמ"א").

שהמדריגה של קנין הפירות כקנין הגוף היא בציור שמכר פירות דקל (ולא רק בציור שמכר דקל לפירותיו), ומה שקנין הפירות כקנין הגוף דמי הרי זה גורם שבעל הגוף אינו יכול למכור.

ב"מ: פרק המפקיד ק"ט סק"ג.

דרכו של האור שמח שהמחלוקת אם קנין פירות כקנין הגוף דמי או לא היא בציור שמכר דקל לפירותיו ולא בציור שמכר פירות דקל, והמדריגה של קנין הפירות

כקנין הגוף דמי גורמת שבעל הגוף אינו יכול למכור.

ב"מ: פרק המפקיד ק"ט סק"ד.

קנין אגב

צדדים שונים בגדר קנין אגב: א', שכשהוא עושה מעשה קנין על הקרקע הרי זה נחשב מעשה קנין ממש בגוף המטלטלין משום שהם נחשבים כגוף אחד עם הקרקע. ב', שזה נחשב מעשה קנין רק בהקרקע רק שהוא מועיל בפועל לקנות גם את המטלטלין כי הם נחשבים טפלים להקרקע. ג', שהמטלטלין נקנין בדרך גררא בלי שום קנין כי הם נחשבים טפלים להקרקע.

קידושין ב': שכ"ט, של"ו (קטע "ולכאורה"), של"ז, שמ"ג (קטע "גם יש לעיין").

ב"ק א': קצ"ג.

בענין הא דמקרקעי דניידי לא מהני לאגב, וכן מטלטלין דניידי אינן ניקנין בקנין אגב.

ב"ק א': קצ"א.

בענין אם הטעם להצריך ציבורין הוא כדי שעיי"ז המטלטלין יהיו נחשבים טפלים להקרקע, או האם הטעם הוא משום שעיי"ז הרי הם נחשבים כגוף אחד עם הקרקע.

קידושין ב': שכ"ט, של" (קטע "מיהו עיי' בסמ"ע" ולהלן שם), של"א (קטע "גם י"ל").

ב"ק א': קצ"א בההערה.

הקושיא שאם צריכים ציבורין למה צריכים קנין אגב הלא אפשר לקנות בקנין חצר.

ב"מ: פרק אלו מציאות, ל"ח.

בענין היכא שהחפץ מונח על הקרקע אבל בולט לחוץ ושוכב גם על הקרקע הסמוך, האם זה נחשב ציבורין.

קידושין ב': של"א.

בענין אמירת קני.

קידושין ב': של"ה.

בענין אמירת אגב.

קידושין ב': של"ו.

שבקנין אגב אין המקנה יכול לעשות שליח לומר להקונה לך חזק וקני (אפילו לפי הנתיחה"מ שבשאר קנינים שפיר יכול).

קידושין ב': של"ח* (קטע "ולפ"ז").

בענין אם היכא שעשה שליח להקנות מטלטלין, השליח יכול להקנותן אגב הקרקע שלו עצמו (כלומר של השליח).

גיטין: פרק השולח ד' (קטע "וע"ע באור שמח").

קידושין ג': ז' סק"ד.

פרטי הדינים מתי צריכים שיתן דמי כל המטלטלין, וכן למה צריכים כן, וכן הגירסא שלא נאמר באגב דין זה.

קידושין ב': של"ט, ש"מ, שמ"א, שמ"ב (שיטת הרמב"ם דהיינו רק כשנפיק ועאיל אזווי), (שמ"ד).

לפי הסוברים שבאגב לא קנה את כל המטלטלין אלא א"כ נתן דמי כולן, מה הדין בחפץ אחד שנתן מקצת דמיו.

קידושין ב': חלק ההערות דף כ"ז הערה כ"ט.

בענין מה שאין קרקע נקנית בקנין אגב.

קידושין ב': ש"ל, ש"ל*.

ב"ק א': קצ"א, קצ"א*.

בענין מה שאין עבדים נקנין בקנין אגב.

קידושין ב': ש"ל*.

ב"ק א': קצ"א.

בענין קרקע במכר ומטלטלין במתנה.

קידושין ב': שמ"ג (קטע "גם יש לעיין").

בענין היכא שהקנה את הקרקע במכר והמטלטלין במתנה ועשה על הקרקע קנין כסף, האם המטלטלין נקנין באגב או לא כיון שאין הכסף ניתן בתורת תשלומין בשביל המטלטלין.

קידושין ב': שכ"ט (קטע "ב").

בענין קרקע לאחד ומטלטלין לאחר.

קידושין ב': ש"ל (קטע "מיהו באמת אכתי"), של"ח (קטע "ובסוף"), שמ"ג (קטע "גם יש לעיין").

ב"ק א': קצ"א (קטע אחרון).

בענין קרקע מאחד ומטלטלין מאחר.

קידושין ב': של"ח (קטע "ובסוף" ולהלן שם).

בענין אם יכולים לקנות מטלטלין אגב שכירות קרקע כמו שאפשר לקנות אגב קנין של בעלות גמורה על קרקע.

קידושין ב': של"ב (קטע "וכן מוכח" וקטע "והנה הרמ"א"), של"ג.

נדרים: פרק השותפין ח' סק"ב.

ע"ז: קנ"א (קטע "וכן מוכח" וקטע "והנה הרמ"א"), קנ"ב.

בענין מטלטלין אגב שאילת קרקע.

נדרים: פרק השותפין ח' סק"ב.

קידושין ב': של"ג.

ע"ז: קנ"ב.

דברי הקצה"ח שקנין אגב מועיל גם מהפקר אע"פ שאין בכה"ג דעת אחרת מקנה, אבל רק בציבורין.

קידושין ב': של"ח, של"ח*.

שיטת רש"י שאם סוברים שקרקע נגזלת, וגזל קרקע, והיתה פרה רבוצה בה, הרי הוא נעשה גזלן גם על הפרה משום קנין אגב.

קידושין ב': שכ"ט (קטע "ברם בב"ק"), של"ח (קטע ראשון - בענין למה לא פירש"י שמועיל משום קנין חצר), ש"מ (קטע אחרון - כהנ"ל), שמ"ב.

ב"ק א': קצ"ג.

ב"מ: פרק שנים אוחזין של"ז סק"ג.

בענין היכא שרוצה לקנות את המטלטלין עכשיו והקרקע לאחר ל' ועשה קנין על הקרקע, האם שייך לומר שהמטלטלין נקנין כבר עכשיו בקנין אגב.

קידושין ב': שכ"ט (קטע "א"). בענין היכא שהוא מקנה את המטלטלין אגב קרקע, ואת הקרקע הרי הוא מקנה ע"י הדין של שמואל של מכר לו עשר קרקעות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהן קנה כולן.

קידושין ב': שכ"ט (קטע "ג"), ש"ל (קטע "ואולי" וקטע אחרון).

דברי התורת גיטין שאפילו אם קנין אגב או סודר אינו מועיל בגט אבל משיכה והגבהה שפיר מועילים.

קידושין ב': שכ"ה סק"ו, שכ"ה* סקט"ז.

סברא הפוכה: והיינו שאפילו רש"י שסובר שקנין אגב מועיל בגירושין הרי הוא מודה שהיינו רק קנין אגב אבל לא שאר קנינים.

קידושין ב': של"ח* (קטע "והנה על דרך זה").

קנין ד' אמות

בענין אם אפשר לזכות בשביל הקדש ע"י קנין ד' אמות, עי' בערך הקדש - סוגים ומדריגות שונים של קדושה.

בענין אם קנין ד' אמות מועיל משום שחכמים נתנו לו את הד' אמות ומעתה הרי הן חצירו והרי הוא קונה מדין קנין חצר, או האם הוא תקנה עצמית דהיינו שאם החפץ נמצא בד' אמותיו הרי החפץ נעשה שלו בתקנת חכמים.

נדרים: פרק אין בין המודר ח' (קטע "ואולי").

הסברא לומר שהד' אמות שייכות לו מהתורה.

גיטין: פרק המביא גט שפ"ד סק"א.

דברי הרמב"ן והרשב"א דמהני רק מדרבנן.

יבמות ב': תקל"ב סק"א (קטע "וז"ל").

שיטת התוס' רי"ד שד' אמות מהני בגט מן התורה.

גיטין: פרק המביא גט שפ"ד סק"א, ת"ב.

שיטת הרשב"א שבגט מועיל ד' אמות גם ברה"ר, ולא רק בסימטא, משום טעמא דעיגונא.

גיטין: פרק המביא גט שפ"ד סק"ב.

דברי רש"י שאפשר לשחרר עבד כנעני ע"י לזרוק את הגט לתוך הד' אמות שלו.

גיטין: פרק המביא גט שפ"ד.

דברי הר"ן שהיכא שקדמה הנחת הכלי לעמידת הקונה לא קנה בד' אמות כי הד' אמות שייכים לבעל הכלי.

גיטין: פרק המביא גט שפ"ד סק"ד.

דברי הנתיחה"מ בשם הפוסקים שהטעם למה ד' אמות אינן קונות לו במקח וממכר בסימטא הרי זה כי כיון דקדם הכלי הרי הסימטא נעשה רשותו של המוכר והוי כחצירו של המוכר שאינו קונה להלוקח.

ב"ב א': ע"ח בההערה.

דברי הגמ' בב"מ דף י' ש"בנפילה ניחא לי' דליקני בד' אמות לא ניחא לי' דליקני, ודברי הנ"י והמשך הסוגיא שם.

נדרים: פרק אין בין המודר ט'.

קידושין ב': שכ"ד (קטע "והנה בנוגע" וקטע "וע"ע").

קידושין ג': צ"ד.

קנין הגבהה

א. גדר קנין הגבהה, וכן בהשוואה לקנין משיכה

ב. הגבהה בידו והגבהה מכחו

ג. שיעור ההגבהה

ד. דבר שדרכו בהגבהה, ודבר שאין דרכו בהגבהה

ה. הגבהה ברשות המוכר

א. גדר קנין הגבהה, וכן בהשוואה לקנין משיכה

בענין אם הגבהה מועילה משום כניסת

החפץ לרשותו או האם היא מועילה משום עצם המעשה.

קידושין ב': שכ"ה, שכ"ה*.

דברי הרמב"ן שמסירה, וכן הגבהה, הן בגדר תחילת משיכה.

קידושין ב': שכ"ג סק"ד.

דברי הראשונים שקנין הגבהה וקנין משיכה פועלים שניהם בדרך אחד.

קידושין ב': שכ"ה*, סקי"ג.

בענין למה לומר שקנין הגבהה עדיף מקנין משיכה.

קידושין ב': שכ"ה סק"ג, שכ"ה* סק"ט.

הסוברים שלפי רבי יוחנן שסובר שדבר תורה מעות קונות, גם הגבהה וגם משיכה הרי הן רק מדרבנן, והסוברים שאפילו אם משיכה מועילה רק מדרבנן אבל הגבהה מועילה מן התורה, והסוברים איפכא דהיינו שאפילו אם משיכה מועילה מהתורה אבל הגבהה מועילה רק מדרבנן.

קידושין ב': שכ"ה סק"ד ובההערה שם, שכ"ה* סקי"ד.

בענין אם אפשר ללמוד מגט או מגניבה שהגבהה או יד מועיל מהתורה.

קידושין ב': שכ"ה סק"ד ובההערה שם, שכ"ה* סקי"ח ובההערה שם.

עוד בענין הדרך שלומדים קנין הגבהה מונתן בידה הכתוב גבי גט.

ב"ק א': שצ"א* בההערה השני'.

דברי המהרי"ט שיד מועיל בק"ו מחצר.

קידושין ב': שכ"ה סק"ה, שכ"ה* בתחילתו (קטע "ועי"י") וסקי"ט.

בענין אם היכא ששנים הגביהו יחד, כל אחד קונה לבדו החלק של "עד מקום שידו מגעת", כמו שאומרים לענין מוחזקות.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רצ"ו.

שהיכא ששנים הגביהו יחד כדי לקנות, ויש חלק של זהב שקרוב לחלק של אחד מהם, חולקים אותו בשוה כמו גבי מוחזקות.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רצ"ח.

ב. הגבהה בידו והגבהה מכחו

בענין הגבהה בידו, והגבהה מכחו (כלומר היכא שאין החפץ בתוך ידו).

קידושין ב': שכ"ה סק"ב - סק"ו, שכ"ה* סק"ח סק"י סק"א סקט"ו סק"ח - סק"כ, חלק ההערות דף כ"ב הערה ל"ה.

חומש: פ"ר וישב, לכו ונמכרנו (ל"ז, כ"ז) בההערה.

חילוקו של הנתייה"מ בדעת הטור בין הגבהה בידו לבין הגבהה מכחו בקנין עבד כנעני.

קידושין ב': רפ"ה (קטע "והנה הנתייה"מ").

הציור של חבילי זמורות בקידושין דף כ"ו ע"א.

ב"ק א': קפ"ג.

חומש: פ"ר וישב, לכו ונמכרנו (ל"ז, כ"ז) בההערה.

הדרך שהגבהה בידו יכולה להועיל מדין יד (כלומר קנין חדש מצד היות החפץ בתוך יד ולא מצד מעשה ההגבהה) רק אם עשה כן כדרך וכגון בידו, אבל לא בפיו, משא"כ היכא שהרים ג' טפחים דאיכא מעשה הגבהה הרי זה מועיל גם אם עשה כן שלא כדרך.

כתובות ב': תט"ו (קטע "וע"ע בשט"מ").

הדרך שלא שייך קנין יד אלא היכא שמחזיקו סגור בידו אבל לא היכא שרק קיבלו בידו. וכן הדרך שלא שייך קנין יד היכא שהיתה ידו כקטפרס.

כתובות ב': תט"ז (קטע "מיהו הגר"ח").

ג. שיעור ההגבהה

המחלוקת ראשונים בענין אם צריכים הגבהה ג' טפחים או האם מספיק בטפח אחד.

כתובות ב': ת"ג, תט"ו.

קידושין ב': שכ"ה סק"ד, שכ"ה* (קטע ראשון).

דעת המ"ד שסובר שהבטה קונה בהפקר בצירוף הגבהה פחות מג' טפחים.

ב"ק א': שצ"א, ת"א בההערה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ל"ו.

בענין היכא שמגבי' חלק אחד והחלק השני מונח על הארץ.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רנ"ה (קטע "ועי' בדברי יחזקאל"), של"ז סק"ב.

שהיכא שהגבי' את הכל כדי לקנות חצי הרי זה עדיף מהיכא שהחצי השני מונח על הארץ.

ב"מ: פרק שנים אוחזין של"ח סק"ב.

ד. דבר שדרכו בהגבהה, ודבר שאין דרכו בהגבהה

שהגבהה מועילה גם בדבר שאין דרכו בכך.

קידושין ב': שכ"א (קטע "ולכאורה"), שכ"ה סק"א, שכ"ה* סק"ו.

חומש: פ"ר וישב, לכו ונמכרנו (ל"ז, כ"ז) בההערה (קטע "ועי' בפ"י").

דברי הריטב"א שמועילה אפילו אם אין דרכו בכך כלל, ובענין אם תוס' חולקים על הריטב"א.

קידושין ב': שכ"א (קטע "וצ"ל").

שדבר שדרכו בהגבהה אינו נקנה אלא בהגבהה.

כתובות ב': תי"ד.

קידושין ב': שכ"א (קטע "ולכאורה"), שכ"ה סק"א, שכ"ה* סק"ז.

בענין דבר שדרכו גם במשיכה וגם בהגבהה.

כתובות ב': ת"כ סק"ג.

הדרך שמיקרי דרכו בהגבהה אפילו אם בהציור הפרטי הזה יש סיבה שדרכו בגרירה כגון שהוציא דרך מחתרת.

כתובות ב': ת"כ סק"ב.

הדרך שבקנין גניבה מועילה משיכה גם בדבר שדרכו בהגבהה כי בגניבה מועילה כל משיכה גרועה כמו שמצינו שלפי רבינא מועילה משיכה לרה"ר.

כתובות ב': ת"כ סק"ג (קטע "ועוד רצה").

ה. הגבהה ברשות המוכר

בענין למה מועילה הגבהה ברשות המוכר. קידושין ב': שכ"ה סק"ג, שכ"ה* סק"י סקי"ז.

חומש: פר' וישב, לכו ונמכרנו (ל"ז, כ"ז) בהערה (קטע "והנה לכאורה" ולהלן שם).

בענין הגבהה בכליו של המוכר.

כתובות ב': תט"ז (קטע "ג'") ובהערה השני' שם.

קנין חזקה

א. כללי

ב. דיני מעשה הקנין

ג. מכר לו עשר קרקעות בעשר מדינות והחזיק באחת מהן

א. כללי

שיסוד הדין של קנין חזקה הוא השם של "ישיבה" בהקרקע.

קידושין ב': שכ"ח (ג' שיטות: א', שהכל תלוי בהשם של ישיבה וכהנ"ל, ב', שיש שני סוגים של חזקה, ישיבה ותיקון, ג', שהכל תלוי בתיקון).

ב"ק א': תרכ"ח.

דברי הרמב"ן שנעל וגדר מועילים משום שהם צורך ישיבה.

קידושין ב': שכ"ח (קטע "והרמב"ן").

בענין אם כשעושים קנין חזקה מספיק בכונה לקנות או האם צריכים גם כוונה לתקן.

קידושין ב': שכ"ח (קטע "ועל כל פנים").

ב"ק א': תרכ"ח.

בענין אם קנין חזקה מועיל רק היכא שמוכח מהחזקה את טיב הקנין שהוא רוצה לקנות, דהיינו בעלות או שכירות או שאלה, אבל לא כגון היכא שהוא רוצה לקנות בעלות גמורה אבל מצד מה שנראה מטיב המעשה חזקה יכול להיות שהוא מתכוין לקנות שכירות או שאלה. וכן כגון היכא שהוא נראה גם כפועל שמתקן את השדה, ולא כקונה.

קידושין ב': רפ"ו סק"א (קטע "ועוד" ולהלן שם).

בענין אם לגוי יש קנין חזקה.

קידושין א': חלק ההערות דף ב' הערה ל"ה.

קידושין ב': חלק ההערות דף כ"ו הערה ל"ו.

דברי הראשונים שלא שייך שאשה תהי' נקנית לבעלה בחזקה כיון שאין גופה קנוי להבעל.

גיטין: פרק השולח - עבדים י"ח סק"ב.

קידושין א': נ' (קטע "ומעתה").

דברי השיטה שלא נודעה למי בקידושין דף כ"ב שגם היכא שגופו קנוי למעשה ידיו לא מועילה חזקה (או משיכה) כיון שאין גופו קנוי לגמרי.

גיטין: פרק השולח - עבדים י"ח סק"ב.

ב. דיני מעשה הקנין

המחלוקת בין רבי אליעזר ורבנן אם הילוך קונה, מקרא דקום התהלך בארץ.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"א.

חומש: פר' חיי שרה, גר ותושב אנכי עמכם (כ"ג, ד').

שיטת הרמב"ם ששטיחת פירות או אכילת פירות מועילה לקנין חזקה.

קידושין א': קנ"ד (קטע "מיהו עיין בהגהות").

קידושין ב': רפ"ו סק"א (קטע ראשון ולהלן שם).

ב"ק א': תרכ"ד סק"ב.

ב"מ: פרק המפקיד א' (קטע "מיהו יש לעיין").

ב"ב ב': רע"ז.

המחלוקת אחרונים אם הרמב"ם סובר שמועילה אכילת פירות רק בקרקע כזו שלא שייך לעשות בה תיקון, או האם בכל קרקע.

קידושין ב': רפ"ו סק"ז.

בענין המציע מצעות בנכסי הגר.

קידושין ב': רפ"ו סק"ו, שכ"ח (קטע "ועוד מצינו" ולהלן שם).

קידושין ג': צ"ד (קטע "ועיין באמת").

ב"ק א': תרכ"ד סק"ב, תרכ"ח.

שיטת הרמב"ם שהמציע מצעות בנכסי הגר אינו מועיל בשביל חזקת ג' שנים.

קידושין ב': שכ"ח (קטע "ועוד מצינו").

שיטת הרשב"ם שאם סגר את הדלת ונעל הרי זה מועיל רק במכר או מתנה אבל לא בנכסי הגר.

קידושין ב': שכ"ח (קטע "וע"ע ברשב"ם").

ב"ק א': תרכ"ה.

שיטת הרשב"ם שמסירת מפתחות מועילה רק במכר או מתנה אבל לא בנכסי הגר.

קידושין ב': שכ"ח (קטע "וע"ע ברשב"ם").

ב"ק א': תרכ"ח.

דברי רש"י בפסחים דף ד' שמסירת מפתחות מועילה בשכירות קרקע.

קידושין ב': שכ"ח (קטע "ועי" ברש"י").

ב"ק א': תרכ"ח.

שיטת הרמב"ם שאם נעל הוי חזקה רק אם שוב פתח, והטעמים למה.

ב"ק א': תרכ"ו.

הטעמים למה אם עשה מעשה של מבריה ארי אין זה נקרא קנין חזקה.

ב"ק א': תרכ"ו ("קטע "מיהו ע"ע" ולהלן שם).

דברי הקצה"ח שהיכא שחבירו מרשה לו להשתמש בהקרקע א"כ מעתה חשיבא ההשתמשות גופה כמעשה קנין של חזקה לענין לקנות את הזכות בהקרקע לאותה השתמשות.

ב"ב א': צ"א.

ג. מכר לו עשר קרקעות בעשר מדינות והחזיק באחת מהן

בענין מכר לו עשר קרקעות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהן קנה כולן: האם חשיב מעשה חזקה בכולן ממש, או האם חשיב מעשה רק בזאת שהחזיק בה רק שאותו מעשה מועיל בפועל לקנות את כולן, או האם כולן נקנות בדרך גררא בלי שיתיחס עליהן שום קנין.

קידושין ב': שכ"ט (קטע "ג"), של"ב (קטע "ועיין עוד לקמן"), שמ"א.

ב"ק א': קצ"א (קטע "שו"ר" ולהלן שם), קצ"ד.

ע"ז: קנ"א (קטע "ועיין עוד לקמן").

בענין אם הכוונה ב"סדנא דארעא חד הוא" היא שכולן נחשבות קרקע אחת ממש (אשר אז חשיב מעשה חזקה בכולן ממש), או האם הכוונה היא רק שהן נחשבות מחוברות.

קידושין ב': ש"ל (קטע "מיהו באמת" וקטע אחרון), שמ"א, שמ"ג, שמ"ה (קטע ראשון).

ב"ק א': קצ"ד בההערה הראשונה.

שהיכא שהן סמוכות זו לזו ואין מיצר מפסיק ביניהן, לא צריכים את הסברא של סדנא דארעא חד הוא.

קידושין ב': שמ"ד.

שהדין הנ"ל שאם החזיק באחת מהן קנה כולן נוהג רק כשכולן עומדות לתשמיש אחד.

קידושין ב': שמ"ג (קטע "והנה עיין בב"ב" ולהלן שם), שמ"ד.

בענין מקצתן במכר ומקצתן בשכירות.

קידושין ב': של"ב (קטע "ועיין עוד לקמן"), שמ"ג (קטע "ויש להוכיח").

ב"ק א': קצ"ד.

ע"ז: קנ"א (קטע "ועיין עוד לקמן").

בענין מקצתן במכר ומקצתן במתנה.

קידושין ב': שמ"ג (קטע "גם יש לעיין").

ב"ק א': קצ"ד בהערה השני'.

בענין מקצתן לאחד ומקצתן לשני.

קידושין ב': שמ"ג (קטע "גם יש לעיין").

שהדין הנ"ל שאם החזיק באחת קנה כולן לא נאמר היכא שקנה הקרקעות מכמה בני אדם כי רשויות המוכרים מחלקות.

קידושין ב': של"ח (קטע "ובסוף").

בענין אם הדין הנ"ל שקנה כולן נאמר גם כשהוא קונה מהפקר אע"פ שאין דעת אחרת מקנה.

קידושין ב': של"ח, ש"מ, שמ"א, שמ"ב.

שקנה כולן רק אם נתן דמי כולן: הטעם למה, וכן פרטי הדינים בזה.

קידושין ב': של"ט - שמ"ב (שיטת הרמב"ם דהיינו רק כשנפיק ועאיל אזוזי), שמ"ד.

בענין היכא שנתן מקצת דמי כל קרקע וקרקע.

קידושין ב': חלק ההערות דף כ"ז הערה כ"ט.

דברי הגמ' בב"ק דף י"ב שאם מכר לו קרקע ועבד והעבד עומד בתוך הקרקע

והוא החזיק בהקרקע הרי הוא קונה גם את העבד משום הדין הנ"ל.

קידושין ב': שמ"ג (קטע "ויש להביא ראיה").

בענין אם קנין אגב מועיל היכא שהקנה את המטלטלין אגב קרקע שנקנה ע"י הדין הנ"ל של מכר לו עשר קרקעות כיון שהחזיק באחת מהן קנה כולן.

קידושין ב': שכ"ט (קטע "ג"), ש"ל (קטע "ואולי" וקטע אחרון).

קנין חליפין

- א. קנין סודר, וחליפי שוה בשוה
- ב. דיני מעשה הקנין, פירי, מטבע
- ג. עבדות וקידושין לענין קנין חליפין
- ד. עוד סוגים של הקנאה שמועיל בהם חליפין, ושלא מועיל בהם חליפין

א. קנין סודר, וחליפי שוה בשוה
גדר קנין סודר וגדר חליפי שוה בשוה.
קידושין א': י"ג, י"ד, ק"ה (קטע "והאבן האזל").

שיטת ר"ת בסודר וחליפי שוה בשוה.
קידושין א': י"ג, י"ד, חלק ההערות דף ח' הערה ד'.
בענין אם שייך חליפי שוה בשוה כשאינו שוה פרוטה.

קידושין א': י"ד.

בענין אם חליפי שוה בשוה מועיל מטעם קנין כסף.

קידושין א': י"ד.

בענין אם יש ראיה שחליפין אינו מטעם כסף ממה שפירות לא עבדי חליפין, וכן ממה שמטבע אינו נעשה חליפין.

קידושין א': חלק ההערות דף ג' הערה כ"ח.

שיטת ר"ת שהביא הריטב"א שבקנין חליפין צריכים לשום את שוויות הסודר.

קידושין א': י"ד סק"ג.

קידושין ב': שמ"ח.

ב. דיני מעשה הקנין, פירי, מטבע

ביאורי הראשונים בהמחלוקת שבין רב ולוי אם חליפין הוא בכליו של קונה או בכליו של מקנה.

קידושין א': ק"ו סק"א.

בענין אם צריכים שיזכה בהכלי או האם צריכים מעשה נתינה.

גיטין: פרק המביא גט שע"ז סק"א (קטע אחרון).

קידושין א': י' סק"ו בהערה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רצ"ו.

"אמר רב מרשיא ש"מ האי סודרא כיון דתפיס ב"י שלש על שלש קרינן ב"י ונתן לרעהו דכמאן דפסיק דמי".

ב"מ: פרק שנים אוחזין רצ"ו.

דברי הרמב"ם שאם המקבל את הסודר יכול להביאו אצלו הרי הוא קונה אפילו אם אינו תופס שלש על שלש.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רצ"ז.

שהיכא שהחליפין אסור בהנאה אינו מועיל.

קידושין א': חלק ההערות דף ג' כ"ה.

הסברא שנתינת הנאה אינה מועילה לחליפין כי בחליפין צריכים כלי, והנאה אינה בגדר כלי.

קידושין א': ק' סק"ד, ק"ו סק"ב.

שיטת הר"ח דלא כהנ"ל אלא רק פירות נתמעטו מלהיות סודר בגלל שהם מתרקים, או משום שאין משתמשים בהם ואינם ראויים למלאכה, אבל לא שאר דברים שאינם כלי.

קידושין א': ק"ו סק"ב.

קידושין ב': ש"ג.

שיטת הר"ח שהנאת אדם חשוב (דהיינו ההנאה שאדם מקבל ממה שאדם חשוב הסכים לקבל ממנו מתנה) מועילה לקנות בקנין חליפין.

קידושין א': ק"ו סק"א.

בענין אם בעל חי נחשב ככלי או כפירי.

קידושין ב': חלק ההערות דף כ"ח הערה ל'.

סברת המ"ד שמטבע נעשה חליפין.

קידושין ב': ש"ג, חלק ההערות דף כ"ח הערה כ"א.

שיטת תוס' שאפילו המ"ד שסובר שפירי לא עבדי חליפין הרי הוא יכול לסבור שמטבע נעשה חליפין, ושיטת רש"י שמטבע אינו עדיף מפירי.

קידושין ב': ש"ג.

דברי המאירי שאע"פ שאין מטבע נקנה בחליפין אבל בכל זאת יכול אדם ע"י קנין חליפין לשעבד את עצמו שיהי' חייב ממון ושגם נכסיו ישתעבדו.

גיטין: פרק המביא גט תנ"ד.

השיטה שהיכא שהוא רוצה להקנות לו גם מעות וגם מטלטלין, והרי הוא עושה עמו קנין חליפין על המטלטלין, הרי זה מועיל גם על המעות אע"פ שאין מטבע נקנה בחליפין.

ב"מ: פרק המפקיד י"ח (קטע "והסיק").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קל"ט.

ג. עבדות וקידושין לענין קנין חליפין

בענין מה שעבד כנעני נקנה בחליפין, וכן בענין המחלוקת ראשונים אם הוא קונה את עצמו בחליפין.

גיטין: פרק השולח - עבדים מ"ו סק"ו, ע"א.

קידושין א': קל"א ובהערה שם.

השיטה שע"י חליפין נפקע רק הממונות של עבד כנעני אבל לא הדינים של איסורים.

גיטין: פרק השולח - עבדים ע"א.

בענין אם עבד עברי נקנה וקונה את עצמו בחליפין.

קידושין א': קכ"ז, קל"א.

קידושין ב': ר'.

שיטת הרמב"ם בלמה אין אשה נקנית בחליפין.

קידושין א': צ"ב.

ד. עוד סוגים של הקנאה שמועיל בהם חליפין, ושלא מועיל בהם חליפין

בענין מה שהרמב"ם לא הביא שמתנה על מנת להחזיר יכולה לשמש ככסף קנין לענין קנין כסף אלא הביא רק שיכולה לשמש כסודר לענין קנין חליפין.

קידושין א': פ"ו (קטע "שו"ר").

בענין מה שהרמב"ם הביא "מדין עבר כנעני" גבי מקח וממכר רק על קנין סודר ולא על קנין כסף.

קידושין א': ק"ה (קטע "מיהו עיין בדרישה").

בענין אם לגוי יש קנין חליפין.

קידושין א': חלק ההערות דף ג' הערות ל' - ל"ב והערה ל"ה.

בענין אם שכירות נקנית בחליפין.

נדרים: פרק השותפין ח' סק"א (קטע "ועי' עוד בתוס'") סק"ב בהערה.

קידושין ב': של"ב (קטע "והנה תוס'"), של"ג (קטע "וכתב").

ע"ז: קנ"א (קטע "והנה תוס'"), קנ"ב (קטע "וכתב").

בענין אם שאלה נקנית בחליפין.

נדרים: פרק השותפין ח' סק"א (קטע "ועי' עוד בתוס'") סק"ב בהערה.

קידושין ב': של"ב (קטע "והנה תוס'"), של"ג (קטע "וכתב").

ע"ז: קנ"א (קטע "והנה תוס'"), קנ"ב (קטע "וכתב").

קנין חצר

בענין אם הקדש יכול לזכות בחפץ ע"י קנין חצר, ע"י בערך הקדש - סוגים ומדריגות שונות של קדושה.

בענין "חצר השותפין אין קונין זה מזה",

ע"י בערך שותפות - חצר השותפין אין קונין זה מזה.

"חצר משום יד איתרבאי".

קידושין ב': של"ג (קטע "ברם לפ"ו").

ע"ז: קנ"ב (קטע "ברם לפ"ז").

קושיית הנ"י בב"מ איך שייך לומר שחצר קונה מציאה ושקנין חצר מועיל משום שליחות, הלא צריכים שהשליח יהי בגדר שלוחו של בעל הממון, ודבר זה אינו קיים במציאה.

גיטין: פרק המביא גט שליח סק"ד.

בענין חצר המשתמרת היכא שאינו עומד בצד שדהו.

גיטין: פרק המביא גט שליח סק"ד.

דברי המ"מ שלא סגי בעומד בצדה אלא צריכים עומד בתוכה.

קידושין א': קנ"ה (קטע "והנה לכאורה").

בענין חצר המהלכת, ובענין חצר המשתמרת לדעתו.

ב"ק א': תקפ"ד (קטע "מיהו לכאורה").

דברי המחנה אפרים שהיכא שאין החצר משתמרת צריכים מינוי, והמינוי הוא מה שהוא אומר תזכה לי חצירי.

כתובות א': רמ"ו (קטע "מיהו יש ליישב").

בענין אם קנין חצר מועיל היכא שהחפץ בולט חוץ להחצר.

קידושין ב': של"א (קטע "גם י"ל ולהלן שם).

שאפילו רבנן שסוברים ביציאות שבת שקלוטה לאו כמי שהונחה דמיא הרי הם סוברים שסגי בזה שהחפץ הגיע לבין המחיצות של החצר כי אין צריכים שהחפץ ינוח בהחצר אלא סגי בזה שהוא "מינטר" בתוך מחיצות החצר.

שבת: הוצאה, י' סק"ז.

ביאור ספיקת רבא אם הוא קונה היכא שזרק ארנקי בפתח זה ויצא בפתח אחר, האם אויר שאין סופו לנוח כמונח דמי או לא, וכן בענין מה שפשיטא לו שאם הוא מתגלגל על גבי הארץ הרי זה בודאי מהני. שבת: הוצאה, י' סק"ז.

זבחים ב': תקע"ז (קטע "ולפי רש"י יוצא" וקטע "ועי' ברמב"ם"), תקע"ח, תק"פ, תקפ"א, תקפ"ו.

בענין אם חצירו קונה גם היכא שלא הי' סופו למצוא את החפץ (ואח"כ בא אדם אחר ומצא אותו וקנה אותו).

ב"מ: פרק אלו מציאות, ל"ח סק"א.

בענין אם חצירו קונה לו גם כשלא סמכה דעתו שיצליח לקבל את החפץ.

ב"מ: פרק אלו מציאות, ל"ח סק"ב.

השיטה שלקנין חצר צריכים שהחפץ יכנס להחצר אחרי שהחצר נעשית שלו, אבל אם כבר הי' שם כשקנה את החצר אינו קונה.

קידושין ב': חלק ההערות דף כ"ו הערה כ"ו.

ב"מ: פרק אלו מציאות, ל"ח סק"ג.

שקנין חצר אינו צריך שיעשה מעש

ב"מ: פרק אלו מציאות, ל"ח סק"ג (קטע "והנה בב"מ").

שאי אפשר לקנות בבת אחת גם את החצר וגם את החפץ שבתוכו בקנין חצר, אלא צריכים שקודם כל יקנה את החצר, ורק אח"כ את החפץ, ולפי הש"ך צריך המקנה לפרט כן, ואילו מהריטב"א משמע דמועיל בזה אחר זה בלי לפרט.

ב"מ: פרק אלו מציאות, ל"ח סק"ג (קטע אחרון).

שהיכא שהדבר הנקנה מונח בתוך כליו של המקנה שמונח על הקרקע של הקונה, אינו קונה.

ב"ב א': ע"ח (קטע "והנה יש לעיין").

בענין אם קרקע נקנית בקנין חצר.

קידושין ב': ש"ל*.

ב"ק א': קצ"ב.

ב"ב א': ע"ח (קטע ראשון).

בענין אם עבדים נקנים בקנין חצר.

ב"ק א': קצ"ב.

המחלוקת בין הקצה"ח ורעק"א בענין אם שייך קנין חצר על שויותו של חפץ בלי שיפעל קנין על גופו של החפץ.

ב"ק ב': ל"ב*.

בענין מה שהשוכר קרקע יכול לקנות חפצים ע"י קנין חצר.

נדרים: פרק השותפין ח' סק"א (קטע "והנה בקידושין").

קידושין ב': של"ב (קטע "ועוד דאם" וקטע "ובאמת").

ע"ז: קנ"א (קטע "ועוד דאם" וקטע "ובאמת").

בענין מה ששואל קרקע יכול לקנות חפצים ע"י קנין חצר.

קידושין ב': של"ג (קטע "וכתב הקצה"ח" וקטע "ברם לפ"ז").

ע"ז: קנ"ב (קטע "וכתב הקצה"ח" וקטע "ברם לפ"ז").

בענין היכא שיש קרקע שמשועבדת לו, האם הוא יכול לקנות בקנין חצר על ידי אותה קרקע שמשועבדת לו.

קידושין ב': של"ב (קטע "ובאמת").

ע"ז: קנ"א (קטע "ובאמת").

בענין אם גולן שגזל קרקע יכול לקנות בה ע"י קנין חצר.

קידושין ב': של"ח (קטע ראשון).

בענין מה שפירש"י בב"ק דף קי"ח שאם גזל קרקע והיתה פרה רבוצה בה הרי הוא נעשה גולן על הפרה משום קנין אגב ולא פי' משום קנין חצר.

קידושין ב': של"ח (קטע ראשון), ש"מ (קטע אחרון).

בענין הדעה שהטעם למה אין שליחות

גיטין: פרק השולח פ', פרק השולח - עבדים מ"ו סק"ה.

קידושין א': ה' סק"א (קטע "עוד נראה"), ט' סק"ד, י' סק"ז (קטע "והאפיקי"), י"ד סק"א (קטע "והנה צריכים"), ל"ב, ל"ג, מ"ה סק"ג, ס', פ' סק"א בההערה, פ"ו (קטע "ועוד"), (צ"ד סק"ג סק"ד), צ"ה (קטע אחרון), (צ"ט קטע "וקהלות"), ק"ה (קטע "והאבן האזל"), ק"כ סק"ב, ק"פ (קטע "והנה לכאורה י"ל"), חלק ההערות דף ט' הערה ו'.

קידושין ב': קצ"ו, רס"ב סק"ג (קטע "והנה לעיל"), שכ"ט (קטע "ב").

קידושין ג': צ"ד (קטע "ובספר"), חלק ההערות דף מ"ח הערה ג'.

להסוברים שצריכים שהכסף ינתן בתורת תשלומין בשביל החפץ הנקנה מה הוא החילוק בין קנין כסף לחליפי שוה בשוה.

גיטין: פרק השולח - עבדים מ"ו סק"ה.

קידושין א': י"ד סק"א (קטע "והנה צריכים").

הדרך שאפילו אם אין צריכים שהכסף ינתן בתורת תשלומין בשביל החפץ הנקנה אבל בכל זאת צריכים שהכסף יהי' ניתן בגלל ומטעם הקנאת החפץ.

קידושין ג': צ"ד (קטע "ובספר").

הדרך שנאמר דין מיוחד בקנין כסף שהמוכר צריך לסמוך דעת שקיבל באמת כסף ושאינן הלוקח יכול לנשלו מזה.

קידושין ג': צ"ב.

בענין "כסף החוזר" במכירה ובקידושין.

קידושין א': י' סק"ז, י"א, ע"ו סק"ב סק"ד, ע"ז, צ"ט (קטע "ותי"), קי"ח סק"ב, קנ"ו (קטע "מיהו אכתי").

ב"ק ב': המשך פרק מרובה י"א, י"ז.

לקטן הוא כי אינו יכול לעשות מינוי: למה אין קנין חצר לקטן הלא חצר מועיל מדין שליחות גם בלי מינוי.

כתובות א': רמ"ו (קטע "וע"ע בדברי הגרש"א ולהלן שם).

קידושין ג': י"ח סק"ג (קטע "והנה תוס'"), כ"ו בההערה הרביעית.

השיטה שהיכא שיש דעת אחרת מקנה יכול קטן לקנות ע"י קנין חצר.

כתובות א': רמ"ט (קטע "הנה עי'"), רנ"ד.

קנין כסף

עיין עוד בערך כסף.

עי' עוד בערך קידושין - קידושי כסף.

בענין מה שחכמים תיקנו שמישיכה תקנה ולא מעות (לפי רבי יוחנן), עי' בערך קנין - דבר תורה מעות קונות או משיכה קונה.

א. כללי

ב. שוה פרוטה

ג. מדין עבד כנעני

ד. מדין ערב

א. כללי

שיטת הרי"ף והרמב"ם שכסף האמור בתורה הוא כסף מתכת, ושיטת הריטב"א שהוא שוויות, ושיטת הש"ך שהוא מטבעות של המלכות.

קידושין א': ה' סק"א, ו', קע"ו, קע"ז (קטע "מיהו עיין"), חלק ההערות דף ג' הערה כ', דף ז' הערה ל"ח, דף י"ב הערה ו'.

קידושין ג': קכ"ב (קטע "והנה בגמ'").

בענין אם לקנין כסף צריכים שהכסף ינתן בתורת תשלומין בשביל החפץ הנקנה (או תחילת תשלומין), או האם הוא בגדר מעשה בעלמא של עשיית קנין.

כתובות א': נ' (קטע "עוד יש להוסיף").

בענין "כסף החוזר" בקנין כסף של עכו"ם.

קידושין א': י* (קטע "ולכאורה י"ל").

בענין אם בקנין כסף צריכים מעשה נתינה להמוכר או האם צריכים שהמוכר יקנה את הכסף.

קידושין א': י' סק"א (קטע "ועוד כתב"), ל"ב.

בענין אם מספיק בזה שנתן להמוכר כסף בדרך גרמא (כגון שהבריה ארי מנכסיו, ע"י להלן בסמוך כאן).

קידושין א': ע"ו סק"ד.

בענין אם מבריה ארי מנכסי המוכר יכול לשמש ככסף קידושין אע"פ שהמוכר פטור מלשלם.

קידושין א': ע"ו, קנ"ו (קטע "מיהו אכתי").

הדרך שכדי להחשב כסף קנין מספיק בזה שהקונה מוציא כסף וכתוצאה מזה המוכר קיבל כסף אע"פ שלא קיבל את אותו כסף שהקונה הוציא (ואין צריכים לזה ל"מדין עבד כנעני") (ולכאורה גם זה נקרא בגדר גרמא).

קידושין ג': ק"ח.

בענין היכא שנתן להמוכר כסף לא בדרך מתנה, אלא שיהי' בגדר ממונו גבי' ואומר לו שלא יתבענו, האם זה מועיל.

קידושין א': קמ"ז.

בענין היכא שהקנה להמוכר חפץ ע"י קנין סודר אבל החפץ מונה עוד אצלו.

קידושין א': קמ"ג (קטע "וע"ע בבית שמואל").

דברי השיטה שלא נודעה למי שקבלה שמספיק בה כדי להיות שומר מספיק לקנין כסף, כגון שאמר המוכר תנם על גבי סלע שאינו שלו (היכא שאינו עומד שם דאינו קונה בקנין חצר), ובכל זאת הרי זה מועיל כיון שמספיק בקבלה כגון זו לקבוע דין שומר.

קידושין א': קנ"ה בההערה השני'.

הטעמים לומר ששה כסף הוא ככסף מצד הסברא לחוד, או לא.

קידושין א': ה' סק"א.

הסוגיא בקידושין דף כ"ח ע"ב דנראה שסוברת שמוכר במלוה מועיל.

קידושין ב': שמ"ט.

קידושין ג': פ"ב.

שיטת הרמב"ם שמוכר במלוה מועיל.

קידושין ב': שמ"ט סק"ב.

שיטת הר"י מיגש שהיכא שהקונה מוחל על דמי מקח שהמוכר חייב לו ממקח אחר אין בזה חסרון של מוכר במלוה.

קידושין ב': שמ"ט סק"א.

בענין מה שהרמב"ם לא הביא שמתנה על מנת להחזיר יכולה לשמש ככסף קנין לענין קנין כסף אלא הביא רק שיכולה לשמש כסודר לענין קנין חליפין.

קידושין א': פ"ו (קטע "שו"ר").

בענין אם מספיק במה שהוא מתחייב להמקנה כסף.

גיטין: פרק השולח - עבדים ע"א (קטע "עוד כתב האמרי משה" ולהלן שם).

קידושין א': קמ"ב, קמ"ד.

בענין היכא שנתן להמקנה כסף, לא בדרך מתנה, אלא שיהי' בגדר ממונו גבי', ואומר לו שלא יתבענו, האם זה מועיל לכסף קנין.

קידושין א': קמ"ז.

בענין אם מספיק בזה שהקונה ממציא להמוכר כסף של הפקר והמוכר זוכה מן הפקר.

יבמות ג': ק"ט סק"ד.

כתובות א': ג' (קטע "והנה יש להמציא").

גיטין: פרק השולח פ' (קטע "והנה כבר הקשינו").

קידושין ג': קל"ו (קטע ראשון).

ב. שוה פרוטה

בענין אם צריכים בקנין כסף שוה פרוטה רק כדי שהקונה יוכל להקנות את הכסף

קידושין א': קכ"ט.

בענין שהנאת קבלת אדם חשוב הרי היא שוה סכום של שו"פ, וקבלת אדם שאינו חשוב שוה לכה"פ פחות משו"פ, עי' בערך קידושין - קידושי כסף - נתנה היא.

הסברא שאם מוכר לו מטלטלין וקרקע בפרוטה אחת (למ"ד שדבר תורה מעות קונות במטלטלין) הרי זה מועיל כי הרי זה מקח אחד ולכן מספיק במעשה קנין אחד.

קידושין א': קי"ח סק"א.

בענין הקונה (או מקדש) בדבר שאסור בהנאה על הקונה אבל לא על המקנה, וכן בענין היכא שנתייקר ונהי' שו"פ לאחר שעזב את ידו של הקונה אבל עוד לא הגיע להמקנה, האם אזלינן בתר הנותן או בתר המקבל.

גדרים: פרק השותפין כ"א סק"ב.

קידושין א': י' סק"ז, קי"ח סק"ג, קכ"ו סק"א, ק"פ (קטע "והנה הר"ן").

קידושין ג': קל"ו (קטע ראשון), קס"ג סק"ג, קס"ד סק"ב, חלק ההערות דף נ"ח הערה כ"א והערה כ"ו והערה כ"ט.

תשלומין ע"י כסף או שו"כ שעובר לסוחר רק ע"י הדחק.

קידושין א': ק"מ.

ב"ק א': תס"ה.

שיטת ר"ת ששיראין לא צריכי שומא.

קידושין ב': שמ"ח

ג. מדין עבד כנעני

הדרך שבמדין עבד כנעני (הילך מנה והתקדשי לפלוני) הרי זה נחשב שגוף הכסף שייך להבעל או הקונה.

קידושין א': ק"ב סק"א (קטע "מיהו הברכ"ש").

הדרך שבמדין עבד כנעני הרי זה נחשב שהאשה או המוכר קיבלו הנאה מהבעל או הקונה.

קידושין א': ק"ב סק"א (קטע "מיהו הברכ"ש").

והמקנה יוכל לקנותו וא"א לקנות דבר שאינו שו"פ, או האם נאמרה הלכה עצמית בקנין כסף שצריכים פרוטה.

קידושין א': קי"ח סק"ד.

שלפי הצד השני הנ"ל י"ל שקיימים בפחות משהו פרוטה שני חסרונות, א', שאינו חפצא של ממון ושוויות, ב', שנאמר שיעור של פרוטה.

קידושין א': ק"פ (קטע "וראיתי"), חלק הערות דף ז' הערה ה'.

בענין אם חיישינן "שמא שוה פרוטה במדי" רק בשו"כ שהוא פחות משו"פ או האם גם בכסף שהוא פחות מפרוטה.

קידושין א': ו' סק"א בההערה השני'.

בענין אם חיישינן גם בדברים שמצויים בכל מקום.

קידושין א': י"ב* (קטע "שמעתי"), קע"ט - קפ"ב, חלק ההערות דף י"ב הערה ט"ו.

בענין אם חיישינן גם לפי בית שמאי בחפץ שהוא שוה פחות מדינר, דהיינו האם חיישינן שמא שוה דינר במדי.

קידושין א': חלק ההערות דף י"ב הערה י"ז.

בענין שאפילו אם חיישינן שמא שו"פ במדי אבל אין מחמירים להחשיב את הבן מהשני ממזר.

קידושין א': חלק ההערות דף י"ב הערה ל"א.

בענין "לדידי שוה לי".

קידושין א': קכ"ט, קע"ט - קפ"ב.

דברי הר"ן ש"לדידי שוה לי" לא מהני להעלותו מפחות משו"פ לשו"פ.

קידושין א': פ"א סק"ג בההערה השלישית, קכ"ט, קע"ט (קטע "ועיין באבני מילואים"), ק"פ (קטע "והנה דברי הר"ן").

בענין שלא מהני "לדידי שוה לי" אלא היכא שהוא רוצה להעלותו עד רביע אבל לא כשרוצה להעלותו שליש או פלגא.

הסוכרים שיסוד הדין של מדין עבד כנעני הוא שלא איכפת לך מי הוא הנותן.

קידושין א': ק"ב סק"ב, ק"ה (קטע "מיהו לכאורה" ולהלן שם), קי"ח סק"ג.

בענין אם סגי בזה שהוא הסיבה למה קיבלו האשה או המקנה כסף אע"פ שהוא עצמו אינו בגדר מהנה ונותן (משום שלא גרע מדין עבד כנעני).

קידושין א': קנ"ו (קטע "מיהו י"ל").

דברי הגר"ח שמדין עבד כנעני הוא מעין שליחות.

קידושין א': ק"ב סק"א.

בענין אם מדין עבד כנעני איירי כשהנותן הוא ממש שלוחו של הבעל או הקונה.

גיטין: פרק השולח ד' (קטע ראשון).

קידושין א': ק"ג.

קידושין ב': רצ"ד (קטע "ויש ליישב").

קידושין ג': ז' סק"ה, חלק ההערות דף מ"ח הערה ס"ט.

בענין היכא שמקדש ע"י שליח, האם השליח יכול להשתמש בהכסף שלו (כלומר של השליח) בלי מדין עבד כנעני.

גיטין: פרק השולח ד' (קטע ראשון).

קידושין א': ק"ג.

קידושין ב': רצ"ד (קטע "ויש ליישב").

קידושין ג': ז' סק"ה, ק"ח, חלק ההערות דף מ"ח הערה ס"ט.

בענין אם מדין עבד כנעני מהני גם היכא שצריך לתת את הכסף בתורת תשלומין או האם רק היכא שניתן בתורת מעשה בעלמא של עשיית קנין.

קידושין א': ק"ה.

בענין מה שהרמב"ם הביא מדין עבד כנעני

גבי מקח וממכר רק על קנין סודר, דהיינו שאומר קח כלי זה והקרקע תהי' נקנית לפלוני בקנין חליפין, ולא הביא אותו על קנין כסף.

קידושין א': ק"ה (קטע "מיהו עיין בדרישה").

שיטת הבעל העיטור שמדין עבד כנעני מהני גם אם הבעל או הקונה נתרצו רק אחרי המעשה קידושין או הקנין.

קידושין א': ק"ג.

דברי האב"מ שהדין של שוכרים מנכרי בפחות משה פרוטה הוא מדין עבד כנעני כי אע"פ שנחשב שהגוי המשכיר קיבל כיון שאצלו לא נאמר שיעור של פרוטה אבל אין זה נחשב שהישראל השוכר נתן, ולכן צריכים ללמוד מ"מדין עבד כנעני" שאין צריכים שהקונה יתן.

קידושין א': ק"ב סק"ב, ק"ה (קטע אחרון).

עוד בענין מדין עבד כנעני.

קידושין ב': רצ"ו (קטע "ועע"ש").

ד. מדין ערב

עי' עוד בענין מדין ערב, בערך קידושין - קידושי כסף - מדין ערב.

בענין האומר לגוי תן כלי שהוא פחות משה פרוטה לפלוני ותקנה החפץ שלי האם מהני מדין ערב.

קידושין א': קכ"ו סק"ב.

קנין מסירה

בענין אם צריכים מסירה מיד ליד.

קידושין ב': שכ"ב.

אם צריכים מיד ליד האם צריכים ג"כ שיאמר לו תא חזק וקני.

קידושין ב': שכ"ב.

ב"ק א': תרכ"ז סק"א בהערה.

שבקנין מסירה המקנה משתתף בעצם מעשה הקנין ע"י מסירה מיד ליד או ע"י

תא חזק וקני, ותא חזק וקני אינו רק כדי לגלות שיש לו דעת מקנה.

קידושין ב': שכ"ג סק"ב, שכ"ד (קטע "ולפי מה").

ב"ק א': תרכ"ז סק"א סק"ב.

שיטת הרשב"ם שמשיכה מועילה רק בסימטא, ומסירה מועילה רק ברה"ר.

קידושין ב': שכ"ד (קטע "ולפי הרשב"ם"), שכ"ה* סק"ז.

קידושין ג': ט"ו בההערה השני'.

ב"ק א': תרכ"ט.

שיטת ר"ת שמסירה עדיפא ממשיכה, ומועילה גם היכא שמשיכה אינה מועילה.

קידושין ב': שכ"ג סק"א, שכ"ה* סק"ז.

ב"ק א': תרכ"ט.

הטעמים לומר שמשיכה עדיפא ממסירה.

קידושין ב': שכ"ג סק"ד.

השיטה שמסירה אינה מועילה בדברים קלים שאפשר למושכן.

קידושין ב': שכ"ד (קטע "ולפי הסכמת").

ראי' מבבא מציעא דף ח' שלהלכה מסירה מועילה בבהמה.

קידושין ב': ש"כ סק"ב.

דברי הרמב"ן שמסירה, וכן הגבהה, הן בגדר תחילת משיכה.

קידושין ב': שכ"ג סק"ד.

הקושיא למה צריכים קנין משיכה תיפוק ל' משום שבכלל משיכה יש גם מעשה מסירה.

נדריים: פרק אין בין המודר ט' (קטע "ויש להוכיח").

קידושין ב': שכ"ד.

דברי היד רמה, והרמב"ן בשם הר"י מיגש, והר"ן, שכיון שמשך גילה דעתו דלא ניחא ל' במסירה.

נדריים: פרק אין בין המודר ט' (קטע "ויש להוכיח").

קידושין ב': שכ"ד (קטע "ועיין בר"ן" וקטע "והנה בנוגע").

שגם רצון המקנה מעכב, וממילא אם המקנה רצה משיכה אין הקונה יכול לקנות במסירה.

קידושין ב': שכ"ד (קטע "ובב"ב").

ב"ק א': תרכ"ז סק"א.

סברת המל"מ שהיכא שרצה לקנות במשיכה אינו קונה מדין מסירה כי המסירה קודמת להמשיכה והרי עוד לא רצה לקנות באותה שעה.

נדריים: פרק אין בין המודר ט' (קטע "ויש להוכיח").

קידושין ב': שכ"ג סק"ג, שכ"ד (קטע "וע"ע בחו"מ").

בענין היכא שמסר עשר בהמות באפסר אחד.

קידושין ב': שמ"ה.

שהיכא שהמוכר רוצה שהלוקח יקנה ע"י מסירה ואומר לו לך וקני, והבהמה נכנסה לחצר הקונה (ובכ"ה"ג אינו קונה בחצר) ושוב תפס בה הקונה, לא קנה, כי הבהמה כבר יצאה משליטת המוכר ולכן לא שייך לומר שהוא מוסר עכשיו בשעת תפיסת הלוקח.

קידושין ב': שכ"ג סק"ג.

כהנ"ל שהיכא שהבהמה כבר בשליטת הקונה אי אפשר להקונה לעשות קנין מסירה.

ב"ק א': תרכ"ז סק"א.

קנין משיכה

בענין משיכה בקנין גניבה וגזילה, עי' בערך גניבה וגזילה - קנין גזילה.

בענין מה שחכמים תיקנו שמשיכה תקנה ולא מעות (לפי רבי יוחנן), עי' בערך קנין - דבר תורה מעות קונות או משיכה קונה.

בענין אם משיכה מועילה משום העובדא

חומש: פר' וישב, לכו ומכרונו
(ל"ז, כ"ז) בההערה (קטע "והנה
לכאורה" ולהלן שם).

בענין משיכה ברשות שאינה של שניהם
אלא של אדם שלישי.

קידושין ב': שי"ט סק"ב (קטע
"וצריכים"), שכ"ה* סק"ד (קטע
"וצריכים").

בענין משיכה בכליו של המוכר.

כתובות ב': תט"ז (קטע "א").

דברי הגר"ח שאע"פ שמשרכת חפץ מהני
כשהוא בתוך כליו של המוכר אבל היינו
רק אם הקונה משך את הכלי של המוכר
עם החפץ בתוכו מרשות המוכר לתוך
רשותו שלו או לתוך סימטא, אבל היכא
שהשאיר את הכלי ברשות המוכר ומשך את
החפץ בתוך הכלי מזוית לזוית אחרת בתוך
הכלי אינו קונה כמו שאינו קונה אם ימשוך
חפץ מזוית לזוית בתוך חצירו של המוכר,
והחזו"א שחולק על זה.

כתובות ב': תט"ז (קטע "א" וקטע
"מיהו הגר"ח").

הסוברים שלפי רבי יוחנן שסובר דבר תורה
מעוה קונות, הגבהה ומשיכה הרי הן
שתייהן רק מדרבנן, והסוברים שאפילו אם
משיכה מועילה רק מדרבנן אבל הגבהה
מועילה מן התורה, והסוברים איפכא דהיינו
שאפילו משיכה מועילה מהתורה אבל
הגבהה מועילה רק מדרבנן.

קידושין ב': שכ"ה סק"ד בההערה
השני, שכ"ה* סקי"ד.

שיטת הרשב"ם שמשכה מועילה רק
בסימטא, ומסירה מועילה רק ברה"ר.

קידושין ב': שכ"ד (קטע "ולפי
הרשב"ם"), שכ"ה* סק"ז.

קידושין ג': ט"ו בההערה השני.

ב"ק א': תרכ"ט.

שיטת ר"ת שמסירה עדיפא ממשיכה,
ומועילה גם היכא שמשכה מועילה.

קידושין ב': שכ"ג סק"א, שכ"ה*
סק"ז.

שהוא מושכו לרשותו, או האם היא מועילה
משום עצם המעשה שהוא מושכו (ובענין
למה לפ"ז אינה מועילה ברה"ר). וכן בענין
אם הקנין הוא מצד עצם המעשה או האם
הוא מצד ההוראת בעלות שבדבר.

קידושין ב': שי"ט, שכ"ג סק"א,
שכ"ה סק"ג, שכ"ה* - יסוד קנין
משיכה.

שיש שני סוגים של משיכה, א', כניסה
לרשותו, ואפילו בלי שיעשה מעשה
בהבהמה, וכגון ששכר את מקומה, ב',
מעשה משיכה, ואפילו אם הבהמה לא
נכנסה עי"ז לרשותו.

קידושין ב': שכ"ה סק"ו, שכ"ה*
סק"ב"א.

"קורא לה והיא באה או שהכיסה במקל
ורצתה לפניו": בענין מה הדין בקורא לה
ורצתה לפניו או הכיסה במקל והיא באה.

קידושין ב': חלק ההערות דף כ"ב
הערה ל"א.

דברי התוס' רי"ד שמשכת מטלטלין
מועילה משום כניסה לרשות ולכן אינה
מועילה ברה"ר, וכן לא היכא שהוא
מרחיקם מאצלו, אבל משיכת בהמה
מועילה משום עצם המעשה משיכה
ומועילה אף ברה"ר, וגם כשהוא מרחיקה
מאצלו.

קידושין ב': שי"ט סק"ב (קטע
"ועיין עוד בתוס' רי"ד"), שכ"ה*
סק"ה.

דברי הרמב"ן שמסירה, וכן הגבהה, הרי הן
בגדר תחילת משיכה.

קידושין ב': שכ"ג סק"ד.

בענין למה רוכב קונה אף ברה"ר משום
משיכה.

קידושין ב': שי"ט סק"ב (קטע
"ושניהם"), שכ"ה* סק"ד (קטע
אחרון).

בענין מה שהגבהה מועילה ברשות שמוכר
משא"כ משיכה.

קידושין ב': שכ"ה סק"ג, שכ"ה*
סק"י סקי"ז.

ב"ק א': תרכ"ט.

הטעמים לומר שמשיכה עדיפא ממסירה.

קידושין ב': שכ"ג סק"ד.

השיטה שמסירה אינה מועילה בדברים קלים שאפשר למושכן.

קידושין ב': שכ"ד (קטע "ולפי הסכמת").

ראי' מבבא מציעא דף ח' שלהלכה משיכה מועילה בבהמה.

קידושין ב': ש"כ סק"ב.

הקושיא למה צריכים קנין משיכה תיפוק ל' משום שבכלל משיכה יש גם מעשה מסירה.

נדריים: פרק אין בין המודר ט' (קטע "ויש להוכיח").

קידושין ב': שכ"ד.

דברי היד רמה, והרמב"ן בשם הר"י מיגש, והר"ן, שכיון שמשך גילה דעתו דלא ניחא ל' במסירה.

נדריים: פרק אין בין המודר ט' (קטע "ויש להוכיח").

קידושין ב': שכ"ד (קטע "ועיין בר"ן" וקטע "והנה בנוגע").

שגם רצון המקנה (לאותו דרך קנין שלמעשה הועיל) מעכב, וממילא אם המקנה רצה משיכה אין הקונה יכול לקנות במסירה.

קידושין ב': שכ"ד (קטע "ובב"ב").

ב"ק א': תרכ"ז סק"א.

סברת המל"מ שהיכא שרצה לקנות במשיכה אינו קונה מדין מסירה כי המסירה קודמת להמשיכה והרי עוד לא רצה לקנות באותה שעה.

נדריים: פרק אין בין המודר ט' (קטע "ויש להוכיח").

קידושין ב': שכ"ג סק"ג, שכ"ד ("וע"ע בחו"מ").

הסברא שמה שקרקע אינה נקנית במשיכה

הרי זה רק כי במציאות לא שייך, אבל אילו ה' שייך במציאות, אז גם קרקע היתה נקנית במשיכה, ושלכן עבד כנעני נקנה במשיכה אע"פ שהוקש לקרקע.

קידושין ב': רפ"ד (קטע "והנה כבר" ולהלן שם), ש"ל* סק"א.

בענין מה שעבד כנעני נקנה במשיכה אע"פ שהוקש לקרקע, ואילו עציץ נקוב אינו נקנה במשיכה.

קידושין ב': רפ"ד (קטע "מיהו עיין בנתייה"מ").

ב"ק א': קצ"ב (קטע "והנה לכאורה").

בענין אם מה שמשיכה מועילה גבי עבד כנעני הרי זה באמת מדין קנין משיכה (כהנ"ל) או האם זה מדין קנין חזקה.

קידושין ב': רפ"ד (קטע "וע"ע באבן האזל").

ב"ק א': קצ"ב (קטע "ברם כבר צדדנו").

בענין תיקנו משיכה בשומרים.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה קכ"ז - ק"ל, קל"ד.

בענין מה שהגבהה מועילה גם בדבר שאין דרכו בכך משא"כ משיכה.

קידושין ב': שכ"א (קטע "ולכאורה"), שכ"ה סק"א, שכ"ה* סק"ו.

חומש: פר' וישב, לכו ונמכרנו (ל"ז, כ"ז) בההערה (קטע "ועי' בפ"י").

בענין אם דבר שדרכו גם במשיכה וגם בהגבהה נקנה גם במשיכה או האם רק בהגבהה.

כתובות ב': ת"כ סק"ג.

דברי הר"ן שבמשוך פרה זו ולא תקנה אלא לאחר ל' יום, אם לאחר ל' יום הפרה עדיין נמצאת ברשותו של המושך או בסימטא, הרי הוא קונה.

קידושין ד': קצ"ב סק"א.

קנין שטר

ע"י בערך קידושין - קידושי שטר, ובערך שטרות.

קנס

ע"י עוד בערך מודה בקנס.

בענין אם יש חיוב שבועה על קנס, ע"י בערך שבועת הדיינים – כללי.

א. כללי

ב. בענין איך דנין דיני קנסות

ג. דיני קנסות בכבל ובזמן הזה

ד. תפיסה בדיני קנסות

ה. העדאה, עשרה זהובים, גרמי

א. כללי

דברי רש"י במכות דף ד' ע"ב שקנס הוא בגדר חידוש.

מכות: פ"א.

בענין שחיוב קנס לא בעי אזהרה.

מכות: ס"ט.

היסוד שכשהתורה קבעה את החיוב של הקנס לא קבעה בתחילה חיוב תשלומין להבעל דין, אלא יסוד החיוב הוא שיוציא את סכום הקנס מתחת ידו, רק שבמקום לזורקו לים המלח התורה אמרה לתתו להבעל דין.

מכות: נ"ז (קטע אחרון), ס"ט (קטע "ובנוגע").

בענין מתי חל החיוב של קנס, האם בשעת המעשה, או האם בשעת קבלת עדות, או האם בשעת גמר דין.

כתובות ב': תקמ"א סק"ז.

קידושין ב': שט"ו (קטע "שוב ראיתי" ולהלן שם), שי"ז.

ב"ק א': רכ"א, רכ"ב, תכ"ד סק"א סק"ב.

ב"ק ב': ל"ז, ק"ה, המשך פרק מרובה ס"ז*, ע"ד, פ"ג*.

ב"מ: פרק המפקיד ל"א, מ' סק"ז.

סנהדרין: פרק זה בורר כ"ב (קטע אחרון).

בענין מתי חל החיוב קנס של שן ועין.

קידושין ב': שט"ו (קטע "והנה בדברינו" ולהלן שם), שי"ז.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ס"ז, ע"ד, פ"ג* סק"ח סקי"ג.

בענין מתי חל החיוב קנס של קרן תמה.

כתובות ב': תקמ"א סק"ז ובהערה.

ב"ק א': תכ"ד.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ס"ז, ע"ד, פ"ג* סק"ח.

בענין אם יש חיוב קנס היכא שהי' שוגג.

יבמות ב': תל"א (קטע ראשון).

כתובות ב': כ"ה סק"ג (קטע ראשון), תקל"ד סק"ג סק"ד (קטע "ועיין ביבמות").

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ע"א סק"ג, פ"ג* סקי"א, המשך פרק הגוזל קמא ל"א בהערה הראשונה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין צ"ז* סק"ג סק"ו.

מכות: כ"ט (קטע "מיהו י"ל").

בענין אם יש חיוב קנס היכא שהי' אנוס.

ב"ק ב': ק"ו* (קטע "והנה עיי"), המשך פרק מרובה צ"א*.

בענין אם יש חיוב מדיני שמים לשלם קנס כשאין ב"ד מחייבים אותו.

קידושין ב': שט"ו (בענין אם יש לחלק בין היכא שהוא פטור מדיני אדם משום מודה בקנס לבין שאר ציורים שאין ב"ד מחייבים אותו, וכן בענין אם שייך לחלק ולומר שרק מהקנס של שן ועין הרי הוא פטור אפילו מדיני שמים).

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ע"ד

ב. בענין איך דנין דיני קנסות

בענין אם הולכים בקנס אחר הרוב, דהיינו האם מוציאין קנס ע"י רוב.

כתובות ב': שכ"ה.

שבקנס הרי העדים צריכים דרישה וחקירה גם לאחר התקנה שבדיני ממונות אין צריכים דו"ח.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה נ"ו (קטע "והנה יש לעיין").

ב"ב ב': שכ"ט סק"ב.

סנהדרין: רנ"ג (קטע "מיהו לעיל").

בענין אם דיני קנסות צריכים עדות שאתה יכול להזימה (לפי הנודע ביהודה שסובר שבדיני ממונות אין צריכים עדות שאתה יכול להזימה).

כתובות ב': שצ"ג (קטע "ברם באמת").

סנהדרין: ר"ז (קטע "אמנם מדברי הריב"ש"), רנ"ג (קטע "עוד").

בענין אם זקן, וסריס, ומי שאין לו בנים, כשרים לדון דיני קנסות.

סנהדרין: רמ"ו (קטע "והנה לכאורה" ולהלן שם).

הוריות: נ"ב.

ג. דיני קנסות בבבל ובזמן הזה

בענין אין דנין קנסות בבבל.

ב"ק ב': קס"ז, ש"ל.

ב"ב א': ר"ב סק"ג.

בענין אם נשאר להלכה דין מסוים שאין דנין דיני קנסות בבבל, וכן בזמן הזה, כיון שאין סמוכים, או האם הכל תלוי בזה שאינם שכיחי ואין בהם חסרון כיס.

ב"ק ב': קס"ז.

ב"מ: פרק המפקיד קפ"ו סק"ו.

ב"ב א': ר"ב סק"ג (קטע אחרון).

סנהדרין: כ"ב.

בענין שאין דנין פלגא נזקא קנסא בבבל, וכן בזמן הזה.

(קטע אחרון), ע"ז, פ"ג * סק"ג סק"ג.

סנהדרין: ע"ה (קטע "ולכאורה יש ליישב").

בענין אם קנס בעי אזהרה כמו שאר עונשין דאין עונשין אלא א"כ מזהירין.

ב"ק ב': ש"ע.

בענין אם הקנס הולך למי שהי' הבעלים בשעת המעשה או למי שהוא הבעלים בשעת גמר דין.

ב"מ: פרק המפקיד י"ח (קטע "אלא שהקשו").

דברי הירושלמי שלא מהני מחילה על קנס כי קנס הוא בגדר דבר שאינו ברשותו (כלומר שלא בא לעולם) כיון שהוא יכול להודות ולהפטר.

כתובות ב': של"ב סק"א (קטע ראשון [דברי הרמב"ן]), של"ג סק"א (קטע ראשון וקטע "ועי' בירושלמי") סק"ב [המ"ד בהירושלמי ששפיר מהני מחילה], תקט"ו.

קידושין א': ע"ה (קטע "והשיג").

גדר אין אדם מוריש קנס לבניו.

כתובות ב': תקי"ד, תקט"ו (דרכו של הבית יעקב שאחרי שכבר באו עדים, אדם שפיר מוריש קנס לבניו, אפילו לפני הגמ"ד של חייב אתה ליתן לו).

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ל"ה.

המ"ד ששפיר מוריש קנס לבניו.

כתובות ב': תק"ט (קטע "אלא שנתקשה" וקטע "והנה הגר"ח").

השיטה שאע"פ שאין אדם מוריש קנס לשאר יורשיו אבל לבניו ובנותיו הרי הוא שפיר מוריש.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ה' סק"ח.

בענין אם תמיד משלם את הקנס דוקא לאדם זה שחטא נגדו.

מכות: ק"ו (קטע אחרון).

ב"ק ב': קס"ז סק"א סק"ד, ש"ל
(קטע "והנה גם י"ל").

ב"ק ב': קס"ז סק"א סק"ד, ש"ל
(קטע "והנה גם י"ל").

ב"ק א': רכ"ב.

ב"ב א': ר"ב סק"ג (קטע "ג").

המחלוקת בין הרמב"ם והראב"ד אם
תפיסה מועילה בספק חיוב קנס.

סנהדרין: כ"ב סק"א.
בענין אם דנין קנס דרבנן בכבל, וכן בזמן
הזה.

ב"ק א': רכ"ב.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ס"ז*
בהערה, פ"ג* סק"א.

ב"ק ב': קס"ז סק"ה, ש"ל (קטע
"ועכ"פ").

בענין אם תפיסת הניזק מועילה מדינא או
האם הוי רק תקנתא.

ב"מ: פרק המפקיד קפ"ו סק"ד.

ב"ב א': ר"ב סק"ג.

קידושין ב': שי"ז (קטע "וע"ע
ברא"ש").

סנהדרין: כ"ב סק"ה (קטע אחרון).

ב"ק א': רכ"ב.

ה. העדאה, עשרה זהובים, גרמי

גזל מאחד מחמשה בני אדם ואינו יודע
מאיזה מהם משלם לכל אחד: בענין אם
דנים קנס זה בכבל, וכן בזמן הזה.

בענין אם העדאת שור נחשבת בגדר קנס.

ב"ק ב': קס"ז סק"ה, ש"ל.

ב"ק א': שי"ח (קטע אחרון),
תקכ"ה.

סנהדרין: כ"ב סק"ה (קטע "גם יש
ליישב" וקטע "ועיין בספרי").

ב"ק ב': קס"ז סק"ה (קטע ראשון).
סנהדרין: כ"ב סק"ה (קטע ראשון).

בענין אם דנין בכבל, וכן בזמן הזה, קנס
שאינו יותר ממה שהזיק.

בענין אם החיוב לשלם עשרה זהובים הוא
בגדר קנס, ובענין אם דנין אותם בכבל, וכן
בזמן הזה.

ב"ק ב': ש"ל (קטע "והנה גם י"ל
סברא אחרת").

ב"ק ב': קס"ז סק"ה, ר"ל, רל"א.

ב"מ: פרק המפקיד קפ"ו סק"ה.

סנהדרין: כ"ב סק"ה (קטע "ועיין
בשט"מ").

המחלוקת בין הראב"ד והרא"ש בענין אם
בכבל, וכן בזמן הזה, משמתנין ל' עד
שהוא מפיס את הניזק בדמים אע"פ שאין
דנין דיני קנסות.

שיטת הריצב"א שגרמי הוא קנס דרבנן
שקנסו בהיזקים השכיחים.

קידושין ב': שי"ז (קטע "מיהו
באמת").

ב"ק א': רכ"א (קטע "ועכ"פ").

ד. תפיסה בדיני קנסות

ב"ק א': ט' (קטע אחרון)
ובהערה, ל"א, תר"פ (קטע
אחרון).

דעת ר"ת שהיכא שאין דנין ד"ק הניזק יכול
לתפוס רק את הדבר המזיק.

ב"ק ב': קס"ז סק"ה, מראה
מקומות בענין גרמא וגרמי ה'.

כתובות ב': תקמ"א סק"א.

ב"ב א': ט"ו סק"ו (קטע "ובתורת
חיים"), ט"ז (קטע "מיהו
לכאורה"), ר"ב סק"א.

ב"ק א': ר"כ, רכ"א, רנ"ח, שס"ה,
תמ"ז, תנ"ו, תנ"ח.

סנהדרין: כ"ב סק"ה (קטע "וע"ע"
ולהלן שם).

המחלוקת בין הר"ם הלוי והרא"ש בענין
אם הניזק יכול לתפוס גם קנס שהוא יותר
ממה שהזיק כמו כפל (עכשיו שאין דנין
דדיני קנסות) או האם רק בחצי נזק קנסא.

בענין למה דנין גרמי בכבל, וכן בזמן הזה.

ב"ק ב': קס"ז סק"ה.

קדמונים, בענין התפקידים של חטאת ואשם ועולת מצורע.

זבחים א': שס"ה.

מנחות: ל"ה, ל"ט.

חומש: פרי מצורע, ועשה הכהן את החטאת (י"ד, י"ט).

דברי הגרי"ז שהדין של כסף שקלים אינו דין בהחיוב גברא שעל הבעלים כמה הם צריכים להוציא על האשם, אלא הרי זה דין בגוף האשם.

זבחים א': ת"ט.

בענין אם אשם צריך סמיכה.

קידושין ג': קנ"ז (קטע "וע"ע בפ"י" וקטע אחרון).

זבחים א': ת"מ.

דברי רש"י שהטעם למה אין ציבור מביאין ביחד אשם ודאי הרי זה משום שבאשם כתיב נפש.

הוריות: ע"ו.

בענין אם ציבור שחטאו מצטרפין לכל הפחות להיות פטורין כל אחד ואחד מאשם יחיד אע"פ שאין על חטאם חיוב של קרבן ציבור.

הוריות: ע"ו.

בענין שחט אשם גזילות לשם אשם מעילות.

זבחים א': שס"ז.

שיטות הראשונים באשם שניתק לרעי' ושחטו סתם.

זבחים א': קפ"א - קפ"ג, ק"צ - קצ"ד.

מנחות: מ"ט, נ'.

בענין שני כהנים מקבלין את דמו של אשם מצורע, אחד ביד ואחד בכלי, איזו מהן הוא עושה קודם.

זבחים ד': כ"ז.

בענין היכא שזה שקיבל בידו קיבל אחרי זריקת הדם שבכלי על המזבח.

זבחים ד': כ"ז (קטע "ועי' במקדש דוד" ולהלן שם).

סנהדרין: כ"ב סק"ה (קטע "וע"ע" ולהלן שם).

קז

הנותן את הקץ אין לו חלק לעוה"ב.

סנהדרין: שנ"ד (קטע "וע"ע במס' ד"א").

אבות: קמ"ד (קטע "ובמס' דרך ארץ רבה").

קרבן אשם

בענין מותר אשם, עי' בערך קרבן חטאת יחיד - חטאות המתות, מותרות.

בענין אשם מצורע ששחטו שלא לשמו, עי' בערך עבודה לשמה סק"ד.

בענין אם הכוונה ב"והתודה" היא להדין של הודאת בעל דין כמאה עדים דמי, ויש לו באמת נאמנות שהוא חייב אשם, ואנו צריכים שיהי' נאמן כי אין מניחין לו להקריב קרבן עד שימציא לנו נאמנות שאכל וחייב קרבן, או האם הכוונה היא לוידוי על החטא, דהיינו שהוא, לפי דבריו שעבר, צריך לעשות וידוי על החטא ותשובה, ללא כל קשר אם הוא נאמן או לא.

ב"ק ב': כ"א, שמ"ז סק"ב, שנ"ה סק"א.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"כ סק"א.

בענין אם "והתודה" מעכב את הקרבת האשם.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"כ סק"א.

שרבי מאיר סובר שעדים מחייבים אשם ואין צריכים "והתודה".

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"כ סק"א.

בענין אם מהני הפרשה בלב בקרבנות חובה, כגון חטאת ואשם, כמו שמהני בקרבנות נדבה, כגון עולה ושלמים.

נדרים: פרק כל כנויי ס"ז.

דברי הרמב"ן בפרשת מצורע, ועוד

בענין אם לקבלת הדם ביד יש דין של עבודת קבלה או האם היא דין חדש בטהרת מצורע, ונפ"מ אם נשפך הדם קודם הקבלה האם זה פוסל את הדם הזה כמו בדם שזורקים על המזבח, וכן אם צריכים שהבהמה תשאר בלא מום עד אחרי קבלה זו, וכן אם גם קבלה זו צריכה להיות בצפון.

זבחים ד': כ"ז (קטע "ועי' במקדש דוד" וקטע "עוד יש לחקור").

דברי הרמב"ם שביאת הכהן אצל המצורע עם הדם שבירו היא אחרי זריקת הדם שבכלי על המזבח, ומבואר מזה שההולכה היא אינה רק בגדר היכא תמצא איך להגיע להמצורע אלא הרי היא מעשה מסוים וחלק מטהרת המצורע.

זבחים ד': כ"ח (קטע "והנה מדברי הרמב"ם").

המחלוקת בין ר"ע וריב"נ בענין היכא שלא נתן את שיירי הלוג על הראש של המצורע, ודברי רש"י ותוס' שם, וכן בענין אם שיך להביא עוד לוג בלי אשם. וכן בענין אם אפשר לתת מתן הראש בלי מתן בהונות.

זבחים א': רל"ו - רמ"ג.

שאע"פ שהאשם כשר בלי מתן בהונות אבל המצורע לא הוכשר.

קידושין ג': קנ"ז (קטע "וע"ע לעיל").

דברי הרמב"ם בפ"ד מהל' מחוסרי כפרה ה"ב שאם לא עשה מתנת הראש עם שיירי השמן שבכפו לא כיפר, ואילו בפ"ה ה"ה כתב שמתנת הראש אינה מעכבת. וכן בספ"ד כתב שמתנת לכהנים לאכול את שיירי השמן שבתוך הלוג אחרי מתן בהונות גם בלי מתנת הראש. ואילו בפ"י מנזירות ה"ח כתב שכל עיקר האשם אינו מעכב.

זבחים א': רמ"ד.

בענין אם צריכים שמתן הלוג יהי קיים בשעה שהוא עושה מתנת הראש.

זבחים א': רמ"ד.

בענין למה אשם נזיר ואשם מצורע נחשבים מכשירים ולא מתירים.

מנחות: נ"ח.

בענין מה שאשם מצורע ששחטו שלא לשמו קרב וצריך נסכים. שאם אי אתה אומר כן פסלתו

מנחות: ס"ה, ס"ט, ע'.

ביאורו של הרמב"ם בהדין הנ"ל.

מנחות: ע"ב.

אשם מצורע שלא נתנו מדמו על גבי בהונות.

מנחות: ע"א.

קרבן אשם תלוי

בענין אם חייבים אשם תלוי במזיד.

כתובות ב': קכ"ז.

דברי הרא"ש שהחייב של אשם תלוי הרי הוא כי הוה ל' לשילוי.

הוריות: מ"ד.

שיטת רש"י שכל היכא שאין לבו נוקפו (מחמת סיבה מוצדקת ולא סתם מחמת הפקרות), אינו חייב אשם תלוי.

יבמות ג': נ"ד.

כתובות ב': קל"א.

המחלוקת אם חייבים אשם תלוי רק היכא שאיבע איסורא.

קידושין ד': שכ"ז סק"א.

סימנים בענינים שונים: "בענין ספיקא דאורייתא" (קטע "והנה שיטת הרשב"א").

בענין היכא שיש חזקת איסור במקום תו"ת, האם זה נחשב בגדר איקבע איסורא אע"פ שלא אזלינן בתר החזקה, או האם אין זה נחשב בגדר איקבע איסורא כיון שתרי ותרי הוא ספיקא דאורייתא והחזקה היא כמאן דליתה.

וכן בענין אם כשיש חזקה נגד חזקה, הרי זה נחשב איקבע איסורא כיון שיש כאן גם חזקת איסור.

יבמות ג': ס"ד.

כתובות ב': קל"ג*.

דברי הרא"ש שאם הורו ב"ד שחלב מותר והציבור אכלו חלב ואינם יודעים אם אכלו

חלב הקיבה שאסור או חלב אחר שמותר, הרי הם מביאים כל אחד אשם תלוי.

הוריות: ל"ב (קטע "ועיין עוד בדברי הרא"ש").

דברי הספרי שעל עבודה זרה אין חיוב של אשם תלוי.

הוריות: צ'.

בענין היכא שהביא חטאת בין השמשות, דמעטה יש ספק אם יצא ידי החיוב חטאת, האם הוא מביא אשם תלוי.

זבחים ב': רל"א.

דברי הירושלמי שפוטר בהציוור הנ"ל, וביאורו של המקדש דוד בזה.

זבחים ב': רל"א.

שחיב להתודות על אשם תלוי.

זבחים א': רכ"ה*.

קרבן בכור

בענין המתפיס נדר בבכור, עי' בערך נדרים - המתפיס בבכור או מעשר.

בענין ששותפות עכו"ם פוטרת בבכור אפילו אם העכו"ם הוא שותף רק בהאוזן אע"פ שאם ניטלה האוזן אין הבכור פטור מכלום אלא הרי הוא ניתן לכהן.

זבחים ב': תר"ה, תרכ"ח בההערה.

"אתמר יצא שלישי ומכרו לעובד כוכבים וכו', רב הונא אמר קדוש, קסבר למפרע קדוש, וכיון דנפק לי' רובי' איגלאי מילתא למפרע דמעיקרא הוה קדוש, ומאי דזבין לא כלום זבין, רבה אמר אינו קדוש, קסבר מכאן ולהבא קדוש, ומאי דזבין שפיר זבין" (חולין דף ס"ט ע"ב).

ב"מ: פרק שנים אוחזין רע"ד (קטע "ב'"), רפ"ה.

בענין מה שאע"פ שבכור קדוש מרחם אבל בכל זאת מצוה להקדישו.

נדרים: פרק כל כנויי קנ"ד, קנ"ה* סק"ב.

חומש: פר' בחקותי, וכל מעשר בקר וצאן וגו' (כ"ז, ל"ב).

הדרך שהקדושת פה שמקדשים את הבכור

אינה קדושה מפורטת של בכור אלא הרי היא רק קדושת קדשים קלים, ושייך קדושת קדשים קלים בלי פירוט איזה קרבן מקדשים קלים.

נדרים: פרק כל כנויי קנ"ה* סק"ד.

חומש: פר' בחקותי, וכל מעשר בקר וצאן וגו' (כ"ז, ל"ב) סק"ג.

בענין אם קדושת בכור היא קדושה אחת עם קדושת שלמים.

נדרים: פרק כל כנויי קנ"ה* סק"א סק"ד, (קנ"ו).

חומש: פר' בחקותי, וכל מעשר בקר וצאן וגו' (כ"ז, ל"ב) סק"ג.

בענין אם קדושת בכור היא תוצאה מהממונות, דהיינו תוצאה מהעובדא שהוא ממון כהנים, או האם הממונות הוא תוצאה מהקדושה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רע"ג* (קטע "ועכ"פ" ולהלן שם), רע"ז.

דברי הגרי"ז בענין אם מה שבכור ניתן לכהנים הרי זה מצד קדושתו (כהצד השני הנ"ל) או מצד שהוא פטר רחם, וחילוקו בין מחיים לבין לאחר הקרבתו.

זבחים א': שמ"ז (קטע "ועיין עוד בחידושי הגרי"ז" ולהלן שם).

חומש: פר' קרח, כל פטר רחם לכל בשר וגו' יהי' לך (י"ח, ט"ו).

בענין מנלן שבכור טעון הקטרת אימורין על המזבח.

זבחים ג': קנ"ז.

בענין מה שבכור בעל מום ניתן לכהן.

זבחים ג': ק"ס.

פסקי הרמב"ם שבפ"ח מהל' חמץ ומצה ה"ז פסק שברכות פסח וזבח אינן פוטרות זו את זו, ובפ"ה מהל' מעה"ק הי"ז כתב שמתן דם של בכור מעשר ופסח ילפינן מואת דמם תזרוק ובכל זאת כתב שהם בשפיכה, וגם בסוף פ"ג מהל' קרבן פסח פסק שדם פסח הוא בשפיכה, ובפ"ב מהל' פסוה"מ ה"א פסק שכל הניתנין על המזבח

החיצון שנתנן במתנה אחת כיפר מודם זבחין ישפך, ובה"ב כתב שמפסוק זה ילפינן גם שהניתנין בזריקה שנתן בשפיכה יצא.

זבחים ג': קנ"ט.

דרכו של הלח"מ שלפי הרמב"ם להלכה בכור ומעשר הם לכתחילה בזריקה ובדיעבד בשפיכה, ופסח הוא לכתחילה בשפיכה, ודרכו של הקרן אורה שלפי הרמב"ם כולם הם לכתחילה בשפיכה, ובדיעבד בזריקה (והיינו בין לפי רבי יוסי הגלילי ובין לפי רבי ישמעאל, ודלא כרש"י שלפי ריה"ג כולם בזריקה).

זבחים ג': קנ"ט.

הסברא שהעובדא שבכור נאכל רק לכהנים הרי זה קובע שהוא קדוש יותר משאר קדשים קלים.

זבחים א': שמ"ד.

הדרך שמצד עצם טבעה של קדושת בכור (ומעשר ותמורה) הרי הקדושה ההיא יכולה לחול על כל בהמה אע"פ שאינה בכור, רק שהתורה החילה אותה רק בהציוור של בכור.

זבחים א': שמ"ז (קטע "ואולי").

חומש: פרי' בחקותי, לא יגאל (כ"ז, ל"ג) [ב]. פרי' קרח, כל פטר רחם לכל בשר וגו' יהי' לך (י"ח, ט"ו).

בענין מה שחלה על תמורת בכור קדושת בכור אע"פ שאינה פטר רחם (דמזה נראה כהיסוד הנ"ל).

זבחים א': שמ"ז (קטע "שור"ר").

חומש: פרי' בחקותי, לא יגאל (כ"ז, ל"ג) [ב].

המחלוקת בין תוס' והרמב"ם בענין אם תמורת בכור ניתנת לכהנים (הרמב"ם) או לא (תוס').

זבחים א': שמ"ז (קטע "ובהמשך" ולהלן שם).

חומש: פרי' קרח, כל פטר רחם לכל בשר וגו' יהי' לך (י"ח, ט"ו).

בענין למה אין בכור תנופת חזה ושוק.

זבחים א': תס"ב.

בענין אם הכהנים זוכים בהבכור משולחן גבוה כבר מחיים.

קידושין ג': קל"ח (קטע "והנה דברי רש"י" ולהלן שם).

ב"ק א': קצ"ז (קטע "והנה דברי רש"י" ולהלן שם).

קרבן חגיגה

שאע"פ שיש חיוב להביא קרבן חגיגה אבל הקרבן עצמו הוא בגדר קרבן נדבה. נדרים: פרק כל כנויי קנ"ו.

חומש: פרי' בחקותי, וכל מעשר בקר וצאן וגו' העשירי יהי' קדש לה' (כ"ז, ל"ב) סק"ב.

שיטת הרמב"ם שיוצאים ידי קרבן חגיגה עם מעשר בהמה, ודברי תוס' שנראים לא כן.

זבחים א': כ"ז.

בענין היכא שאמר באמצע השנה שלמי חגיגה עלי, האם הוא מתחייב בשלמים רגילים כי הריצויי שלמי חגיגה מרצה הרי הוא אותו ריצויי כמו בקרבן שלמים רגיל, וממילא הרי זה כמו נודר שלמים, או האם הוא סוג אחר של ריצוי וממילא אין נדרו חל כי אינו יכול לנדור קרבן כזה אלא מחויב ועומד הוא בבא החג.

נדרים: פרק כל כנויי מ"ז (קטע "מיהו אכתי" וקטע "מיהו אולי").

הדעה בגמ' שהפסוק שכתוב ולא ילין חלב חגי עד בוקר איירי באימורי חגיגת חמשה עשר.

זבחים ג': קנ"ז.

קרבן חגיגת ארבעה עשר.

המחלוקת בין רש"י ותוס' בענין אם חגיגת י"ד נאכלת ליום ולילה אחד או לשני ימים ולילה אחד.

זבחים א': שנ"א.

מה שמבואר ברמב"ם שאע"פ שבשלמים רגילים עוברים על לא תותרו מיד בליל

- טו. חיוב חטאת במשוח מלחמה
 טז. פרו של כהן גדול ביום כיפור
 יז. שנים או אחד אומרים אכלת חלב
 יח. נתיצה, מריקה ושטיפה, כיבוס

א. מצות הבאתה

הדרך שהמצוה של הבאת חטאת מתקיימת מיד כשהביאה להעזרה אע"פ שעוד לא נתכפר.

זבחים א': ק"ל.

היסוד שגם ע"י הפרשת החטאת מתקיים קצת מהקיום של הבאת חטאת.

זבחים א': קנ"ג.

דברי הרמב"ם שמונה חטאת יחיד ופר העולם דבר של ציבור לשתי מצות, ושפר כהן המשיח הרי הוא בכלל מצות חטאת יחיד. ודברי החינוך שהביא פר כהן המשיח במצות פר העולם דבר של ציבור.

הוריות: ע"ב.

הדרך שהכפרה של חטאת יחיד, הרי היא אותו מין כפרה וריצוי ממש שהוא מתכפר בפר העולם דבר כשהוא מצטרף לרוב ציבור, משא"כ בהדיוט ונעשה נשיא יש כאן גם חילוקי כפרות.

הוריות: כ"ג.

ב. אין ממשכנין

בענין אין ממשכנין על החטאת, והשיטות שלפעמים שפיר ממשכנין.

יבמות ג': ב"ח בההערה, ל"ה.

קידושין ד': רע"ד סק"ד.

ב"ק א': נ"ז סק"א בההערה השלישית.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"ב בההערה, קי"ב.

מכות: כ"ח (קטע "והרמב"ן").

המחלוקת בענין מה הטעם שאין ממשכנין.

יבמות ג': כ"ח בההערה..

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"ב בההערה.

שלישי, בחגיגת ארבעה עשר, אע"פ שגם היא קרבן שלמים, ונאכלת לשני ימים ולילה אחד לשיטת הרמב"ם, עוברים בלא תותירו רק ביום ט"ז בבוקר.

זבחים ג': קכ"ה.

הדעה בגמ' ש"לא ילין חלב חגי עד בוקר" איירי בחגיגת ארבעה עשר.

זבחים ג': קנ"ז.

קרבן חטאת יחיד

בענין חטאת שהקריבה שלא לשמה, ע"י בערך עבודה לשמה - קרבן חטאת.

בענין פר העולם דבר של ציבור, ע"י בערך קרבן פר העולם דבר של ציבור.

בענין פר כהן המשיח, ע"י בערך קרבן פר כהן המשיח.

בענין הדין של משיח בשעירת עבודה זרה, ובקרבן עולה ויורד, ע"י בערך כהן גדול - קרבנותיו.

בענין שעיר נשיא, ע"י בערך קרבן שעיר נשיא.

בענין קרבן עולה ויורד, ע"י בערך קרבן עולה ויורד.

א. מצות הבאתה

ב. אין ממשכנין

ג. הפרשתה

ד. וידוי

ה. הקרבתה

ו. חטאת על עשה

ז. חטאות נזיר ומצורע

ח. חטאת נחשון

ט. חטאת העוף

י. נכנס דמה לפנים

יא. חטאות המתות, ומותרות

יב. יחיד התולה בב"ד

יג. מומר

יד. חיוב חטאת בכהן גדול

ג. הפרשתה

בענין אם מהני הפרשת בלב בקרבנות, כגון חטאת ואשם, כמו שמהני בקרבנות נדבה, כגון עולה ושלמים.

נדרים: פרק כל כנויי ס"ז.

בענין אם חטאת צריכה הפרשה על החטא.

זבחים א': רכ"ח סק"א.

שאפילו אם אין צריכים הפרשה על החטא, ולכן אם הפריש חטאת על החלב של אמש והביאה על החלב של היום יצא, אבל אם הפריש על החלב והביאה על הדם לא יצא כי חטאת חלב וחטאת דם נחשבות שני סוגים של חטאות.

זבחים א': רכ"ח סק"א (קטע

אחרון).

פסקו של הרמב"ם כהנ"ל, שאם הפריש חטאת על החלב של אתמול והביאה על החלב של היום יצא ידי חובתו, ובענין אם איירי אפילו כשאכל את החלב של היום לאחר שהפריש את החטאת.

זבחים א': רכ"ח סק"א (קטע

"והנה הרמב"ם" ולהלן שם).

ד. וידוי

בענין אם צריך להתודות על השם של הלאו או האם מספיק בזה שהוא מתודה שעבר על לאו.

שבועות: י"ח, צ"ד (קטע ראשון).

בענין אם הכוונה ב"והתודה" היא להדין של הודאת בעל דין כמאה עדים דמי, ויש לו באמת נאמנות שהוא חייב אשם, ואנו צריכים שיהי' נאמן כי אין מניחין לו להקריב קרבן עד שימציא לנו נאמנות שאכל וחייב קרבן, או האם הכוונה היא לוידוי על החטא, דהיינו שהוא, לפי דבריו שעבר, צריך לעשות וידוי על החטא וחשובה, ללא כל קשר אם הוא נאמן או לא.

ב"ק ב': כ"א, שמ"ז סק"ב, שני"ה

סק"א.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"כ סק"א.

בענין אם "והתודה" מעכב את הקרבת החטאת.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"כ סק"א.

שרבי מאיר סובר שעדים מחייבים חטאת ואין צריכים "והתודה".

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"כ סק"א.

ה. הקרבתה

הנה היכא שנתן את המתנה הראשונה כתיקנה ואת השני' במחשבת פיגול הרי החטאת כשירה כי בדיעבד מספיק במתנה אחת. ויש לעיין האם הוא צריך לחזור ולתת את אותה מתנה שפיגל בה, או האם אמרינן שכבר נפטלה אותה זריקה ואי אפשר לחזור עלי', ואם נאמר שאי אפשר לתקנה האם הוא צריך לתת את שתי המתנות האחרונות כי כל מתנה ומתנה היא קיום בפני עצמה, או האם כולן הן קיום אחד וא"כ אין ענין לעשות רק מקצתן.

זבחים ג': קנ"ב.

שחטאת ששחטה בהיכל פסולה משום חסרון צפון.

זבחים א': תרי"א.

דברי הגרי"ז שכל מה שהוא למעלה מחוט הסיקרא הרי הוא בגדר קרנות המזבח וכל מה שלמטה הרי הוא בגדר יסוד, ויסוד הדין של מה שזריקת דם חטאת היא למעלה מחוט הסיקרא הוא שצריכים זריקה על גבי הקרנות.

זבחים א': שצ"ו.

דינונו של השפת אמת בענין מה שבית הלל סוברים שבחטאת רק מתנה אחת מעכבת, האם אותה מתנה צריכה להיות על הקרן, או האם סגי בדיעבד בלמעלה מחוט הסיקרא.

זבחים ג': קס"ג.

בענין אם גם בחטאת מהני בדיעבד שפיכה (כמו בשאר קרבנות שהניתנין בזריקה שנתנן בשפיכה יצא), דהיינו שלא בנתינת אצבע.

זבחים ג': קס"ו.

דברי הגר"ח שאחרי שנתן מתנה אחת חל כבר שם של שירים על מה שנשאר בתוך הכוס, ובכל זאת יש על הנשאר גם דין של

זריקה ואפשר להשתמש בו בשביל שאר הג' מתננות.

זבחים ג': ע"ח סק"ב (קטע "וראייתי מקשים").

הדרך שאע"פ שהג' מתננות האחרונות של חטאת אינן מעכבות את הכפרה, אבל כשהוא עושה אותן הרי הכפרה נעשית גם על ידן (ולכאורה כן הוא גם בשאר הקרבנות לענין כפרה וריצוי).

זבחים ג': ק"ע (קטע "והנה בחי' הגריז"ו" ולהלן שם).

ו. חטאת על עשה

בענין אם מה שחטאת מכפרת על כל העשין שבידו הרי זה רק אם עבר בשוגג דוגמת מה שהיא מכפרת על איסור כרת.

זבחים א': רע"ח.

הדרך שהיכא שיש גם עשה וגם לא תעשה שיש בו כרת, החיוב להביא חטאת הוא גם בגלל שעבר על העשה.

הוריות: צ"ו.

הדרך שייסוד הדין של חיוב חטאת הוא שהיא באה על עבירה של כרת שעוברים עלי' ע"י מעשה, וזהו הטעם להדין הנ"ל שכשיש גם לא תעשה וגם עשה החיוב להביא חטאת הוא גם בגלל שעבר על העשה.

הוריות: צ"ו.

הסברא שכדי לומר שהוא חייב את החטאת גם על העשה נצטרך לומר שהוא חייב כרת גם בגלל העשה.

הוריות: צ"ו.

שלפי הנ"ל הרי הוא צריך להתודות גם על העשה.

הוריות: צ"ו.

בענין למה היכא שאשת איש נשאת על פי עדים שמת בעלה ושוב בא בעלה הרי היא חייבת חטאת משום שנחשב שגגה ולא אונס כי היתה צריכה להמתין וכמו שפירש"י שם, ואילו היכא שראתה דם בשעת תשמיש (והרי היתה יכולה לעשות

בדיקה לפי התשמיש), או חיכתה ג' חדשים ואח"כ נתיבמה ואח"כ גילתה שהיתה מעוברת, אינה חייבת חטאת כי נחשב אונס ולא שגגה ואין אנו אומרים שהי' לה להמתין.

יבמות ב': תקס"ט.

ז. חטאות נזיר ומצורע

ע"י עוד בערך נזיר - קרבנות נזירות.

בענין ממשכנין על חטאת נזיר.

נדרים: פרק כל כנויי מ"ג (קטע "והנה מתוס").

הדרך שחטאות נזיר ומצורע הן ביסודם עולות רק שגזיה"כ היא שעושים בהם מעשה חטאת.

זבחים א': שס"ד (קטע "מיהו גם בלא"ה" ולהלן שם).

חומש: פר' נשא, שער עזים אחד לחטאת (ז', ט"ז).

בענין אם הריצוי שעושים חטאת ועולת ושלמי נזיר הוא אותו ריצוי שכל חטאת ועולה ושלמים עושים, או האם הוא סוג אחר של ריצוי המיוחד לנזיר.

נדרים: פרק כל כנויי מ"ז (קטע "מיהו").

בענין סתירת הסוגיות אם חטאת נזיר ומצורע מכפרות או מכשירות.

זבחים א': קס"ה סק"ב, שס"ה.

מנחות: ל"ה, ל"ט, ס'.

חומש: פר' מצורע, ועשה הכהן את החטאת (י"ד, י"ט) (קטע "וע"ע ביד דוד" ולהלן שם).

דברי הרמב"ן בפרשת מצורע, ועוד מפרשים, בענין התפקידים של חטאת ואשם ועולת מצורע.

זבחים א': שס"ה (קטע "ועוד הביא החת"ס").

מנחות: ל"ט.

חומש: פר' מצורע, ועשה הכהן את החטאת (י"ד, י"ט) (קטע אחרון).

דברי ספר מראה כהן שחטאת נזיר ומצורע אינן מכפרות על עשה.

זבחים א': שס"ט.

היסוד שמה שחטאת קודמת לעולה במצורע אין זה רק בגלל הדין הכללי שחטאת קודמת לעולה, אלא הרי זה גם משום הגזירת הכתוב של "תהי" שכתובה בפרשת מצורע, רק שילפינן מ"והעלה" שאין זה מעכב.

זבחים א': קס"ד * סק"ג.

מנחות: ס"א סק"ב.

שם שחט עולת מצורע בחוץ לפני הקרבת החטאת הרי הוא חייב משום שחוטאי חוץ משום שראוי הוא לפנים לעולת נדבה.

זבחים א': רנ"ד.

ח. חטאת נחשון

בענין מה שחטאת נחשון הרי היא ביסודה חטאת רק שהיתה הוראת שעה שתהי' כשירה אע"פ שלא באה על החטא.

זבחים א': שס"ד (קטע "מיהו גם בלא"ה" ולהלן שם).

חומש: פר' נשא, שער עזים אחד לחטאת (ז', ט"ז) (קטע "מיהו גם בלא"ה" ולהלן שם).

ט. חטאת העוף

עי' להלן כאן בסק"י וסקי"א.

בענין "מעשיו ניכרין" (רבי שמעון בריש מנחות) בחטאת העוף ועולת העוף, עי' בערך עבודה לשמה סק"ד.

בענין אם למ"ד שמיצוי חטאת העוף אינה מעכבת, האם יש לכתחילה מצוה להשאיר דם כדי שיוכל לעשות מיצוי.

מנחות: ל', ל"א.

דברי החזו"א ש"כיון שמיצוי חטאת העוף אינו מעכב ואינו אלא למצוה, אין מקומו מעכב אפילו למצוה (פי' דשינוי המקום אינו מקלקל את קיום מצות מיצוי) וכו', והלכך אע"ג שמצותו על גג איצטבא כדין שאר שפיכת שירים וכו', מ"מ אם מצה על

הקיר ומשם ירד על היסוד, ג"כ קיים מצותו".

מנחות: ל"א.

י. נכנס דמה לפנים

הדרך שנאמרו שתי הלכות בחטאת שנכנס דמה בפנים, א', פסול יוצא על הדם כי יצא ממקומו, ב', שכל הזבח נפסל בגלל כניסה זו.

זבחים א': תכ"ט, ת"ל.

דברי רבי יהודה שפסול רק אם הכניס במזיד ולא בשוגג, וכן שדוקא אם כיפר על המזבח הפנימי.

זבחים ג': קכ"ז.

שיטת הרמב"ם בפ"ב מפסולי המוקדשין הט"ז שפסק כרבי יהודה לחלק בין שוגג למזיד אבל רק בנוגע לכניסה לחוד כשלא כיפר, דרק אם נכנס במזיד פסול, אבל אם כיפר הרי זה פסול אפילו אם הי' שוגג.

זבחים ג': קמ"ב.

דברי הגרי"ז שהטעם למה צריכים שיכניס וגם יכפר, אין זה בגלל שצריכים את פעולת הזריקה כדי לפסול את הקרבן, אלא בגלל שצריכים את האופי של "לכפר".

זבחים ג': קכ"ז (קטע "ובספר מנחת אברהם").

דברי הרמב"ן שהא שצריכים על מנת לכפר, וכן למ"ד שצריכים כיפר ממש, הכוונה היא שצריכים את המתנות של חטאות הפנימיות.

זבחים ג': קכ"ז (קטע "מיהו י"ל שגם").

דברי רבי אלעזר שסגי בנכנס לכפר אע"פ שלא כיפר.

זבחים ג': קכ"ז (קטע "ויש להביא").

בענין אם בשביל "הובא דמה" צריכים הולכה כשירה, ולא הולכה ביד שמאל, או הולכה שלא ברגל, או כשיש חציצה בין רגלו להרצפה.

זבחים ג': קכ"ז (קטע "ג"י" ולהלן שם).

בענין הבעיא של רבי אבין בחטאת העוף שהכניס דמה לפנים כשהדם בתוך צוארה. זבחים א': תט"ו.

דברי התורה כהנים שהמוראה של חטאת עוף נאכלת. ובענין אם הכוונה היא שיש מצות אכילת קדשים לאוכלה, או האם זה רק רשות. ושיטת הרמב"ם שאסור ליהנות ממנה, רק שאין חיוב מעילה.

והמוראה של עולת העוף נזרקה לבית הרשן.

זבחים ג': קט"ו.

יא. חטאות המתות, ומותרות

בענין אם חטאות המתות אסורות בהנאה מהתורה או רק מדרבנן, ובענין אם יש בהן קדושה.

נדרים: פרק כל כנויי קמ"ב סק"ג ובהערה שם.

בענין אם חטאת העוף שמתו בעלי למיתה אולה.

זבחים א': קנ"ד*, קפ"ט.

מנחות: מ"ד, ס"ז.

המחלוקת בענין אם בחטאת זכר נאמר הדין של חטאות המתות.

זבחים א': קפ"ט.

מנחות: מ"ד.

שבחטאת ציבור אמרינן שאין מיתה בציבור.

הוריות: כ"ב.

זבחים א': קפ"ט.

מנחות: מ"ד.

שיטת רש"י שכדי שחטאת ציבור לא תיחשב חטאת שמתו בעלי צריכים שהנשארים יהיו רוב ציבור, ובענין אם צריכים שהנשארים יהיו רוב הציבור של עכשיו או רוב הציבור של שעת החטא.

הוריות: כ"ב.

דברי הרמ"ה בענין זה.

הוריות: כ"ב (קטע אחרון).

הדרך שאולי חטאת שמת אחד מן השותפין הרי היא מתה רק אם שני השותפין היו זקוקים לאותו מין כפרה אבל לא כשהם

זקוקים לסוגים שונים של כפרה, וכגון בצירוף שהכהן גדול מתכפר ביחד עם הציבור בהפר שלהם, ומת הכהן גדול, דהוא זקוק לכפרת כהן המשיח ואילו הם זקוקים לכפרת פר העלם דבר של ציבור.

הוריות: פ"ה.

בענין דעת המ"ד שאפשר להתפיס בולד חטאת.

נדרים: פרק כל כנויי קמ"ב סק"ג סק"ו.

היסוד שמה שמותר חטאת או אשם בא נדבה אין זה דין שנאמר בבהמת חטאת ואשם בתחילתם כאחד משאר דיני חטאת ואשם, אלא הרי זה דין בהחיוב שיש על הבעלים, דהיינו שנאמר בעיקר החיוב שיש על הבעלים שהיכא שלא תהי' לה הקרבה בתורת חטאת או אשם אז יביא נדבה.

זבחים א': קע"ה (קטע "ומעתה").

יסודו של הגר"ז שבמותר חטאת ואשם נאמרו שני דינים, חדא ההלכה למשה מסיני שלנדבה אזיל, אבל מצד זה הי' יכול להיות גם בדק הבית, ועל זה בא מדרשו של יהוידע הכהן שקרב עולה.

זבחים א': קע"ה (קטע "והנה בחידושי הגר"ז"), קפ"א (קטע "ותי' הגר"ז").

מנחות: מ"ה (קטע "ובביאור דברי הרמב"ם").

הדרך שהמדרש של יהוידע הכהן אינו דין נוסף אלא גילוי מה נאמר בהלכה למשה מסיני.

זבחים א': קע"ה (קטע "מיהו לכאורה אכתי יש להקשות" וקטע אחרון), קפ"א (קטע "ועיין עוד בחידושי הגר"ז").

מנחות: מ"ה (קטע "ונראה שרש"י").

דברי הראב"ד בתו"כ שהמדרש של יהוידע הכהן בא לומר שעורה לכהנים.

זבחים א': קפ"א (קטע "ועי' בחידושי").

מנחות: מ"ה (קטע "ובביאור דברי הרמב"ם" וקטע "והנה כבר הבאנו").

הנה בגמ' איתא שמותר מנחת חוטא הוא לנדבה, ודעת רש"י היא שהכוונה היא לבהמה לעולה לקיץ המזבח, ודעת הרמב"ם היא שהמותר עצמו קרב מנחת נדבה.

זבחים א': קפ"א (קטע "והנה במנחות")

מנחות: מ"ה, מ"ה.

בענין מה סובר הרמב"ם במותר מנחת קנאות (דאיתא גם על זה בגמ' שמותרה באה נדבה) האם הוא מודה שם לרש"י.

זבחים א': קפ"א (קטע "ולפי הנ"ל נראה").

מנחות: מ"ה (קטע "והנה הרמב"ם לא הביא").

יב. יחיד התולה בב"ד

דברי רש"י במס' שבת דף צ"ג שיחיד התולה בב"ד פטור משום שהוא נחשב אנוס.

הוריות: א' סק"ז.

בענין אם צריכים בשביל הפטור של יחיד התולה בב"ד את כל התנאים שצריכים בשביל החיוב של פר העלם דבר של ציבור.

הוריות: א'.

בענין אם צריכים בשביל הפטור של יחיד התולה בב"ד שיוורו במקצת דבר כמו שצריכים בשביל החיוב של פר העלם דבר של ציבור.

הוריות: א' סק"א סק"ג.

בענין אם צריכים בשביל הפטור של יחיד התולה בב"ד הוראה דוקא מב"ד הגדול כמו שצריכים בשביל החיוב של פר העלם דבר של ציבור.

הוריות: א' סק"ב.

בענין אם צריכים בשביל הפטור של יחיד התולה בב"ד שיוורו בשוגג כמו

שצריכים בשביל החיוב של פר העלם דבר של ציבור.

הוריות: א' סק"ד.

בענין אם צריכים בשביל הפטור של יחיד התולה בב"ד שיוורו כולן כמו שצריכים בשביל החיוב של פר העלם דבר של ציבור.

הוריות: א' סק"ו סק"ז (קטע ראשון), ו' (קטע ראשון), ל"ו (קטע "מיהו לכאורה" ולהלן שם).

הדרך שבהציור של התירוה ב"ד של ג' להנשא על פי עד אחד הרי זה נחשב שנשאת על פי ב"ד הגדול משום שהתקנה להתירה להנשא על פי עד אחד שאומר שמת בעלה נתקנה על ידי ב"ד הגדול.

הוריות: א' סק"ב (קטע "גם י"ל").

בענין אם הטעם למה התירוה ב"ד לינשא על פי עד אחד ונשאת פטורה הרי זה משום שיחיד התולה בב"ד פטור (וכמו שנקטנו לעיל בסמוך) או האם זה משום שחכמים עקרו את הנישואין.

הוריות: א' סק"ב (קטע "ברם").

היכא שבאו שני עדים שמת בעלה, אשר בכה"ג מותרת היא להנשא בלי לשאול מב"ד, אם בכל זאת היא שאלה מב"ד והתירוה, האם גם זה נחשב תולה בב"ד.

יבמות ג': כ'.

דברי הרמב"ם שאם התירוה ב"ד לינשא על פי עד אחד ובא בעלה הרי היא חייבת חטאת (ודלא כהנ"ל בסמוך), וכתב דהיינו משום שלא נחשב הוראה אלא טעות.

הוריות: ק"כ.

עוד בענין "אין זה הוראה אלא טעות".

יבמות ג': קל"ד.

בענין היכא שהורו ב"ד ועשה יחיד על פיהם לאחר שכבר נודע להם הטעות, האם הוא פטור בכה"ג מקרבן יחיד משום הדין של יחיד התולה בב"ד פטור.

הוריות: א' סק"ד.

המחלוקת בענין אם היכא שהורו ב"ד

שחלב מותר ונתחלף לו חלב בשומן הרי הוא פטור משום הדין שיחיד התולה בב"ד פטור.

הוריות: א' סק"ה, ע"ג.

בענין ב"ד עצמם שהורו ועשו: בענין אם הם נחשבים תולים בב"ד ופטורים מחטאת לפי המ"ד שסובר שיחיד התולה בב"ד פטור.

הוריות: ה'.

בענין אם לפי המ"ד שסובר שיחיד התולה בב"ד פטור, ב"ד חייבים להביא חטאת בשבילו.

הוריות: ה' (קטע "והמרומי שדה").

בענין שהיכא שהוא בדעה שב"ד טעו, רק שהוא עושה כדבריהם משום שמצוה לשמוע דברי חכמים, וכן היכא שהוא עושה כמותם בהוראה זו אבל בעלמא הרי הוא מבעט בהוראה, אין זה נקרא תולה בב"ד, כי כדי להחשב תולה בב"ד צריכים שיעשה בגלל שגוף ההוראה של הב"ד היא חשובה בעיניו אבל לא היכא שהוא סבור שטעו, וכן לא היכא שהוא מבעט בהוראה כי היכא שבעלמא הרי הוא מבעט בהוראה הרי אנו תולים שהוא עושה עכשיו כדבריהם כי ניחא לו כאן לעשות כדבריהם ולא משום שההוראה חשובה בעיניו.

הוריות: ט"ז סק"א.

הדרך שכרי להחשב תולה בב"ד מספיק בזה שהוא עושה בגלל הב"ד, וממילא גם אם ידע שטעו רק שעושה משום שמצוה לשמוע דברי חכמים הדין נותן שיחשב תולה בב"ד (רק שבכל זאת ידיעת האיסור מפקעת את החיוב), וכן שהיכא שבעלמא הרי הוא מבעט בהוראה אבל הכא הרי הוא עושה בגלל הוראת הב"ד הרי זה שפיר נחשב תולה בב"ד, רק שהצירוף בהגמ' של מבעט בהוראה איירי באופן שגם בהוראה זו הרי הוא מבעט בהם רק שהוא עושה כדבריהם כי כן יצא לו מדעתו.

הוריות: ט"ז סק"ב.

הדרך שמבעט בהוראה איירי באופן

שבעלמא הרי הוא מבעט בדבריהם, והכא לא ידעין אם עשה משום שהוא תולה בב"ד או משום שכך יצא לו מדעתו, וקמ"ל שמכיון שבעלמא הרי הוא מבעט תלינן שבודאי לא היתה דעתו כאן לתלות בב"ד.

הוריות: ט"ז סק"ג.

דברי הרמב"ם שמי שלא גמיר ולא סביר, ועשה כדברי ב"ד, הרי הוא נחשב בגדר תולה בב"ד אע"פ שהוא סובר שטעו, והיינו משום שאין ידיעתו ידיעה.

הוריות: ט"ז סק"ב.

יג. מומר

בענין אם הכוונה בהתנאי של "חזור מידיעתו" היא רק שלא יהי' מומר או האם גם מה שאינו חוזר מידיעתו משום סיבה אחרת הרי זה גורם שאין עליו חיוב חטאת.

הוריות: י"א.

שבועות: צ"ו (קטע "מיהו יש לפרש" וקטע "מיהו הראב"ד").

שנקרא אינו שב מידיעתו רק כשכבר אכל אבל לא כשגמר דעתו לאכול.

הוריות: ע"ג.

דברי תוס' שלפי המ"ד שפוסל קרבנו של מומר משום שאינו בגדר שב מידיעתו א"כ הא דלא סגי ב"זבח רשעים תועבה" הרי זה כדי לרבות היכא ששב אחרי אכילת החלב וכבר אינו בגדר רשע. ויש לעיין לפי המ"ד שדורש מקרא דמעם הארץ פרט למומר, האם הכוונה היא לפסול רק היכא שהי' מומר בשעת הפרשה, אבל אם שב לפני הפרשה הרי זה כשר אע"פ שהי' מומר בשעת אכילת החלב (אבל צריכים שישוב לפני הפרשה כי אחרי הפרשה הרי כבר נעשה דחוי) (ועי' להלן כאן בענין למה לפ"ז לא סגי ב"זבח רשעים תועבה"), או האם אפילו היכא ששב אחרי האכילה לפני הפרשה הרי זה פסול כי כיון שהי' מומר בשעה שאכל אינו מתחייב בקרבן.

סנהדרין: שי"ז (קטע "ובאמת בדברינו" ולהלן שם).

הוריות: י"ב.

זבחים א': תקל"ח (קטע "ובאמת בדברינו" ולהלן שם), תקל"ט.

הדרך ש"זבח רשעים תועבה" אינו בגדר פסול, אלא נאמר בזה רק שאין מקבלים קרבנו של מומר, ולכן אי משום הא לחוד, אם שב אפילו אחרי ההפרשה של החטאת היינו מקבלים ממנו, כי לא נעשה דחוי כיון שאין כאן שם של פסול (אלא שצ"ע כי כיון שהי' נמנע מלהקריבו משום זבח רשעים תועבה א"כ גם הדין שאין חטאת באה נדבה הרי זה צריך לגרום דיחוי), אבל "מעם הארץ פרט למומר" הרי זה בגדר פסול בהקרבן ומש"ה בהציור הנ"ל הרי זה נעשה דחוי.

סנהדרין: שי"ז (קטע "ונראה" ולהלן שם).

הוריות: י"ב.

זבחים א': תקל"ח (קטע ונראה" ולהלן שם).

דרכו של הרש"ש בדעת רש"י שמשום "זבח רשעים תועבה" פוסלים רק עולות ושלמים אבל לחטאת צריכים "מעם הארץ פרט למומר".

סנהדרין: שי"ז (קטע ראשון).

דרכו של המל"מ בדעת רש"י ש"מעם הארץ פרט למומר" שייך רק מחיים, אבל לאחר שמת אין לפסול מטעם זה, אם לא משום דיחוי, אבל הטעם של "זבח רשעים תועבה" ממשיך גם לאחר מיתה.

סנהדרין: שי"ז (קטע "ועיין במל"מ").

דברי החי' הר"ן שהדרשה של "מעם הארץ פרט למומר" והדרשה של "מכם להוציא את המומר" איירי דוקא בשעת הקדש, ונאמר בזה שמומר אינו יכול להקדיש קרבן (וכן לא להתחייב בקרבן), אבל אם המיר לאחר שכבר הפריש קרבן לא היינו יודעים שאינו נקרב, ולכן צריכים "זבח רשעים תועבה".

סנהדרין: שי"ז (קטע "ועיין עוד בחידושי הר"ן" וקטע אחרון).

זבחים א': תקל"ו, תקל"ח (קטע "ועיין עוד בחידושי הר"ן" וקטע אחרון).

יד. חיוב חטאת בכהן גדול

בענין אם כהן גדול פטור מחטאת יחיד בשגגת מעשה אפילו אם אינו מומחה ואינו בדין פר כהן המשיח.

הוריות: ע"ח (קטע ראשון).

בענין אם גם מרובה בגדים פטור מחטאת יחיד בשגגת מעשה כמו משוח בשמן המשחה.

הוריות: ע"ח (קטע "והנה יש לעיין" ולהלן שם), קל"ג (קטע ראשון ולהלן שם).

בענין אם משוח שעבר פטור מחטאת יחיד בשגגת מעשה.

הוריות: ע"ח (קטע אחרון).

טו. חיוב חטאת במשוח מלחמה

בענין אם משוח מלחמה פטור מחטאת יחיד בשגגת מעשה.

הוריות: ע"ח (קטע "ובענין אם" ולהלן שם).

בענין אם משוח מלחמה מביא פר בהוראה.

הוריות: ע"ח ("ובענין אם").

טז. פרו של כהן גדול ביום כיפור

שבזה שפרו של כהן גדול אינו בא ממשער שני נאמרו שני דינים, חדא שמעשר שני לא ניתן לתשמיש זה, ב' שנאמר גם דין בהכשר פרו של כהן גדול שאינו בא מן המעשר.

מנחות: י"ט.

יז. שנים או אחד אומרים אכלת חלב

ביאור המחלוקת בין רבי מאיר ורבנן בשנים אומרים אכלת חלב והוא אומר לא אכלתי, דרבי מאיר מחייב חטאת על פי העדים, ורבנן אומרים מה אם ירצה לומר מזיד הייתי.

יבמות ג': כ"ח - ל"ה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"ב - ק"כ.

מכות: כ"ח (קטע ראשון ולהלן שם).

הדרך שסברת רבנן היא משום דהוי מילתא דנפשי.

יבמות ג': כ"ח סק"ב.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"ב סק"ב.

מכות: כ"ח (קטע "והרמב"ן" וקטע אחרון).

הדרך שטעמם הוא משום שנאמר תנאי מיוחד שצריכים הודע אליו.

יבמות ג': כ"ח סק"ב סק"ג, כ"ט.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"ב סק"ב סק"ג, ק"ג.

מכות: כ"ח (קטע "ועוד הי' אפשר לומר" וקטע אחרון).

בענין "מיגו דאי בעי אמר מזיד הייתי".

יבמות ג': כ"ח, כ"ט.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"ב, ק"ג.

מכות: כ"ח (קטע "והלשון השני" ולהלן שם).

בענין "נאמן אדם על עצמו יותר ממאה עדים".

יבמות ג': כ"ח, כ"ט.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"ב, ק"ג.

מכות: כ"ח (קטע "ובכריתות" ולהלן שם).

בענין היכא ששנים אומרים אכלת חלב והוא שותק או אומר איני יודע.

יבמות ג': כ"ז, ל"ה (קטע אחרון), כ"ח סק"ט, ל', ל"ג, ל"ד.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"ב סק"ט, ק"ד, ק"ט, קי"א.

סברת הרמב"ן דהיכא ששנים אומרים אכלת חלב והוא אומר איני יודע הרי זה נקרא שיש לו על פי העדים ידיעה עצמית.

יבמות ג': ל"ג.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"ט.

בענין היכא שהוא אומר אכלתי ושנים אומרים לא אכלת.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"ד, ק"ח, ק"ט, קט"ז, ק"כ סק"ב.

הסוברים שבהציוור הנ"ל רק הוא יכול להקריב את הקרבן (כשהוא כהן) ואין אנו מעכבים אותו, אבל אחרים אינם יכולים להקריב את הקרבן, והסוברים שגם אחרים יכולים להקריבו.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"ח (קטע "והנה תוס' כאן" ולהלן שם).

בענין היכא שעד אחד אומר אכלת והוא אומר לא אכלתי.

יבמות ג': כ"ח סק"א.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"ב סק"א, קי"ב.

בענין היכא שעד אחד אומר אכלת והוא אומר איני יודע.

יבמות ג': כ"ד, כ"ח סק"א סק"ח, ל"א, ל"ג (קטע ראשון ולהלן שם).

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"ו, ק"י, קט"ו.

בענין היכא שעד אחד אומר אכלת והוא שותק (דעת תוס' שהוא חייב היכא שהוא מאמין להעד משום שאנו נוקטים שיש לו רגלים לדבר לחשוב שאכל, ודעת הר"ן שהוא חייב אפילו אם בלבבו הרי הוא יודע שלא אכל, ואפילו אם אנחנו יודעים שאין בשתיקתו משום הודאה).

יבמות ג': ל"ב, ל"ג, ל"ה.

קידושין ד': רע"ד סק"ב (תוס'), סק"ה (הר"ן).

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"ו, ק"ז, ק"ח (קטע "והנה המחלוקת" וקטע "ועי' בתוס'"), ק"י, קי"א, קי"ב.

יח. נתיצה, מריקה ושטיפה, כיבוס

בענין הבעיא של רמי בר חמא בבשר חטאת שתלאו בתנור מהו, אבישול ובילוע הוא דקפיד רחמנא, או דלמא אבישול בלא בילוע.

חומש: פרי' צו, וכל כלי חרש אשר תבשל בו וגו' (ז', כ"א) (קטע ראשון ולהלן שם).

בענין הבעיא של רב יצחק בר יהודה אם הכלי טעון מריקה ושטיפה היכא שבישל במקצתו.

חומש: פ' צו, וכל כלי חרש אשר תבשל בו וגו' (ז', כ"א) (קטע "ובישוב" ולהלן שם).

הדרך שכדי לחייב מריקה ושטיפה לא מספיק בזה שנמצא דם בתוך הכלי חרס אלא צריכים בדוקא כניסה מבחוץ.

חומש: פ' צו, וכל כלי חרש אשר תבשל בו וגו' (ז', כ"א) (קטע "ונראה" ולהלן שם).

המחלוקת בין רש"י ותוס' בענין היכא שיש בהכלי דם חטאת, וביטלו מתורת כלי, ושוב חידש עליו שם כלי באופן שהוא נחשב כלי חדש, האם הכלי צריך מריקה ושטיפה (ותלוי בהשאלה שכתבנו לעיל בסמוך אם צריכים כניסה או לא).

חומש: פ' צו, וכל כלי חרש אשר תבשל בו וגו' (ז', כ"א) (קטע "ועי' עוד" ולהלן שם).

בענין כלי או בגד שיצא חוץ לעזרה ונטמא.

חומש: פ' צו, וכל כלי חרש אשר תבשל בו וגו' (קטע "ועי' עוד" ולהלן שם).

קרבן יולדת

האשה שהביאה עולתה ומתה לא יביאו יורשים חטאתה: שיטת הריצב"א שאם לא הפרישה מחיים הרי היורשים חייבים להביא קרבן למ"ד שיעבודא דאורייתא אבל הם מביאים עולה ולא חטאת, וביאור שיטתו.

זבחים א': קע"ה.

זבחים ג': קמ"ח.

דברי הראב"ד על מס' קנים על הא דתנן שלא יביאו יורשים חטאתה שכתב שגם לא יפרישו את חטאתה כיון שלמיתה אזלה ואין מפרישין חטאת לאיבוד.

מנחות: ס"ג.

שיטת הרשב"א שאם מתה היולדת לפני

שהביאה קרבנותי' אין היורשים יכולים להביא אפילו את העולה (זה נראה כשיטת הרמב"ן [השניים] שנביא להלן בסמוך).

זבחים א': קס"ד* סק"ד, קס"ה סק"ב.

מנחות: ס"א סק"ד, ס"ב סק"ג.

האשה שהביאה חטאתה ומתה יביאו יורשים עולתה: דברי הרמב"ן בקידושין דף י"ג בשם הראב"ד שמספיק בהפרישה חטאתה.

זבחים א': קנ"ג.

מנחות: ס"ג.

שיטת הרמב"ן עצמו שלא מספיק בהפרישה חטאתה אלא צריכים דוקא הביאה.

זבחים א': קנ"ג, קנ"ד.

מנחות: ס"ג, ס"ד.

דברי הרמב"ן בקידושין דף י"ג שקודם שהביאה היולדת את חטאתה לא רכיב עלי' כלל חיוב עולה.

זבחים א': קנ"ד.

מנחות: ס"ד.

דברי הקר"א שאם יולדת הפרישה עולתה ומתה אין הבת שהיא ג"כ יולדת יכולה לצאת ידי חובתה בעולה זו.

זבחים א': קצ"ז.

זבחים ג': קמ"ח.

קרבן מוסף

עי' עוד בערך קדשים - קרבנות, ובערך קרבנות - אמירת קרבנות.

המשנה בריש שבועות שאם לא הקריבו את השעיר לחטאת של קרבן מוסף אפשר להשלימו ולהקריבו ברגל או ראש חודש אחר.

חומש: פ' פנחס, עלת חרש בחדשו (כ"ח, י"ד).

דברי הגר"ח שבשעירי ראשי חדשים ורגלים ויוה"כ אין צריכים הפרשה על החטא אלא ההפרשה היא לחובת היום, כי

עיקרם לחובת יום רק שהם גם מכפרים.

זבחים א': רכ"ח סק"ב, רמ"ז (קטע "ולעיל").

חומש: פר' פנחס, עלת חדש בחדשו (כ"ח, י"ד).

דברי הירושלמי שגם אם לא עברו על טומאת מקדש וקדשיו בכל זאת שעירי ראשי חדשים ורגלים ויוה"כ באין לחובת היום.

זבחים א': רמ"ז (קטע "מיהו בירושלמי"), רמ"ט.

חומש: פר' פנחס, עלת חדש בחדשו (כ"ח, י"ד).

הדרך שהתורה קבעה את השעירים לחובת היום, והסיבה היא כדי שיכפרו על טומאת מקדש וקדשיו, ובכל זאת לבסוף הרי הם באין גם כשאין חטא.

זבחים א': רמ"ז (קטע "ונראה לומר").

חומש: פר' פנחס, עלת חדש בחדשו (כ"ח, י"ד).

הדרך שנאמרו בשעירים שני דינים נפרדים ועצמאיים, א', שהם מקרבנות היום, ב', שהם גם מכפרים על טומאת מקדש וקדשיו.

חומש: פר' פנחס, עלת חדש בחדשו (כ"ח, י"ד) (קטע "מיהו נראה").

הדעה שהעולות של מוספים אינם מכפרים על עשה.

חומש: פר' פנחס, את קרבני לחמי וגו' (כ"ח, ב') ו' (קטע "והקשה" וקטע אחרון).

תפילה: כ"ט (קטע "והקשה" וקטע אחרון).

דברי רש"י ותוס' שאם הפריש ב' שעירי חטאת מוספים כאחת והקריב אחד מהם הרי השני פסול כי אין לו על מה לכפר.

זבחים א': רמ"ז (קטע "מיהו מרש"י").

ביאור דברי הגמ' שהקרבן מוסף של שבת

נחשב יותר מקודש בשבת שהוא גם ראש חודש.

חומש: פר' פנחס, את קרבני לחמי וגו' (כ"ח, ב') ג' (קטע "מיהו יש להקשות").

תפילה: ב' (קטע "מיהו יש להקשות").

בענין מה שאין קרבן חטאת בהמוסף של שבת.

חומש: פר' פנחס, את קרבני לחמי וגו' (כ"ח, ב') ו'.

תפילה: כ"ט.

קרבן מעשר בהמה

בענין המתפיס במעשר בהמה, ע"י בערך נדרים - כללי.

א. החיוב ודיני ההפרשה

ב. קדושת הקרבן

ג. האיסור מכירה, והקרבנות

א. החיוב ודיני ההפרשה

בענין אם מ"עשירי ודאי ולא עשירי ספק" ממעטינן גם ספיקא דדינא.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"ל (קטע "ועוד הקשה").

ששותפין פטורים ממעשר בהמה, אבל יורשים כל זמן שלא חלקו והבהמה נמצא בתפוסת הבית הרי הם חייבים במעשר בהמה.

זבחים א': ר"ה.

אבל לאחר חלוקה הרי הם פטורים כי החלוקה נחשבת לקיחה ולקוח פטור ממעשר בהמה.

ב"ק ב': תל"ב סק"ג.

דברי הדבר אברהם שהחלק פי שנים של בכור פטור ממעשר בהמה משום דחשיב לקוח כי מתנה קריא רחמנא.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין מ"ד.

"כהנים בגזל הגר יורשים הו"ו או מקבלי מתנות הו"ו, כגון שנפלו לו עשר בהמות בגזל הגר" (ב"ק דף ק"י ע"ב).

ב"ק ב': תל"ב סק"ג.

בענין "מנין הראוי פוטר".

ב"מ: פרק שנים או חזין רע"ח, ר"פ סק"ג.

בענין אם הדין של "ולא שכבר עבר" הוא בגדר פסול, או בגדר פטור.

ב"מ: פרק שנים או חזין ר"פ סק"ג.
חומש: פ' בחקותי, כל אשר יעבר תחת השבט (כ"ז, ל"ב).

דברי הרא"ש בענין "ולא שכבר עבר".

ב"מ: פרק שנים או חזין ר"פ סק"ג.
חומש: פ' בחקותי, כל אשר יעבר תחת השבט (כ"ז, ל"ב).

בענין אם מה שטריפה פטורה ממעשר בהמה הרי זה בגלל האיסור אכילה, או האם זה בגלל עצם העובדא שהיא טריפה.

ב"מ: פרק שנים או חזין רפ"א* (קטע "ועי' בקובץ הערות").

בענין אם יכול להכניס לדיר בהמה של הפקר ביחד עם תשע משלו.

ב"מ: פרק שנים או חזין (רע"ו***) (קטע "מיהו אכתי צ"ע").

ב. קדושת הקרבן

בענין אם קדושת מעשר בהמה היא קדושה אחת עם קדושת שלמים.

נדרים: פרק כל כנויי קנ"ה* סק"א סק"ד, קנ"ו.

חומש: פ' בחקותי, וכל מעשר בקר וצאן וגוי' (כ"ז, ל"ב) סק"ג.

דברי הגרי"ז שמעשר בהמה נחשב בעצמותו קרבן נדבה אע"פ שיש חובת גברא לעשר ולהביאו.

נדרים: פרק כל כנויי קנ"ו.

חומש: פ' בחקותי, וכל מעשר בקר וצאן וגוי' (כ"ז, ל"ב) סק"ב.

הדרך שמצד עצם טבעה של קדושת מעשר בהמה (ובכור ותמורה) הרי הקדושה היא יכולה לחול על כל בהמה אע"פ שאינה בהמה של מעשר (או בכור או תמורה), רק שהתורה החילה אותה רק בהציוור של מעשר (ובכור ותמורה).

זבחים א': שמ"ז (קטע "ואולי").

חומש: פ' בחקותי, לא יגאל (כ"ז, ל"ג) [ב]. פ' קרח, כל פטר רחם לכל בשר וגוי' יהי' לך (י"ח, ט"ו).

בענין מה שחלה קדושת מעשר על תמורת מעשר אע"פ שאינה עשירי (אשר מזה נראה כהיסוד הנ"ל).

זבחים א': שמ"ז (קטע "שו"ר").

חומש: פ' בחקותי, לא יגאל (כ"ז, ל"ג) [ב].

בענין יצאו שנים בעשירי, וקראן עשירי, עשירי ואחד עשר מעורבין זה בזה (ואחד מהם נשאר שלמים).

נדרים: פרק נערה המאורסה ד' בהערה הרביעית.

קידושין ג': קכ"ו סק"א סק"ב סק"ד, חלק ההערות דף נ"א הערה ג'.

שיטת הרמב"ם שיוצאים ידי שלמי חגיגה עם מעשר בהמה, ודברי תוס' שנראים לא כן.

זבחים א': כ"ז.

ג. האיסור מכירה, והקרבתו

דברי הרמב"ם שאין לוקין על מכירת מעשר בהמה (לא יגאל ולא ימכר) כי אין המכירה חלה.

זבחים א': שמ"ח.

חומש: פ' בחקותי, לא יגאל (כ"ז, ל"ג) [א].

דברי המאירי בב"ק דף י"ג ע"א שאסור למכור תם מן התורה בין חי ובין שחוט.

זבחים א': שני"ד*.

בענין למה אין במעשר בהמה תנופת חזה ושוק.

זבחים א': תס"ב.

דברי תוס' שלא שייך "לא עלו לבעלים לשם חובה" במעשר בהמה.

זבחים א': כ"ז.

בענין מנלן שמעשר טעון הקטרת אימורין על המזבח.

זבחים ג': קנ"ז.

פסקי הרמב"ם שבפ"ח מהל' חמץ ומצה ה"ז פסק שברכות פסח וזבח אינן פוטרות זו את זו, ובפ"ה מהל' מעה"ק הי"ז כתב שמתן דם של בכור מעשר ופסח ילפינן מואת דמם תזרוק ובכל זאת כתב שהם בשפיכה, וגם בסוף פ"ג מהל' קרבן פסח פסק שדם פסח הוא בשפיכה, ובפ"ב מהל' פסוח"מ ה"א פסק שכל הניתנין על המזבח החיצון שנתנן במתנה אחת כיפר מודם זבחיך ישפך, ובה"ב כתב שמפסוק זה ילפינן גם שהניתנין בזריקה שנתן בשפיכה יצא.

זבחים ג': קנ"ט.

דרכו של הלח"מ שלפי הרמב"ם להלכה בכור ומעשר הם לכתחילה בזריקה ובדיעבד בשפיכה, ופסח הוא לכתחילה בשפיכה, ודרכו של הקרן אורה שלפי הרמב"ם כולם הם לכתחילה בשפיכה, ובדיעבד בזריקה (והיינו בין לפי רבי יוסי הגלילי ובין לפי רבי ישמעאל, ודלא כרש"י שלפי ריה"ג כולם בזריקה).

זבחים ג': קנ"ט.

קרבן עולה

בענין התפקיד של חטאת נזיר ועולת נזיר, וכן חטאת מצורע ועולת מצורע, עי' בערך קרבן חטאת יחיד - חטאות נזיר ומצורע.

בענין אם הקדושה של הכבש הבא עם העומר, וכן הקדושה של עולת תמיד, הן אותה סוג קדושה כמו עולה רגילה שאין מנחתה כפולה כמו כבש הבא עם העומר, ושאינה צריכה שני גזרי עצים כמו עולת תמיד, או האם הם סוגים שונים של קדושת עולה.

מנחות: ע'.

בענין הסתירה בין "עולה דורון היא" לבין העובדא שעולה מכפרת על עשין.

זבחים א': רכ"ט סק"ב, רצ"ז, רצ"ח.

חומש: פר' ויקרא, ונרצה לו לכפר עליו (א', ד') [ב].

דברי הרמב"ן שעולה מכפרת רק על עשין שעבר עליהן במזיד, אבל בשוגג אינו צריך כפרת עולה.

זבחים א': רע"ח, רצ"ד.

חומש: פר' ויקרא, ונרצה לו לכפר עליו (א', ד') [ג].

בענין שעולה מכפרת על לאו הניתק לעשה, ובענין אם היא מכפרת גם על לאו שאין בו מעשה, ועל לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד.

זבחים א': ר"ז.

חומש: פר' ויקרא, ונרצה לו לכפר עליו (א', ד') [א] סק"א.

בענין היכא שלא התודה על העשה בשעה שהקריב את העולה.

זבחים א': רצ"ו, רצ"ז.

בענין אם בעולה צריכים הפרשה על החטא (דהיינו על העשה).

זבחים א': רכ"ח סק"א.

בענין כפרה על עשה שלאחר הפרשה.

זבחים א': רכ"ח.

בענין איך היורשים מתכפרים על העשה שלהם הלא הוי עשה שלאחר הפרשה (ואם החסרון בעשה שלאחר הפרשה הוא משום שלא היתה הפרשה על החטא א"כ קשה גם בנוגע לעשין שעברו היורשים לפני שמת המוריש).

זבחים א': רכ"ח סק"ג.

שהיכא שעבר על עשה בזמן השחיטה הרי זה נחשב עשה שלאחר שחיטה.

זבחים א': רל"ב סק"א.

שאם הפריש עולה ומת, יכולים להקריבה עליו.

קידושין א': חלק ההערות דף י"ג הערה כ"ג.

בענין היכא שהפריש קרבן עולה לחובתו, ואי אפשר להקריבה לחובתו (כגון שהי' צריך תורה והפריש בן יונה), אי אפשר לעשות ממנה קרבן נדבה, כי הבהמה היא קרבן יחיד ולא קרבן ציבור ורק על קרבן

ציבור אומרים שלב ב"ד מתנה עליהם.

זבחים א': רנ"ד.

הדרך שעולה ששחטה בהיכל פסולה משום חסרון צפון.

זבחים א': תרי"א.

בענין עצמות עולה שפירשו.

זבחים ג': ק"ד.

דברי התורה כהנים שהמוראה של חטאת עוף נאכלת. ובענין אם הכוונה היא שיש מצות אכילת קדשים לאוכלה, או האם זה רק רשות. ושיטת הרמב"ם שאסור ליהנות ממנה, רק שאין חיוב מעילה.

והמוראה של עולת העוף נזרקה לבית הדשן.

זבחים ג': קט"ו.

שבזה שעולת העוף אינה באה ממעשר שני נאמרו שני דינים, חדא שמעשר שני לא ניתן לתשמיש זה, ב' שנאמר גם דין בהכשר עולת העוף שאינה באה מן המעשר.

מנחות: י"ט.

קרבן עולה ויורד

הדרך שיסוד הדין של דלי דלות אינו שיכול להחליף את הקרבן עשיר של בהמה במנחה של דלי דלות אלא שיכול להחליף את הקרבן דלות של עוף במנחה של דלי דלות.

זבחים א': שכ"ו.

חומש: פ' ויקרא, ואם לא תשיג ידו לשתי תרים או לשני בני יונה והביא את קרבנו אשר חטא עשירת האפה סלת לחטאת וגו' (ה', י"א).

שציבור פטורין מלהביא קרבן מיוחד על חטא של קרבן עולה ויורד.

הוריות: ע"ו.

המחלוקת בין הרא"ש והרמ"ה אם אע"פ שלא נתחדש שום קרבן ציבור על דבר ששגגתו בקרבן עולה ויורד וכהנ"ל, אבל

מ"מ אם עשו רוב הציבור על פי ב"ד הרי הם פטורים מקרבנות יחיד.

הוריות: ל"ב (קטע אחרון), ע"ו.

בענין אם משוח שעבר מחמת קרי או מום או שנסתלק בפה הרי הוא פטור מקרבן עולה ויורד בטומאת מקדש וקדשיו כמו שכהן גדול המשמש פטור.

הוריות: ק"ט.

בענין אם משוח מלחמה פטור מקרבן עולה ויורד בטומאת מקדש וקדשיו כמו שכהן גדול פטור.

הוריות: ע"ח (קטע "ברם אכתי").

דברי רבי אליעזר שנשיא מביא שעיר היכא שהדיוט מביא קרבן עולה ויורד.

הוריות: קי"ב.

דברי הרמב"ם שפוסק שמלך חייב על שמיעת קול, והשגת הראב"ד עליו.

סנהדרין: קס"ט, ק"ע (קטע "ולפי דברינו").

הוריות: ק', ק"א (קטע "ולפי דברינו").

בענין למה ראש ישיבה אינו פטור מקרבן עולה ויורד משום שאינו בא לידי עניות בגלל "גדלהו משל אחיו" כמו כהן גדול.

הוריות: ק"ה (קטע "ברם לפי הנ"ל").

חומש: פ' אמור, והכהן הגדול מאחיו (כ"א, י') [ב] (קטע "ברם לפי הנ"ל").

קרבן עולת ראוי

שאע"פ שיש חיוב להביא קרבן עולת ראוי אבל הקרבן עצמו הרי הוא בגדר קרבן נדבה.

גדרים: פרק כל כנויי קנ"ו.

חומש: פ' בחקותי, וכל מעשר בקר וצאן וגו' העשירי יהי קדש לה' (כ"ז, ל"ב) סק"ב.

בענין היכא שאמר באמצע השנה "עולת ראוי עלי", האם הוא מתחייב בקרבן עולה

רגיל כי הריצוי שעולת ראי' מרצה הרי הוא אותו סוג של ריצוי שקרבן עולה רגיל מרצה, או האם הוא סוג אחר של ריצוי וממילא אין נדרו חל.

נדרים: פרק כל כנויי מ"ז (קטע "מיהו").

קרבן עצים

בענין אם הקרבת עצים היא בגדר קרבן. זבחים ג': ס"ב (קטע "ותי' שמוכרחים לומר"), ס"ח.

פסקו של הרמב"ם שאונן אינו משלח עצים כי אע"פ שהם להמערקה ואינם נחשבים הקרבה הפרטית שלו אבל הרי הוא המביא. זבחים א': רי"ט.

קרבן פסח

בענין מקריב נקיבה לפסחו, ע"י בערך דיחוי.

א. כללי

ב. מינוי

ג. הקרבתו ואכילתו

ד. שלא לאוכליו ושלא למינויו

ה. שינוי קודש ושינוי בעלים

ו. פסח בשאר ימות השנה

ז. פסח בי"ד שחרית

ח. טומאה

ט. פסח מצרים

י. לא תזבח על חמץ דם זבחי

א. כללי

ביאור ההוה אמינא שכל המתגייר חייב להביא קרבן פסח.

זבחים א': שכ"ח (קטע "ויש להביא").

חומש: פר' בא, וכי יגור אתך גר ועשה פסח לה' וגו' והי' כאזרח הארץ (שמות י"ב, מ"ח).

הדרך שקרבן פסח בא על העובדא שלפני שהקב"ה לקח את כלל ישראל לגוי נתגלה

להם ע"י שפסח על בתייהם במכת בכורות, כלומר שקרבן פסח אינו בא עבור עצם המכת בכורות וההצלה ממנה, אלא הרי הוא בא על העובדא שע"י מכת בכורות הקב"ה נתגלה לכלל ישראל על ידי שפסח על בתייהם (ושזהו הכוונה ב"לבא לקחת לו גוי מקרב גוי", דהיינו שקודם כל "בא", כלומר נתגלה להם ע"י מכת בכורות, ורק אח"כ לקח אותם לו גוי מקרב גוי".

חומש: פר' בא, וכי יגור אתך גר (שמות י"ב, מ"ח).

הדרך שהפסח שייך לכל היום של י"ד, והמחייב של קרבן פסח הוא כל היום, רק שזמן ההקרבה הוא בין הערבים.

זבחים א': שכ"ח.

הדרך שהמחייב של קרבן פסח אינו הזמן של יום י"ד אלא הנס, וראי' לזה מפסח שני.

זבחים א': שכ"ח (קטע "ולכאורה").

בענין אם קדושת קרבן פסח היא קדושה אחת עם קדושת שלמים.

נדרים: פרק כל כנויי קנ"ה * סק"א סק"ד, (קנ"ו).

חומש: פר' בחקותי, וכל מעשר בקר וצאן וגו' (כ"ז, ל"ב) סק"ג.

המחלוקת בין רש"י ור"ת בענין אם מי שאינו מל משום שמתו אחיו מחמת מילה מותר לאכול קרבן פסח.

(זבחים ב': י"א ג', תל"ח).

מנחות: פ"ו.

חומש: פר' בא, וכל ערל לא יאכל בו (י"ב, מ"ח).

הדרך שאכילת מצה כל שבעה ולא חמץ, מוסיפה תוספת קיום בהקרבן פסח של י"ד, כלומר שנאמר בדיני קרבן פסח שיבואו אחריו ד' ימים של אכילת מצה ולא חמץ.

זבחים ג': קמ"ח.

חומש: פר' ראה, לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות (ט"ז, ג').

בענין מה שיש פסוק לחייב נשים בקרבן פסח.

חומש: פר' בא, והגדת לבנך (י"ג, ח') [א] (קטע "ותי").

ב. מינוי

הדרך שנאמר דין של מעשה מינוי על קרבן פסח חוץ מהדין שהוא צריך לזכות בהממונות של הבהמה.

קידושין ג': כ"ד (קטע "ואולי").

דברי הגרי"ז שלא סגי במינוי לחוד אלא צריכים שיהי' הבעלים של הבהמה בדיני ממונות.

קידושין ג': כ"ד (קטע אחרון).

תירוצו של הפ"י על הקושיא איך שייך לומר "שה לבית אבות דאורייתא" הלא אין שליחות לקטן.

קידושין ג': י"ג סק"ב (קטע "שו"ר").

בענין אם מה שנקבע על ידי השחיטה להיות "מנוי" על בהמה זו דוקא, הרי זה נחשב בגדר "חלות", או האם אין כאן שום חלות רק שהתורה נתנה לו רשות למשוך ידיו רק עד שעת שחיטה.

קידושין ג': י"א (קטע "מיהו יש להקשות" ולהלן שם), י"ג.

בענין "המפריש פסחו ומת, אם בנו ממונה עמו יביאנו לשום פסח, אין בנו ממונה עמו יביאנו לשם שלמים לששה עשר" (פסחים צ"א ע"א). ודברי התוס' רי"ד שבארבעה עשר אינו מביאו כי הוא אונן. ועוד כתב שלשם פסח לא יביאנו כי המינוי על פסח אינו בירושה. ודברי המאירי שבארבעה עשר לא יביאנו לשם עולה או שלמים משום העשה של השלמה.

זבחים א': רי"ט.

פסקו של הרמב"ם שגידין שסופן להקשות אין נמנין עליהן, ומשמע שאם אין סופן להקשות שפיר נמנין עליהן.

זבחים ג': ק"ו.

ג. הקרבתו ואכילתו

בענין אם הדין ששחיטת קדשים צריכה

להיות ע"י הבעלים או שלוחם נאמר רק בקרבן פסח או האם הוא נאמר גם בשאר קדשים.

קידושין ג': י"ג.

בענין למה קבעה התורה שרק הבעלים או שלוחם ישחטו.

קידושין ג': י"ג סק"ב.

פסקי הרמב"ם שבפ"ח מהל' חמץ ומצה ה"ז פסק שברכות פסח וזבח אינן פוטרות זו את זו, ובפ"ה מהל' מעה"ק הי"ז כתב שמתן דם של בכור מעשר ופסח ילפינן מואת דמם תזרוק ובכל זאת כתב שהם בשפיכה, וגם בסוף פ"ג מהל' קרבן פסח פסק שדם פסח הוא בשפיכה, ובפ"ב מהל' פסחה"מ ה"א פסק שכל הניתנין על המזבח החיצון שנתנן במתנה אחת כיפר מודם וזבחיך ישפך, ובה"ב כתב שמפסוק זה ילפינן גם שהניתנין בזריקה שנתן בשפיכה יצא.

זבחים ג': קנ"ט.

דרכו של הלח"מ שלפי הרמב"ם להלכה בכור ומעשר הם לכתחילה בזריקה ובדיעבד בשפיכה, ופסח הוא לכתחילה בשפיכה, ודרכו של הקרן אורה שלפי הרמב"ם כולם הם לכתחילה בשפיכה, ובדיעבד בזריקה (והיינו בין לפי רבי יוסי הגלילי ובין לפי רבי ישמעאל, ודלא כרש"י שלפי ריה"ג כולם בזריקה).

זבחים ג': קנ"ט.

בענין אם גם בפסח סובר שמואל שאם עשה זריקה שלא במקומו הקרבן כשר אבל הבשר אסור באכילה, או האם בקרבן פסח גם הקרבן פסול, או האם בקרבן פסח גם הבשר מותר באכילה.

זבחים ב': תרל"ז.

דברי הת"י ביומא דף נ' שפסח שהוא בגדר נדבה, כגון תמורת פסח, אע"פ שהוא קרב אבל אינו יוצא בו ידי חובתו.

זבחים א': תקכ"ה.

דברי הרמב"ם שצליית פסח אינה כשירה ברמץ משום דכתיב אש.

זבחים א': נ"ו (קטע אחרון).

שהטעם למה צריכים אכילת פסחים על השובע הרי זה משום "למשחה".

הוריות: קכ"ד.

בענין אם גם מילת עבד שקנוי רק למעשה ידיו מעכבת את האדון מלאכול קרבן פסח.

יכמות ב': תשכ"א.

בענין ששינה נחשבת הפסק באכילת קרבן פסח (ושהוא נחשב כאוכל את הפסח בשני מקומות).

זבחים ב': שמ"ב (קטע אחרון).

בענין שמותר פסח נאכל ליום ולילה אחד.

זבחים א': שנ"א.

"בשר פסח שלא נצלה חייבין עליו משום טומאה" (כלומר אם אכל אותו בטומאת הגוף).

זבחים ג': קמ"ו.

שהדין של צלי אינו רק בגדר תנאי במצות אכילת פסח, אלא הרי הוא גם דין במצות הקרבת הקרבן, ואם נאכל נא או מבושל ולא צלי חסר לא רק במצות אכילת פסח אלא חסר גם במצות הקרבת הקרבן (אבל לא לעיכובא), משא"כ "על מצות ומוררים יאכלוהו" הוא רק דין במצות האכילה.

זבחים ג': קמ"ח.

דברי בן עזאי שמותר פסח נאכל צלי.

זבחים ג': קמ"ח.

בענין מנלן שקרבן פסח צריך הקטרת אימורין על המזבח.

זבחים ג': קנ"ז.

בענין במה איירי הפסוק שכתוב ולא ילין חלב חגי עד בוקר.

זבחים ג': קנ"ז.

ד. שלא לאוכליו ושלא למנויו

בענין למה אם הוא מחשב שלא לאוכליו אין זה נחשב שינוי בעלים.

זבחים א': קי"א.

דברי תוס' בפסחים שמחשבת שלא למנויו קאי על השחיטה עצמה, דהיינו שהמחשבה היא שהשחיטה עצמה תהי' שלא למנויו,

ואינה כמו שינוי בעלים שהוא שוחט על מנת לזרוק שלא לשם בעלים.

זבחים א': כ' סק"ב בההערה הראשונה, קי"א (קטע "ועיין גם").

דברי הריב"א שמחשבת שלא למנויו היא להאכיל לשלא למנויו.

זבחים א': כ' סק"ב בההערה הראשונה, קי"א (קטע אחרון).

החילוק לפי הרמב"ם בין מחשבת שינוי בעלים למחשבת שלא למנויו.

זבחים א': כ' סק"ב בההערה הראשונה.

שמחשבת שלא למנויו בפסח היא אפילו אם השני שחושב עליו אינו מחויב בפסח כמותו.

זבחים א': כ' סק"ב בההערה הראשונה.

בענין היכא שנמנו על הפסח אנשים שאינם יכולים לאכול כגון זקן או חולה, האם חל המינוי.

זבחים א': קי"ב, קל"א*.

לפי הסוברים שאין המינוי חל א"כ למה צריכים פסול של שלא לאוכליו, הלא יש בזה תמיד הפסול של שלא למנויו.

זבחים א': קי"ב (קטע אחרון).

פסקו של הרמב"ם שאם שחט פסח על מנת לזרוק דמו שלא לשם אוכליו כשר אבל לא עלה לשם חובה, ודברי הגר"ח על זה.

זבחים א': פ' סק"ג, קי"ב.

סתירה בתוס' בנוגע לשוחט על מנת לזרוק דמו שלא לשם אוכליו.

זבחים א': קל"ה, שצ"ג.

דברי הירושלמי בענין שחט על מנת לזרוק דמו שלא לשם אוכליו.

זבחים א': שע"ב (קטע "והקרא" ולהלן שם).

ה. שינוי קודש ושינוי בעלים

בענין אם לפי שמעון אחי עזרי' פסח וחסאת פסולים לשם גבוה מהן (דהיינו

כגון פסח לשם עולה, וחטאת לשם חטאות פנימיות).

זבחים א': ו' (קטע אחרון), כ"ה.

שפסח לשם חטאת העוף חשיב לשם גבוה ממנו כיון שחטאת העוף היא קדק"ד.

זבחים א': ו' (קטע אחרון).

בענין אם פסח וחטאת ששחטן סתמא הרי הם פסולים, או האם הם כשרים אבל לא עלו לשם חובה, או האם גם עלו.

זבחים א': כ"ו (קטע "והטהרת"), מ"ג, מ"ח*, נ"א, ע"ח, פ'.

זבחים ד': כ"ב סק"ד.

דברי המחלקים שחטאת, וכן אשם לפי רבי אליעזר, פסולים אם נשחטו סתמא, כי חסירה שחיטה לשם החטא, אבל פסח ששחטו סתמא כשר.

זבחים א': מ"ג בהערה הראשונה.

גדר המחשבה של לשם פסח וסתמא ביחד.

זבחים א': ס"ה.

דברי הרמב"ם שפסח לשם חולין פסול.

זבחים א': מ"ח*, פ', פ"ו*.

זבחים ד': כ"ב סק"ד.

בענין מה שר"ש מכשיר הולכה שלא לשמה: האם הוא סובר שבכל הקרבנות אם עשה כן הרי הם עלו לשם חובה, או האם הוא מודה שלא עלו והרי הוא חולק רק לענין שפסח וחטאת אינם פסולים.

זבחים א': תקנ"ג, תקנ"ד.

שיטת הרמב"ם שאע"פ שאם שחט פסח שלא לשם בעלים הרי הוא פסול, אבל אם שחט לשם מי שאינו מחויב בפסח הרי זה כשר אבל לא עלה לשם חובה.

זבחים א': קי"ב.

הסברא שהיכא שהפסח לא עלה לשם חובה הרי זה גורם שיהי' פסול משום ששחטו אותו אחרי התמיד שבין הערבים, א"נ משום שהוא נשאר פסח ששחטו שלא למנויו, א"נ משום שאין לו אוכלין.

זבחים א': פ' סק"ב סק"ג סק"ה.

ו. פסח בשאר ימות השנה

בענין היכא שחשב בשחיטת עולה או

שלמים בשאר ימות השנה לשם פסח בזמנו.

זבחים א': ד', תמ"א, תנ"א סק"ב.

דרכו של חי' רבי ארי' לייב שמה שפסח לפני זמנו הרי הוא שלמים הרי זה משום שעיקר קדושתו היא גם לשלמים, אבל לאחר זמנו הרי זה מדין מותר.

זבחים א': שס"ב*.

הדרך שמכיון שגם קודם זמנו פתיך בפסח קדושת שלמים (ושפסח בזמנו לא פתיך ב" קדושת שלמים), העקירה אינה כדי שיחול עליו דין שלמים אלא כדי לעקור ממנו דין פסח.

זבחים א': שנ"ו, שס"ב*, תצ"ד, ת"ק.

דברי הש"ט"ם שפסח קודם בזמנו פסול גם סתמא, ואפילו לשמו, והטעם הוא משום הפסול של פסח שלא בזמנו ולא משום דחשיב שלא לשמו, דהא הפסול של שלא לשמו לא שייך בסתמא וכ"ש שאינו שייך בהציוור של לשם פסח.

זבחים א': כ"ט.

חידושו של הצ"ח שהיכא ששחט פסח שלא בזמנו לשם שלמים אבל שלא לשם בעלים הרי זה נשאר פסח ופסול.

זבחים א': של"ו.

בענין למה כששחט שלא בזמנו פסח לשם שלמים צריכים סמיכה הלא לפני השחיטה אין כאן עקירה ואינו עוד בגדר שלמים.

זבחים א': שנ"ו, תצ"ד.

דברי רש"י בפסחים שאפילו אם פסח לאחר זמנו אינו צריך עקירה אבל מ"מ רק סתמא כשר אבל לשם פסח פסול, דלא כדברי ר"ת שם ותוס' בזבחים דף ח' ע"ב בד"ה הגה"ה, ושקשה על רש"י דכיון שלא בעי עקירה א"כ נמצא ששחט שלמים לשם פסח שדינו להיות כשר.

זבחים א': של"ט, שס"ב* ת"צ.

בענין שאולי לעקירה סגי במחשבה "שלא לשם פסח".

זבחים א': שמ"ב.

ספיקת הקר"א אם היכא ששוחט פסח בשאר ימות השנה לשם חולין חרי זה נחשב עקירה או לא.

זבחים א': ת"ע.

דברי הרמ"ע מפאנו שאע"פ שעקירה בטעות לא שמה עקירה אבל בפסח הרי היא שפיר נחשבת עקירה.

זבחים א': פ' סק"ב.

בענין אם לעקירת פסח מספיק בעקירה בפה או האם צריכים שחיטה, ואם צריכים שחיטה האם מספיק בתחילת שחיטה או האם צריכים רוב שנים.

זבחים א': שמ"ט, שני"ו.

בענין שאפילו אם עקירה בפה לחוד לא מהני אבל אם עשה גם סמיכה (כדין שלמים) י"ל דשפיר נחשב עקירה.

זבחים א': שני"ו.

בענין עקירה בלילה.

זבחים א': תצ"ח.

בענין עקירה בחוץ.

זבחים א': תצ"ח.

ז. פסח בי"ד שחרית

דברי תוס' שמה שמכשיר בן בתירא פסח ששחטו שחרית לשמו הרי זה רק בדיעבד, אבל לכתחילה לא, בגלל הלאו של לא תשחט על חמץ דם זבחי.

זבחים א': תס"ז.

בענין שהרמב"ם פוסק כבן בתירא בנוגע ליי"ד שחרית.

זבחים א': ת"צ.

ח. טומאה

דברי הרש"ש שאם נטמאו רוב הציבור בליל ט"ו הרי הם אסורים לאכול מן הפסח.

זבחים ב': ק'.

בענין אם טמא מת אינו משלח פסחו אפילו אם אכילת פסחים אינה מעכבת.

זבחים ב': תנ"ח.

בענין אם טמא מת אינו משלח גם שאר קרבנותיו ולא רק פסח.

זבחים ב': תנ"ח.

ט. פסח מצרים

בענין מה שהקב"ה אמר למשה ששימו את הדם על שתי המזוזות ועל המשקוף, ואילו משה בדברו עם כלל ישראל הפך את הסדר ואמר ששימו אותו על המשקוף ועל שתי המזוזות.

חומש: פרי' בא, ונתנו על שתי המזוזות וגו' (שמות י"ב, ז').

שיחות: עמ' ט'.

בענין אם פסח מצרים הי' נקרב רק ע"י הבכורות או האם אפילו ע"י פשוטים, ואם הי' נקרב גם ע"י פשוטים האם אפילו ע"י נשים.

זבחים א': ק"ו ובהערה שם.

זבחים ב': י' בהערה השני'.

י. לא תזבח על חמץ דם זבחי

בענין למה הפסח אינו נפסל אם שחטו על חמץ.

זבחים ד': כ"א.

שהלאו אינו על הגברא אלא על הקרבן דהיינו שהקרבן לא יהי' נשחט על חמץ ואם שחט על חמץ חסר בהקרבן..

זבחים ד': כ"א סק"א.

שהקרבן פסח זקוק שיבואו אחריו ז' ימים של מצה ולא חמץ, ושזהו קיום בגוף הקרבן.

זבחים ד': כ"א סק"א.

בענין אם הלאו הוא לא לעשות את הדין המיוחד של שחיטת קדשים על חמץ, או האם הלאו הוא לא לעשות את הדין הרגיל של שחיטה כמו בחולין שנעשה גם בהקרבן פסח, או האם הלאו הוא לא לעשות את ה'סכין מקדש לדם' על חמץ.

זבחים ד': כ"א סק"ג סק"ד.

קרבן פר העלם דבר של ציבור

בענין הגדר של תולה בב"ד, עי' בערך קרבן חטאת יחיד - יחיד התולה בב"ד.

א. כללי

ב. בהוראת איזה ב"ד

ג. גדר רוב ציבור

ד. הצטרפות לרוב ציבור

ה. מי הוא בעל הקרבן, ב"ד או הציבור, ומי מתכפר

ו. גרירה

ז. דיני ההוראה והידיעה

ח. מי מקריבו

א. כללי

דברי הרמב"ם שמונה חטאת יחיד ופר העלם דבר של ציבור לשתי מצות, ושפר כהן המשיח הרי הוא בכלל מצות חטאת יחיד. ודברי החינוך שהביא פר כהן המשיח במצות פר העלם דבר של ציבור.

הוריות: ע"ב.

הדרך שהכפרה שאדם מתכפר ע"י חטאת יחיד הרי היא אותו מין כפרה וריצוי ממש שהוא מתכפר בפר העלם דבר של ציבור כשהוא מצטרף לרוב ציבור, משא"כ בהדיוט ונעשה נשיא יש כאן גם חילוקי כפרות.

הוריות: כ"ג.

הדין בחידושי הגר"ח בענין מה שהיחידים פטורים היכא שב"ד מביאין פר: האם זה פטור עצמי, או האם זה משום שהם מתכפרים ע"י הפר.

הוריות: ל"ב.

בענין אם צריכים בשביל להתחייב בפר העלם דבר של ציבור את כל הדברים שצריכים בשביל להתחייב בחטאת יחיד, כגון שלא יהיו בגדר מתעסק.

הוריות: נ"ט.

את"ל שמשוח מלחמה מביא פר בהוראה, האם פרו קודם לפר העלם דבר של ציבור כמו שפר כהן המשיח קודם.

הוריות: ע"ח (קטע "והנה אם נאמר").

שארם שפטור מחטאת יחיד (כהן גדול) אינו יכול להתכפר בתוך הציבור בפר העלם דבר.

הוריות: נ"ט (קטע "ועיין לקמן"), ע"ט (קטע "מיהו לכאורה צ"ע")

ולהלן שם וקטע "ברם אכתי צ"ע" וקטע אחרון).

שאינן חיוב קרבן ציבור על חטא של קרבן עולה ויורד.

הוריות: ע"ו.

ב. בהוראת איזה ב"ד

בענין שצריכים הוראה מב"ד הגדול כדי להתחייב בפר העלם דבר של ציבור, ולא מספיק במקצת דינים שהם מדייני ב"ד הגדול (כמו שמצינו בעגלה ערופה אלא צריכים שכולם יורו ושכולם יהיו כשרים.

הוריות: ב'.

בענין הדין ב"ד הגדול שצריכים לפר העלם דבר של ציבור: האם הדין האמור בזה הוא שצריכים ב"ד של מנין ע"א, או האם הדין האמור בזה הוא שצריכים את הב"ד הכי גדול בסדר הבתי דינין, או האם הדין האמור בזה הוא שצריכים ב"ד שנחשב הב"ד של כל ישראל.

הוריות: ד'.

שאפילו אם מותר למנות בב"ד הגדול דינים שאינם ראויים להוראה אבל לפר העלם דבר צריכים שכולם יהיו ראויים להוראה.

הוריות: פ"א (קטע "ועכ"פ").

שגם המ"ד שסובר ששבת שעשה בהוראת בית דינו חייב, מודה הוא שהיינו רק בהוראת בית דינו אבל לא בהוראת ב"ד של שבת אחר.

הוריות: י"ז.

דברי הרמב"ן בחומש שהכוונה ב"שבת שעשה בהוראת בית דינו", היא להב"ד הגדול של השבת וכשיטתו שלכל שבת הי' ב"ד הגדול בשביל אותו שבת.

הוריות: י"ז.

בענין המחלוקת בין הבבלי והירושלמי אם הטעם למה צריכים שהמופלא יורה עמהם הוא משום שבלא המופלא הרי הם נחשבים בטעותם קרובים למזיד (בבלי), או האם זה משום דכתיב מעיני העדה (ירושלמי).

הוריות: נ"א (קטע "והנה בגמרא").

ג. גדר רוב ציבור

ביאורים בהמחלוקת אם ב"ד משלים לרוב ציבור או לא.

הוריות: ה' (קטע "ועיין עוד לקמן ברף ג" ולהלן שם).

בענין אם המ"ד סובר שאין ב"ד משלים לרוב ציבור סובר כן רק היכא שרוצים לצרף את כל הב"ד או האם אפילו היכא שרוצים לצרף רק דין אחד.

הוריות: ה' (קטע "והנה יש לעיין אליבא").

בענין אם המ"ד סובר שאין ב"ד משלים לרוב ציבור סובר שצריכים מנין של חוטאים גם כנגד הב"ד (ויש לדון בין היכא שגם ב"ד חטאו ובין היכא שלא חטאו).

הוריות: ה' (קטע "והנה יש לעיין עוד").

שלפי המ"ד סובר שב"ד משלים לרוב ציבור פשיטא שהיכא שהב"ד עצמם לא חטאו צריכים רוב חוטאים גם כנגד הב"ד.

הוריות: ה' (קטע "והנה יש לעיין עוד").

דברי רש"י בדעת רבי מאיר שנוסף על ז' שבטים צריכים שאותם ז' יהיו גם רוב כל ישראל.

הוריות: נ"ג.

דעת הרמב"ם בפיה"מ שאע"פ שלפי רבי יהודה מספיק בשבט אחד שעשה על פי ב"ד הגדול כי גם שבט אחד נקרא קהל אבל צריכים שאותו שבט יהי רוב ישראל.

הוריות: נ"ג.

ספיקת הקרן אורה אם רק בשביל הדין של גרייה סובר הרמב"ם שצריכים שאותו שבט יהי רוב ישראל או האם גם בשביל החיוב המקורי של פר.

הוריות: נ"ד, נ"ו, נ"ז.

הדרך שלפי הרמב"ם גם בשבט שעשה על פי הוראת בית דינו צריכים שאותו שבט יהי רוב קהל ודלא כמו שיוצא מרש"י.

הוריות: נ"ו (קטע ראשון), נ"ז.

בענין היכא שעשו עיר אחת על פי הוראת

בית דינו, וכן עוד ערים על פי הוראות הבתי דינין שלהם, האם הם מצטרפין לרוב קהל.

הוריות: י"ז.

בענין דברי ר"ש בן אלעזר שיש חיוב פר אם עשו ששה שבטים והם רובו של קהל, או שבעה שבטים אע"פ שאינם רובו של קהל: האם צריכים שהרובו של קהל יהיו לכל הפחות ששה שבטים אבל לא חמשה שבטים, וכן בשבעה שבטים האם צריכים שיהיו לכל הפחות חצי הקהל, רק שאינם רובו של הקהל, אבל אינם שיכולים להיות מיעוט קהל (דעת הרא"ש על פי הירושלמי), או האם מספיק אפילו בחמשה שבטים ומיעוט קהל (דעת הרמב"ם).

הוריות: י"ח.

"אמר רב אסי בהוראה הלך אחר רוב יושבי ארץ ישראל": בענין אם הכוונה היא לארץ ישראל של בית ראשון או של בית שני.

הוריות: י"ט.

בענין אם כוונת רב אסי היא למנין האנשים לחוד אבל תמיד צריכים ז' שבטים, או האם כוונתו היא גם למנין שבטים, דהיינו שצריכים רק רוב של מנין השבטים שנמצאים בארץ ישראל.

הוריות: כ'.

טעם הדבר למה תלוי ביושבי ארץ ישראל.

חומש: פ' נצבים, הנסותר לה' אלקינו והנגלת לנו ולבנינו עד עולם (כ"ט, כ"ח) [א].

ביאור הסוגיא בהוריות בענין אם אפרים ומנשה נחשבים שבט אחד בנוגע לפר העלם דבר של ציבור או האם הם נחשבים שני שבטים.

הוריות: ע' (קטע ראשון וקטע "ולפי זה").

חומש: פ' ויחי, "עוד בענין שבטי אפרים ומנשה" [ב].

בענין מרובין ונתמעטו ופירש"י שמתו: יש לעיין מה הדין היכא שנתמעטו על ידי שיצאו מארץ ישראל.

הוריות: כ"א.

עוד בענין מרובין ונתמעטו.

הוריות: כ"ב, כ"ד.

מרובין (בשעת החטא) ונתמעטו (בשעת הקרבה): מה יהי' היכא שזמן החטא נמשך ובהתחלה היו החוטאים רוב ציבור ובסוף היו מיעוט ציבור. והצד שאין הכוונה שהיו מרובין בשעת החטא אלא שהיו מרובין בשעת ההוראה כי מודדין כשעת ההוראה.

הוריות: כ"ד.

בענין מועטין ונתרבו.

הוריות: כ"ג, כ"ד.

בענין מיעוט בחלב ומיעוט בעכו"ם.

הוריות: כ"ט, ל"ב (קטע "ועיין שם שכתב").

ד. הצטרפות לרוב ציבור

בענין היכא שהורו ב"ד שחלב מותר ועשו מיעוט קהל על פיהם, ומת אותו ב"ד, והורו ב"ד אחר, ועשו מיעוט אחר על פיהם, האם שני המיעוטים מצטרפין להיות רוב קהל.

הוריות: ח' סק"ה, ל"ב (קטע "והנה עיין לקמן").

בענין היכא שעשו מיעוט קהל על פי ב"ד אחד ומיעוט אחר על פי ב"ד שני (בלא שמתו הראשונים, אלא אילו הי' שייך שיהיו קיימים שני בתי דינין הגדולים כאחד).

הוריות: ל"א.

בענין הורו ב"ד שחלב מותר ונתחלף לו חלב בשומן רב אמר פטור, ומודה רב שאינו משלים לרוב ציבור (הוריות דף ב' ע"א). וכן בענין ספיקת תוס' שם אם רוב צבור שעשו על דרך זה חייבים פר.

הוריות: א' סק"ה, י', ע"ג.

ביאור התנאי שמוזכר בהוריות דף ב' ע"א שלפר העלם דבר של ציבור צריכים שיהיו כולם בשגגה אחת: האם הכוונה היא רק שצריכים אותו סוג של שגגה (והיכא שנתחלפו לרוב ציבור חלב בשומן הרי נתקיים תנאי זה), או האם צריכים שיהיו

מצורפים בשגגה אחת ממש (כמו כשכולם סמכו על ב"ד אבל לא היכא שלכל אחד ואחד נתחלף חלב בשומן).

הוריות: י' סק"א, כ"ה, כ"ו סק"א (קטע "והנה הצד"), ע"ג.

ה. מי הוא בעל הקרבן, ב"ד או הציבור, ומי מתכפר

המחלוקת אם פר העלם של ציבור בא מתרומת הלשכה (ר"ש) או האם בתחילה גובין עליו (רבי יהודה).

זבחים א': י' (קטע "וחילק").

שהמחלוקת הנ"ל אם הפר בא מתרומת הלשכה או האם בתחילה גובין עליו, הרי היא רק לפי המ"ד שסובר שציבור מביאין, אבל לפי המ"ד שסובר שב"ד מביאין הרי ב"ד מביאין משלהם.

הוריות: מ"ב.

בענין אם לפי רבי יהודה שסובר שכל שבט מביא פר הכוונה היא שכל שבט ושבט משלם בשביל פרו או האם קונים את כל הפרים מממון כל ישראל.

הוריות: מ"ג (קטע אחרון), ס"ח.

היכא שחטא רק שבט אחד לפי הדעה שרק אותו שבט מביא: האם גובין רק מאלו שחטאו או האם גובין את הפר מכל השבט.

הוריות: מ"ג.

הדרך שמכיון שהפר בא משל ציבור (דהיינו מכל אחד שבישראל, רש"י), או מתרומת הלשכה, הרי זה נחשב הקרבן גם של אלו שלא חטאו ונקרב גם עליהם (וגם הם מתכפרים על העבירות שלהם) אע"פ שלא חטאו את החטא וכדדרשינן ונסלח לכל עדת בני ישראל.

הוריות: כ"ב (קטע "ומעתה יש לחקור"), מ"ג.

הדרך שהמחלוקת אם ב"ד מביאין או ציבור מביאין היא רק בענין משל מי בא הקרבן אבל לכו"ע ב"ד הם שמתכפרים ונחשבים בעל הקרבן.

הוריות: ח' סק"א סק"ב סק"ה.

הדרך שכמו שפליגי משל מי בא הקרבן, הוא הדין שפליגי בנוגע למי יש את הדין מביא על הקרבן.

הוריות: ח' סק"א סק"ב סק"ה סק"ו.

הדרך שאפילו המ"ד שסובר שב"ד מביאין הרי הוא מודה שציבור הם המתכפרים.

הוריות: א' סק"ז (קטע "גם נראה"), ח' סק"ג סק"ד (קטע "והנה עיין"), ל"ב (קטע "מיהו לכאורה").

הדרך שבין ב"ד ובין ציבור מתכפרים, בין למ"ד ב"ד מביאין ובין למ"ד ציבור מביאין.

הוריות: ח' סק"ג.

הדרך ששניהם, דהיינו גם ב"ד וגם הציבור, מתכפרים ביחד בתורת ציבור אחד.

הוריות: ח' סק"ג (קטע אחרון) סק"ד (קטע "מיהו נראה" וקטע "והנה עיין") סק"ה סק"ו.

הדרך שגם המ"ד שסובר שב"ד מביאין הרי הוא מודה שגם הציבור מתכפרים בזכות המצוה ושייכי "קצת" בכפרה.

הוריות: ח' סק"ג.

ו. גרירה

דעת הרמב"ם בפיה"מ היא שאע"פ שלפי רבי יהודה מספיק בשבט אחד שעשה על פי ב"ד הגדול כי שבט אחד מיקרי קהל אבל צריכים שאותו שבט יהי רוב ישראל.

הוריות: נ"ג.

ספיקת הקרן אורה אם רק בשביל הדין של גרירה סובר הרמב"ם שצריכים שאותו שבט יהי רוב ישראל או האם גם בשביל החיוב המקורי של פר.

הוריות: נ"ד, נ"ו (קטע ראשון).

שעל ידי הדין של גרירה הרי זה נקרא שכולם מתכפרים.

הוריות: מ"ג, נ"ה.

הדרך שהשבטים שמביאים משום גרירה מביאים כולם פר אחד ולא פר לכל שבט.

הוריות: נ"ו (קטע אחרון).

דברי הרש"ש שכשהחוטאים הם פחות מז' שבטים אז כל שבט מביא פר (לרבי יהודה) והנגררים מביאים כולם רק פר אחד, אבל כשהחוטאים הם ז' שבטים או יותר אז הנגררים מביאים פר לכל שבט.

הוריות: נ"ו (קטע אחרון).

ז. דיני ההוראה והידיעה

הדרך שאפילו אם לא התירו ב"ד את האיסור לגמרי אלא פסקו רק שאין בו כרת יש חיוב של פר העלם דבר.

הוריות: מ"א.

הדרך שבפר העלם דבר של ציבור אין צריכים את השם של הוראה אלא צריכים רק שב"ד הגדול יטעו את הציבור (וכגון אם הרכינו בראשם בלי לדבר).

הוריות: ל"ו (קטע "ואולי יש ליישב").

דברי המצפה איתן שאם הורו ב"ד לחומרא, ונתגלגלה מאותה חומרא קולא, ועשו הקהל את הקולא, אין כאן חיוב של פר העלם דבר, וכן היכא שהי' מהיתר להיתר.

הוריות: י"ג.

שלפי המ"ד שסובר שצריכים הורו כולם לא מספיק רק בהדיינים אלא צריכים גם שהתלמידים יורו עמהם (או ירכינו בראשם).

הוריות: א' סק"ז (קטע ראשון), ל"ו (קטע "ברם לפי דברינו").

שהסיבה למה להצריך הורו כולם הרי זה כדי שהעושים יהיו נחשבים אנוסים.

הוריות: א' סק"ז, ל"ו (קטע "ברם לפי דברינו" וקטע "גם י"ל דנהי").

שאפילו למ"ד שצריכים הורו כולם אבל מספיק אם נודע אחר כך רק לרובם.

הוריות: ל"ג.

שאפילו אם אין צריכים שיורו כולם אבל צריכים שכל הדיינים יהיו שם.

הוריות: ב' (קטע "והנה לקמן" וקטע "המורם" וקטע אחרון).

שאפילו אם אין צריכים שיורו כולם להיתר אבל צריכים שכולם יורו, או להיתר או לאיסור, אבל אם יש אלו ששותקים הרי יוצא שלא כולם הורו.

הוריות: ל"ו (קטע "ברם אע"פ").

שלדין שמספיק בהורו רובם, מספיק אם נודע רק למיעוט היכא שביחד עם הרוב שלא הורו הרי הם רוב.

הוריות: ל"ג.

בענין הא דאין מביאין פר אם טעו בדבר שהצדוקים מודים בו.

הוריות: ל"ו (קטע "והנה עיין").

משמעות דברי הרמב"ם בפיה"מ שלא נאמרו שני דינים נפרדים, דהיינו שיורו לעקור רק מקצת דבר וכן שיורו בדבר שאין הצדוקים מודים בו, אלא הכל הוא דין אחד, דהיינו שהטעם למה ב"ד פטורים כשהורו לעקור את כל הגוף הרי זה כי הוא דבר שהצדוקים מודים בו.

הוריות: מ"ח.

שלפי משמעות דברי הרמב"ם הנ"ל יתחייבו על בתו מאנוסתו אפילו אם נאמר דחשיב עקירת כל הגוף.

הוריות: מ"ח (קטע "ועיין בתוס").

"בעי רב יוסף טעו בחרישה בשבת מהו", ודברי הרא"ש שם.

הוריות: ל"ו (קטע "והנה עיין").

"בעי רבי זירא אין שבת בשביעית מהו".

הוריות: מ"ט.

הסברא שהיכא שהורו לעקור חרישה, או אפילו כל המלאכות, רק בליל שבת, ולא ביום שבת, הרי זה נחשב מקצת דבר.

הוריות: מ"ט.

שאם עשו על פי ב"ד ב' פעמים בהעלם אחד, הרי הם מביאים רק פר אחד.

הוריות: ס"ד.

דברי המנחת חינוך בענין אם שמות וגופים מחלקים בפר העלם דבר וצריכים ב' פרים כמו שהם מחלקים בחטאת יחיד.

הוריות: נ"ט (קטע אחרון).

דברי הרא"ש שאם הורו ב"ד שחלב מותר והציבור אכלו חלב ואינם יודעים אם אכלו חלב הקיבה שאסור או חלב אחר שמותר, הרי הם מביאים כל אחד אשם תלוי.

הוריות: ל"ב (קטע "ועיין עוד").

בענין ב' ידיעות (דהיינו היכא שהורו ב"ד ועשו מיעוט קהל על פיהם, ושוב נודע להם טעותם, ושוב חזרו והורו ועשו מיעוט אחר על פיהם, ושוב נודע להם טעותם): בחלב וחלב, בחלב שע"ג הקיבה וחלב שע"ג הדקין, בחלב ודם.

הוריות: כ"ה, כ"ו.

בענין "ונודעה החטאת ולא שנודעה החוטאים".

הוריות: ל"ב (קטע "ועיין שם בתחילת").

שחייבים רק אם עשו הציבור לפני שנודע לב"ד טעותם.

הוריות: א' סק"ד.

שהיכא שעשו רוב הציבור לפני שנודע לב"ד טעותם, אם שוב אכל יחיד, הרי הוא מצטרף עמהם ופטור מחטאת יחיד אפילו אם אכל לאחר שכבר נודע להם טעותם.

הוריות: ל"ב (קטע "ושוב הקשה").

ח. מי מקריבו

בענין אם רק הכהן המשיח כשר להקריב פר העלם דבר של ציבור, או האם גם מרובה בגדים. וכן בענין אם גם כהן הדיוט כשר. וכן בענין אם יש לכה"פ דין לכתחילה שיקריבנו הכהן המשיח. וכן בענין אם פר כהן המשיח שוה לפר העלם דבר של ציבור בענין מי מקריבו.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ו הערה ל"ח והערה מ'.

הוריות: קל"ג, קל"ד, קנ"ד.

קרבן פר כהן המשיח

בענין הגדר של תולה בב"ד, עי' בערך קרבן חטאת יחיד - יחיד התולה בב"ד.

א. כללי

ב. איזה סוג כהן גדול

ג. חטא עם הציבור

ד. חטא ונתמנה

ה. מי מקריבו

א. כללי

דברי הרמב"ם שמונה חטאת יחיד ופר העלם דבר של ציבור לשתי מצות, ושפר כהן המשיח הרי הוא בכלל מצות חטאת יחיד. ודברי החינוך שהביא פר כהן המשיח במצות פר העלם דבר של ציבור.

הוריות: ע"ב.

דברי הרא"ש שכדי להתחייב בפר כהן המשיח צריכים שהכהן גדול יהי' בגדר "מי ששב מידיעתו" כמו שצריכים בחטאת יחיד.

הוריות: נ"ט (קטע) "ועיין ברא"ש".

שלפי הר"ח אם הורה שחלב מותר ונתחלף לו חלב בשומן חייב בפר.

הוריות: ע"ג.

בענין אם כדי להביא פר מספיק בזה שהחטא הי' לאחר שנתמנה או האם צריכים שגם ההוראה תהי' לאחר שנתמנה.

הוריות: ק"כ.

ב. איזה סוג כהן גדול

בענין שהכהן גדול צריך להיות מופלא, ובענין המחלוקת ראשונים אם הכוונה היא להמופלא שבב"ד או האם הכוונה היא לסתם ראוי להוראה.

הוריות: פ"א.

בענין "משיח שעבר ממשחותו ואח"כ חטא וכו' מביא פר".

הוריות: קי"ד.

הדרך שהטעם של הדין הנ"ל אינו משום שהיותו משוח שעבר מחייב פר, אלא הטעם הוא משום שהיותו משוח גמור מהני לחייב אותו בפר גם לאחר שעבר.

הוריות: קי"ד (קטע) "וביישוב" ולהלן (שם), קט"ו (קטע ראשון).

בענין אם הדין הנ"ל נוהג רק בכגון עבר מחמת מומו, או האם גם כשנסתלק בפה

אשר אז אין לו עכשיו דין של משוח שעבר אלא הרי הוא בגדר כהן הדיוט בעלמא.

הוריות: קי"ד (קטע) "והנה עיין ביומא" ולהלן (שם).

דברי הראב"ד שמשוח מלחמה מביא פר בהוראה.

הוריות: ע"ח (קטע) "ובענין אם גם" ולהלן (שם).

בענין אם פרו של משוח מלחמה (לפי דעת הראב"ד הנ"ל שהוא מביא פר) קודם לפר העלם דבר של ציבור כמו שפר כהן המשיח קודם.

הוריות: ע"ח (קטע) "והנה אם נאמר".

ג. חטא עם הציבור

דברי רש"י והרא"ש דהיכא שסמך הכהן גדול על הוראת ב"ד אינו מתכפר עם הציבור, ושהטעם הוא משום שהוא פטור בשגגת מעשה. ולמ"ד שבע"ז הרי הוא חייב בשגגת מעשה, הרי הוא שפיר מתכפר עם הציבור בע"ז. ובנשיא שקרבנו בשגגת מעשה שונה מיחיד סובר רש"י שגם הוא אינו מתכפר עם הציבור היכא שסמך על ב"ד, והרמ"ה חולק.

הוריות: ע"ט, פ"ה (קטע אחרון).

דברי הרמב"ם ועוד ראשונים שהיכא שסמך על הוראת ב"ד הרי הוא שפיר מתכפר עמהן, ודלא כרש"י והרא"ש.

הוריות: ע"ט, פ"ה (קטע אחרון).

שהיכא שהורה גם הוא וגם ב"ד וסמך על הוראתו לחוד, לפי רש"י הרי הוא מתכפר עם הציבור (ועיי"ש באות ע"ט בענין איך יכול ציור זה להיות יותר טוב מהיכא שסמך על ב"ד), ולהרמב"ם הרי הוא מתכפר בפני עצמו.

הוריות: ע"ט, פ"ה (קטע אחרון).

שהטעם למה כשחטא עם הציבור הרי הוא מתכפר עם הציבור אינו משום שהוא נחשב חלק מן הציבור אלא משום שפר העלם דבר של ציבור יכול לכפר גם את הכפרה של פר כהן משיח.

הוריות: פ"ה (קטע "מיהו אכתי").
בענין אם היכא שהוא מתכפר עם הציבור,
הרי הוא צריך לעשות סמיכה לבדו.
הוריות: פ"ה (קטע "והנה יש
לעייין").

בענין אם היכא שדינו להתכפר עם הציבור,
ומת, הרי זה נחשב כמו חטאת שמת אחד
מן השותפין.

הוריות: פ"ה (קטע "גם יהי נפקא
מינה").

ד. חטא ונתמנה

בענין המחלוקת בין רבי שמעון ורבנן
בחטא לפני שנתמנה ונודע לו לאחר
שנתמנה האם הוא חייב חטאת יחיד או לא,
עי' בערך קרבן שעיר נשיא.

ה. מי מקריבו

בענין אם רק הכהן המשיח כשר להקריב
פר העלם דבר של ציבור, או האם גם
מרוכה בגדים. וכן בענין אם גם כהן הדיוט
כשר. וכן בענין אם יש לכה"פ דין
לכתחילה שיקריבנו הכהן המשיח. וכן
בענין אם פר כהן המשיח שוה לפר העלם
דבר של ציבור בענין מי מקריבו.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ו
הערות ל"ח ומ'.

הוריות: קל"ג, קל"ד, קנ"ד.

משמעות דברי הרמב"ם שרק כהן המשיח
כשר להקריב פר כהן המשיח כי צריכים
שהחוטא יכפר על עצמו.

הוריות: קל"ד.

קרבן ציבור

עי' עוד בערך קרבן מוסף.

בענין זר וטמא בקרבנות ציבור, עי' בערך
פסולי עבודה סק"ה (בענין זר) סק"ו (בענין
טמא) סק"ח (בענין טומאה בציבור), סק"ט
(בענין זקני דרום).

בענין שציבור פטורים מקרבן עולה ויורד,
עי' בערך קרבן עולה ויורד.

הדרך שחל בעצם קדושת הקרבן ציבור אם

הוא לחובה כגון תמידין או נדבה לקיץ
המזבח.

זבחים א': רנ"ד, רנ"ו.

בענין אם נשים שייכות בקרבן ציבור או
לא משום דהוי מצות עשה שהזמן גרמא:
דברי ספר אוצר חיים שהן פטורות משום
דהוי מצות עשה שהזמן גרמא, ודברי
רעק"א שאין להן חלק בקרבנות ציבור כיון
שאינן שוקלות, ודברי החזו"א שאינן
חייבות אבל בכל זאת הרי הן מתכפרות בו,
ודברי העמודי אור שהן גם חייבות
בקרבנות ציבור כיון שהן חובות ציבור ולא
חובות יחיד.

זבחים א': קכ"ו.

חומש: פר' תרומה, ועשו לי מקדש
(כ"ה, ח') [ב].

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ד' אות
א' סקי"א.

שיטת רש"י בחומש שאם ציבור נודב עולה
הרי זה בגדר קרבן שותפין, ושיטת הרמב"ן
שאם רוב הציבור נדבו הרי זה בגדר קרבן
ציבור.

זבחים א': קס"ב סק"א.

חומש: פר' ויקרא, תקריבו את
קרבנכם (א', ב') סק"א.

שלפי שיטת הרמב"ן הנ"ל הנסכים יבואו
מכל הציבור וגם מהמיעוט שלא נדבו.

זבחים א': קס"ב סק"א (קטע
"ועוד כתב הרמב"ן").

חומש: פר' ויקרא, תקריבו את
קרבנכם (א', ב') סק"א (קטע "ועוד
כתב הרמב"ן").

דברי הגרי"ז בדעת הרמב"ן שאע"פ שאדם
יכול להפריש קרבן בשביל חבירו אבל א"א
ליחיד להפריש בשביל ציבור אלא צריכים
דעתם ושהם יפרישו.

זבחים א': קס"ב סק"א (קטע
אחרון).

חומש: פר' ויקרא, תקריבו את
קרבנכם (א', ב') סק"א (קטע
אחרון).

זבחים א': רכ"ה*, רכ"ו.

חומש: פ' בראשית ע"ן פ' א', י"א) בהערה השני'. פ' ויקרא, ואם זבח שלמים קרבנו (ג', א').

הדרך שאפילו אם שלמים מכפרים על עשה אבל הרי זה רק אם הוא רוצה, אבל אינו חייב להתודות על השלמים, משא"כ בעולה הרי הוא חייב להתודות על העולה.

זבחים א': רכ"ה*.

חומש: פ' ויקרא, ואם זבח שלמים קרבנו (ג', א') (קטע "והרדב"ז").

דברי הרמב"ם שאומר על שלמים דברי שבה.

זבחים א': רכ"ה*.

חומש: פ' ויקרא, ואם זבח שלמים קרבנו (ג', א').

שעוברים על לא תותירו מיד בליל שלישי.

זבחים ג': קכ"ה.

קרבן שעיר נשיא

שמלך תחת מלך אינו חייב שעיר נשיא כי לא קרינן ב"י אין על גביו אלא ה' אלוקיו.

הוריות: ק"ד (קטע אחרון).

בענין הדין של מלכי יהודה ושל מלכי ישראל לענין שעיר נשיא.

הוריות: קכ"ט.

בענין שנשיא הסנהדרין מביא שעיר נשיא כשאינו על גביו מלך או ריש גלותא, וכן הריש גלותא כשאינו מלך.

סנהדרין: קצ"ו (קטע "וי"ל דהיינו משום").

הוריות: ע"ח ("ובענין אם גם"), קכ"ט.

אבות: שני"ו (קטע "וי"ל דהיינו משום").

דברי הקרן אורה שבזמן שאין מלך הרי נשיא שבט מתחייב בשעיר אע"פ שיש גם נשיאים אחרים.

הוריות: קכ"ט.

בענין המהות של קרבן עולת ציבור שבא ממותרות: האם הבעלים הוא רשות הקדש רק שהוא מרצה על הציבור, או האם הציבור הוא גם הבעלים רק שאין הם המקדישים אלא הרי זה נקרא רשות הקדש עצמו עושה את הקרבן מן השקלים.

זבחים א': קס"ב סק"א סק"ב.

חומש: פ' ויקרא, תקריבו את קרבנכם (א', ב') סק"ב.

דברי הרי"ף במס' ברכות שאין תפילת נדבה בציבור כי ציבור אינו יכול לנדב קרבן.

זבחים א': קס"ב סק"ב.

חומש: פ' ויקרא, תקריבו את קרבנכם (א', ב') סק"ב.

בענין אם מה שנאמר בהלכה שאין עוף או שלמים (בנדבה) באים מציבור הוא רק שאי אפשר שיהיו בגדר קרבן ציבור, או האם נאמר שאין רוב ציבור יכולים להביאו אפילו בתורת שותפים.

זבחים א': קס"ב סק"א (קטע "שוב").

בענין אם השתי תודות שמביאים כשמוסיפים על העיר ועל העזרות הן קרבן ציבור, או האם הן קרבן יחיד דהיינו שהן של מי שרוצה לנדב אותן וכיון שהן קרבן יחיד אינן טעונות שירה.

זבחים א': קס"ב סק"ג.

זבחים ב': ש"ז (קטע אחרון).

חומש: פ' צו, "בענין שירה על קרבן תודה" סק"א.

דברי האור שמח שקרבנו של גר שמת הרי הוא קרבן ציבור.

זבחים א': ר"ג.

קרבן שלמים

בענין אם שלמים מכפרים על עשה.

קידושין ג': חלק ההערות דף נ"ז הערה ט"ז.

בענין נשיא שנצטרע לענין שער נשיא.

סנהדרין: רל"ט ובהערה השלישית (קטע "מיהו בגליון הש"ס").

הוריות: ק"ח - קי"א, קמ"ד ובהערה (קטע "מיהו בגליון הש"ס" וקטע אחרון).

אבות: רט"ז ובהערה השני' (קטע "מיהו בגליון הש"ס" וקטע אחרון).

חומש: פ"ר ויחי לא יסור שבט מיהודה (מ"ט, א') [ב] ובהערה השני' (קטע "מיהו בגליון הש"ס" וקטע אחרון).

דברי רבי אליעזר שנשיא מביא שער היכא שהדיוט מביא קרבן עולה ויורד.

הוריות: קי"ב.

בענין המחלוקת בין רבי שמעון ורבנן בהציור של חטא כשהוא הדיוט ונתמנה להיות כהן גדול או נשיא, דלרבנן מספיק בשעת חטא בחיוב והרי הוא מביא חטאת יחיד של כשבה או שעירה, ואילו לפי ר"ש צריכים גם שעת ידיעה בחיוב וממילא הרי הוא פטור מכלום.

הוריות: פ"ט (קטע "ונראה לומר"), קי"ז.

הדרך שהטעם למה לא אזיל רבי שמעון בתר שעת ידיעה לחוד ויביאו פר או שער כמו עכשיו, אין זה משום שאישתני הרי זה פועל דין של פטור בעצם החיוב שהי' עליו קודם שאישתני, אלא לעולם יכול להיות שעדיין זקוק הוא לכפרה רק שאין לו תקנה משום שאין לו מה להביא כי "לא שייך למימר דיביאו קטן שבהם דאפילו יביא גדול לא תכפר אם הוא מחויב קטן ונמצא מביא חולין לעזרה".

הוריות: קי"ח.

הדרך שטעמו של רבי שמעון למה צריכים גם שעת ידיעה בחיוב הוא משום שצריכים חטא וידיעה בשוין.

הוריות: קי"ט.

הדרך שטעמו של רבי שמעון הוא כי

גדולה מכפרת (על מה שחטא ועוד לא נודע לו כשהי' הדיוט, אבל על מה שנודע לו כבר בהיותו הדיוט אין גדולה מכפרת).

הוריות: קי"ט.

שהיכא שחטא בהיותו הדיוט, ונודע לו אז מספק, ולאחר שנתמנה נודע לו בודאות, גם בכה"ג גדולה מכפרת.

הוריות: קי"ט.

שהיכא שחטא כשהי' הדיוט ונודע לו מספק לאחר שנתמנה הרי הוא פטור מאשם תלוי כי גדולה מכפרת, וכן לפי הטעם של חטא וידיעה בשוין אין זה נקרא חטא וידיעה בשוין ואע"פ שבין הדיוט ובין נשיא מביאין אשם תלוי אבל מ"מ י"ל שלא שייך חיוב אשם תלוי היכא שהוא פטור על ידיעה ודאית מטעם שאין חטא וידיעה בשוין.

הוריות: קי"ט.

הדרך שאע"פ שדינו של נשיא הוא בשעיר אבל מ"מ מכיון שהוא מביאו על שגגת מעשה כהדיוט, ולא על שגגת הוראה כמשיח וב"ד, אכתי אינו מופקע מכפרת כשבה או שעירה, אלא נתחדש דין מיוחד שהוא צריך את הכפרה של שעיר, וממילא אם אי אפשר שיביא שעיר, יביא כשבה או שעירה.

הוריות: קכ"ח (קטע ראשון).

בענין אכל חצי כזית חלב כשהוא הדיוט, ונתמנה להיות נשיא, והשלימו, ואח"כ נודע.

הוריות: קכ"ח (קטע "והנה לכאורה מוכח" ולהלן שם).

בענין אכל חצי כזית קודם שנתמנה וחצי זית לאחר שעבר.

הוריות: קכ"ח (קטע "והנה בציר").

שיטת רש"י והרא"ש דהיכא שסמך הכהן גדול על הוראת ב"ד אינו מתכפר עם הציבור, ושהטעם הוא משום שהוא פטור בשגגת מעשה. ולפי המ"ד שסובר שבע"ז הרי הוא חייב בשגגת מעשה, הרי הוא שפיר מתכפר עם הציבור בע"ז. ובנשיא

ודעת החיי אדם והאבני נזר והאור שמח שהוא שירת הבעלים על התודה שלהם בשעת סמיכה.

זבחים א': קס"ב סק"ד.

חומש: פר' צו, "בענין שירה על קרבן תודה".

"לחמי תודה שלא הורמו חייבין עליהן משום טומאה" (כלומר אם אכל אותם טומאת הגוף).

זבחים ג': קמ"ו, קמ"ט.

שתרומת לחמי תודה אינה רק ענין של מצוה, אלא הרי זה מתיר את הלחמים באכילה בדרך מתיר כמו זריקת הדם והקטרת אימורין.

זבחים ג': קמ"ט.

מה שצייד המנחת חינוך לומר שיש חיוב מיתה בידי שמים על אכילת החלות לפני הרמה כמו שיש חיוב מיתה על אכילת טבל לפני הפרשת תרומה.

זבחים ג': קמ"ט.

קרבן תמיד - השלמה

ע"י עוד בערך קרבנות - אמירת קרבנות.

הדרך ששני התמידים באים כל אחד מהם על כל היום, רק שזמני ההקרבה הם שחרית ובין הערבים.

זבחים א': שכ"ח (קטע ראשון).

חומש: פר' פנחס, את קרבני לחמי וגו' (כ"ח, ב') ד' (קטע "והנה ע"י בפמ"ג" ולהלן שם).

תפילה: ג': (קטע "והנה ע"י בפרי מגדים" ולהלן שם).

דלא כהנ"ל אלא "תמיד השחר מכפר על עבירות הלילה, ושל בין הערבים מכפר על עבירות היום" (ילקוט שמעוני, ישעי' ש"צ).

חומש: פר' פנחס, את קרבני לחמי וגו' (כ"ח, ב') ד' (קטע "והנה ע"י בילקוט").

תפילה: ג': (קטע "והנה ע"י בילקוט").

שקרבנו בשגגת מעשה שונה מיחיד סובר רש"י שגם הוא אינו מתכפר עם הציבור היכא שסמך על ב"ד, והרמ"ה סובר שהוא שפיר מתכפר עם הציבור.

הוריות: ע"ט, פ"ה (קטע אחרון).

קרבן תודה

בענין תודה שלא לשמה, ע"י בערך עבודה לשמה - קרבן תודה.

בענין השתי תודות שמביאים כשמוסיפים על העיר ועל העזרות, ע"י בערך ירושלים - מוסיפים על העיר ועל העזרות.

ראיות שתודה היא סוג מסוים של שלמים. סנהדרין: כ"ח.

זבחים א': קע"ד סק"ב, רס"ח.

חומש: פר' צו, וזאת תורת זבח השלמים אשר יקריב לה' אם על תודה יקריבנו (ז', י"א י"ב).

שכל התודות הן סוג אחד של קדושה ולא חל בקדושת התודה על איזה נס היא באה.

זבחים א': רס"ו.

חומש: פר' צו, "עוד בענין המהות של קרבן תודה".

בענין תודה שנשחטה על שמונים חלות.

נדרים: פרק נערה המאורסה ד' סק"א ובההערה שם.

קידושין ג': קכ"ו סק"א ובההערה שם, חלק ההערות דף נ"א הערה ט' (דברי רש"י דאיירי שקידש את הארבעים השניים לאחר שחיטת הזבח).

זבחים ב': תשע"א סק"א ובההערה שם.

בענין אם הלחם מעכב את הכשר הקרבן.

קידושין ג': קנ"ז (קטע "וע"ע לעיל").

דברי השט"מ שמזמור לתודה הוא השיר שהלויים שרים על התודות שמביאים כשמוסיפים על העיר והעזרות, ודעת החתם סופר שהוא שירת הלויים על תודת יחיד,

ביאורים בדברי הגמ' שבשבת התמיד נחשב מקודש יותר מבחול.

חומש: פר' פנחס, את קרבני לחמי וגו' (כ"ח, ב') ג' (קטע "ויש לבאר" ולהלן שם).

תפילה: ב': (קטע "ויש לבאר" ולהלן שם).

קושיית הקו"ש למה קרבן שהקריבו אותו קודם התמיד של שחרית לא חשיב מחוסר זמן.

זבחים א': קס"ה סק"ג.

בענין אם העשה של השלמה הוא בגדר איסור עשה שעובר המקריב אחרי התמיד, או האם הוא בגדר קיום עשה, דהיינו שהעובדא שהוא מקריב לפני התמיד ולא אחרי התמיד הרי זה נחשב קיום מצות עשה.

יבמות ב': שס"ב (קטע "ובקונטרס").

כתובות ב': תק"ל (קטע אחרון).

זבחים ג': ס"ז.

בענין אם האיסור עשה הוא העובדא שהוא מקריב אחרי התמיד של בין הערבים, או האם האיסור הוא העובדא שאינו מקיים את הדין בהקרבן להקריבו קודם התמיד של בין הערבים, א"נ הדין של התמיד להיות נקרב אחרון.

זבחים ג': ס"ז.

שהרמב"ן מונה עלי' השלם כל הקרבנות כולם למצות עשה בתרי"ג, והרמב"ם אינו מונהו.

זבחים ג': ס"ז.

בענין אם קרבן שנקרב אחרי התמיד של בין הערבים פסול, או האם זה רק בגדר איסור לכתחילה.

זבחים א': פ' (סק"ב) סק"ה.

הסברא שהיכא שהפסח לא עלה לחובה הרי זה גורם שיהי' פסול משום ששחטו אותו אחרי התמיד שבין הערבים (א"נ משום דנשאר פסח ששחטו שלא למנויו, א"נ משום שאין לו אוכלין).

זבחים א': פ' סק"ב סק"ג סק"ה.
בענין הא שאין העשה של טהרת מצורע דוחה את העשה של השלמה.

יבמות ב': שס"ב (קטע "מיהו השאגת ארי").

כתובות ב': תק"ל סק"ג (קטע "מיהו השאגת ארי").

קרבנות - אמירת קרבנות

פירוש לשון "עתר" ב"ותערב עליך עתירתנו כעולה וכקרבן".

חומש: פר' פנחס, את קרבני לחמי וגו' (כ"ח, ב') א'.

תפילה: ג'.

שבזמן הבית לא היתה קיימת האפשרות של קיום קרבן ע"י "נשלמה פרים שפתינו".

חומש: פר' פנחס, את קרבני לחמי וגו' (כ"ח, ב') א'.

תפילה: ג'.

בענין דברי הט"ז שאמירת הפסוקים היא כנגד זריקת הדם, ואילו תפילת שמונה עשרה היא כנגד הקטרת אברים.

חומש: פר' פנחס, את קרבני לחמי וגו' (כ"ח, ב') ב' (קטע "ויש ליישב" ולהלן שם).

תפילה: א' (קטע "ויש ליישב" ולהלן שם).

השיטה שבמנחה אומרים קרבנות אחרי אשרי.

חומש: פר' פנחס, את קרבני לחמי וגו' (כ"ח, ב') ב' (קטע "ויש ליישב").

תפילה: א' (קטע "ויש ליישב").

בענין מה שהמחבר אינו מזכיר אמירת קרבנות במנחה, והרמ"א כתב רק שהיא מנהג יפה.

חומש: פר' פנחס, את קרבני לחמי וגו' (כ"ח, ב') ד'.

תפילה: ג'.

דברי הפרי מגדים שאם הקדים לומר

קרבנות לפני עלות השחר, יצא.

חומש: פר' פנחס, את קרבני לחמי וגו' (כ"ח, ב') ד' (קטע "והנה עי' בפרי מגדים" ולהלן שם).

תפילה: ג' (קטע "והנה עי' בפרי מגדים" ולהלן שם).

בענין המקדים לומר תמיד של בין הערבים בשחרית.

חומש: פר' פנחס, את קרבני לחמי וגו' (כ"ח, ב') ד' (קטע "ולפ"ז יוצא" ולהלן שם).

תפילה: ג' (קטע "ולפ"ז יוצא" ולהלן שם).

ביאור דברי המחבר שבשבת צריכים לומר לפני שחרית גם פסוקי המוסף של שבת, אבל בראש חודש אין צריכים לומר קודם שחרית פסוקי המוסף של ראש חודש (ודברי הרמ"א שצריכים לומר גם פסוקי המוסף של ראש חודש כדי לפרסם שהוא ראש חודש).

חומש: פר' פנחס, את קרבני לחמי וגו' (כ"ח, ב') ב'.

תפילה: א'.

הדרך שבשבת ראש חודש אין צריכים לומר לפני שחרית פסוקי המוסף של שבת.

חומש: פר' פנחס, את קרבני לחמי וגו' (כ"ח, ב') ב' (קטע אחרון).

תפילה: א' (קטע אחרון).

ביאור למה נוסח אשכנז מאחרת את השיר של יום עד אחרי תפילת מוסף אע"פ שהוא שירת הלויים על התמיד.

חומש: פר' פנחס, את קרבני לחמי וגו' (כ"ח, ב') ג'.

תפילה: ב'.

בענין מה שאין קרבן חטאת בהמוסף של שבת.

חומש: פר' פנחס, את קרבני לחמי וגו' (כ"ח, ב') ו' (קטע "ויש לבאר").

תפילה: כ"ט (קטע "ויש לבאר").

פירוש "רצית קרבנותי".

חומש: פר' פנחס, את קרבני לחמי וגו' (כ"ח, ב') ו'.

תפילה: כ"ט.

פירוש "זבחי רצון ושעירי חטאת"

חומש: פר' פנחס, את קרבני לחמי וגו' (כ"ח, ב') ו' (קטע "וכעין הנ"ל").

תפילה: כ"ט (קטע "וכעין הנ"ל").

פירוש "ועולת ראש חדש נעלה עליו ושעירי חטאת נעשה ברצון".

חומש: פר' פנחס, את קרבני לחמי וגו' (כ"ח, ב') ו' (קטע "ולפי זה").

פירוש "ואת מוסף יום השבת הזה" (או "ראש חודש הזה").

חומש: פר' פנחס, את קרבני לחמי וגו' (כ"ח, ב') ה'.

תפילה: ל"ב.

בענין שלעתיד לבוא ישלימו את כל הקרבנות שחיסרו בתקופת החורבן.

חומש: פר' פנחס, את קרבני לחמי וגו' (כ"ח, ב') ה'.

תפילה: ל"ב.

בענין למה אומרים עולת חדש בחדשו ולא גם חטאת חדש בחדשו.

חומש: פר' פנחס, עלת חדש בחדשו (כ"ח, י"ד).

בענין הזכרת מנחות יחיד, ועומר, ושתי הלחם, ונסכים, ומנחת נסכים.

חומש: פר' פנחס, את קרבני לחמי וגו' (כ"ח, ב') ז'.

תפילה: ד'.

עוד בענין הזכרת נסכים ומנחת נסכים.

חומש: פר' פנחס, את קרבני לחמי וגו' (כ"ח, ב') ח'.

תפילה: ה'.

עוד בענין הזכרת נסכים.

חומש: פר' פנחס, את קרבני לחמי וגו' (כ"ח, ב') ט' סק"א.

תפילה: ו' סק"א.

הסברא ש"נשלמה פרים שפתינו" נאמר רק על זבחים, דוגמת "פרים", אבל לא על מנחות.

חומש: פ' פנחס, את קרבני לחמי וגו' (כ"ח, ב') ז'.
תפילה: ד'.

בענין אמירת משניות שבפרק איזהו מקומן וכו' (וברייתא דרבי ישמעאל).

חומש: פ' פנחס, את קרבני לחמי וגו' (כ"ח, ב') ט' סק"ב.
תפילה: ו' סק"ב.

קרוב (רוב וקרוב)

בענין אם קרוב הוא בגדר בירור או האם הוא בגדר גזירת הכתוב של התנהגות במצב של ספק.

קידושין ד': שצ"ט סק"א.

ב"ב א': ר"ד סק"א סק"ג סק"ד, ר"ה, רי"א, רי"ד.

סימנים בענינים שונים: "בענין חזקה דמעיקרא" (קטע "ועכ"פ").

הסברא שאפילו אם הוא בגדר גזירת הכתוב של התנהגות, אבל הטעם למה גזרה כן התורה הרי זה משום המדה פורתא של ראי' שיש בזה.

קידושין ד': שצ"ט סק"א.

ב"ב א': ר"ד סק"א (קטע "גם י"ל") סק"ה, ר"ה (קטע "ויש לבאר"), רי"א (קטע "מיהו").

בענין למה ברוב וקרוב הולכים אחר הרוב.

קידושין ד': שצ"ט סק"א.

ב"ב א': ר"ד, ר"ה, רי"ד.

סימנים בענינים שונים: "בענין חזקה דמעיקרא" (קטע "ועכ"פ").

בענין שגם רובא דלית' קמן עדיף מקרוב.

ב"ב א': רי"ד.

בענין אם יש מ"ד שחולק על הדין שברוב וקרוב הולכים אחרי הרוב, אלא ס"ל שזה נשאר מחצה על מחצה.

ב"ב א': ר"ט, רט"ו.

דברי הכרתי ופלתי שהרמב"ם סובר שאע"פ שברוב וקרוב הולכים אחרי הרוב, אבל רוב נגד קורבה דמוכח נשאר מחצה על מחצה.

ב"ב א': ר"ט.

בענין אם גם רוב מצומצם עדיף מקרוב.

ב"ב א': ר"ה*.

עוד בענין רוב וקרוב הולכים אחר הרוב.

ב"מ: פרק אלו מציאות כ"ג (קטע "והנה עיין בתוס'"), כ"ד.

דברי הרמב"ן ש"מקומו" עדיף מקרוב והרי הוא שפיר עדיף מרוב.

ב"מ: פרק אלו מציאות כ"ד (שגם הרמב"ם סובר כהרמב"ן).

ב"ב א': ר"ט, רי"ג, רט"ז (ושהרא"ש חולק על זה, וע"ע להלן בסמוך כאן).

דברי הרא"ש שחולק וסובר שלא הולכים אחרי מקומו, ודברי הנחלת דוד שהרא"ש סובר כן רק בדבר שהוא מעשה אבל בנפל מאליו גם הרא"ש מודה שברוב ומקומו הולכים אחרי מקומו.

ב"מ: פרק אלו מציאות כ"ד.

דברי הקצה"ח והנחלת דוד בענין עד איפוא נחשב מקומו.

ב"מ: פרק אלו מציאות כ"ד.

הצד לומר שחזקה עדיף מקרוב כמו שרוב עדיף מקרוב, והצד לומר שקרוב וחזקה שקולים הם, והצד לומר שקרוב עדיף.

ב"ב א': ר"ד סק"ד, רט"ז (קטע אחרון).

בענין אם קרוב ביחד עם חזקה עדיפי מרוב.

ב"ב א': ר"ד סק"ה.

בענין אם קרוב ביחד עם טענת ברי עדיפי מרוב ביחד עם טענת שמא.

ב"ב א': רט"ז (קטע אחרון).

בענין אם קרוב ביחד עם רובא דלית' קמן עדיפי מרובא דאית' קמן.

ב"ב א': רי"א (קטע "מיהו יש לפקפק").

דברי הנחלת דוד שקרוב ביחד עם מצוי עדיפי מרוב כמו שאם סוברים שקרוב עדיף הדין הוא שהיכא שיש רוב ומצוי נגד הקרוב הולכים אחרי הרוב והמצוי.

ב"מ: פרק אלו מציאות כ"ד.

בענין אם הולכים בממון אחר הקרוב.

ב"ב א': ר"ה (קטע "ועיין בקצה"ח").

דברי התוס' רי"ד שהיכא שיצא הדבר חוץ למחיצתו ונמצא במקום אחר, לא שייך ללכת אחר הקרוב, ולכן לא שייך ללכת אחר הקרוב אלא כגון היכא שנמצא הבשר בין החנויות אבל לא כשנמצא באחד ממבואות העיר.

ב"ב א': רי"ב.

קרות הגבר

"מאי קריאת הגבר", רב אמר קרא גברא, רבי שילא אמר קרא תרנגולא" (יומא דף כ' ע"ב): דברי המאירי ששיעורו של רבי שילא הוא מוקדם הרבה לשיעורו של רב.

זבחים ב': רצ"א (קטע "והמצפה"), רצ"ב בההערה.

בענין אם קרות הגבר הוא קודם עמוד השחר.

זבחים ב': רצ"א.

הדרך שהרמב"ם סובר שקרות הגבר הוא עלות השחר.

זבחים ב': רצ"א.

"היוצא לדרך קודם קרות הגבר דמו בראשו".

ב"ק א': תשל"ט.

אבות: ק"כ.

חומש: פר' מקץ, הבקר אור והאנשים שלחו (מ"ד, ג') (קטע "והנה ביומא" ולהלן שם).

בענין "מקרות הגבר עד צפרא לא פסלה לינה".

זבחים ב': רצ"ד, רצ"ה, רצ"ז, שנ"ח, שע"ח.

קרח

השיטות בענין מתי קרה המחלוקת של קרח.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ'.

חומש: הקדמה, א' (קטע "והנה

רש"י"). פר' קרח, ויקח קרח (י"ז, א').

בענין למה אירעה מחלוקת דוקא סביב המשכן והכהונה, דהיינו מחלוקתו של קרח.

חומש: פר' קרח, ולא יהי' כקרח וכעדתו (ט"ז, ה') [א] (קטע "ונראה עוד").

שקרח נטרד בגלל שסיפר לאשתו אודות מחלוקתו עם משה.

אבות: כ"ז סק"א (קטע "והר"ב כתב").

בענין מה גרם לזה שאין לקרח חלק לעוה"ב (קנאה או כבוד).

אבות: רמ"ב.

"כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו שנאמר ולא יהי' כקרח וכעדתו": בענין אם הכוונה היא ללאו גמור מהתורה או האם הכוונה היא רק לאסמכתא. ושיטת הרמב"ן שהוא לאו גמור אבל רק בחולק על הכהונה.

יבמות א': רנ"ג סק"ב.

אבות: שי"א.

חומש: פר' קרח, ולא יהי' כקרח וכעדתו (י"ז, ה') [א].

דברי הקו"ש שבנוגע להנשים של כלל ישראל נאמר רק שאין להן זכות בחלוקת ארץ ישראל, אבל בנוגע לעדת קרח (והמרגלים) נאמר שבכלל לא תהא להם נחלה בארץ והופקעו לגמרי מאחוזת נחלה אפילו ע"י ירושה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ח סק"ב סק"ד.

חומש: פר' שלח, חיו מן האנשים (י"ד, ל"ח) [א] (קטע "ועי"ש בקובץ" וקטע אחרון). פר' פנחס, לאלה תחלק הארץ בנחלה (כ"ו, ג') סק"א (קטע "ועי"ש בקובץ" וקטע אחרון) ובהערה החמישית.

עוד בענין שלא הי' לעדת קרח (ולהמרגלים) חלק בארץ.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ט סק"ג.

חומש: פר' שלח, חיו מן האנשים
(י"ד, ל"ח) [ב].

קרח

ע"י עוד בערך פסולי עבודה - פאת זקן
וקרחה.

בענין אם העשה של קדושים יהיו קאי גם
על כהן הקורח קרחה.
זבחים ב': ק"ה.

קריאת התורה

א. כללי

ב. ספר תורה שנמצאת בו טעות

ג. ציורים שונים של טעויות

ד. הצורה הנכונה של האותיות

א. כללי

בענין אם החיוב של קריאת התורה הוא
חיוב קריאה, ויוצאים ע"י שומע כעונה, או
האם הוא חיוב שמיעה ואין צריכים להגיע
לשומע כעונה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ב' אות
ו'. סי' י"ט סק"ב.

שלענין קדימה לעלות לתורה בעל חכמה
ומנין תלמידים עדיף מבעל שנים.

אבות: רע"ג (קטע "ועיין עוד במגן
אברהם").

דברי המחבר שבעל בשר יכול לסמוך
בשעת קריאת התורה.

זבחים ב': נ"ד (קטע "והמרומי
שדה"), ר"פ (קטע "ועוד כתב
המרומי שדה שכיון").

דברי המג"א שרק סמיכה שאינה סמיכה
גמורה מותרת, דהיינו באופן שאפילו אם
ינטל הדבר הסומך, ישאר עומד.

זבחים ב': נ"ד (קטע "והמרומי
שדה").

שכהן חלל אינו יכול לעלות לתורה במקום
לוי.

כתובות ב': רכ"ב (קטע ראשון).

חומש: פר' אמור, אמור אל
הכהנים בני אהרן (כ"א, א') (קטע
"וכתב" ולהלן שם).

שיטות הראשונים והאחרונים בענין "שמנה

פסוקים (אחרונים) שבתורה יחיד קורא
אותן" (מנחות דף ל' ע"א, וב"ב דף ט"ו
ע"א).

חומש: פר' וזאת הברכה, וימת שם
משה (ל"ד, ה') ולהלן שם.

ב. ספר תורה שנמצאת בו טעות

בענין איך צריכים לנהוג בהמשך: שיטת
ה"ר יעקב בי רב, שיטת המרדכי, הכרעת
הרמ"א, שיטת הגר"א, שיטת המהר"ל,
שיטת הגאונים, ופסקי הפוסקים האחרונים.
ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ג' אות
א'.

ג. ציורים שונים של טעויות

נקרעו התפירות.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ג' אות
ב' סק"א.

ציורים שנשתנה המבטא וציורים שנשתנה
המובן.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ג' אות
ב' סק"ד - סק"ו.

נדבקן שתי אותיות זו בזו.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ג' אות
ב' סק"ז.

נמחקה האות.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ג' אות
ב' סק"ח.

נפסקה האות באמצע.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ג' אות
ב' סק"ט.

עירוב אותיות.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ג' אות
ב' סק"י.

תגין.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ג' אות
ב' סק"א.

פרשיות זכור ופרה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ג' אות
ב' סק"ב.

ראיית תינוק.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ג' אות
ב' סק"ב סק"ג.

ד. הצורה הנכונה של האותיות

בענין הצורה הנכונה של האותיות, מיוסד

ברובו על דברי המשנה ברורה בקונטרס משנת ספרים שאחרי סימן ל"ו.
ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ג' אות ג'.

קריאת שמע

א. מהות המצוה

ב. דיני הקריאה

ג. דקדוק

ד. דינים שונים

א. מהות המצוה

דברי הביאור הלכה שכל פרשה ופרשה היא קיום מצוה נפרד, והיינו אע"פ שהרמב"ם מנה את שתי הפרשיות כמצוה אחת במנין תרי"ג.

חומש: פר' ואתחנן, "עוד בענין דקדוק בקריאת שמע".

בענין מה שהרמב"ם אינו מונה זכירת יציאת מצרים כל יום למצוה בפני עצמה בתרי"ג, אלא כללה במצות קריאת שמע.

אלול - תשרי: ראש השנה ב' (קטע אחרון).

הדרך שמדרכנן צריכים את שלשת הפרשיות יחד ולא סגי בפרשה אחת לחוד. ולכן השיעור של הפסק הוא כדי לגמור את כל הפרשיות.

חומש: פר' ואתחנן, "עוד בענין דקדוק בקריאת שמע".

נפ"מ בין אם קריאת שמע היא מצוה דאורייתא או מצוה דרבנן.

אבות: נ' סק"א (קטע "והנה ביומא").

דברי הרמב"ם שהכוונה בושנתם לבניך היא לתלמוד תורה, ושהכוונה בודברת במ היא לקריאת שמע.

חומש: פר' ואתחנן, "עוד בענין קריאת שמע" (קטע "מיהו יש לדחות").

תפילה: י"ג (קטע "מיהו יש לדחות").

דברי השאגת ארי' שמצות קריאת שמע היא ביסודה מצות תלמוד תורה, רק שהכא התורה אמרה מה ללמוד.

נדרים: פרק כל כנויי ק' (קטע "ובדעת הרמ"א").

אבות: מ"ז (קטע "ובדעת הרמ"א").

חומש: פר' ואתחנן, "עוד בענין קריאת שמע" (קטע "וע"ע בשאגת ארי"ו ולהלן שם).

תפילה: י"ג (קטע "ולכאורה מוכח מזה").

בענין שיוצאים ידי החיוב של תלמוד תורה ע"י קריאת שמע שחרית וערבית.

נדרים: פרק כל כנויי צ"ח, ק', קי"ח סק"א (קטע "ועכ"פ ולהלן שם) סק"ג.

קידושין ב': שס"ב.

אבות: מ"ו, מ"ז.

חומש: פר' ואתחנן, "עוד בענין קריאת שמע".

תפילה: י"ג (קטע "ולכאורה מוכח מזה" וקטע "מיהו יש לדחות").

בענין למה המחבר אינו מביא את הדין הנ"ל שיוצאים ידי החיוב של תלמוד תורה ע"י קריאת שמע שחרית וערבית, והרמ"א שפיר מביאו.

נדרים: פרק כל כנויי ק' (קטע "והנה עיין שם" ולהלן שם).

אבות: מ"ז (קטע "והנה עיין שם" ולהלן שם).

חומש: פר' ואתחנן, "עוד בענין קריאת שמע" (קטע "מיהו בנדרים").

המחלוקת אם דבר זה (שיוצא ידי החיוב של תלמוד תורה ע"י קריאת שמע שחרית וערבית) אסור לאומרו בפני עם הארץ או מצוה לאומרו בפני עם הארץ.

נדרים: פרק כל כנויי ק' (קטע "ואולי" ולהלן שם).

חומש: פר' ואתחנן, שמע ישראל
(ו', ד') [ב] סק"ז.

השיטות בענין מה צריכים לכוון בפסוק ראשון.

חומש: פר' ואתחנן, שמע ישראל
(ו', ד') [ב] סק"א.

בענין מה צריכים לכוון ב"היום על לבבך".

חומש: פר' ואתחנן, שמע ישראל
(ו', ד') [ב] סק"ד.

בענין איך צריכים להאריך בהדלת של אחד.

חומש: פר' ואתחנן, שמע ישראל
(ו', ד') [גב] סק"ה.

דברי תלמידי רבינו יונה בענין מה סוברים חכמים היכא שלא קרא קריאת שמע של ערבית קודם חצות.

סוכה: כ"ה (קטע "והנה בריש ברכות").

ג. דקדוק

המחלוקת בין הרמב"ם והראב"ד אם צריכים לדקדק כשקורא ק"ש בשאר לשונות.

נדרים: פרק כל כנויי ו' סק"ג
סק"ז.

משמעות דברי הרמב"ם שצריכים לדקדק רק בקריאת שמע, ודברי הרד"ק שגם בלימוד פסוקים מתנ"ך, ודברי רבינו יונה שגם בפסוקי דזמרה ותפילה.

חומש: פר' ואתחנן, "בענין דקדוק בקריאת שמע" (קטע "והנה הרמב"ם" ולהלן שם), שם, "עוד בענין ריווח בין הדבקים".

בענין אם באמירת ברוך שם וכו' צריכים לדקדק.

חומש: פר' ואתחנן, "בענין דקדוק בקריאת שמע" (קטע "והנה שמעתי").

בענין אם צריכים לדקדק בפרשת ויאמר.

חומש: פר' ואתחנן, "בענין דקדוק בקריאת שמע" (קטע "ולפי דרכנו הנ"ל").

אבות: מ"ז (קטע "ואולי" ולהלן שם).

חומש: פר' ואתחנן, "עוד בענין קריאת שמע" (קטע "מיהו בנדרים").

עוד בענין שקריאת שמע באמצע התפילה הפילה נחשבת בגדר תלמוד תורה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ה' סק"ד.

דברי רבי מאיר בירושלמי ש"כל מי שהוא קבוע בא"י ואוכל חולין בטהרה ומדבר בלשון הקודש וקורא את שמע בבוקר ובערב מובטח לו שהוא מחיי העולם הבא".

אבות: נ"ט סק"ב.

ב. דיני הקריאה

דברי המ"ב ששאר לשונות מועילות רק באותו זמן ובאותו מקום שמדברים כן.

נדרים: פרק כל כנויי ו' סק"ו.

בענין אם עדיף לקרוא בלחש או בקול.

אבות: ק"י סק"ב.

שהיכא שאין חשש שמא ישכח לקרות ק"ש מותר לו להתחיל ללמוד כיון שיוכל לקרוא אח"כ.

אבות: נ"ז סק"א.

בענין איך מותר לקרוא קריאת שמע בעל הפה הלא דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה.

ב"ק א': מ"ז.

חומש: הקדמה ב' (קטע "שוב שמעתי").

בענין אם צריכים לומר ברוך שם כבוד וכו' כשהוא קורא קריאת שמע על הסדר בתוך התפילה היכא שכבר יצא ידי קריאת שמע לפני התפילה.

חומש: פר' ואתחנן, שמע ישראל
(ו', ד') [ב] סק"ו.

בענין אם צריך לומר "אמת" היכא שיוצא ידי קריאת שמע לפני התפילה ואינו אומר אז אמת ויציב ונכון וכו'.

הדרך שיש שני סוגים של דקדוק: א', הידורים בביטוי המלה כגון רפה וחזק, ושוא נח ונד, ב', דקדוקים שבלעדיהם משתנה עיקר פירוש המלה.

חומש: פר' ואתחנן, "בענין דקדוק בקריאת שמע" (קטע "גם י"ל" ולהלן שם), שם, "עוד בענין ריווח בין הדבקים".

בענין לאיזה סוג שייך הדקדוק של פירוד בין הדבקים.

חומש: פר' ואתחנן, "בענין דקדוק בקריאת שמע" (קטע "גם י"ל" וקטע אחרון), שם, "עוד בענין ריווח בין הדבקים".

בענין לאיזה סוג שייך הדקדוק של להתיז את הזיין של תזכרו כדי שלא ישמע תשכרו.

חומש: פר' ואתחנן, "עוד בענין ריווח בין הדבקים".

בענין אם לחזור ולקרוא קריאת שמע היכא שלא דקדק.

חומש: פר' ואתחנן, "עוד בענין דקדוק בקריאת שמע".

ד. דינים שונים

בענין הפירוש של "פורס על השמע".

ב"ק ב': ר"א.

בענין קריאת שמע על המטה.

חומש: פר' ואתחנן, "עוד בענין קריאת שמע" (קטע "וכעין זה" וקטע אחרון).

תפילה: י"ג (קטע "וכעין זה" וקטע "איברא").

בענין למה צריכים ללמוד אחרי שמונה עשרה היכא שיוצאים ידי ברכת התורה עם אהבה רבה ולא מספיק בזה שקוראים קריאת שמע.

חומש: פר' ואתחנן, "עוד בענין קריאת שמע" (קטע ראשון ולהלן שם).

בענין אם נשים חייבות לכל הפחות בהפסוק הראשון של קריאת שמע.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ד' אות א' סק"ו.

קריאת שמע על המטה וברכת המפיל

בענין הטעם לקריאת שמע על המטה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י' סק"א.

בענין כמה פרשיות צריכים לקרוא.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י' סק"א*.

בענין מהות ברכת המפיל – ברכת השבח או ברכת הנהנין.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י' סק"ב.

בענין אם מקומה הוא לפני ק"ש או אחרי.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י' סק"ג.

בענין אם קריאת שמע על המטה צריכה להיות בעמידה או בישיבה או בשכיבה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י' סק"ד.

בענין אם נשים חייבות.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י' סק"ה.

בענין אם לחייב קטנים.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י' סק"ו.

בענין שינה ביום, ושינה אחרי חצות הלילה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י' סק"ז.

בענין כמה צריכים לישון, ובענין כמה פעמים אפשר לברך בלילה אחת.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י' סק"ח.

בענין להפסיק בדיבור אחרי קריאת שמע על המטה או אחרי ברכת המפיל.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י' סק"ט.

או לשלם עבור פשיעתו, ע"י בערך מזיק סק"א.

בענין אם חי' ועוף נחשבים ציורים של האב כמו שור או האם הם נחשבים בגדר תולדות, ע"י בערך מזיק סק"ה.

א. גדרים בהאב והתולדות של קרן

ב. משונה וכוונתו להזיק

ג. בעל השור

ד. שמירה

ה. פלגא נזקא קנסא

ו. פלגא נזקא ממונא

ז. חצי נזק מגופו - נזק שלם מגופו

ח. הוחלט השור ויושם השור

ט. שור הקדש

י. עוד דיני תשלומין

יא. נגח ואח"כ הפקיר

א. גדרים בהאב והתולדות של קרן

הדרך שבקרן שן ורגל השם של המחייב בכולם הוא אחד דהיינו השם של ממונו המזיק.

ב"ק א': ג'.

הדרך שהאב של קרן הוא רק קרן מועדת, ולא קרן משנה, רק שבכל הג' אבות נאמר בשוה שמשונה משלם רק חצי נזק, אשר לפ"ז יוצא שהציור של שן משונה הוא תולדה של שן ולא תולדה של קרן.

ב"ק א': ר"ס (קטע "ונראה לחדש" ולהלן שם).

בענין פרה רבוצה ברה"ר ונתקלו עלי', האם זה נחשב ציור של בור או של רגל או של קרן.

ב"ק א': רס"ה, תקפ"ד (וע"ע באות ה', ה*, כ"ה, ל"ז, ת"ט, תרצ"ד סק"ב).

בענין אם לפי רב שסובר שאסור"מ שלא הפקיר אותם הם בגדר שור, הכוונה היא שהם קרן תמה או מועד או רגל.

ב"ק א': ל"ז סק"א, רס"ד (קטע "וצ"ל").

בענין אם אפשר לקרוא ק"ש ולברך המפיל גם חוץ לחדר שינה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י' סק"י.

בענין אם צריך להיות לבוש או האם מותר גם בפג'מה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י' סק"י.

בענין הנוסע באוטובוס ובאירון.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י' סק"י.

בענין לומר את ה"רבנונו של עולם" בשבת.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י' סק"י.

בענין ליל פסח.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י' סק"י.

בענין חולה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י' סק"י.

קריעה

בענין קריעה על המת תכ"ד לפני המיתה.

נדרים: פרק ואלו נדרים ג' סק"ב. כתובות ב': כ"א (קטע "וע"ע בספר" ולהלן שם).

ב"ק א': תרכ"ו בההערה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רנ"ב (קטע "וביותר").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קפ"ד (קטע "וע"ע בספר" ולהלן שם).

סנהדרין: פרק זה בורר ק"ח.

בענין הקורע על המת בשבת.

יבמות א': ק"ה בההערה, ק"ז.

קידושין ב': שס"ט בההערה.

בענין קריעה על רבו שאינו מובהק.

ב"ק א': תקל"א (קטע "ודע").

אבות: שמ"ז.

קרן תמה

בענין אם גדר החיוב (וכן יש לחקור בנוגע לסיבת החיוב) הוא לשלם על מעשה שורו

ב"ק א': רל"ז סק"ב.

בענין אם היכא שארי אכל פירות וירקות הרי זה קרן או האם זה שן.

ב"ק א': רל"ח.

המחלוקת בין רש"י והרא"ש על היכא שהרג בדרך משונה ואח"כ אכל את הבשר האם גם האכילה נחשבת קרן (כגלל השינוי שהי' בההריגה) או האם היא נחשבת שן.

כתובות ב': תק"מ.

ב"ק א': רל"ז סק"ג, ר"ס (קטע "והנה להלן"), רס"ה, רס"ה***, רס"ו, הסוגיא של אשו משום חציו נ"ג.

בענין היכא שרבעה ברה"ר, דהוי בגדר קרן משונה, האם גם מה שהיא ממשיכה להשאר רבוצה נחשב שינוי.

ב"ק א': רס"ה (קטע "ועי' להלן" וקטע "מיהו").

בענין היכא שקרה מצד הבהמה ציור שהוא צירוף נדיר של מעשים, אבל כל מעשה ומעשה אין בו שינוי, האם זה נחשב משונה וקרן.

כתובות ב': תק"מ.

ב"ק א': רל"ט, רס"ה (קטע "א"נ"), תשי"ח (קטע אחרון).

בענין היכא שיש ספק אם עשתה להנאתה או אם הי' משונה, וכן בענין היכא שיש רוב צדדים שהי' להנאתה.

ב"ק א': רל"ט.

בענין מחזרת ואכלה מצדי הרחבה.

ב"ק א': רס"ו סק"ה ובהערה שם סק"א.

ג. בעל השור

שיש תנאי עצמי של שור "איש", ולא רק כדי שיהי' מי שישלם.

ב"ק א': רל"ו.

סברות המחלוקת בענין אם מעמידין אפוטרופוס לשור תם של קטנים לגבות מגופו.

ב"ק א': רי"ב (קטע אחרון).

הדרך שמה ששמואל סובר שהם בגדר בור הרי זה רק באסו"מ, אבל אם הניח שורו ברשות הרבים ונתקלו עליו הרי הוא חייב משום שור.

ב"ק א': תקפ"ד (קטע "וביתר ביאור").

הגדר של "נגיפה".

ב"ק א': כ"א.

ב. משונה וכוונתו להזיק

שמשונה הרי זה קרן גם בלי כוונתו להזיק.

ב"ק א': כ"ט סק"א (קטע "ברם הא מיהא") סק"ב, רמ"ז, ר"ס (קטע "עוד קשה"), רס"ד (קטע "מיהו לכאורה").

בענין אם "משונה קצת" מספיק לעשותו קרן או האם בכה"ג צריכים גם כוונתו להזיק.

ב"ק א': רס"ד (קטע אחרון).

בענין אם ציור שהוא גם כוונתו להזיק וגם אורחי' הרי הוא בגדר קרן תמה או בגדר קרן מועדת או בגדר רגל.

ב"ק א': כ"ט סק"א, שט"ז.

בענין אם ציור שהוא גם משונה וגם יש הנאה להזיקה, הרי זה בגדר קרן תמה או בגדר שן.

ב"ק א': כ"ט סק"ב.

ששה ציורים של משונה ביחד עם הנאת אכילה.

ב"ק א': רס"ה**.

שיטת רש"י שהיכא שיש הנאה להזיקה ויש גם שינוי קצת הרי הוא משלם רק חצי נזק, ושכלל זאת ע"י העדאה הרי זה נעשה שן ולא קרן מועדת.

ב"ק א': כ"ט סק"ב, ר"ס (קטע "עוד צ"ע").

בענין אם היכא שארי הרג בלי כוונת אכילה הרי זה נקרא קרן משונה.

ב"ק א': רל"ז סק"א.

בענין אם היכא שארי מצא בשר מוכן ואכלתו הרי זה קרן משונה או האם זה שן.

ד. שמירה

ושמירת תם ושמירת מועד הם שני סוגים שונים של חיובים.

ב"ק א': ש"ב סק"ג, תק"ג (קטע "ונראה שלפני" וקטע "מיהו גם לפ"ז").

בענין אם יש חיוב לשמור שורו מהזיקא דקרן כשהוא מהלך אתו ברה"ר.

ב"ק א': פ"ה, פ"ו.

דברי הברכ"ש שהפטור של רשות המזיק אינו רק משום שבעל השור אינו צריך לשמור שורו כשהשור הניזק הוא ברשותו, אלא הרי זה דין פטור בעיקר החיוב תשלומין, ומש"ה ס"ד בהגמ' שגם השור פטור מסקילה, ובשם הגר"ח שברשותו של בעל השור אין השור נחשב בגדר מזיק.

ב"ק א': תקל"ב סק"ד, תקפ"א, הוספות על פרק המניח משנת תשע"ז מ"ב.

ה. פלגא נזקא קנסא

שאם סוברים שפלגא נזקא הוא קנסא אין שום חיוב לשמור שור תם מלהזיק בדרך קרן.

ב"ק א': פ"ה (קטע "והנה אם נאמר"), רצ"ה סק"א ובהערה הראשונה שם.

בענין אם לפי המ"ד שסובר פלגא נזקא קנסא, התשלומין של חצי נזק של קרן נחשב באמת תמורת חצי הנזק, רק שחייבה אותו התורה בתשלום זה מסיבת עונש וקנס, או האם בכלל אינו נחשב בגדר תמורת חצי הנזק, רק שגזרה התורה שישלם סכום השוה לחצי נזק.

ב"ק א': רי"ב, רנ"ה סק"א (קטע "ברם לכאורה").

בענין אם לפי המ"ד שסובר שפלגא נזקא קנסא שייך לומר שתם ישלם חצי כופר למ"ד שכופרא כפרה.

ב"ק א': רט"ו.

בענין דברי המל"מ שהמודה בהקנס של

חצי נזק של קרן ואח"כ באו עדים חייב לשלם משום שהוא בגדר "פוטר עצמו מכלום".

ב"ק א': רכ"ג.

בענין מתי חל החיוב קנס של קרן תמה, האם בשעת הנגיחה או האם בשעת גמר דין.

כתובות ב': תקמ"א סק"ז ובהערה.

ב"ק א': תכ"ד.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ס"ז, פ"ג* סק"ח סק"ט.

דברי הרשב"א בשם הראב"ד שהמודה בזמן הזה בהקנס של חצי נזק של קרן חייב לשלם (ואפילו אם אין ב"ד כופין אותו לשלם אבל זיל שלים אמרינן ליה), ודברי המ"מ שגם מהני תפיסה.

ב"ק א': רי"ב, תל"ט.

בענין היכא שהודה המזיק לפני שקרה הפחת של "קרנא דתורא קבירא בי", האם הוא פטור גם על מה שנפחת אחרי הודאתו או האם אינו פטור כי נחשב שהודה לפני שקרה העובדא המחייב.

ב"ק א': תל"ב סק"א.

בענין מה הדין לפי המ"ד שסובר פלגא נזקא ממונא אם הזיק השור בדרך משונה, וכן לפי המ"ד שסובר פלגא נזקא קנסא אם הזיק השור בדרך שהוא יותר משונה אפילו מקרן.

ב"ק א': י"ח.

ו. פלגא נזקא ממונא

בענין פלגא נזקא ממונא.

ב"ק א': י"ח, כ', כ"ט סק"א, מ"ג, ע"ט סק"א, רמ"ז, רנ"ה סק"א, ר"ס, רס"ד* סקי"ד, רס"ה**,* רס"ו סק"א, רצ"ה סק"א, שט"ז, תצ"ב.

ב"ב ב': רל"ז.

בענין אם לפי המ"ד שסובר פלגא נזקא ממונא נחשבת קרן בגדר אורחי' ממש כמו

רגל או האם היא נחשבת משונה קצת.

ב"ק א': כ', כ"ט סק"א, רמ"ז,
רצ"ה סק"א (קטע "ברם מדברי"),
שט"ז.

ב"ק ב': קס"ז סק"ד (קטע אחרון).
ב"מ: פרק המפקיד קע"ב (קטע
"וכתב שם הנ"י").

סנהדרין: כ"ב סק"ד בהערה
הראשונה.

בענין אם סוברים פלגא נזקא ממונא האם
אפשר לסבור סברת הרי"ף בענין למה
שור' פטורים ברה"ר.

ב"ק א': ע"ט סק"א.

בענין מה הדין לפי המ"ד שסובר פלגא
נזקא ממונא אם הזיק השור בדרך משונה,
וכן לפי המ"ד שסובר פלגא נזקא קנסא אם
הזיק השור בדרך שהוא יותר משונה אפילו
מקרן.

ב"ק א': י"ח.

ז. חצי נזק מגופו - נזק שלם מגופו

בענין אם יסוד הדין של קרן תמה הוא
לשלם חצי מהנזק או חצי ממה שמועד ושן
ורגל היו משלמים.

ב"ק א': רנ"ה סק"א בהערה
השני', סק"ב בהערה הראשונה.

בענין אם "מגופו" הוא דין בקרן או האם
הוא דין בתשלומי ח"נ אשר לפ"ז גם חצי
נזק צרורות ישלם מגופו וכצד אחד בגמ'
בדף י"ח ע"א.

ב"ק א': רנ"ה סק"א (קטע "והנה
שמעתי").

בענין מה שסובר ר"ט שקרן בחצר הניזק
משלם נ"ש מגופו.

ב"ק א': רנ"ה סק"א (קטע "והנה
עיין בהמשך").

ביאור "צד תמות במקומה עומדת".

ב"ק א': רנ"ו, ש"ב סק"ג (קטע
אחרון), שט"ו, תק"ג בהערה.

עוד בענין "צד תמות במקומה עומדת".

ב"ק א': ר"ס (קטע "מיהו צ"ע
על").

בענין שני שוורים תמין שחבלו זה בזה.
(דברי הרא"ש שמיירי בהתחילו כאחד).

ב"ק א': שס"ו (קטע אחרון).

דברי תוס' שאם שני תמין הזיקו ונאבד
אחד מהן אין השני משלם חלקו וחלק
חבירו ואין אומרים שהם נחשבים כגוף
אחד.

ב"ק א': תמ"ח.

בענין "פרה (תמה) שהזיקה גובה מולדה"
(משום שעובר ירך אמו).

ב"ק א': תמ"ח.

בענין היכא שפרה מעוברת נגחה ונאבד
הולד, האם הניזק יכול לגבות את חלק
העובר מהפרה.

ב"ק א': תקס"ה.

עוד בענין פרה מעוברת שנגחה.

ב"ק א': ר"ב.

ח. הוחלט השור ויושם השור

בענין "יוחלט השור": האם השור הוחלט
מיד משעת ההיזק, או האם רק משעת
הגמ"ד ואילך, או האם משעת הגמ"ד
למפרע, או האם יש להניזק כח מסוים
בהשור המזיק מיד משעת ההיזק רק שאינו
מוחלט עד שעת העמדה בדין.

ב"ק א': תכ"ד, תכ"ה, תל"א,
תקס"ט.

בענין אם רבי ישמעאל שסובר יושם השור
מודה שאחרי גמ"ד הוחלט השור.

ב"ק א': תכ"ג, תכ"ה.

בענין אם לפי רבי ישמעאל שסובר יושם
השור, הלוקח (שקנה את השור מהמזיק)
יכול לסלק את הניזק בזווי כמו שהמזיק
יכול.

ב"ק א': תכ"ו סק"ב, תכ"ז.

דברי תוס' הקשים בגיטין שלפי רבי
ישמעאל שסובר יושם השור אין המזיק
יכול לסלקו בזווי, ודברי המפרשים על
דבריהם.

גיטין: פרק השולח - עבדים פ"ה.

הגדר של "מכרו מכור לרדיא".

ב"ק א': תכ"ו.

בענין "הקדישו ניוק איכא בינייהו" (למה אין כאן חסרון של אינו ברשות).

ב"ק א': ת"ס (קטע "גם יש לעיין").

הסברא שבכלל הדין של הוחלט השור נכלל שנחשב כאילו השור כבר נמצא ברשותו.

ב"ק א': תכ"ד* (קטע "וע"ע בפ"י" וקטע אחרון).

ט. שור הקדש

בענין אם שור פטור רק על מיתת שור הקדש או האם גם על נזקי שור הקדש.

ב"ק א': ע"ח סק"ה.

בענין אם לפי רשב"מ שסובר שתם שנגח הקדש משלם נ"ש, הכוונה היא נ"ש מן העלי, או האם הכוונה היא לנ"ש מגופו.

ב"ק א': ק"ג.

בענין היכא שהקדיש בהמה חוץ משערה האם שור חייב על נזקי השער או האם הוא פטור גם על השער כיון שהבהמה כולה היא של הקדש (וכן האם בור חייב על השער של שור פסולי המוקדשין שנפדה כיון שהשער הוא של הפודה או האם הוא פטור כיון שהבהמה כולה היא בגדר "אין המת שלו").

ב"ק א': קס"ה.

בענין "שור ושור פסולי המוקדשין".

ב"ק א': ר"א סק"ב בההערה.

י. עוד דיני תשלומין

בענין מה שרבי טרפון מחייב תם בחצר הניזק נ"ש (דברי הרש"ש דהוי קנס).

ב"ק א': ע' סק"ב.

בענין אם שייך היזק שתם חייב עליו ומועד פטור עליו.

ב"ק א': רנ"ה סק"א בההערה השני'.

דברי הראב"ד שהיכא שהניזק תובע

שהמועד הזיק, והמזיק מודה לו שהתם הזיק, אין זה נחשב כמו טענו חטיף והודה לו בשעורין (ולא רק בציור שהניזק תובע שמועד הזיק את הגדול והמזיק מודה לו שהמועד הזיק את הקטן).

ב"ק א': תמ"ה.

"שור שנגח את הפרה ונמצא עוברת בצדה": בענין היכא שנמצא עוברת במרחק קצת ולא בצדה. וכן בענין היכא שהעובר נמצא מת בקרבה.

ב"ק א': תקנ"א סק"א סק"ב.

בענין שור שנגח את הפרה ומת העובר מחמת מיתת אמו ולא מחמת המכה.

ב"ק א': תקנ"א סק"ב.

בענין שור שדחף את חבירו לבור.

ב"ק א': פ"ד, ר', ר"א, ר"ב, רנ"ב סק"א (קטע "מיהו אכתי"), תר"ה סק"ב.

בענין היכא שהתחילו שני שוורים להתגרות זה בזה בבת אחת, האם זה נקרא שהזיקו כאחד אפילו אם הנגיחות היו בזה אחר זה, ואין אומרים שיש רשות להשני לנגוח בחזרה.

ב"ק א': תי"ז בההערה הראשונה, תי"ט.

יא. נגח ואח"כ הפקיר

בענין נגח ואח"כ הפקיר.

ב"ק א': ר"ה - ר"ז.

בענין נגח ואח"כ מכר.

ב"ק א': ר"ה, תכ"ו סק"ב, תרצ"ב.

בענין למה אין צריכים גם שעת העדאה בבעלים אחד.

ב"ק א': ר"ו.

בענין אם הטעם למה נגח ואח"כ הפקיר פטור הוא משום שאם הי' נוגח עכשיו הי' פטור.

ב"ק א': ר"ז (קטע "והנה שמעתי" ולהלן שם).

בענין אם הפטור של נגח ואח"כ הפקיר אמור בתם או במועד.

ב"ק א': ר"ה, ר"ו, ר"ז (קטע
 "והנה כבר"), תרצ"ב.

בענין אם גם באסו"מ נאמר פטור של הזיק
 ואח"כ הפקיר.

ב"ק א': ט"ו סק"ב, ר"ז.

קרנים

בענין מה שהקרנים והטלפים אינם מפגלים
 ואינם מתפגלים, מה עם החלק שקרובים
 להבשר שאם חותכים בהם יוצא דם. וכן
 לענין נותר וטמא ואיסור טריפה ונבילה
 ובהמה טמאה.

זבחים ג': ק"ה, ק"י (קטע "ועי'
 ברמב"ם").

קרקע

בענין "קרקע" בדיני התורה, ומה נחשב
 קרקע, עי' בהערך הפרטי של הדין ההוא.

בענין עציץ נקוב, עי' בערך עציץ.

בענין אם דין תורה על דמי קרקע (כגון
 דמי היזק קרקע, או כגון דמי מקח קרקע)
 נחשב דין תורה על קרקע או דין תורה על
 מטלטלין, לענין הדין שאין נשבעין על
 קרקעות.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קס"ט,

ק"ע, קע"א (ועיי"ש בקטע אחרון

בענין דמי מקח), קע"ב, קע"ו.